

โครงการ : คู่มือประเทศฟิลิปปินส์

โดย

สิดา สอนศรี

ได้รับทุนอุดหนุนจาก

สำนักงานงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ชุดโครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค

แนะนำหนังสือ

ประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีลักษณะทางสังคม และการเมืองการปกครองแตกต่างไปจากประเทศภายในกลุ่มเดียวกัน ทั้งนี้เป็นเพราะผลผลิตของการตกเป็นอาณานิคมของสเปนและสหรัฐฯ มาเป็นเวลานานนั่นเอง แต่กระนั้นก็ตามฟิลิปปินส์ก็สามารถปรับทั้งสองวัฒนธรรมให้เข้ากับสังคมดั้งเดิมได้ คือ มีลักษณะการพบญาติผู้ใหญ่ นับถือเครือญาติ แต่ขณะเดียวกันก็มีวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตยที่มากกว่าประเทศใดๆ ในภูมิภาคเดียวกัน คู่มือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงลักษณะสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ ของฟิลิปปินส์ในปัจจุบันโดยมองผ่านประวัติศาสตร์ จากประวัติศาสตร์จะพบจุดเด่นของสังคมฟิลิปปินส์ที่น่าสนใจคือ “ความเป็นประชาธิปไตย” และการให้อำนาจประชาชน (People’s empowerment) ซึ่งก่อให้เกิดประชาสังคมกลุ่มต่างๆ เพื่อช่วยรัฐในการแก้ปัญหาและพัฒนา รวมทั้งมีความรักชาติและร่วมกันกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยการอาสาสมัคร แต่ก็มีจุดด้อยที่ในบางครั้งยังไม่ทราบจุดยืนที่แท้จริงของตัวเอง ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ของผู้ที่เคยตกเป็นเมืองขึ้นทั้งหลาย ผู้อ่านจะเข้าใจค่านิยมและวัฒนธรรมของฟิลิปปินส์อย่างลึก ๆ มากกว่าผิวเผิน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อความเข้าใจกันและสร้างความร่วมมือกันในอนาคตในฐานะที่เคยเป็นเพื่อนบ้านกันมานานและไม่เคยสร้างความบาดหมางให้แก่กันเลย

รองศาสตราจารย์ลีดา สอนศรี

รองศาสตราจารย์ลีดา สอนศรี ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีทางศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้รับทุน SEATO ภายใต้โครงการ Post-graduate Scholarship, Exchange Programme ซึ่งเป็นทุนแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างประเทศให้ไปศึกษา ณ University of Philippines (U.P.) ระหว่างปี ค.ศ.1970-1974 เน้นการศึกษาทางด้าน Philippine Studies และ Southeast Asian Studies ได้ทำการศึกษาค้นคว้าและวิจัยทางด้าน Philippine Studies มาเป็นเวลา 25 ปี ตั้งแต่ยังไม่มีผู้ใดสนใจในภูมิภาคนี้มากนัก

ในด้านประสบการณ์การสอนนั้น ได้สอนวิชาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองและนโยบายต่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งความร่วมมือส่วนภูมิภาคในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รัฐและสังคมฟิลิปปินส์ ชาตินิยมในฟิลิปปินส์ เป็นต้น

ปัจจุบัน เป็นรองศาสตราจารย์ระดับ 9 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีความสนใจพิเศษทางด้าน Philippine Studies ได้ตีพิมพ์ผลงานต่าง ๆ ในรูปตำรา งานวิจัยและบทความในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการเมืองภายใน การเลือกตั้ง องค์การพัฒนาเอกชน (NGO) และปัญหาทางการเมืองและสังคมของประเทศฟิลิปปินส์ เป็นจำนวนมาก

ผลงานที่สำคัญ ได้แก่

1. การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของฟิลิปปินส์ . กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2531.
2. การเมืองในฟิลิปปินส์ 1978. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2534.
3. พลังประชาชนในฟิลิปปินส์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2534.
4. การเมืองในฟิลิปปินส์ 1987-1992. กรุงเทพฯ : 2535.
5. ฟิลิปปินส์ : จากสงครามโลกครั้งที่ 2 สู่วัยพลั้งประชาชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2537.
6. การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองในฟิลิปปินส์, กรุงเทพฯ : คบไฟ ,2540.
7. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : การเมืองการปกครองหลังสิ้นสุดสงครามเย็น . กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2543.
8. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : นโยบายต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2543.
9. บทบาทประชาสังคมในฟิลิปปินส์ . สถาบันไทยคดีศึกษา ,2543.
10. บทความต่าง ๆ เกี่ยวกับฟิลิปปินส์ในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ตั้งแต่ พ.ศ.2518-ปัจจุบัน

คำนำ

คู่มือประเทศฟิลิปปินส์เล่มนี้ ให้ภาพฟิลิปปินส์จากการมองประวัติศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงลักษณะและ พัฒนาการของสังคม วัฒนธรรม การเมืองและเศรษฐกิจ ภายใต้การครอบครองของอาณานิคมมาเป็นเวลานาน ทำให้ สังคมฟิลิปปินส์เป็นลักษณะพหุสังคม ที่ผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมและวัฒนธรรมตะวันตกที่เป็นแนว อนุรักษ์นิยมและเสรีนิยม

แหล่งของข้อมูลในการทำคู่มือเล่มนี้ได้มาจากมหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (U.P.) หอสมุดแห่งชาติฟิลิปปินส์ และหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงศึกษาวัฒนธรรมและการกีฬา กระทรวงการ ท่องเที่ยว สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ คอมมิเลค (คณะกรรมการเลือกตั้ง) และนัมเฟรล นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ อีกด้วย

ข้อมูลต่างๆ ในเล่มนี้ครอบคลุมจนถึงปัจจุบัน ผู้อ่านจะได้ประโยชน์จากหนังสืออ้างอิงและข้อมูลในภาค ผนวกซึ่งสามารถนำไปวิเคราะห์ต่อไปได้ นอกจากนี้ผู้เขียนได้จัดทำดัชนีไว้เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นคว้าข้อ มูลที่เป็นคำสำคัญและคำเฉพาะเจาะจงที่ไม่สามารถดูได้จากสารบัญได้

คู่มือเล่มนี้จะสำเร็จไปไม่ได้หากไม่ได้รับความช่วยเหลือจาก Professor Rose M. Vallejo, Professor U.P. Picache, Professor Amardo Malay, Professor Miriam Ferrer, Dr. Violeta Encarnacion และ Mrs. Savalcion Artante และคุณพรุ่ง อังวิทย์ธร คุณสุณีย์ สละคดีที่มีความอุตสาหะเป็นอย่างมากในการพิมพ์และแก้ไข scan รูปภาพ และ ทำยสุดท้ายด้วยการสนับสนุนจากโครงการ อบส.5 ภายใต้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือประเทศฟิลิปปินส์ เล่มนี้จะทำให้ผู้อ่านรู้จักประเทศเพื่อนบ้านไทยมากยิ่งขึ้น อันจะส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน เพื่อความสัมพันธ์และร่วมมือกันในอนาคตมากยิ่งขึ้น

สีดา สอนศรี

20 มีนาคม 2545

Abstract

This country study is an area handbook which describes and analyzes its political, economic, social and environmental information since the pre-colonial rule up to the present. The author seeks to provide a basic understanding of the Philippine Society, striving for a dynamic rather than a static portrayal.

This volume is composed of an introduction and 8 chapters as following :

Introduction presents the profile of the country.

Chapter 1, presents an overview of the general environment, social, cultural, political and economic background of the country which lead to the full coverage in the next chapters;

Chapter 2, introduces the Philippine society and environment which describes the physical setting, climate, population, ethnicity, regionalism and language, social values, rural and urban patterns, role of Filipina, religious life, education and health, and living standards;

Chapter 3, presents and analyses politics and government after independence up to the present which gives readers more understanding about the Filipino politics. Moreover national security and international relations since the independence are also explained;

Chapter 4, consists of economic background, economic planning and policy, trade and investment, and economic development after the colonial period up to the present in order to give a picture of the Philippine economy;

Chapter 5, concentrates on the role of various interest groups which play the important role in decision making of the government;

Chapter 6, deals with information on science and technology of the country;

Names and terminology use Filipino accented vowels. Sources of information include scholarly books, official reports from government, foreign and domestic newspapers and periodicals. References for further readings are listed in each chapter. Index are provided for those who wish to search for more detail from keywords. Readers are also referred to the Glossary in Appendix. Additional Information related to some topics are also provided in Appendix.

Finally, this comprehensive area handbook will give information needed on the Philippine society from the beginning up to the present which enable readers to understand and see the whole picture of this country.

บทคัดย่อ

คู่มือประเทศเล่มนี้บรรยายและวิเคราะห์ข้อมูลทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ของประเทศฟิลิปปินส์ ตั้งแต่ก่อนตกอยู่ภายใต้อาณานิคมจนถึงปัจจุบัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจและเห็นภาพสังคมฟิลิปปินส์ที่เคลื่อนไหวมีชีวิตชีวมากกว่าการบรรยายที่เป็นภาพนิ่ง

คู่มือเล่มนี้ประกอบด้วยบทนำและบทต่างๆ อีก 8 บท ดังนี้

บทนำ กล่าวถึงข้อมูลทั่วไป (Profile) ของประเทศก่อนที่จะนำไปสู่เนื้อหาจริงๆ ในเล่ม

บทที่ 1 กล่าวถึงสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป พื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรม การเมืองและเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่การเข้าใจสังคมฟิลิปปินส์ในบทต่อไป

บทที่ 2 เป็นการแนะนำสังคมและสิ่งแวดล้อมในฟิลิปปินส์ ซึ่งรวมถึงลักษณะทางกายภาพ ภูมิอากาศ ประชากร ชนกลุ่มน้อย ภูมิภาคนิยม ภาษา ค่านิยม รูปแบบสังคมเมือง รูปแบบสังคมชนบท สถานภาพของสตรีฟิลิปปินส์ วิถีชีวิตทางศาสนา การศึกษา สุขภาพอนามัย และมาตรฐานการครองชีพ

บทที่ 3 ให้ข้อมูลและวิเคราะห์การเมืองการปกครองหลังได้รับเอกราชจนถึงปัจจุบัน ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจและมองภาพการเมืองของฟิลิปปินส์ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคง และความสัมพันธไมตรีและนโยบายต่างประเทศหลังได้รับเอกราชเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันด้วย

บทที่ 4 กล่าวถึงพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การวางแผนและนโยบายเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจในสมัยต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงการแทรกแซงของต่างชาติในฟิลิปปินส์ในช่วงต่างๆ

บทที่ 5 เน้นบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ (กลุ่มนอกภาครัฐ) ที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยรัฐตัดสินใจนโยบายต่างๆ

บทที่ 6 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการพัฒนาการต่างๆ ทางด้านนี้

ชื่อและศัพท์ต่างๆ ในหนังสือเล่มนี้อ่านตามสำเนียงภาษาฟิลิปปินส์ซึ่งมีรากฐานมาจากภาษาสเปน แหล่งข้อมูลของหนังสือเล่มนี้ได้มาจากหนังสือที่เป็นที่ยอมรับ เอกสารราชการ และวารสารภาษาอังกฤษที่พิมพ์ในฟิลิปปินส์และต่างประเทศ ในแต่ละบทผู้เขียนได้เสนอแนะหนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อการศึกษาที่ลึกซึ้งต่อไป เพื่อความสะดวกของผู้อ่านผู้เขียนได้จัดทำดัชนีไว้ท้ายเล่มสำหรับค้นคว้าคำและเรื่องที่ละเอียดภายในเล่ม นอกจากนี้ผู้อ่านสามารถดูคำศัพท์ที่สำคัญ รวมทั้งข้อมูลเพิ่มเติมในบทต่างๆ ได้จากภาคผนวก

สุดท้าย คู่มือเล่มนี้ได้ให้ข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับประเทศฟิลิปปินส์ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจและเห็นภาพของประเทศทั้งหมด

สารบัญ

	หน้า
Abstract.....	ก
บทคัดย่อ.....	ข
บทนำ	1
บทที่	
1 ฟิลิปปินส์: จากสังคมดั้งเดิมสู่ปัจจุบัน.....	13
● การอพยพเข้ามาของชนชาติต่างๆ.....	13
● โครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และการปกครองก่อนสเปน เข้าครอบครอง.....	15
● ฟิลิปปินส์ภายใต้การปกครองของสเปน.....	16
● การเกิดลัทธิชาตินิยมและการต่อสู้ทางการเมืองและ..... การครอบครองของสหรัฐอเมริกา.....	18
● การครอบครองของสหรัฐอเมริกา.....	22
● ฟิลิปปินส์หลังจากได้รับเอกราช.....	27
● ฟิลิปปินส์สมัยรามอน แมกไซไซ คาลอส การ์เซีย และ ดิออสดาโด มาคาปากัล.....	30
2 สังคมและสิ่งแวดล้อม.....	40
● ลักษณะทางกายภาพ.....	40
● ภูมิอากาศ.....	43
● ประชากร.....	43

บทที่		หน้า
2	● กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มภูมิภาคและภาษา..... 44 - กลุ่มคริสเตียน..... 46 - มุสลิมภาคใต้..... 46 - ชาวจีน..... 48 - ชาวเขา..... 48 ● วัฒนธรรมในชีวิตประจำวัน..... 51 ● ลักษณะครอบครัวฟิลิปปินส์..... 53 ● รูปแบบสังคมเมือง..... 54 ● รูปแบบสังคมชนบท..... 55 ● สถานภาพสตรี..... 58 ● วิถีชีวิตทางศาสนา..... 58 ● การศึกษา..... 61 ● สุขภาพอนามัย และมาตรฐานการครองชีพ..... 62	
3	การเมืองการปกครอง การต่างประเทศและความมั่นคง..... 66 ● โครงสร้างการเมืองการปกครอง..... 67 ● การเมืองการปกครอง ค.ศ. 1946-1972..... 72 ● การเมืองการปกครอง ค.ศ. 1972-1986..... 73 ● การเมืองการปกครอง ค.ศ. 1986 - ปัจจุบัน..... 74 ● การสร้างประชาธิปไตย..... 76 ● พรรคการเมือง..... 77 ● การเลือกตั้ง..... 90 ● ระบบบัญชีรายชื่อ (Party List) ในฟิลิปปินส์..... 97 ● ความมั่นคงของชาติ..... 97 ● ความสัมพันธ์และนโยบายต่างประเทศ..... 101	

บทที่		หน้า
4	เศรษฐกิจ.....	114
	● พื้นฐานทางเศรษฐกิจ.....	114
	● เศรษฐกิจการเมืองของการพัฒนา.....	115
	● การวางแผนและนโยบายเศรษฐกิจ.....	137
	● การลงทุน.....	144
	● การท่องเที่ยว.....	153
5	กลุ่มผลประโยชน์ (องค์กรนอกภาครัฐ)	157
	● กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน.....	159
	● กลุ่มที่เป็นชนวน.....	162
	● กลุ่มแรงงาน.....	166
	● กลุ่มนักศึกษา.....	166
	● กลุ่มแบ่งแยกดินแดนภาคใต้.....	169
	● ศาสนจักร.....	172
	● กลุ่มธุรกิจเอกชน.....	174
	● นั้มเฟรล.....	175
6	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.....	178
ภาคผนวก		
	1. พื้นฐานทั่วไปของฟิลิปปินส์.....	193
	คำศัพท์ที่สำคัญ.....	202
	2. จังหวัด / เมือง / เทศบาล / บารังไก แบ่งตามภูมิภาค.....	206
	3. - เครือข่ายพรรคการเมือง (การเลือกตั้งกลางสมัย – 11 พ.ค. 2001)	227
	- Party List และเครือข่ายพรรคการเมือง (เลือกตั้งกลางสมัย	228
	ค.ศ. 2001).....	
	- เครือข่ายของพลั้งประชาชนกลุ่มต่างๆ ในฟิลิปปินส์.....	236

บทที่		หน้า
ภาคผนวก	4. การพัฒนาเขตส่งออกและเขตลงทุนตั้งแต่ปี ค.ศ.1972 เป็นต้นมา แนวโน้มนเศรษฐกิจในปี ค.ศ. 2001.....	240
	5. สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ.....	255
	รายชื่อหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษในฟิลิปปินส์.....	269
	6. ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในฟิลิปปินส์	276
ดัชนี		279

บทนำ

พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของฟิลิปปินส์มีส่วนทำให้ฟิลิปปินส์มีสถานะทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม อย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

การตกเป็นอาณานิคมของสเปนตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 และสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ.1898 เป็นรากฐานของความเจริญและความเสื่อมของฟิลิปปินส์ในยุคต่อๆ มา

ค่านิยมและวัฒนธรรมทางสังคมที่สเปนได้ปลูกฝังไว้กว่า 300 ปี เช่น ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ความใกล้ชิดระหว่างญาติพี่น้องและผสมผสานกับวัฒนธรรมดั้งเดิมคือ การระลึกถึงบุญคุณอย่างไม่มีที่สิ้นสุดนั้น มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของชาวฟิลิปปินส์เป็นอันมาก ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองที่ไม่สามารถขจัดออกไปจากจิตใจได้

นอกจากนี้มรดกที่สเปนได้สร้างไว้ที่เป็นรากของปัญหาในฟิลิปปินส์จนถึงปัจจุบันนี้ ได้แก่ ความแตกต่างระหว่างคนรวยที่เป็นชนชั้นสูงในสังคมและชนชั้นกลางที่เป็นคนยากจน ซึ่งมีรากฐานมาจากการที่สเปนเข้ามาครอบครองได้ใช้ระบบการถือครองที่ดินที่มุ่งให้ประโยชน์แก่ชนชั้นสูงซึ่งเป็นเจ้าของที่ดิน ก่อให้เกิดชนชั้นระดับล่างที่เป็นผู้ทำกินในที่ทำกินนั้นๆ โดยมีค่าตอบแทนที่น้อยมาก ก่อให้เกิดการลุกฮือขึ้นของชาวนาต่อต้านสเปนและสหรัฐฯ ในเวลาต่อมาหลายครั้ง ที่สำคัญที่ดินที่ชาวสเปนและลูกครึ่งชาวสเปนหรือลูกครึ่งชาวจีนครอบครองอยู่นั้นถูกต้องตามกฎหมาย จึงทำให้รัฐบาลในสมัยต่อๆ มาไม่สามารถทำการปฏิรูปที่ดินเพื่อเอาที่ดินจากคนรวยไปให้คนจนได้ นอกจากคนรวยเหล่านั้นจะสมครใจยกให้ ปัญหาอีกประการหนึ่งจากระบบการถือครองที่ดินคือ การสร้างระบบศักดินาสวามิภักดิ์ที่ผู้ทำกินต้องตอบแทนเจ้าของที่ดินที่ให้ที่พักอาศัย เลี้ยงดูและให้ค่าตอบแทน ในขณะที่เจ้าของที่ดินก็ต้องเลี้ยงพวกนี้ไว้เพื่อหวังจะได้ผลตอบแทนกลับมาไม่ว่าจะเป็นคะแนนเสียงในการลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือการปกป้องที่ดินผืนนั้น ซึ่งก่อให้เกิดทหารส่วนตัวขึ้นมากมายตามมา

เมื่อกลับมาดูสถาบันการเมืองการปกครอง สถาบันการเมืองการปกครองที่สหรัฐฯ ได้สร้างให้แก่ฟิลิปปินส์นั้นตั้งแต่ ค.ศ.1935 นั้น ทำให้ฟิลิปปินส์มีระบบการเมืองการปกครองเป็นแบบสหรัฐฯ ที่ก้าวหน้ากว่าประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายในช่วงเวลาเดียวกัน ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ฟิลิปปินส์ตกอยู่ภายใต้การครอบครองของญี่ปุ่น ซึ่งทำความเสียหาย ทารุณโหดร้าย ให้กับสังคมเป็นอันมากซึ่งชาวฟิลิปปินส์มีอาจจะลืมเลือนได้ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อญี่ปุ่นแพ้สงคราม สหรัฐฯ ก็ได้กลับเข้ามาใหม่และให้เอกราชแก่ฟิลิปปินส์ในวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ.1946

แม้จะรับอิทธิพลการเมืองการปกครองมาจากสหรัฐฯ ก็ตาม ผู้นำฟิลิปปินส์ได้ปรับเปลี่ยนระบบการปกครองหมู่บ้าน (บารังไก) และวิธีการเลือกตั้งให้เข้ากับสังคมฟิลิปปินส์ โดยให้บารังไกเป็นการปกครองท้องถิ่นที่ระดับเล็กที่สุด มีการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ฟิลิปปินส์ภายหลังได้รับเอกราช มีระบบการเมืองการปกครองที่มั่นคง โดยมีการถ่วงดุลกันระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการแบบสหรัฐฯ พรรคการเมืองซึ่งเป็นระบบ 2 พรรค (Two-party system) ผลัดเปลี่ยนกันเป็นรัฐบาลบริหารประเทศมาตลอดระยะเวลา 37 ปี (ค.ศ.1935-1972) มีการเลือกตั้งตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น ถึงแม้ความสัมพันธ์ส่วนตัวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้ง ประชาชนก็ยอมรับในผลการเลือกตั้งนั้น ความสัมพันธ์ที่

เหนียวแน่นดังกล่าวมาจากค่านิยม Utang na loob คือ การสำนึกในบุญคุณบวกกับค่านิยมทางศาสนา คือ พ่ออุปถัมภ์ แม่อุปถัมภ์ ที่จะต้องช่วยเหลือเกื้อหนุนในเครือญาติ

การเมืองการปกครองหลัง ค.ศ.1972 เป็นต้นมาจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1986 เป็นการปกครองด้วยระบบเผด็จการของมาร์กอส นั่นก็คือ มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้สนองความต้องการของตัวเองและพรรคพวก มีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว คือพรรค Kilusang Bagong Lipunan ก่อให้เกิดทุนนิยมพวกพ้องในการบริหารประเทศ และนำไปสู่การโค่นล้มอำนาจเผด็จการของมาร์กอสในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1986

ระบบการเมืองหลังปี ค.ศ.1986 กลับมาเป็นประชาธิปไตยภายใต้ระบบประธานาธิบดีดังเช่น ค.ศ.1935-1972 อีกครั้ง แต่ปรากฏการณ์ใหม่เกิดขึ้นนั่นก็คือมีพรรคการเมืองหลายพรรคลงแข่งขันสมัครรับเลือกตั้ง และเกิดกลุ่มผลประโยชน์สังกัดพรรคการเมืองเหล่านั้น ถึงอย่างไรก็ตาม พรรคต่างๆ เหล่านั้นสังกัดและเป็นเครือข่ายของพรรคการเมืองใหญ่ 2 พรรค คือพรรคชาตินิยมและพรรคเสรีนิยม การซื้อเสียงขายเสียงยังมีอยู่เช่นเดิม แต่ผู้ที่ชนะการเลือกตั้งมิได้หมายความว่าผู้นั้นซื้อเสียงมากที่สุด ผู้ซื้อเสียงมากที่สุดอาจจะไม่ได้รับการเลือกตั้งก็ได้ การตัดสินใจเลือกผู้สมัครเป็นของประชาชนเอง ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ส่วนตัว โดยไม่ต้องซื้อเสียงและผลประโยชน์ที่กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ พึงจะได้รับ ซึ่งทั้งนี้และทั้งนั้นขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ของพรรคว่าจะสนับสนุนกลุ่มใดเพื่อให้ได้คะแนนเสียงมา และเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้ว กลุ่มผลประโยชน์เหล่านั้นก็จะตรวจสอบว่าทำตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อประชาชนหรือไม่ ประธานาธิบดีจึงต้องระมัดระวังตัวและทำตามนโยบายที่แถลงไว้ให้มากที่สุด

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้นฟิลิปปินส์ได้ชื่อว่า มีนโยบายเข้าข้างสหรัฐฯ มาตลอด แม้กระทั่งปัจจุบันสหรัฐฯ เป็นผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ ทั้งนี้ก็เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของสหรัฐฯ เองในช่วงสงครามเย็นและหลังสงครามเย็น นโยบายช่วงสงครามเย็นนั้นต่อต้านคอมมิวนิสต์มาตลอด สหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือฟิลิปปินส์ทั้งทางเศรษฐกิจและการพัฒนาชนบทเพื่อให้สังคมมีเสถียรภาพ และคอมมิวนิสต์จะได้ไม่รุกราน ในช่วงนี้เองฟิลิปปินส์เป็นศูนย์กลางของเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาจจะนับได้ว่าสหรัฐฯ พัฒนาฟิลิปปินส์เพื่อเป็นฐานนำไปสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่หลังจากองค์การซีโต้¹ ซึ่งก่อตั้งในช่วงสงครามเย็นถูกยุบหลังยุคสงครามเย็น ฟิลิปปินส์ก็ตระหนักตัวเองว่าควร

ร่วมมือกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้มากกว่าเดิมเพื่อความอยู่รอด จึงได้ร่วมกันกับประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และไทย ก่อตั้งองค์การอาเซียนใน ค.ศ.1967 จากปี ค.ศ.1967 เป็นต้นมา ฟิลิปปินส์ร่วมกับประเทศในกลุ่มแก้ปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในความสัมพันธ์ที่ดีต่อสหรัฐฯ โดยเฉพาะในปัจจุบัน สหรัฐฯ ให้ความร่วมมือทางด้านการปราบปรามการก่อการร้ายในฟิลิปปินส์ และให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาภาคใต้เพื่อลดการก่อการร้ายลง

เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์มีทั้งพัฒนาและตกต่ำ ทั้งนี้เพราะฟิลิปปินส์ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของสเปนและสหรัฐฯ ในช่วงตกเป็นอาณานิคมของทั้งสองประเทศได้ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคม นั่นคือ สเปนได้นำระบบการถือครองที่ดินเข้ามาใช้ซึ่งทำให้เกิดปัญหาระหว่างคนรวยกับคนจน และปัญหาการผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจของชนชั้นสูงซึ่งเป็นคนรวยมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนสหรัฐฯ ก็เช่นกันได้ทำความตกลงกับรัฐบาลบาง

¹ ประเทศไทยและฟิลิปปินส์เป็นเพียง 2 ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นสมาชิก

รัฐบาลเป็นระยะๆ ในการทำการค้าการลงทุนในฟิลิปปินส์เพื่อเอาเปรียบฟิลิปปินส์ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และแรงงานราคาถูก สหรัฐฯ แลกเปลี่ยนการคงอยู่ของฐานทัพกับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจที่ฟิลิปปินส์ จำเป็นต้องรับเพื่อพัฒนาประเทศ แม้เศรษฐกิจจะพัฒนาอยู่ช่วงหนึ่งก็ตาม แต่ผลของการพึ่งพาและยึดตาม นโยบายสหรัฐฯ มาตลอดนั่นเอง ทำให้ฟิลิปปินส์ไม่เป็นตัวของตัวเองและประสบกับสภาวะล้มละลายในปี ค.ศ.1983 จนพลั้งประชาชนต้องรวมตัวกันโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอสใน ค.ศ.1986 ตั้งแต่รัฐบาลอากินเป็นต้นมา ผู้นำก่อนข้างจะคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติและความเป็นชาตินิยมมากกว่าเดิม ทำให้ประเทศได้พัฒนาไป ระดับหนึ่งจนสามารถออกมาจากการควบคุมของกองทุนการเงินระหว่างประเทศได้ใน ค.ศ.1998 แต่กองทุนก็ยัง ต้องประเมินการดำเนินงานอยู่ห่างๆ

สรุปได้ว่า การพัฒนาและความเสื่อมโทรมในฟิลิปปินส์ในสมัยนั้นมีราก (roots) มาจากการ ตกเป็นอาณานิคมของสเปนและสหรัฐฯ ซึ่งมีผลมาสู่ปัจจุบัน สังคมฟิลิปปินส์จึงเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรม ผสมผสานและสับสนระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิม (มาเลย์) และวัฒนธรรมตะวันตกอีกสองวัฒนธรรมคือ วัฒนธรรม สเปนและอเมริกา

ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อทางการ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

ข้อมูลทั่วไป

ธงชาติ

ธงชาติฟิลิปปินส์มี 4 สี คือ น้ำเงิน แดง เหลือง และขาว ดวงอาทิตย์สีเหลืองอยู่ตรงกลาง มี 8 แฉก หมายถึง สัญลักษณ์ของเสรีภาพ 8 แฉกหมายถึง 8 จังหวัดแรกที่ต่อต้านการต่อสู้เพื่อ อิสรภาพจากสเปน คือ มะนิลา ลากูนา ปัมปังกา คาวิเต บูลาคาน นูเอวา เอซิยา บาตังกัส และตาร์ลัก ดาว 3 ดวง หมายถึง เกาะใหญ่ 3 เกาะในฟิลิปปินส์คือ เกาะลูซอน เกาะวิซายาส์ และเกาะมินดาเนา แถบสีน้ำเงินด้านบน หมายถึง ความเสมอภาคและความเป็นน้ำหนึ่งใจ เดียวกัน แถบสีแดงด้านล่าง หมายถึง ความพร้อมของชาวฟิลิปปินส์ที่จะต่อสู้เพื่อประเทศ จนกว่าชีวิตจะหาไม่

พื้นที่

119,268 ตารางไมล์

เขตแดน

ติดต่อกับทะเลจีนใต้ทางตะวันตกและทางเหนือ ติดต่อกับมหาสมุทรแปซิฟิกทางตะวันออก และทางใต้

เขตชายฝั่งทะเล

207,749 ไมล์

เมืองหลวง

มะนิลา (มีประชากร 10.4 ล้านคน)

ภูมิประเทศ

มีเกาะทั้งสิ้น 7,100 เกาะ มีพื้นที่เป็นเกาะ 65 เปอร์เซนต์ นอกนั้นเป็นชายฝั่งแคบๆ มีหมู่เกาะใหญ่ 3 หมู่เกาะคือ หมู่เกาะลูซอน หมู่เกาะวิซายาส์ และหมู่เกาะมินดาเนา มีภูเขาไฟจำนวนมากที่กำลังปะทุ พื้นที่เต็มไปด้วยหุบเหว การจราจรลำบาก มีน้ำพุร้อนเป็นจำนวนมาก การเดินทางระหว่างเกาะใช้เครื่องบินส่วนใหญ่²

เขตการปกครอง³

- : มี 78 จังหวัด
- : 13 ภูมิภาค กับเขตภูมิภาคเมืองหลวง เขตปกครองตนเองในมินดาเนา และเขตปกครองชาวเขา
- : 83 เทศบาลนคร 1,524 เทศบาล
- : 43,939 บารังไก

ภูมิอากาศ

ฟิลิปปินส์เป็นประเทศในเขตร้อน มีอุณหภูมิตลอดทั้งปีประมาณ 32 องศาเซลเซียส หน้าร้อนอยู่ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม เป็นหน้าร้อนแบบไม่ชื้น อุณหภูมิสูงสุด 34 องศาเซลเซียส หน้าฝนอยู่ระหว่างเดือนมิถุนายน-ตุลาคม ซึ่งจะมีพายุและมรสุมตลอดเวลา หน้าหนาวอยู่ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ อุณหภูมิประมาณ 29 องศาเซลเซียส ทางเหนืออุณหภูมิประมาณ 14 องศาเซลเซียส

หน่วยการเงิน

- : เปโซ ธนบัตรมี 5, 10, 20, 50, 100, 500, 1,000 เปโซ
- : เงินเหรียญ เป็นเซนต์อาโอ มี 5, 10, 25, 50 เซนต์อาโอ 1, 2, 5 เปโซ
- : ชาวต่างชาติส่วนใหญ่สามารถแลกเงินได้ที่ธนาคาร ตู้ธนาคาร โรงแรมทั่วไป
- : บัตรเครดิตที่มีใช้อยู่ทั่วไปคือ American Express, Citibank, Visa, Diner Club
- : ส่วนเช็คเดินทางที่ออกให้โดย American Express, Bank of Tokyo, Bank of America และ Citibank เป็นที่ยอมรับกันในฟิลิปปินส์
- : อัตราแลกเปลี่ยน 50 ต่อ 1 ดอลลาร์ (October 2000)

สังคม

เชื้อชาติ

ฟิลิปปิโน

ประชากร (ปี 2000)

73 ล้านคน

² Department of Interior and Local Government

³ ดูที่ภาคผนวกที่ 2

อัตราการเจริญเติบโต (ปี 2000)

5.2%

ชนกลุ่มน้อย

ชาวเขาเผ่าต่างๆ มุสลิม จีน

ศาสนา

คาทอลิกร้อยละ 82.9 โปรเตสแตนต์ร้อยละ 9 มุสลิมร้อยละ 5 อื่นๆ ร้อยละ 3

ภาษา

ฟิลิปปิโน (ฟิลิปปิโนตามสำเนียงคนฟิลิปปินส์) รากฐานมาจากภาษาดากาล็อก ใช้เป็นภาษาพูด ภาษาอังกฤษใช้เป็นภาษาทางการ ธุรกิจ และการเรียนการสอน และภาษาพูดทั่วไป

การศึกษา

ผู้รู้หนังสือทั้งหมดร้อยละ 94 การศึกษาภาคบังคับ 6 ปี การศึกษาในระดับภาคบังคับร้อยละ 97 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 55 การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยร้อยละ 80

การแต่งกาย

ชาวฟิลิปปินส์แต่งกายเหมือนชาวตะวันตกทั่วไป แต่ถ้าหากมีงานพิธีผู้ชายจะแต่งตัวใส่เสื้อบารองดากาล็อก (Barong Tagalog) นั่นก็คือเสื้อที่อาจทำด้วยผ้าใยสัปปะรด ผ้าฝ้ายใยกล้วย แขนยาว คอเชิ้ต มีลายปัก สีเนื้อ หรือสีขาว สำหรับผู้หญิงถ้าไปโบสถ์ก็จะแต่งกายสุภาพ แต่ถ้าหากไปงานพิธีจะใส่ชุดยาว ผ้าใยสัปปะรด ผ้าฝ้ายใยกล้วย คอกว้าง แขนยกขึ้นสูง มีลายปัก (ดอกซัมปาเกีตาหรือดอกมะลิเป็นดอกไม้ประจำชาติ)

สุขภาพอนามัย

อัตราการตายของทารก 35.2 : 1,000 คน ชีวิตประชากรยังยืนถึง 66 ปี

สภาวะการทำงาน

30 ล้านคน ในจำนวนนี้ทำงานในภาคเกษตรร้อยละ 47 ภาครัฐและบริการร้อยละ 37 อุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมร้อยละ 16 สภาวะสตรีไม่อนุญาตให้ทำงานแบกหามในงานก่อสร้าง

การเมืองการปกครอง

ระบบการเมืองการปกครอง

สาธารณรัฐ ระบบประธานาธิบดี ถ่วงดุลกันระหว่างฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการ ฝ่ายบริหารได้แก่ ประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี และคณะรัฐมนตรี ฝ่ายนิติบัญญัติคือ รัฐสภา ประกอบด้วยวุฒิสมาชิกและสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสมาชิกออกกฎหมายควบคู่ไปกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฝ่ายตุลาการคือ ประธานศาลฎีกาและคณะ

วันได้รับเอกราช

- : จากสเปน 12 มิถุนายน 1898
- : จากอเมริกา 4 กรกฎาคม 1946
- : วันชาติคือ 12 มิถุนายน

พรรคการเมือง⁴

1. พรรค People Power Coalition มีเครือข่ายคือ พรรค Lakas NUCD-UMDP Aksyon Demokratiko, PDP-Lakas ng Bayan
2. พรรค Puwersa ng Masa
3. พรรค Kilusang Bagon Lipunan
4. พรรคอิสระ

การเลือกตั้ง

มีการเลือกตั้งทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้านถึงระดับชาติ ผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งต้องมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ การเลือกตั้งกลางสมัยครั้งล่าสุดมีขึ้นเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม ค.ศ.2001 และจะมีการเลือกตั้งระดับชาติในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.2004

สมาชิกรัฐสภา

- สมาชิกสภาล่าง (สภาผู้แทนราษฎร) 252 คน มีวาระละ 3 ปี สมัครงได้ไม่เกิน 3 วาระติดต่อกัน ในจำนวนนี้ 200 คน มาจากการเลือกตั้งในนามพรรคการเมือง และ 52 คน มาจากการเลือกตั้งในระบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นสาขาอาชีพต่างๆ เช่น กลุ่มคนพิการ กลุ่มสตรี กลุ่มแรงงาน กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มฝ่ายซ้าย กลุ่มสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
- สมาชิกสภาสูง (วุฒิสมาชิก) จำนวน 24 คน มีวาระละ 6 ปี สมัครงได้ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน เลือกตั้งกลางสมัย 3 ปี สำหรับผู้ที่ได้คะแนนอันดับที่ 13-24

เศรษฐกิจ⁵ (มกราคม-มิถุนายน ค.ศ. 2001)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ณ ราคาปัจจุบัน :	1.8 เปโซ (1.6 เปโซ)
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาปัจจุบัน :	1.7 เปโซ (1.5 เปโซ)
ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ณ ราคาคงที่ :	502 พันล้าน เปโซ (485 พันล้านเปโซ)
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ :	473 พันล้านเปโซ (452.2 พันล้านเปโซ)

อุตสาหกรรมหลัก

การผลิตอาหาร :	166 พันล้านเปโซ (149.5 พันล้านเปโซ)
การผลิตสิ่งทอ :	4.7 พันล้านเปโซ (4.85 พันล้านเปโซ)
การผลิตรองเท้า ถุงเท้า และเครื่องนุ่งห่ม :	16.9 พันล้านเปโซ (13.4 พันล้านเปโซ)
การผลิตเคมีภัณฑ์ :	24 พันล้านเปโซ (22.4 พันล้านเปโซ)
การผลิตปิโตรเลียมและถ่านหิน :	38.2 พันล้านเปโซ (31.2 พันล้านเปโซ)
การผลิตเครื่องจักรไฟฟ้า :	46.4 พันล้านเปโซ (36.97 พันล้านเปโซ)
การผลิตเครื่องมือการขนส่ง :	3.8 พันล้านเปโซ (3.9 พันล้านเปโซ)

⁴ ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก 2

⁵ เป็นข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-มิถุนายน ค.ศ.2001 ตัวเลขในวงเล็บคือตัวเลขในปี ค.ศ.2000; Board of Investment

การทำเหมืองแร่

ทองแดง : 556 ล้านเปโซ (596 ล้านเปโซ)
 ทอง : 5.3 พันล้านเปโซ (4.5 พันล้านเปโซ)
 นิกเกิล : 316 ล้านเปโซ (315 ล้านเปโซ)
 โครเมียม : 13 ล้านเปโซ (8 ล้านเปโซ)
 น้ำมันดิบ : 96 ล้านเปโซ (106 ล้านเปโซ)

เกษตรกรรมหลัก

ข้าว : 37.6 พันล้านเปโซ (39.3 พันล้านเปโซ)
 ข้าวโพด : 11.8 พันล้านเปโซ (12.8 พันล้านเปโซ)
 มะพร้าวและเนื้อมะพร้าวตากแห้ง : 6.2 พันล้านเปโซ (13 พันล้านเปโซ)
 อ้อย : 11.1 พันล้านเปโซ (7.6 พันล้านเปโซ)
 ถั่ว : 11.1 พันล้านเปโซ (7.8 พันล้านเปโซ)

สินค้าหลักที่นำเข้า

เชื้อเพลิงจากแร่ธาตุและน้ำมันหล่อลื่น : 1.73 พันล้านดอลลาร์ (1.76 พันล้านดอลลาร์)
 อิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วน : 3 พันล้านดอลลาร์ (3.57 พันล้านดอลลาร์)
 อุปกรณ์โทรคมนาคมและเครื่องจักรไฟฟ้า : 1.59 พันล้านดอลลาร์ (3.7 พันล้านดอลลาร์)
 สินค้าอุตสาหกรรม : 1.59 พันล้านดอลลาร์ (1.58 พันล้านดอลลาร์)
 เครื่องมือในการขนส่งทางบก : 331 ล้านดอลลาร์ (317 ล้านดอลลาร์)
 เครื่องบิน เรือ : 54 ล้านดอลลาร์ (82 ล้านดอลลาร์)
 เครื่องนุ่งห่มและส่วนประกอบ : 28 ล้านดอลลาร์ (27 ล้านดอลลาร์)

สินค้าหลักที่ส่งออก

อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องมือ : 8.6 พันล้านดอลลาร์ (10.4 พันล้านดอลลาร์)
 เสื้อผ้าสำเร็จรูป : 1.8 พันล้านดอลลาร์ (1.2 พันล้านดอลลาร์)
 ผลผลิตจากมะพร้าว : 252 ล้านดอลลาร์ (256 ล้านดอลลาร์)
 ผลผลิตจากแร่ธาตุ : 264 ล้านดอลลาร์ (349 ล้านดอลลาร์)
 เฟอร์นิเจอร์ : 147 ล้านดอลลาร์ (181 ล้านดอลลาร์)
 เกมิกซ์ : 166 ล้านดอลลาร์ (153 ล้านดอลลาร์)
 ผลผลิตอุตสาหกรรมเกษตร : 556 ล้านดอลลาร์ (577 ล้านดอลลาร์)
 ผลไม้และผัก : 275 ล้านดอลลาร์ (279 ล้านดอลลาร์)

การท่องเที่ยว

ผู้เดินทางเข้าประเทศ 973,000 คน (1.1 ล้าน)
 ผู้เดินทางออกนอกประเทศ 919,061 คน (975,914 คน)
 รายรับจากผู้เดินทางเข้า 1.01 พันล้าน (1.2 พันล้าน)
 การใช้จ่าย (ต่อหัวต่อวัน) 100.51 ดอลลาร์ (105.23 ดอลลาร์)

อัตราแลกเปลี่ยน

: ดอลลาร์ปิตูเอโซ 51.09 เปโซ : 1 ดอลลาร์ (50.10 เปโซ : ดอลลาร์)

ธนาคารที่สำคัญ

1. Central Bank of the Philippines
2. Metropolitan Bank and Trust Co.
3. Philippine National Bank
4. Bank of the Philippine Islands
5. Equitable PCI Bank
6. Far East Bank & Trust Co.
7. Development Bank of the Philippines
8. Allied Banking Corp.
9. Land Bank of the Philippines
10. Citibank N.A.
11. Bank of America
12. Hong Kong and Shanghai Bank
13. United Overseas Bank Philippines
14. Rizal Commercial Banking Corp.
15. United Coconut Bank
16. Union Bank of the Philippines

สภาหอการค้าและเครือข่าย

1. Philippine Chamber of Commerce and Industry
2. Makati Business Club
3. American Chamber of Commerce of the Philippines (มีในมะนิลาและเขตลงทุนทุกเขต)
4. Japanese Chamber of Commerce of the Philippines
5. European Chamber of Commerce of the Philippines
6. Spanish Chamber of Commerce of the Philippines
7. Cebu Chamber of Commerce and Industry
8. The Philippine E-Commerce Center
9. The Philippine Internet Commerce Society
10. The Philippine E-Commerce Law

การสื่อสารและคมนาคม และการขนส่ง

การคมนาคมทางน้ำ

มีท่าเรือที่ใช้ในการคมนาคมทางน้ำระหว่างเกาะของเอกชน 314 ท่า ของรัฐบาล 622 ท่า รวมทั้งท่าเรือที่มะนิลา (Manila) เซบู (Cebu) อีโลอิโล (Iloilo) คากายัน เดอ โอโร (Cagayan de Oro) ซัมบวงกา (Somboanga) และดาเวา (Davao)

การคมนาคมทางบก

การคมนาคมทางบกใช้รถจี๊ปนี (Jeepney) เป็นรถขนส่งมวลชนทั่วไป นอกจากนั้นยังมีรถแท็กซี่ติดเครื่องปรับอากาศซึ่งบรรจุคนได้ประมาณ 10 คน รถไฟฟ้า (Light Rail Transit System) ในมะนิลา และรถไฟฟ้า MRT ซึ่งเพิ่งจะสร้างในปี ค.ศ.1999 จากชานเมืองสู่เมืองธุรกิจ (มากาติ) และมะนิลา

การคมนาคมทางอากาศ

มีสนามบินภายในประเทศถึง 301 แห่ง มีสนามบินที่บินระหว่างประเทศที่มะนิลา เซบู และฐานทัพเรือซูบิก

การสื่อสาร

สถานีวิทยุ 380 สถานี สถานีโทรทัศน์ 42 สถานี โทรศัพท์ 872,900 เครื่อง

ความมั่นคงของชาติ

กำลังทหารของฟิลิปปินส์ประมาณ 106,500 คน กองทัพบก 68,000 คน กองทัพเรือ 23,000 คน ทหารอากาศ 15,500 คน กองทหารสำรอง 128,000 คน ซึ่งรวมทหารบก 100,000 คน ทหารเรือ 12,000 และทหารอากาศ 16,000 คน

งบประมาณทหาร

ประมาณ 968.4 ล้านดอลลาร์ ต่อปี

สนธิสัญญาทางทหาร

- ◆ สนธิสัญญาการป้องกันร่วมกันระหว่างสหรัฐกับฟิลิปปินส์ (ปี ค.ศ.1951)
- ◆ ข้อตกลงการเชื่อมโยงทหารฟิลิปปินส์เป็นครั้งคราว เพื่อช่วยเหลือทหารฟิลิปปินส์ที่รบ (Visiting Force Agreement) (ปี ค.ศ.1999)

การก่อการร้าย

ปัจจุบันการก่อการร้ายมาจาก 2 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายซ้าย (leftist) หรือฝ่ายคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ (Communist Party of the Philippines - CPP) และฝ่ายการเมือง (ฝ่ายเจรจา) ของพรรคคอมมิวนิสต์ (National Democratic Front - NDF)

2. ฝ่ายมุสลิมหัวรุนแรงภาคใต้ คือ

- : MNLF (Moro-National Liberation Front)
- : MILF (Moro Islamic Liberation Front)
- : Abu Sayyaf (หัวรุนแรง - พวกลักพาตัว)

ตำรวจ

ตั้งแต่สหรัฐฯ เข้าครอบครองเดิมตำรวจเป็นส่วนหนึ่งของกองทัพอิลิปินส์ (Philippine Constabulary) ปัจจุบันรวมกับ Integrated National Police ในวันที่ 1 มกราคม 1991 เป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติฟิลิปปินส์ (Philippine National Police) อยู่ภายใต้กระทรวงกิจการภายในและการปกครองท้องถิ่น (Department of Interior and Local Government)

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

Iban Factbooks. 2000.

Manila Bulletin. July 2000.

Philippine Daily. Inquirer, July 2000.

Philippine Star. July 2000.

Republic of the Philippines. *Department of Welfare and Development.* Manila, 2000.

Republic of the Philippines. *National Economic Development Authority.* Manila, 2000.

Republic of the Philippines. *National Statistics Office.* Manila, 2000.

Wernstedt, Federick and others. *Philippine Studies: Geography, Archeology, Psychology and Literature.*

NIU, Center for Southeast Asian Studies. De Kalb Illinois: Northern Illinois University, 1978
(Occasional Paper no. 6).

แผนที่ฟิลิปปินส์

บทที่ 1

ฟิลิปปินส์: จากสังคมดั้งเดิม สู่อัจฉริยะ

ถ้าพิจารณาจากกรอบแนวคิดทางประวัติศาสตร์ของฟิลิปปินส์แล้ว สังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของฟิลิปปินส์นั้นเป็นผลพวงมาจากอดีต จากสังคมดั้งเดิมที่มีความเป็นอยู่แบบง่าย ๆ กลายมาเป็นประเทศที่ประชาชนนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกกว่าร้อยละ 90 มีความใกล้ชิดกันในครอบครัว มีระบบพ่ออุปถัมภ์ แม่อุปถัมภ์ มีปทัสถาน (norm) ในสังคมที่ผู้ได้รับการอุปถัมภ์ต้องสำนึกในบุญคุณของผู้อุปถัมภ์ มีการเคารพผู้ใหญ่ตามลำดับชั้น มีปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน มีเจ้าพ่อคอยพิทักษ์ทรัพย์สินให้เจ้านาย สิ่งทั้งปวงนี้เกิดขึ้นจากการครอบครองของสเปนเป็นเวลา 400 ปี การสั่งสอนให้ชาวฟิลิปปินส์ต้องตอบแทนผู้มีพระคุณนั้น ถือเป็นจิตวิทยาของการปกครองของสเปนที่ต้องการทำให้ชาวฟิลิปปินส์สำนึกในบุญคุณ เพื่อมิให้ชาวฟิลิปปินส์ต่อต้านการปกครอง แม้ค่านิยมนี้จะฝังรากลึกเข้าไปในทุกครอบครัวก็ตาม ยังมีกรีกชาติหรือวีรบุรุษแห่งชาติหลายท่านที่พยายามต่อสู้เพื่อปลดแอกจากสเปน เนื่องจากการปกครองของสเปนนั้นกดขี่ข่มเหงชาวพื้นเมืองด้วยวิธีการต่างๆ ด้วยเหตุนี้จึงเกิดขบวนการชาตินิยมขึ้น

แม้กรีกชาติจะประกาศอิสรภาพจากสเปนแล้วก็ตาม ฟิลิปปินส์ก็ตกอยู่ภายใต้การครอบครองของสหรัฐฯ โดยมีได้ตั้งใจ ชีวิตของชาวฟิลิปปินส์ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจากการพัฒนาทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของสหรัฐฯ แต่ปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างชนชั้นและปัญหาที่ดินทำกินที่เกิดจากการครอบครองของสเปนในอดีตก็ยังมิอยู่ จนก่อให้เกิดขบวนการสุกบาลาอันต่อต้านความเหลื่อมล้ำในสังคมในช่วงสหรัฐฯ เข้าครอบครอง แม้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในเวลาต่อมา แต่ก็ยังไม่ลืมความใกล้ชิดระหว่างครอบครัว การช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างพวกพ้อง ทำให้เกิดทุนนิยมพวกพ้องที่สร้างปัญหาให้กับสังคมฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน

ในบทนี้ผู้อ่านจะได้มองภาพของฟิลิปปินส์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้นจากการมองผ่านประวัติศาสตร์ของฟิลิปปินส์

1. การอพยพเข้ามาของชนชาติต่างๆ และฟิลิปปินส์ ก่อนสเปนเข้าครอบครอง

ประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีชนเผ่าต่างๆ อพยพเข้ามาหลายเผ่าด้วยกัน เผ่าเหล่านี้ต่างก็ได้สร้างอิทธิพลทางด้านค่านิยมและวัฒนธรรมต่างๆ ให้แก่ฟิลิปปินส์

ชนเผ่าแรกที่อพยพเข้ามาคือพวกบิกินี เป็นพวกหาของป่าและล่าสัตว์ มีที่อยู่ไม่เป็นที่ จึงไม่มีการจัดระเบียบชุมชน ไม่มีระบบการปกครองและไม่มีการจดบันทึกต่างๆ ในเวลาต่อมาเผ่าอินโดนีเซียซึ่งมีเชื้อสายมองโกลอยด์และคอเคซอยด์ ได้เดินทางอพยพเข้ามาทางทะเล เผ่านี้มีการพัฒนาทางสังคมสูงกว่าพวกบิกินี เพราะเป็นพวกยุคใหม่ อิทธิพลของเผ่าอินโดนีเซียที่มีมาถึงปัจจุบันคือการเพาะปลูกและการทำนาบดไร่ เขาซึ่งนับว่ามีความสวยงามที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชนเผ่าต่อมาที่อพยพเข้ามาต่อจากเผ่าอินโดนีเซียคือเผ่ามาเลย์ ซึ่งปัจจุบันเป็นบรรพบุรุษของชาวเขาเผ่าบอนตอก (Bontoks) อิลองกอต (Ilongots) และกาลิงกัส (Kalingas) บิโคลาน (Bikolanos) และปัมปังกัน (Pampangans) ของฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน สิ่งที่เผ่ามาเลย์นำมาให้แก่ชาวฟิลิปปินส์และส่งผลความขัดแย้งมาจนถึงปัจจุบัน คือ วัฒนธรรมอิสลาม

วิวัฒนาการชาติต่างๆ ในฟิลิปปินส์

การสั่งสอนของบาทหลวงสเปนในยุคแรกๆ

นอกจากชนเผ่าต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ฟิลิปปินส์ยังได้มีความสัมพันธ์กับอินเดียและรับอิทธิพลจากอินเดีย ในอาณาจักรศรีวิชัยและมณฑลพินดีจากการติดต่อค้าขาย ฟิลิปปินส์รับวัฒนธรรมการแต่งกายมาคือ การนุ่งโสร่ง มีผ้าโพกหัว และนับถือพระเจ้าสูงสุดของชาวพื้นเมืองคือบาธาลา (Bathala) และวัฒนธรรมด้านภาษา เช่นคำว่า ดาลา (dala - ปลาตัวเล็ก) อาซาวา (Asawa - คู่สมรส) ดีวา (diwa - ความคิด) ปูรี (Puri - เกียรติ) ลาคัมบิณี (Lakambini - เจ้าหญิง) วิคา (Wika - ภาษา) เป็นต้น ในส่วนของชาวจีนในราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิงที่เข้ามาติดต่อค้าขายกับฟิลิปปินส์นั้นได้เข้ามาแต่งงานกับชาวฟิลิปปินส์ จึงทำให้เกิดชาวฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนที่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน เช่น นามสกุล ลิม (Lim) ตัน (Tan) โคฮวงโก (Cojuangco) ลิมจูโก (Limjuko) ตองโก (Tongko) เป็นต้น นอกจากชาวอินเดียและชาวจีนที่เข้ามาค้าขายในฟิลิปปินส์และมีอิทธิพลต่อชาวฟิลิปปินส์ในปัจจุบันแล้ว ชาวอาหรับก็ได้เข้ามาค้าขายกับประชาชนในเกาะมินดาเนาภาคใต้ของฟิลิปปินส์พร้อมกับนำศาสนาอิสลามเข้ามาเผยแพร่

2. โครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และการปกครองก่อนสเปนเข้าครอบครอง

โครงสร้างทางสังคมของฟิลิปปินส์ก่อนสเปนเข้าครอบครองนั้นประกอบด้วยชนชั้นปกครอง (Noble) ซึ่งได้แก่หัวหน้าเผ่าต่างๆ รวมทั้งครอบครัวของหัวหน้าเผ่าด้วย เป็นกลุ่มที่มีอำนาจที่สุดในสังคม มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินและทรัพย์สิน เสรีชน (Freeman หรือ Maharlicas) ได้แก่พวกนักกรบซึ่งส่วนใหญ่เป็นญาติของผู้ปกครอง มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินและทรัพย์สิน พวกชาวนา (Share tenants) คือผู้ที่เช่าที่ดินของชนชั้นปกครองและเสรีชน มีทรัพย์สินที่ดินและบ้านของตัวเองได้ แต่ต้องเสียภาษีให้ชนชั้นปกครอง พวกทาส (อาลิปิง ซากีกลิด - Aliping Saguiguid) เป็นชนชั้นต่ำสุดในสังคมที่ไม่มีที่ดินและทรัพย์สินเป็นของตัวเอง รวมทั้งไม่มีค่าตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น

ในทางเศรษฐกิจ ภาวะเศรษฐกิจและการค้าก่อนสเปนเข้าครอบครองนั้น เป็นระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตัวเองเป็นส่วนใหญ่ ชาวพื้นเมืองผลิตสิ่งของต่างๆ เพื่อการบริโภคมากกว่าการขายและส่วนใหญ่ทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน ส่วนการค้าระหว่างประเทศนั้น ชาวฟิลิปปินส์ได้มีการติดต่อค้าขายกับชาวอาหรับในคริสต์ศตวรรษที่ 9 และชาวจีน เวียดนาม อินเดีย ชาว มลายูในศตวรรษที่ 14

ในด้านการเมืองการปกครองก่อนสเปนเข้าครอบครองนั้น เป็นการปกครองในรูปแบบต่างๆ เป็นลักษณะการปกครองแบบหมู่บ้าน หรือที่เรียกว่าบาร์ังไก (Barangay) ซึ่งมีคาตูเป็นผู้ปกครอง ในแต่ละบาร์ังไกได้มีการแบ่งประชาชนเป็นชนชั้นปกครอง เสรีชน ชาวนา และทาส การปกครองของคาตู เป็นการปกครองแบบเผด็จการ ทำให้ประชาชนไม่พอใจเป็นอย่างมาก

รูปแบบการปกครองแบบบาร์ังไกดังกล่าวข้างต้น เป็นที่มาของระบบการปกครองท้องถิ่นของฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน ซึ่งเมื่อสหรัฐฯ ครอบครองฟิลิปปินส์ได้จัดการให้มีการเลือกตั้งระดับหมู่บ้าน ตั้งแต่เมืองหลวงจนถึงท้องถิ่นทั้งหมด

3. ประเทศฟิลิปปินส์ภายใต้การปกครองของสเปน (ค.ศ.1521 - 1899)

ฟิลิปปินส์ภายใต้การปกครองของสเปน มีโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองการปกครองแตกต่างไปจากเดิม โดยพยายามที่บีบบังคับชาวพื้นเมืองในรูปแบบต่างๆ และแสวงหาผลประโยชน์จากชาวฟิลิปปินส์มากมาย

ในด้านการจัดโครงสร้างทางสังคมนั้น สเปนได้จัดระบบชนชั้นในสังคมเสียใหม่ โดยได้แบ่งออกเป็น *ชนชั้นสูง* ซึ่งได้แก่ชาวสเปนที่ทำหน้าที่ปกครองบ้านเมืองและผูกขาดการรับราชการ ซึ่งปัจจุบันคือผู้ครอบครองที่ดินรายใหญ่ๆ *ชนชั้นกลาง* ได้แก่พวกลูกครึ่งจากการสมรสระหว่างชาวสเปนและชาวพื้นเมือง ซึ่งเรียกว่า เมสติโซ (ผู้ชาย) และเมสติซา (ผู้หญิง) พวกนี้มีสิทธิรับราชการได้ และเป็นพวกภูษาคิในเวลาต่อมา ปัจจุบันเป็นนักธุรกิจของประเทศ *ชนชั้นต่ำ* ได้แก่ชาวพื้นเมืองที่เป็นผู้เช่าที่ดินซึ่งไม่มีบทบาทในสังคมเลย พวกนี้ถูกเรียกว่า พวกอินดิโอ (Indio) การจัดแบ่งชนชั้นดังกล่าวทำให้สเปนมีความสะดวกในการใช้มาตรการแสวงหาผลประโยชน์จากชาวพื้นเมืองได้โดยใช้ *ระบบโปโล* (Polo System) เป็นระบบเกณฑ์แรงงานที่ให้ชาวพื้นเมืองทุกคนยกเว้นหัวหน้าเผ่าและลูกชายคนแรกของหัวหน้าเผ่าต้องอุทิศแรงงานให้ทางราชการ และระบบวันดาลา (Vandala System) เป็นระบบบังคับซื้อสินค้า โดยการบังคับให้ชาวพื้นเมืองขายสินค้าในราคาที่ต่ำ

ในด้านจัดการศึกษา สเปนมุ่งที่จะสอนให้ชาวพื้นเมืองได้เรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก จึงได้ตั้งโรงเรียนในเขตโบสถ์ทุกแห่งซึ่งดำเนินการสอนโดยบาทหลวงและใช้ภาษาสเปนในการเรียนการสอน โรงเรียนและมหาวิทยาลัยเหล่านี้ก็ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน เช่น วิทยาลัยสุภาพสตรีโรซารี (Our Lady of Rosary) โรงเรียน ซาน ฮวน เดอ เลตราน (San Juan de Letran) มหาวิทยาลัย เดอ ลา ซาล (De la Salle University) มหาวิทยาลัยอาเตเนโอ (Ateneo de Manila University) และ มหาวิทยาลัย ซานโต โทมัส (University of Santo Tomas) เป็นต้น

นอกจากทางการศึกษาแล้ว อิทธิพลของประเพณีทางศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกก็มีผลต่อชาวฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน เช่น การยอมรับประเพณีการมีบิดามารดาร่วม (Compadrazgo) ประเพณีทำให้ชาวฟิลิปปินส์ทุกคนมีพ่ออุปถัมภ์และแม่อุปถัมภ์ (God Parent) ซึ่งเป็นเหตุให้ชาวฟิลิปปินส์มีเครือญาติบริวารเกี่ยวอุปถัมภ์กันมาจนถึงปัจจุบัน

ในด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจนั้น สเปนได้เข้าครอบครองฟิลิปปินส์พร้อมกับนำระบบการถือครองที่ดินหรือระบบศักดินา ที่เรียกว่า ระบบเ็นคอมเมียนดา (Encomienda) เข้ามาด้วยโดยให้ผู้มีสิทธิถือครองที่ดินที่เรียกว่า เ็นคอมเมียน-โดโรส (Encomiendos) เรียกเก็บผลประโยชน์จากบุคคลที่เข้ามาทำมาหากินในที่ดินของตนได้ แต่ผู้เข้ามาทำกินในที่ดินนี้จะต้องนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ส่วนผลประโยชน์ที่ได้จากที่ดินส่วนพระมหากษัตริย์ให้ยกเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์ที่ได้จากที่ดินของสงฆ์ให้ยกเป็นของวัดหรือคณะผู้สอนศาสนา และผลประโยชน์ที่ได้จากสิทธิส่วนบุคคลให้เก็บผลประโยชน์ตามสิทธิที่ตนถือครองอยู่

ระบบการถือครองที่ดินนั้นได้ตกทอดมาถึงฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน ตระกูลใหญ่ของฟิลิปปินส์ในปัจจุบันล้วนแต่ได้รับมรดกตกทอดจากการถือครองที่ดินมาจากสมัยสเปนเข้าครอบครองทั้งสิ้น

၁၂ Fort Santiago

ในเรื่องโครงสร้างการเมืองการปกครองนั้น สเปนได้จัดการปกครองเสียใหม่ โดยได้แบ่งการปกครองเป็นจังหวัด แต่ละจังหวัดแบ่งเป็นเมือง (Pueblos) แต่ละเมืองประกอบด้วยหมู่บ้าน หรือบารังไก (Barangay) การปกครองทั้งหมดขึ้นตรงต่อเมืองหลวง คือ มะนิลา เป็นแบบรวมศูนย์ (Centralization) ในระดับท้องถิ่น สเปนได้จัดการปกครองระดับหมู่บ้าน (Barangay) โดยให้อยู่ภายใต้การปกครองของคาเบซา (Cabeza) ซึ่งเป็นผู้นำบารังไกที่มีหน้าที่เก็บภาษีจากประชาชนในหมู่บ้านให้รัฐบาลสเปน ส่วนในระดับสูงกว่าหมู่บ้าน สเปนได้ตั้งหน่วยปกครองชื่อ ปริ้นชิปาเลีย (Principalia) หรืออำเภอ ซึ่งรวมเอาหมู่บ้านหลายแห่งมารวมกันโดยมีนายอำเภอซึ่งได้คัดเลือกจากคาเบซาเป็นผู้ปกครอง

จะเห็นได้ว่าสภาพทางการเมืองและการปกครองของฟิลิปปินส์สมัยนั้นอยู่ในอำนาจของชาวสเปนแต่เพียงฝ่ายเดียว ทั้งทางฝ่ายอาณาจักรและฝ่ายศาสนจักรต่างก็รวบอำนาจไว้ ไม่เปิดโอกาสให้ชาวพื้นเมืองได้แสดงความคิดเห็นหรือมีสิทธิขั้นพื้นฐานเลย จึงก่อให้เกิดขบวนการชาตินิยมขึ้นและนำไปสู่การปฏิวัติในปี ค.ศ.1896

4. การเกิดลัทธิชาตินิยมและการต่อสู้ทางการเมืองและการครอบครองของสหรัฐฯ

ความเกลียดชังระหว่างชาวพื้นเมืองกับชาวสเปนได้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมชัดเจนเป็นครั้งแรกจากกรณีกบฏควิเตในปี ค.ศ.1872 สาเหตุของการเกิดกบฏนี้เนื่องจากทหารฟิลิปปินส์และคนงานประจำคลังสรรพาวุธได้ถูกสั่งยกเลิกให้ค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน ชาวฟิลิปปินส์ประจำป้อมชันเฟลิเป้ที่ควิเตร่วมกับทหารและพระชาวพื้นเมืองซึ่งมีเรื่องขัดแย้งทางศาสนจักรกับสเปนมาก่อนแล้วก่อการกบฏขึ้น ปรากฏว่าชาวฟิลิปปินส์หลายคนถูกจับและถูกประหารชีวิต นอกจากนี้ยังได้จับพระ 3 องค์มาทรมานและประหารชีวิตอีกด้วย เป็นเหตุให้ชาวฟิลิปปินส์รวมตัวกันต่อต้านสเปนมากยิ่งขึ้น

ในระหว่างปี ค.ศ.1882-1896 มีชนชั้นกลางและปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาจากสเปนเกิดขึ้นมาก บุคคลเหล่านี้ได้ต่อต้านรัฐบาลสเปนทั้งภายในและภายนอกประเทศ พวกที่ไปศึกษาที่สเปนก็ได้ตั้งศูนย์เผยแพร่ที่นครแมดริด บาร์เซโลนา ในปี ค.ศ.1882 ได้ตั้งสมาคมชาวสเปนและฟิลิปปิโน (Circulo Hispana Filipino) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกชาวฟิลิปปินส์และชาวสเปนที่เห็นใจชาวฟิลิปปินส์ พร้อมกันนี้ก็ได้ออกหนังสือพิมพ์ชื่อ Revista del Circulo-Hispano-Filipino ขึ้นเพื่อให้ชาวสเปนได้ทราบสภาพที่แท้จริงของชาวฟิลิปปินส์พร้อมทั้งเสนอแนะการปฏิรูปสังคมเสียใหม่ แต่ในที่สุดสมาคมและหนังสือพิมพ์ก็ถูกสั่งปิดจากรัฐบาลสเปน

โฮเซ ริชาล

อังเดร โบนิฟาสซิโอ

ในระยะต่อมามีกลุ่มปัญญาชนเป็นจำนวนมากพยายามอภิปรายในที่สาธารณะถึงเรื่องการกดขี่ข่มเหง และความไม่เป็นธรรมของรัฐบาลสเปนจนต้องถูกจับไปกักขังหลายคน บรรดาปัญญาชนเหล่านี้ได้แก่ มาเซโล เอช เดลปีลาร์ (Marcelo H. del Pilar) กราซิยาโน โลเปซ เฮนา (Graciano Lopez Jaena) มาริยาโน ปองเซ (Mariano Ponce) และนายแพทย์ โฮเซ่ ริซาล (Jose Rizal) ซึ่งเป็นทั้งแพทย์และนักเขียนที่มีชื่อเสียงที่สุดในสมัยนั้น โฮเซ่ ริซาล เป็นวีรบุรุษคนสำคัญที่ได้ไปศึกษาวิชาแพทย์ที่สเปนและศึกษาวิชาอื่นๆ ที่ฝรั่งเศส เยอรมัน เบลเยียม ในระหว่างที่ตะเวนอยู่ในยุโรปเขาได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ “มะเร็งในสังคม” (Noli Me Tangere) ซึ่งกล่าวถึงการปกครองอย่างกดขี่ข่มเหงของชาวสเปนต่อชาวฟิลิปปินส์ ปัจจุบันได้มีผู้แปลออกมาเป็นหลายภาษา นอกจากนี้ยังประพันธ์โคลงและกลอนที่เสียดสีสังคมในสมัยนั้นเป็นจำนวนมาก หนังสือและเอกสารที่เขาเขียนนี้ได้ถูกลักลอบนำเข้าไปในฟิลิปปินส์จนกลายเป็นสิ่งกระตุ้นให้ชาวพื้นเมืองก่อการปฏิวัติต่อสเปนขึ้น เขาได้ก่อตั้ง “สันนิบาตฟิลิปปินส์” (La Liga Filipina) ขึ้นเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 1892⁶ หลังจากที่เขากลับมาฟิลิปปินส์แล้ว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. รวมประชาชนที่อยู่ในฟิลิปปินส์ทั้งหมดให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
2. ให้ความช่วยเหลือกันที่พี่น้องในทุกสิ่งทุกอย่าง
3. ต่อสู้ป้องกันความอยุติธรรม
4. ส่งเสริมการศึกษา เกษตรกรรม และพาณิชยกรรม
5. ศึกษาและแก้ไขข้อบกพร่องในทางปฏิบัติของทุกๆ ด้านที่กล่าวมา

เขาปฏิบัติงานอยู่ในสันนิบาตฟิลิปปินส์ไม่นานนักก็ถูกสั่งจับและถูกประหารชีวิตเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 1896⁷

จากการอ่านวรรณกรรมทางการเมืองและแนวความคิดของนายแพทย์โฮเซ่ ริซาล นี้เอง ทำให้ อังเดรส โบนิฟาซิโอ (Andres Bonifacio) ได้ก่อตั้งขบวนการเมืองขึ้นชื่อ คาทิปปูนัน (Katipunan) ย่อมาจาก Kataasataasan Kagalang-galangang Katipunan ng Manga Anak ng Bayan (Highest and Most Respectable Society of the Sons of the People) นับเป็นองค์กรทางการเมืองที่สมบูรณ์ กล่าวคือ มีวัตถุประสงค์แน่นอนในการกอบกู้อิสรภาพของฟิลิปปินส์ มีคณะกรรมการบริหารโดยแบ่งหน้าที่กันเป็นกิจลักษณะและมีสมาชิกสนับสนุน การเคลื่อนไหวของขบวนการคัทิปปูนันเพื่อกอบกู้อิสรภาพจากสเปนเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ.1892 ในวันที่ 19 สิงหาคม 1896 แต่โบนิฟาซิโอถูกจับในขณะวางแผนปฏิวัติทำให้ชาวฟิลิปปินส์เพิ่มความโกรธแค้นมากยิ่งขึ้น กบฏก็ได้ระบดไปทั่วทุกจังหวัด ในระยะต่อมาได้มีขบวนการทางการเมืองซึ่งอยู่ภายใต้การนำของนายพล เอมีลิโอ อากินาลโด (Emilio Aguinaldo) เกิดขึ้น เขาได้นำทหารชาวพื้นเมืองเข้าต่อสู้กับทหารสเปนจนทำการปฏิวัติได้สำเร็จเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 1898 และได้ประกาศตั้งฟิลิปปินส์เป็นสาธารณรัฐขึ้น เรียกว่า “Biak ng Bata Republic” มีรัฐธรรมนูญซึ่งร่างขึ้นโดย อีซาเบโล อาร์ตาโช (Isabelo Artacho) และอากินาลโดได้รับเลือกให้เป็นประธานาธิบดี รัฐธรรมนูญฉบับนี้แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของคณะฟิลิปปินส์ที่จะหลุดพ้นจากการปกครองของสเปนและตั้งเป็นรัฐเอกราชใหม่ขึ้นต่างหาก อำนาจการปกครองอยู่ที่สภาสูงสุดของประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย ประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี และรัฐมนตรีอีก 4 คน (รัฐมนตรีว่าการมหาดไทย การต่างประเทศ การคลัง และกลาโหม) อำนาจบริหารอยู่ที่ประธานาธิบดี ส่วนอำนาจตุลาการอยู่ที่สภายุติธรรม

⁶Teodoro A. Agoncillo, *A Short History of the Philippines* (New York : New American Library, 1975), pp. 76-78.

⁷Antonio M. Molina, *The Philippine Through the Centuries*, V. 2 (Manila : UST, 1960), p. 95.

นอกจากนี้ยังมีประกาศสิทธิมนุษยชนในรัฐธรรมนูญอีกด้วย แต่กระนั้นก็ตามการสู้รบกับสเปนก็ยังดำเนินการอยู่ จนกระทั่งได้มีการเซ็นสัญญาสงบศึกขึ้นเมื่อวันที่ 14 - 15 ธันวาคม 1898 ตามสนธิสัญญาสงบศึกนี้ อาณานิคมที่ต้องลี้ภัยไปอยู่ฮ่องกงโดยที่รัฐบาลสเปนจะจ่ายค่าตอบแทนให้เขาทันทีที่ออกนอกประเทศเป็นจำนวนเงิน 400,000 เปโซ⁸ แต่หลังจากที่ฝ่ายกบฏได้ทำการตกลงกับฝ่ายรัฐบาลสเปนแล้ว ก็ได้เตรียมแผนการนำเงินที่ได้จากรัฐบาลสเปนไปซื้ออาวุธเพื่อกลับมาต่อสู้กับสเปนอีก

สรุปแล้วจากการครอบครองของสเปน ในด้านการพัฒนาการเมืองสเปนได้สร้างการรวมอำนาจที่ศูนย์กลาง (Centralization of power) โดยจัดรูปแบบการปกครองให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ก็ยังไม่ยอมให้ชาวพื้นเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สเปนทำให้ฟิลิปปินส์ขยายการผลิตเพื่อขยายการค้าระหว่างประเทศ เพื่อให้ประโยชน์กับสเปนเอง ส่วนในการพัฒนาสังคมนั้นสเปนได้นำศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเข้ามาเผยแพร่ทำให้ชาวฟิลิปปินส์ยึดมั่นในศาสนาอย่างแน่นแฟ้นมาจนถึงปัจจุบัน และเป็นพลังในการเชื่อมความสัมพันธ์ของคนในชาติในยามคับขันได้

5. การครอบครองของสหรัฐฯ

ในขณะที่ชาวฟิลิปปินส์กำลังต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเอกราชอยู่เอง คิวบาซึ่งเป็นอาณานิคมของสเปนได้ทำการปฏิวัติต่อต้านการปกครองของสเปนด้วย แต่เนื่องจากการปราบกบฏชาวคิวบาของสเปนไปกระทบกระเทือนผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ที่อยู่ในคิวบา และสเปนได้โจมตีเรือรบของสหรัฐฯ สหรัฐฯ จึงได้ประกาศสงครามกับสเปนทันที นี่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สหรัฐฯ ส่งกองทัพรื้อมาโจมตีกองทัพลสเปนที่มะนิลาเป็นผลให้สหรัฐฯ เริ่มแผ่อิทธิพลเข้ามาในฟิลิปปินส์ โดยแท้จริงแล้วตามหลักการมอนโร (Monroe Doctrine) ของสหรัฐฯ สหรัฐฯ วางนโยบายไว้ว่าจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการของทวีปยุโรป และในขณะเดียวกันก็จะไม่ยอมให้ประเทศมหาอำนาจทางยุโรปเข้ามาแทรกในกิจการของตน แต่จากกบฏในคิวบาปี ค.ศ.1895 ซึ่งสเปนได้แทรกแซงกิจการของสหรัฐฯ นี่เองทำให้ธุรกิจของสหรัฐฯ ถูกกระทบกระเทือนเป็นอย่างมาก สหรัฐฯ จึงวางนโยบายโจมตีมะนิลา ก็เพื่อหวังผลทางเศรษฐกิจจากเมืองท่านี้ด้วย การสู้รบครั้งนี้สเปนเป็นฝ่ายพ่ายแพ้จึงต้องสูญเสียฟิลิปปินส์ให้กับสหรัฐฯ ในปี ค.ศ.1898 ตามสนธิสัญญาปารีส สเปนต้องยอมยกฟิลิปปินส์ให้แก่สหรัฐฯ ในขณะเดียวกันสหรัฐฯ ก็จ่ายเงินจำนวน 20 ล้านดอลลาร์ให้เป็นการตอบแทนภายใน 3 เดือน นับตั้งแต่การเซ็นสัญญา⁹

⁸ Agoncillio, *op.cit.*, p. 103.

⁹ *Ibid.*, p. 118.

University of the Philippines (U.P.)

ซึ่งอเมริกันเป็นผู้ก่อตั้ง โดยนำ

สถาปนิกจากมหาวิทยาลัยคอร์เนล

และอาจารย์มานุกเบิกในปี 1907

ภาพ : สีดา

การพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครองที่สหรัฐฯ ได้ให้แก่ฟิลิปปินส์นั้นมีดังต่อไปนี้

5.1 การพัฒนาทางสังคม

หลังจากที่สหรัฐฯ ได้เข้าครอบครองแล้วทำให้สภาพสังคมของฟิลิปปินส์เปลี่ยนไปจากเดิมมาก เพราะสหรัฐฯ ให้สิทธิเสรีภาพมากกว่าสมัยสเปนเข้าครอบครอง แม้กระทั่งการยกฐานะของสตรีให้สูงขึ้น สหรัฐฯ ได้ดำเนินการจัดระบบการศึกษาใหม่ที่ทันสมัยให้แก่ฟิลิปปินส์ การศึกษาสมัยนี้มุ่งจะให้นักเรียนทุกคนเข้าเรียนภาคบังคับในชั้นประถมปีที่ 1-6 ส่วนปีที่ 7 เดิมให้ขบถเสีย พร้อมกันนี้ก็ได้จัดตั้งโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่และจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งชาติ มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (University of the Philippines - U.P.) ที่จัดการสอนตามหลักสูตรอเมริกัน ใน ค.ศ.1908 และมหาวิทยาลัยต่างๆ ซึ่งดำเนินการโดยเอกชนและหมอสอนศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ขึ้น วิธีการศึกษามุ่งให้นักเรียนนักศึกษาแสดงความคิดเห็นและค้นคว้าด้วยตัวเอง วิธีการศึกษาแบบอเมริกันก็ยังปรากฏอยู่ทุกโรงเรียน วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยปัจจุบันนี้ ภาษาที่ใช้ในการสอนคือภาษาอังกฤษและภาษาสเปน ต่อมาใน ค.ศ.1940 ประธานาธิบดีมานูเอล เกซอน ก็ได้ประกาศใช้ภาษาปิลิปีโน¹⁰ (ตากาล็อก) เป็นภาษาราชการอีกภาษาหนึ่ง จากการศึกษาที่สหรัฐฯ มอบให้กับฟิลิปปินส์นั้นมีส่วนทำให้ชาวฟิลิปปินส์ได้นำไปพัฒนาสังคมให้เจริญในยุคต่อมาคือ การก่อให้เกิดการตื่นตัวทางสังคมทำให้เกิดชนชั้นกลางและชนชั้นปัญญาชนซึ่งเป็นแกนหลักสำคัญในการสร้างชาติและรับทอดการเมืองการปกครองมาจนถึงทุกวันนี้

นอกจากสหรัฐฯ ได้จัดระบบการศึกษาใหม่ให้แก่ฟิลิปปินส์แล้วก็ยังได้จัดสวัสดิการให้แก่ชนชั้นกรรมกร ซึ่งรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคมและให้รัฐคุ้มครองแรงงานสตรีเด็กและคนพิการและให้คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน รวมทั้งได้ออกข้อบังคับเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของที่ดินกับผู้เช่าที่ดินและระหว่างแรงงานกับนายทุน กฎหมายแรงงานและที่ดินต่างๆ ที่ออกมาช่วงนี้ได้แก่กฎหมายกำหนดอัตราค่าจ้างอย่างต่ำให้แก่คนงานวันละ 1 เปโซ กำหนดให้ทำงานอย่างมากวันละ 8 ชั่วโมง ส่วนกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินนั้นให้ผู้เช่าและผู้เป็นเจ้าของที่ดินทำกันเป็นลายลักษณ์อักษร นอกจากนี้ยังได้ออกกฎหมายคุ้มครองกันสาธารณะ (Public Defender Act) ซึ่งบัญญัติให้ตั้งตำแหน่งผู้คุ้มกันสาธารณะ เพื่อช่วยเหลือกรรมกรผู้ยากจนในกรณีที่ถูกกล่าวหาในศาล

5.2 การพัฒนาทางเศรษฐกิจ

ในด้านเศรษฐกิจนั้น สหรัฐฯ ได้ปรับปรุงแผนเศรษฐกิจโดยมี มานูเอล เอ. โรซาส (Manuel A. Roxas) นักเศรษฐศาสตร์เป็นหัวหน้าดำเนินการ เขาได้พัฒนาธนาคารทางการเกษตรและอุตสาหกรรมให้เป็นแหล่งสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ รัฐวิสาหกิจต่างๆ ที่จัดตั้งในขณะนี้คือ องค์การผลิตอาหารแห่งชาติ องค์การข้าวโพดและข้าว องค์การคลังสินค้า องค์การจัดอาคารสงเคราะห์เพื่อประชาชน องค์การผลิตรองเท้า บริษัทปูนซีเมนต์ และองค์การทำน้ำตาลในประเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้สหรัฐฯ ยังขยายการค้าต่างประเทศ และควบคุมภาษีของฟิลิปปินส์ให้รัดกุมขึ้น ในด้านการเกษตรได้ปรับปรุงการเพิ่มผลผลิตต่างๆ เช่น อ้อย ยาสูบ มะพร้าว ป่าน และให้การค้าผลผลิตเหล่านี้เป็นไปอย่างเสรีระหว่างสหรัฐฯ และฟิลิปปินส์ ปรากฏว่าการค้าขายนั้นฟิลิปปินส์ต้องพึ่งตลาดสหรัฐฯ อยู่เป็นอันมาก ในปี ค.ศ.1909 รัฐสภาสหรัฐฯ ได้ออกกฎหมาย Payne - Aldrich Tariff Act และ Simmons - Underwood Act¹¹ ซึ่งกำหนดให้มีการค้าเสรีระหว่างสองประเทศ จากระบบการค้าเสรีนี้ทำให้สินค้าออกของฟิลิปปินส์ถูกส่งไปขาย

¹⁰ อ่านออกเสียงตามสำเนียงฟิลิปปินส์

¹¹ Ibid., p. 209.

ในสหรัฐฯ แต่เพียงประเทศเดียวเป็นจำนวนมากโดยมิได้ส่งไปยังประเทศอื่นเลย ทำให้ฟิลิปปินส์ต้องพึ่งตลาดการค้าสหรัฐฯ แต่เพียงประเทศเดียว ซึ่งถ้าหากสหรัฐฯ ปิดตลาดก็จะเป็นผลร้ายต่อฟิลิปปินส์มาก นอกจากนี้ฟิลิปปินส์จะผลิตสินค้าหรือวัตถุดิบก็ต้องขึ้นอยู่กับความต้องการของสหรัฐฯ แต่ผลดีของการค้าเสรีนี้ก็คือฟิลิปปินส์มีรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมากนั่นเอง แม้สหรัฐฯ จะได้แก้ปัญหาโดยการเปิดตลาดให้ฟิลิปปินส์แล้วก็ตาม แต่ปัญหาที่สหรัฐฯ ไม่สามารถแก้ได้ก็คือ ปัญหาเรื่องที่ดินทำกินซึ่งมีมานานตั้งแต่สมัยสเปน แม้สหรัฐฯ จะพยายามปฏิรูปที่ดินโดยพยายามให้ประชาชนระดับล่างเข้ามาเป็นเจ้าของที่ดินก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถบังคับให้เจ้าของที่ดินซึ่งเป็นชนชั้นสูง ชั้นกลาง และบาทหลวงกระจายที่ดินให้ประชาชนระดับล่างได้ เนื่องจากที่ดินเหล่านี้ได้ถูกรอครอบครองมาเป็นเวลากว่าสามร้อยปี อีกประการหนึ่งเจ้าของที่ดินเหล่านี้เป็นผู้มีอิทธิพลสูง จึงเป็นการยากที่จะทำการปฏิรูปที่ดินให้สำเร็จได้

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่ฟิลิปปินส์ประสบในขณะนั้นก็คือ ปัญหาความยุติธรรมในการกระจายรายได้ ประชาชนได้รับค่าจ้างต่ำมาก สภาพการทำงานก็ไม่ดี นอกจากนี้รายได้ประชาชาติก็ต่ำ ทำให้ประชาชนก่อความวุ่นวายขึ้นบ่อยครั้ง

ภาวะเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้นยังทรุดหนักลงไปอีก เนื่องจากเกิดภาวะเงินเฟ้อ รายได้ของประชาชนต่ำมาก อุตสาหกรรมเหมืองแร่ถูกทำลาย ความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจนี้เองทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา เช่น เกิดการคอร์รัปชัน ปัญหาอาชญากรรม ฯลฯ ประธานาธิบดีโรซาที่ได้อพยพามหันตภัยของประเทศหลายทางด้วยกัน แต่ก็ไม่สามารถพวงฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศไว้ได้ ในที่สุดก็ตัดสินใจให้สหรัฐฯ เข้ามาดำเนินการฟื้นฟูประเทศ แต่ต้องมีข้อแลกเปลี่ยนคือการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อเพิ่มบทบาทนิติรัฐด้วยสิทธิเท่าเทียมกัน โดยยินยอมให้สหรัฐฯ มีสิทธิในการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของฟิลิปปินส์มากยิ่งขึ้น¹² ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการตกต่ำทางเศรษฐกิจ และเป็นข้อที่คอมมิวนิสต์นำมาอ้างเพื่อล้มล้างรัฐบาลประชาธิปไตยในสมัยต่อมา

กล่าวโดยสรุปในช่วงที่สหรัฐฯ เข้าครอบครองฟิลิปปินส์นั้นสหรัฐฯ สนใจการพัฒนาการเกษตรน้อยมาก แต่จะมุ่งส่งเสริมพืชผลทางการเกษตรบางอย่างที่สนองความต้องการของตลาดสหรัฐฯ เท่านั้น กลุ่มที่มีอำนาจทางการเมืองจะกุมอำนาจทางเศรษฐกิจในฟิลิปปินส์อยู่เช่นเดียวกับสมัยที่สเปนเข้าครอบครอง ส่วนในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม สหรัฐฯ ก็ได้พยายามสนับสนุนอุตสาหกรรมเป็นอย่างมากโดยให้บริษัทของฟิลิปปินส์ตั้งบริษัทดำเนินการร่วมกับสหรัฐฯ ในด้านพัฒนาการค้าสหรัฐฯ ก็ได้ปูพื้นฐานการค้าระหว่างประเทศให้ รวมทั้งอนุญาตให้สินค้าฟิลิปปินส์เข้าไปขายในสหรัฐฯ ได้โดยไม่ต้องเสียภาษี ในขณะที่เดียวกันก็ให้สินค้าสหรัฐฯ เข้าไปขายในฟิลิปปินส์โดยไม่ต้องเสียภาษีภายในระยะเวลาที่กำหนดอีกด้วย ทำให้รายได้เข้าสู่ประเทศมากขึ้น

แต่มีข้อสังเกตอยู่ว่า การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในสมัยที่สหรัฐฯ เข้าครอบครองนี้ทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่สำคัญ 2 ประการคือ **ประการแรก** ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคมเศรษฐกิจและการเมือง ทำให้เกิดชนชั้นกลางและปัญญาชนขึ้น ซึ่งคนกลุ่มนี้เป็นกำลังสำคัญในการสร้างชาติ และรับทอดการดำเนินงานปกครองตราบนานทุกวันนี้ แต่การพัฒนาในเมืองใหญ่ๆ ก็ยังทำได้ไม่ทั่วถึง **ประการที่สอง** กลุ่มร่ำรวยซึ่งเป็นส่วนน้อยได้เข้ามาควบคุมเศรษฐกิจของประเทศ กลุ่มนี้ได้แก่ ชาวสเปน ชาวจีนและชาวอเมริกัน และพวกเขาก็

¹² Gregoria F. Zaide, *The Republic of the Philippines* (Manila : Rex Book Store, 1970), pp. 245-247.

5.3 การพัฒนาทางการเมืองการปกครอง

เมื่อสหรัฐฯ เข้าครอบครอง ก็ได้ดำเนินนโยบายที่มีลักษณะตรงข้ามกับสเปนเป็นอย่างมาก นั่นก็คือมีการกระจายอำนาจการปกครอง เพราะสหรัฐฯ ถือว่าเป็นหน้าที่ของตนที่จะให้การศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองและสร้างความเจริญให้ฟิลิปปินส์ด้วย โดยในระยะแรก ได้ฝึกอบรมให้ประชาชนรู้จักกับการปกครองขั้นพื้นฐาน คือให้รู้จักการปกครองท้องถิ่นและรักษาผลประโยชน์ของท้องถิ่นของตน มีการส่งเสริมการศึกษาของประชาชนในเรื่องสาธารณสุขขั้นมูลฐาน มีการสอนภาษาอังกฤษ หลังจากนั้นก็จัดให้มีการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ในขั้นที่สองได้ส่งเสริมให้ประชาชนเรียนรู้การปกครองส่วนกลางในขั้นนี้สหรัฐฯ ได้ส่งผู้ตรวจราชการทหารเข้ามาควบคุมฟิลิปปินส์ และได้ตั้งสภาฟิลิปปินส์ขึ้นมาเป็นองค์กรนิติบัญญัติ จากนั้นได้เตรียมให้ฟิลิปปินส์เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี ค.ศ.1934 ซึ่งประธานาธิบดีโรสเวลท์ได้ลงนามใน Tydings McDuffie Act กำหนดที่จะให้ฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชภายใน 10 ปี¹³

หลังจากได้ประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้แล้ว สหรัฐฯ ได้ดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญร่วมกับคณะกรรมการฟิลิปปินส์โดย กำหนดรูปการปกครองประเทศเป็นระบบประธานาธิบดี แบ่งอำนาจออกเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ หัวหน้าฝ่ายบริหารคือประธานาธิบดี อำนาจของรัฐบาลท้องถิ่นขึ้นกับ เจตนารมณ์ของรัฐบาลแห่งชาติ หลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญในปี ค.ศ.1935 ปรากฏว่าได้รับการสนับสนุนจากประชาชนมาก การปกครองของฟิลิปปินส์กลายเป็นแบบคอมมอนเวลท์ (The Commonwealth of the Philippines) โดยมีสหรัฐฯ เป็นที่ปรึกษา และได้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีขึ้น ปรากฏว่า มานูเอล แอล เกซอน (Manuel L. Quezon) ได้เป็นประธานาธิบดี หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองแล้วฟิลิปปินส์ก็ได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 1946¹⁴ โดยแลกเปลี่ยนกับกฎหมาย 2 ฉบับ คือ The Bell Trade Act และ The Philippine Rehabilitation Act

หลังจากที่ฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชแล้ว ได้มีพรรคการเมืองระบบ 2 พรรค คือ พรรคชาตินิยม (Nacionalista Party) และพรรคเสรีนิยม (Liberal Party) พรรคชาตินิยมซึ่งผูกขาดการปกครองของประเทศแต่เพียงพรรคเดียวก่อนได้รับเอกราชได้เกิดการขัดแย้งขึ้นภายในพรรค มีการแย่งชิงอำนาจระหว่างผู้นำพรรคขึ้นคือ มานูเอล เอ. โรซาส (Manuel A. Roxas) และ เซอร์จิโอ ออสเมญา (Sergio Osmna) ทำให้โรซาสต้องแยกตัวออกจากพรรคชาตินิยมมาตั้งพรรคใหม่คือ พรรคเสรีนิยม ในปี ค.ศ.1946 และในปีเดียวกันนี้เองโรซาสได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี การต่อสู้ทางการเมืองระหว่าง 2 พรรคนี้นี้มาตลอดจนถึงระยะเวลาก่อนประกาศกฎอัยการศึกในปี ค.ศ.1972

สรุปแล้วสหรัฐฯ ได้ฝึกให้ชาวพื้นเมืองรู้จักการปกครองระบอบประชาธิปไตยและรู้จักการปกครองตนเอง โดยในระยะแรกได้จัดให้มีการปกครองแบบเทศบาล หรือการปกครองท้องถิ่นที่มีการปกครองแบบกระจายอำนาจขึ้น (Decentralization) ในขั้นต่อมาจัดการปกครองส่วนกลาง จัดตั้งรัฐธรรมนูญปกครองตนเอง จัดตั้งระบบพรรคการเมือง และองค์กรอิสระต่างๆ ซึ่งเป็นรากฐานในการปกครองของฟิลิปปินส์ในเวลาต่อมา

¹³ Amy Vanderbosh and Richard Butwell, *The Changing Face of Southeast Asia* (Kentucky : Univ. of Kentucky Press, 1967), p. 116.

¹⁴ Molina, *op.cit.*, p. 377

6. ฟิลิปปินส์หลังได้รับเอกราช

6.1 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับสหรัฐฯ หลังได้รับเอกราช

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่สำคัญระหว่างฟิลิปปินส์และสหรัฐฯ หลังจากได้รับเอกราชแล้วนั้นอยู่ภายใต้กฎหมายการค้า 2 ฉบับ คือ The Bell Trade Act และ The Philippine Rehabilitation Act ตามข้อตกลง Bell Trade Act ทั้งสองประเทศได้เปิดเสรีทางการค้าระหว่างกันตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1946 ไปจนถึง 3 กรกฎาคม 1954 และหลังจากนี้ไปแล้วสินค้าของฟิลิปปินส์ที่ส่งไปยังสหรัฐฯ จะถูกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และค่าเงินเปโซจะถูกตรึงเหลือครึ่งหนึ่งของเงินดอลลาร์ ส่วนข้อตกลง The Philippine Rehabilitation Act นั้น สหรัฐฯ จะช่วยเหลือฟิลิปปินส์เป็นค่าสาธารณประโยชน์ 120 ล้านดอลลาร์ ช่วยเหลือภาคเอกชน 400 ล้านดอลลาร์ และโอนเงินที่เหลือจากรายได้ของสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์ให้เป็นเงิน 100 ล้านดอลลาร์¹⁵ กฎหมายทั้งสองฉบับนี้แลกเปลี่ยนกับการได้รับเอกราชแก่ฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ.1946

สิ่งสำคัญของกฎหมายนี้ก็คือไม่มีการจำกัดการนำเข้าสินค้าของสหรัฐฯ เข้าฟิลิปปินส์ แต่มีการจำกัดสินค้าออกของฟิลิปปินส์เข้าสหรัฐฯ นั่นก็คือ น้ำตาล ยาสูบ มะพร้าว ชีการ์ นอกจากนี้ยังได้มีการตีความสิทธิเท่าเทียมกัน ซึ่งหมายถึงประชาชนอเมริกันมีสิทธิทางเศรษฐกิจเท่าเทียมกับประชาชนฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ได้มีการโต้แย้งกันอย่างกว้างขวางในระหว่างนักวิชาการชาวฟิลิปปินส์ถึงสิทธินี้ จึงทำให้มีการทำข้อตกลงทางการค้าฉบับใหม่ขึ้นใน ค.ศ.1955 ชื่อ Laurel-Langley Agreement ซึ่งตามข้อตกลงนี้ สหรัฐฯ ยินยอมให้ฟิลิปปินส์ค่อยๆ เพิ่มภาษีสินค้านำเข้าจากสหรัฐฯ แต่หลังจากวันที่ 1 มกราคม 1975 เป็นต้นไป ฟิลิปปินส์ต้องเสียภาษีสินค้านำเข้าสหรัฐฯ เต็มตามอัตรา และยินยอมให้ขยายโควตาน้ำตาลของฟิลิปปินส์เข้าสหรัฐฯ รวมทั้งจะไม่ควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของฟิลิปปินส์¹⁶

6.2 ข้อตกลงเรื่องความมั่นคง

ฟิลิปปินส์เป็นส่วนหนึ่งของความมั่นคงของสหรัฐฯ ในแปซิฟิกตะวันตกตามข้อตกลงเรื่องฐานทัพ ค.ศ.1947 สหรัฐฯ ได้เข้าตั้งฐานทัพในฟิลิปปินส์ทั้งหมด 23 แห่ง ซึ่งรวมทั้งฐานทัพอากาศหลักและฐานทัพเรือที่อ่าวซูบิค โดยมีสัญญาเช่า 99 ปี ตามข้อตกลงสหรัฐฯ มีอำนาจในการตัดสินใจที่เกิดขึ้นในฐานทัพทั้งหมด ใน ค.ศ.1947 ได้มีการเซ็นสนธิสัญญาความช่วยเหลือทางการทหารระหว่างสองประเทศ (Military Assistant Agreement) ตามสนธิสัญญานี้ สหรัฐฯ จะเป็นที่พักพิงและช่วยฝึกทหารให้กองทัพฟิลิปปินส์ รวมทั้งความช่วยเหลือด้านการเงินด้วย ระหว่าง ค.ศ.1950-1980 สหรัฐฯ ได้ให้ทุนการศึกษาแก่ทหารฟิลิปปินส์ไปศึกษาที่สหรัฐฯ ถึง 17,000 คน ใน ค.ศ.1950 ทหารในกองทัพฟิลิปปินส์ได้ถูกส่งไปรบที่เกาหลี และในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1951 ทั้งสองประเทศได้เซ็นสนธิสัญญาการป้องกันร่วมกัน (Mutual Defense Treaty) ในปัจจุบันสนธิสัญญาทั้งสองฉบับดังกล่าวยังมีได้ยกเลิก ในเดือนมกราคม ค.ศ.2002 ฟิลิปปินส์ได้รับความช่วยเหลือทางทหารและการป้องกันร่วมกันและทางเศรษฐกิจเนื่องในวาระครบ 50 ปี¹⁷

¹⁵ Zaide, *op.cit.*, p. 286.

¹⁶ Rual P. De Guzman, *Government and Politics of the Philippines* (Oxford: Oxford University Press, 1999), p. 91.

¹⁷ สีดดา สอนศรี, “ฟิลิปปินส์,” *เอเชียรายปี 2545*.

6.3 ขบวนการฮุกบาลาฮับ (Hukbalahap) (Hukbo ng Bayan sa Hapon – Huk หรือ People's Anti-Japanese Army)

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 กองทัพของญี่ปุ่นบุกเข้ายึดมะนิลาและทำความเสียหายให้ฟิลิปปินส์เป็นอย่างมาก ในระยะนี้ได้มีขบวนการชาวนาที่ชื่อว่า ฮุก (Huk) หรือ Hukbalahap ในลูซอนตอนกลางได้รวมตัวกันขึ้นเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น โดยได้ร่วมกับขบวนการคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ (Partido Kominista ng Pilipinas - PKP)¹⁸ และได้รับความร่วมมือจากกองทัพสหรัฐฯ ในตะวันออกไกล (United States Armed Forces in the Far East - USAFFE) ทั้งสององค์กรดังกล่าวจึงมีส่วนช่วยให้กองทัพสหรัฐฯ ปฏิบัติการรบได้เปรียบฝ่ายญี่ปุ่นเป็นอันมากในการขับไล่ทหารญี่ปุ่นออกไปจากพื้นที่¹⁹ ในที่สุดทหารสหรัฐฯ ยกพลขึ้นบกได้ตามจุดที่สำคัญๆ และเข้ายึดมะนิลาได้เป็นผลสำเร็จและญี่ปุ่นยอมจำนนในวันที่ 15 สิงหาคม 1945²⁰

ในเวลาต่อมาพวกฮุกนิยมนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นศัตรูกับสหรัฐฯ จึงทำให้ต้องการกำจัดสหรัฐฯ ตามแนวของพรรคคอมมิวนิสต์ด้วย การก่อวินาศกรรมกองทัพสหรัฐฯ มีอยู่บ่อยครั้งจนทำให้สหรัฐฯ ต้องใช้กำลังปราบปรามอย่างรุนแรง และจับหัวหน้าคือ หลุยส์ ตาลัก (Luis Tarac) ไว้ได้ ด้วยเหตุนี้เองทำให้พวกฮุกร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์จัดตั้งกองกำลังขึ้นที่เรียกว่า Hubong Mapagpalaya ng Bayan - HMB - People's Liberation Army ในปี ค.ศ.1947 เพื่อเป็นพลังในการต่อสู้กับกองทัพสหรัฐฯ ได้มากขึ้น ซึ่งกองกำลังนี้กลายเป็นกองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์ (PKP) ในเวลาต่อมา การต่อสู้ระหว่างพวกฮุกซึ่งรวมอยู่ในพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์จึงมีมากขึ้นหลังปี ค.ศ.1947 เป็นต้นมา²¹

หลังจากที่ฟิลิปปินส์ได้เอกราชโดยสมบูรณ์และมีโรฮาสเป็นประธานาธิบดีแล้ว รัฐบาลของโรฮาสได้จัดตั้งหน่วยตำรวจทหารฟิลิปปินส์ขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นตำรวจทหารในการรักษาความสงบเรียบร้อยโดยจัดส่งไปประจำตามจังหวัดต่างๆ เพื่อปราบปรามพวกฮุกเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังจัดตั้งหน่วยคุ้มครองความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน (Civilian guards) ขึ้น ทำหน้าที่คล้ายตำรวจเอกชนของสหรัฐฯ คือเป็นยามรักษาการณ์ ดูแลความสงบเรียบร้อยภายในบริเวณที่ผู้จ้างกำหนดตลอดจนรักษาผลประโยชน์ของนายจ้างมิให้ถูกลักขโมยและมีสิทธิถืออาวุธได้ การปราบปรามพวกฮุกได้ดำเนินไปอย่างเข้มแข็ง แต่ก็ไม่ได้รับความสำเร็จอย่างแท้จริงเนื่องจากเศรษฐกิจในปี ค.ศ.1948 ตกต่ำลงเป็นอันมาก พวกฮุกได้เสนอให้รัฐบาลแก้ปัญหาเศรษฐกิจแต่รัฐบาลก็ไม่สามารถทำได้ จึงได้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคชาตินิยมเพื่อว่าจะได้แก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศได้ แต่พรรคเสรีนิยมก็ได้รับการเลือกตั้งมาตลอดจนกระทั่งปี ค.ศ.1949 ซึ่งเป็นปีที่รามอน แมกไซไซ (Ramon Magsaysay) ซึ่งเป็นรัฐมนตรีกลาโหมในขณะนั้นได้เข้าดำเนินการปราบปรามและได้ผลสำเร็จพอสมควร กลยุทธ์ของเขาก็คือเข้าไปสัมผัสกับพวกฮุกด้วยตัวเอง พร้อมทั้งทำการพัฒนาไปสู่เขตที่มีปัญหา

¹⁸ Jose Veloso Abueva, *Foundations and Dynamics of Filipino Government and Politics* (Manila : Bookmark, 1969), p.p. 519-524; ขบวนการคอมมิวนิสต์ถูกจัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1930 ได้รับแนวคิดมาจากรัสเซีย

¹⁹ Leonard Davis, *Revolutionary Struggle in the Philippines* (New York : St. Martin Press, 1989), pp. 38-39.

²⁰ Agoncillo, *op.cit.*, p. 364.

²¹ Davis, *op.cit.*, p. 40.

Ramon Magsaysay (1953 – 1957) ประธานาธิบดีแห่งสาธารณชน

ภาพ : แสดงปี

Carlos P. Garcia (1957 – 1961) ประธานาธิบดีผู้สร้าง Filipino First Policy

ภาพ : แสดงปี

7. ฟิลิปปินส์สมัย รามอน แมกไซไซ คาลอส การ์เซีย และดิออสตาโด มาคาปาเกิล

7.1 ฟิลิปปินส์ภายใต้ รามอน แมกไซไซ

กิริโนซึ่งเป็นประธานาธิบดีต่อจากโรสาดิได้แต่งตั้งให้รามอน แมกไซไซ เป็นรัฐมนตรีกลาโหมและเป็นผู้รับผิดชอบในการปราบปรามพวกสุก ยุทธวิธีอันชาญฉลาดของเขานั้นได้รับความสำเร็จอย่างมาก เขามิใช่จะปราบปรามพวกสุกอย่างเดียว แต่ได้ปราบคอร์รัปชันและการเล่นพรรคเล่นพวกซึ่งพวกสุกโจมตีมาตลอดอีกด้วย เขาได้ปราบปรามหน่วยคอมมิวนิสต์ในมะนิลาได้สำเร็จลงในปี ค.ศ.1952 ในส่วนที่เกี่ยวกับกองกำลังของพวกสุกนั้นแมกไซไซเห็นว่าพวกนี้อาจจะไม่ใช่พวกคอมมิวนิสต์ที่มุ่งโค่นรัฐบาล หากแต่เป็นพวกที่ได้รับความคับแค้นและความตกต่ำทางเศรษฐกิจในแถบชนบท เขาจึงได้ดำเนินการช่วยเหลือโดยจัดตั้งแผนปรับปรุงและปฏิรูปสังคมขึ้น แต่ก็ไม่สำเร็จเท่าที่ควรเพราะพรรคพวกส่วนหนึ่งของกิริโนคอยก่อกวนแก้งอยู่ จนกระทั่งปี ค.ศ.1953 ซึ่งเขาได้รับเลือกตั้งให้เป็นประธานาธิบดีโดยการสนับสนุนของสหรัฐฯ ในช่วงนี้เองที่ทำให้เกิดการจัดตั้งนามเฟรล (NAMFREL) เพื่อเป็นองค์กรช่วยคอมมิลิต²² (คณะกรรมการการเลือกตั้ง) เพื่อมิให้มีการโกงการเลือกตั้ง เนื่องจากสหรัฐฯ ได้ข่าวว่ากิริโนจะใช้เงินซื้อเสียงในการเลือกตั้ง ยุคนี้เป็นยุคแห่งศักราชใหม่ หรืออาจเรียกได้ว่าเป็น “ยุคแมกไซไซ” หรือ “ยุคทอง” ก็ได้ หลังจากเขาได้รับตำแหน่งไม่กี่วัน เขาก็ดำเนินการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างมากมา โดยการปรับปรุงสวัสดิภาพและสวัสดิการของประชาชน ขจัดความอยุติธรรมในสังคม พร้อมกันนี้ก็ได้จัดสรรที่ดินและนิคมสร้างตนเองขึ้นในแถบชนบท โดยให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารช่วยเหลือในการหักล้างถางพง มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเพาะปลูก ในส่วนสมาชิกของนิคมสร้างตนเองนั้นได้มีนโยบายให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าก่อสร้างที่อยู่อาศัย เป็นค่าอุปกรณ์ในการเพาะปลูกและสำหรับเป็นค่าอาหาร โดยให้สมาชิกเบิกเงินทดลองจ่าย และมีหลักเกณฑ์คำนวณเป็นรายวันตามสิทธิของคนโสด คนแต่งงานหรือคนมีบุตรแล้ว เป็นต้น สมาชิกในนิคมสร้างตนเองนี้มีสิทธิที่จะได้รับส่วนแบ่งในที่ดินเท่าเทียมกัน นอกจากการจัดตั้งนิคมสร้างตนเองแล้ว เขายังได้จัดตั้งหน่วยพัฒนา การพัฒนาชนบทอย่างได้ผลนี้เองทำให้พวกสุกหยุดการโจมตีและร่วมกับรัฐบาลในการพัฒนา

7.2 ฟิลิปปินส์ภายใต้ประธานาธิบดี คาร์ลอส พี. การ์เซีย (Carlos P. Garcia) ถึงสมัย ดิออสตาโด

มาคาปาเกิล (Diosdado Macapagal) (ค.ศ. 1957-1965)

หลังจากแมกไซไซประสูติจากเครื่องบินตก เสียชีวิตในปี ค.ศ.1957 คาร์ลอส พี. การ์เซีย ซึ่งเป็นรองประธานาธิบดีขณะนั้นได้เป็นประธานาธิบดีตามรัฐธรรมนูญของฟิลิปปินส์ เขาเป็นคนใจเย็น และไม่สนใจการเมืองมากนัก สิ่งที่เขาทำคุณประโยชน์ให้กับฟิลิปปินส์คือได้สร้างนโยบาย **Filipino First Policy** ขึ้นเนื่องจากเขาเห็นว่าขณะนั้นฟิลิปปินส์พึ่งพาสหรัฐฯ มากเกินไป จนทำให้สินค้าของสหรัฐฯ เข้ามาตีตลาดสินค้าใน

ฟิลิปปินส์ นอกจากนั้นเขายังได้ส่งเสริมผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ในธุรกิจระดับกลางและระดับย่อม เพื่อดำเนินธุรกิจภายในประเทศได้เอง พร้อมทั้งอนุมัติเงินสนับสนุนผู้ประกอบการเหล่านี้ สิ่งที่สำคัญที่สุดในสมัยนี้ก็คือการควบคุมไม่ให้สินค้าฟุ่มเฟือยเข้ามาในประเทศ ให้ชาวฟิลิปปินส์จัดตั้งบริษัทและดำเนินกิจการค้าเอง จน

²² ตั้งในปี ค.ศ.1940

ทำให้เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ฟื้นตัวขึ้นมามากมาย ทำให้สหรัฐฯ เสียผลประโยชน์ทางการค้าการลงทุนในฟิลิปปินส์เป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้เองทำให้สหรัฐฯ เข้าไปแทรกแซงในกองทุนการเงินระหว่างประเทศห้ามมิให้ออกเงินกู้ให้กับฟิลิปปินส์ ถ้าทางฟิลิปปินส์ไม่ยุติการควบคุม ประจวบกับในช่วงปี ค.ศ.1961 ได้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีคนใหม่ มาคาปากัลชนะการเลือกตั้ง ช่วงนี้สหรัฐฯ ได้แทรกแซงทางการค้าการลงทุนในฟิลิปปินส์ มาคาปากัลสนับสนุนการค้าเสรีตามแนวนโยบายของสหรัฐฯ ทำให้ฟิลิปปินส์นำสินค้าทุนเข้ามาในประเทศมากมาย เป็นเหตุให้ฟิลิปปินส์ขาดดุลการค้ากับสหรัฐฯ เป็นจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ ก็ได้ให้เงินสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นจำนวนมากเพื่อแลกเปลี่ยนกับการคงอยู่ของฐานทัพซึ่งอยู่ในฟิลิปปินส์มาก่อนได้รับเอกราช

7.3 ฟิลิปปินส์ภายใต้ประธานาธิบดีเฟอร์ดินาน อี. มาร์กอส (Ferdinand E. Marcos)

มาร์กอสได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีครั้งแรกในปี ค.ศ.1965 ด้วยความชาญฉลาดในการบริหารประเทศทำให้เขาบริหารประเทศเจริญก้าวหน้าในระหว่างปี ค.ศ.1965-1969 เขาสมักรับเลือกตั้งอีกเป็นครั้งที่สองและชนะการเลือกตั้งอีกในปี ค.ศ.1969 แต่การเลือกตั้งครั้งนี้ประชาชนพบว่าเขาได้ทุ่มเงินซื้อเสียงเป็นจำนวนมาก ประจวบกับตั้งแต่ ค.ศ.1969-1972 ประเทศประสบกับเศรษฐกิจตกต่ำ มีข่าวการคอร์รัปชันของบริหารของมาร์กอสทำให้เกิดการประท้วงทั่วมะนิลา มาร์กอสจึงใช้โอกาสนี้ประกาศกฎอัยการศึก ด้วยเหตุที่เขาอ้างว่าไม่สามารถรักษาความสงบได้²³ แต่หลังจากเขาประกาศกฎอัยการศึกแล้วเขาก็ใช้นโยบาย “สังคมใหม่” (New-Society) เพื่อพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งในช่วงนั้นสังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่มีการก่อการร้าย²⁴ มีการพัฒนาเศรษฐกิจสูง การค้าการลงทุนเข้ามาในประเทศมากมายด้วยความช่วยเหลือของสหรัฐฯ โดยเฉพาะช่วงปี ค.ศ.1972-1977 สหรัฐฯ ช่วยเหลือมาร์กอสเพื่อต้องการแลกเปลี่ยนกับการคงอยู่ของฐานทัพของสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์ซึ่งใหญ่ที่สุดในเอเชียแปซิฟิก ซึ่งช่วงนี้ตรงกับช่วงสงครามเย็น มีการต่อสู้กันระหว่างสองค่ายคือค่ายโลกเสรี และค่ายคอมมิวนิสต์ เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์เริ่มตกต่ำเนื่องจากเกิดการคอร์รัปชันในพรรคพวกบริหารของมาร์กอส มีการทำธุรกิจกันเฉพาะในหมู่เครือญาติ (Crony Capitalism) เอื้อประโยชน์ทางด้านนำเข้าและส่งออกให้พรรคพวกจนทำให้เศรษฐกิจตกต่ำลงมาก เป็นเหตุให้กองทุนการเงินระหว่างประเทศเข้ามาปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจในปี ค.ศ.1983 และประเมินว่าฟิลิปปินส์อยู่ในสภาพล้มละลาย ประกอบกับเกิดการลอบสังหารนายเบนิกโน อากีโน (Benigno Aquino) ผู้นำฝ่ายค้านที่ลี้ภัยไปอยู่สหรัฐฯ ในช่วงมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึก ทำให้เกิดพลังประชาชนโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอสลงสำเร็จโดยไม่ใช้ความรุนแรง

รุนแรง

²³ Philippine Constitution, 1935. Article VII, Section 10.

²⁴ มาร์กอสสั่งห้ามชุมนุม

ประธานาธิบดีเฟอร์ดินาน มาร์กอส (1965 – 1992) ผู้สร้างสังคมใหม่

ภาพ : แสตมป์

ประธานาธิบดี คอราซอน อากีโน (1986 – 1992) ผู้สร้างประชาธิปไตยขึ้นมาใหม่ในฟิลิปปินส์

ที่มา : FEER

7.4 การสังหารผู้นำฝ่ายค้าน (Benigno Aquino) พลังประชาชน และการขึ้นสู่อำนาจของ คอราซอน อากีโน

มาร์กอสได้ประกาศให้มีการเลือกตั้งแห่งชาติขึ้นจากความกดดันของประชาชนและสหรัฐฯ เบนิกโน อากีโน ซึ่งลี้ภัยอยู่ในสหรัฐฯ ต้องการที่จะสมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีแข่งกับมาร์กอส จึงได้เดินทางจาก สหรัฐเข้ามาในฟิลิปปินส์ ในขณะที่ลงจากเครื่องบินในวันที่ 21 สิงหาคม ค.ศ.1983 เขาก็ถูกยิงเสียชีวิต จาก เหตุการณ์นี้เองทำให้พลังประชาชนกลุ่มต่างๆ ลุกขึ้นมาต่อต้านการกระทำของมาร์กอส กลุ่มประชาสังคมเหล่านี้ ได้แก่

1. กลุ่มการเมืองเก่า (Old Political Opposition)²⁵ กลุ่มนี้เป็นกลุ่มตรงข้ามกับมาร์กอส และเป็นกลุ่มที่มีบทบาทเป็นฝ่ายค้านในขณะที่มาร์กอสดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี กลุ่มนี้ได้สร้างเครือข่ายขึ้นมามากมาย เช่น กลุ่ม United Nationalist Democratic Organization (UNIDO) กลุ่ม JAJA (Justice for all, Justice for Aquino) กลุ่ม AMA (Alliance of Metropolitan Association) เป็นต้น

2. กลุ่มศาสนจักร ศาสนจักรในฟิลิปปินส์ต่อต้านเผด็จการของมาร์กอสตั้งแต่มาร์กอสประกาศกฎอัยการศึก กลุ่มศาสนจักรนี้มีแนวคิด 3 แนวคือ กลุ่มแนวคิดฝ่ายขวา ฝ่ายเป็นกลาง และฝ่ายซ้าย ซึ่งทั้ง 3 กลุ่มต่างก็ต่อต้านมาร์กอสเช่นกัน เนื่องจากกลุ่มนี้เห็นว่าในช่วงมาร์กอสนั้นไม่มีความยุติธรรมในสังคม มีช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนสูงมาก มีการคอร์รัปชันกันในทุกๆ หน่วยงานของมาร์กอส โดยเฉพาะพระราชคณะ Jaime Sin ซึ่งเป็นประมุขของที่ประชุมพระคาทอลิก (Catholic Bishops Conference of the Philippines) เป็นผู้นำประชาชนในชุมชนคาทอลิกทั่วประเทศประท้วงมาร์กอส

3. กลุ่มธุรกิจชั้นนำ (Business Elite) กลุ่มนักธุรกิจหนุ่มในเมืองมาคาตี ได้แก่ Makati Business Club ซึ่งเป็นกลุ่มตรงข้ามกับกลุ่มบริหารของมาร์กอส ได้รับผลกระทบทางธุรกิจจากการปกครองของมาร์กอส กลุ่มนี้มีเครือข่ายอยู่ทั่วประเทศ

4. กลุ่มฝ่ายซ้าย กลุ่มฝ่ายซ้ายเหล่านี้ได้แก่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ (CPP) และแนวร่วมของกลุ่มคือ National Democratic Front ในเวลาต่อมาได้จัดตั้งพรรค New Nationalist Alliance สังกัดกลุ่ม Bagong Alyansang Makabayan - BAYAN กลุ่มนี้ได้ร่วมกันต่อต้านมาร์กอสเนื่องจากถูกปราบปรามเป็นอย่างมาก

5. กลุ่มทหาร กลุ่มทหารเคยสนับสนุนมาร์กอสในการเป็นฐานเสียงสนับสนุนนโยบายต่างๆ แต่ในช่วงปี ค.ศ.1983 กลุ่มทหารแตกแยกออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มมาร์กอสคือกลุ่มทหารเก่า และกลุ่มต่อต้านมาร์กอสคือกลุ่มทหารหนุ่ม (Reform the Armed Forces Movement - RAM) โดยการนำของรัฐมนตรีกลาโหม ฮวน

ปองเซ เอนริเล (Juan Ponce Enrile) ซึ่งหวังมีอำนาจเมื่อมาร์กอสหมดอำนาจแล้ว

ปฏิริยาของสหรัฐฯ

²⁵ ดูรายละเอียดที่กลุ่มผลประโยชน์ (กลุ่มนอกภาครัฐ)

สหรัฐฯ เป็นเมืองแม่ที่ช่วยเหลือฟิลิปปินส์มาตลอดตั้งแต่เข้าครอบครองฟิลิปปินส์ แต่ในทางกลับกันสหรัฐฯ ก็หวังผลประโยชน์ทางการค้าการลงทุนในฟิลิปปินส์ และการคงอยู่ของฐานทัพซึ่งควบคุมน่านน้ำแปซิฟิกอยู่ ในขณะที่ฟิลิปปินส์ก็ต้องการความช่วยเหลือต่างๆ มาพัฒนาประเทศ ความผูกพันของสหรัฐฯ และฟิลิปปินส์ตัดกันไม่ขาด แม้กระทั่งฟิลิปปินส์จะล้มละลายสหรัฐฯ ก็ได้เซ็นข้อตกลงเช่าฐานทัพต่ออีก 5 ปี ในวันที่ 1 มิถุนายน 1983 โดยฟิลิปปินส์จะได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและทางทหารเป็นจำนวนเงิน 900 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ระหว่างปี ค.ศ. 1984-1988 เมื่อเบนิโน อากีโน ถูกลอบสังหาร สหรัฐฯ หวั่นวิตกว่าผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์จะถูกทำลายลงด้วยและยังสนับสนุนมาร์กอสอยู่ จนวาระสุดท้ายสหรัฐฯ จำเป็นต้องสนับสนุนพลั้งประชาชนโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอส และรับมาร์กอสไปพำนักอยู่ที่สหรัฐฯ เพื่อเป็นการตอบแทนที่มาร์กอสจงรักภักดีต่อสหรัฐฯ เสมอมา เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้มาร์กอสรู้ว่าไม่มีมิตรแท้และศัตรูที่ถาวร

การขึ้นสู่อำนาจของคอราซอน อากีโน

คอราซอน อากีโน ได้ชัยชนะในการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในปี 1986 เธอได้รับเลือกตั้งด้วยหัวใจ (by heart) ของประชาชนทั้งชาติ ชาวฟิลิปปินส์ยอมรับสตรีให้มีสิทธิเท่าเทียมผู้ชาย แต่การดำรงตำแหน่งของเธอในระยะเวลา 6 ปีนั้นมิมีปัญหามากมาย แต่โชคที่เพื่อนสามีของเธอซึ่งเคยอยู่ในพรรคเสรีนิยมด้วยกันได้เข้ามาช่วยวางแผนตามขั้นตอน

ขั้นตอนแรกที่เธอดำเนินการคือ แก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ.1935 อุดช่องโหว่ที่ทำให้ผู้นำใช้ประโยชน์เพื่ออำนาจของตัวเอง เช่นในโอกาสประกาศกฎอัยการศึกประธานาธิบดีจะประกาศกฎอัยการศึกต้องได้รับอนุมัติจากรัฐสภาก่อน ถ้าจะดำเนินการต่อต้องเสนอต่อรัฐสภาอีกครั้ง ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ.1935 ไม่ได้บอกระยะเวลาการประกาศกฎอัยการศึก เหล่านี้เป็นต้น ในการแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้นเธอได้ตั้งบุคคลซึ่งมีประสบการณ์ในสาขาต่างๆ เข้ามาเป็นคณะกรรมการในสภาร่างรัฐธรรมนูญ ก่อนร่างรัฐธรรมนูญคณะกรรมการได้ไปสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทุกบารังไก ทุกจังหวัด ทั่วประเทศ และรวบรวมความคิดเห็นมาจัดเป็นเรื่องราวว่าประชาชนต้องการให้มีเรื่องอะไรไว้ในรัฐธรรมนูญบ้าง จากนั้นก็ตั้งคณะกรรมการชุดเรื่องต่างๆ และร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมา แล้วนำไปประพาสพิจารณาต่อประชาชนทั่วประเทศ และให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเหล่านั้น แล้วทบทวนอีกครั้ง จึงได้ร่างฉบับจริง ฉบับจริงนี้ได้อาจารย์คณะนิติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (U.P.) ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง แล้วให้ประชาชนที่มีสิทธิลงทะเบียนเลือกตั้งลงประชามติว่ายอมรับหรือไม่ยอมรับรัฐธรรมนูญฉบับ 1987 นี้ โดยต้องอธิบายรัฐธรรมนูญทุกข้อว่าประชาชนมีสิทธิอย่างไรจะได้ประโยชน์อะไรจากรัฐธรรมนูญบ้าง การกระทำประชามติก็ปฏิบัติเหมือนการเลือกตั้ง ให้มีคูหาเลือกตั้งตามเขตการเลือกตั้ง

ขั้นตอนที่สอง จากร่างรัฐธรรมนูญคือการปลดเครื่องบริวารของมาร์กอสออกจากตำแหน่งทุกตำแหน่ง โดยเฉพาะในระดับบารังไก (หมู่บ้าน) จังหวัด และอำเภอ และเลือกตั้งใหม่หมดทั้งประเทศ

ขั้นตอนที่สาม คือเจรจาประนีประนอมกับฝ่ายซ้ายและมุสลิมแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อควมมีเสถียรภาพทางการเมือง

ขั้นตอนที่สี่ วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และในปี ค.ศ.1992 ซึ่งเธอจะหมดตำแหน่งนี้เอง วุฒิสมาชิกพรรคของเธอเองก็ได้ลงมติให้ถอนฐานทัพสหรัฐฯ ออกไปทั้งหมดทั้งๆ ที่เธอต้องการให้ฐานทัพอยู่ต่อไปด้วยเหตุผลของความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ

ขั้นตอนที่ห้า คือการขอความช่วยเหลือจากประเทศต่างๆ เพราะจะหวังพึ่งสหรัฐฯ ประเทศเดียวคงไม่ได้ แต่สหรัฐฯ ก็ยังได้จัดตั้ง Marshall Plan สำหรับฟิลิปปินส์ให้ เพื่อให้ประเทศต่างๆ บริจาคเงินช่วยเหลือฟิลิปปินส์ ซึ่งก็ได้มากพอที่จะใช้หนี้กองทุนการเงินระหว่างประเทศได้เป็นส่วนหนึ่ง

(แม้เธอจะสร้างประชาธิปไตยขึ้นมาก็ตาม ปัญหาของบิรารของมาร์กอสก็ยังมียู่เป็นระยะๆ เห็นได้จากการเกิดปฏิวัติถึง 7 ครั้ง แต่ฟิเดล รามอส ก็ได้ช่วยเหลือเธอไว้ได้ถึง 7 ครั้ง)

ช่วงอากิโนจึงเป็นช่วงสร้างประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง

ประธานาธิบดี ฟิเดล รามอส (1992 – 1998) ผู้สร้างนโยบาย Development Diplomacy

ที่มา : National Book Store

7.5 ประธานาธิบดี ฟิเดล รามอส กับการพัฒนาประเทศ

สมัยรามอสเป็นสมัยของการพัฒนาเศรษฐกิจ ชาวฟิลิปปินส์เชื่อว่าประชาธิปไตยจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ นั่นก็คือประชาธิปไตยสร้างให้คนมีอำนาจตัดสินใจ สร้างให้คนมีความคิดที่จะช่วยรัฐในการพัฒนาประเทศ ซึ่งพิสูจน์ในสมัยนี้ นโยบาย “Vision 2000” ของรามอสนโยบายแรกคือ การให้อำนาจประชาชน (empowerment) ในการคิด ในการวิเคราะห์ปัญหา และรวมตัวกันพัฒนาชุมชนของตนเอง แล้วเสนอให้รัฐช่วยเหลือซึ่งประสบความสำเร็จอย่างมาก นโยบายที่สองก็คือ การทูตเพื่อการพัฒนา (Development Diplomacy) นั่นก็คือการเจรจาทางการทูตเพื่อดึงการการลงทุนมาสู่ประเทศ นโยบายที่สาม คือการส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการในธุรกิจระดับกลางและระดับย่อม (Entrepreneur) เพื่อร่วมกับนักลงทุนต่างชาติในการการลงทุน นโยบายที่ดี คือการเปิดฐานทัพเรือที่อาวซุบิกเป็นเขตการส่งออก (Export Processing Zone) โดยส่งเสริมให้ต่างชาติเข้าไปลงทุนและให้สิทธิพิเศษทางด้านภาษีภายในระยะเวลาหนึ่ง เขาได้ทำให้ประเทศที่ล้มละลายให้กลับมาเทียบเท่ากับประเทศในภูมิภาคอาเซียนได้ แม้จะกระทบกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในเอเชียในปี ค.ศ.1997 ก็ตามก็สามารถพาประเทศพ้นวิกฤตได้

7.6 ประธานาธิบดี โจเซฟ เอสตราดา กับนโยบายช่วยคนจน (For Poor-Pro Poor)

โจเซฟ เอสตราดา ชนะการเลือกตั้งในปี ค.ศ.1998 เพราะนโยบายช่วยคนจน เขาเป็นดารานักแสดงที่ช่วยเหลือคนจนมาตลอด และเป็นคนเดียวในครอบครัวที่เรียนไม่จบปริญญาตรี พื้นฐานของครอบครัวเป็นเชื้อสายสเปนที่ร่ำรวย พี่น้องเป็นทนายความและเป็นแพทย์มีชื่อเสียงโด่งดัง รวมทั้งภรรยาที่เป็นแพทย์ด้วย ถ้าดูถึงประสบการณ์ทางการเมืองแล้วเขามีมาก เคยเป็นนายกเทศมนตรีของเมืองซานฮวน (San Juan) มา 13 ปี (วาระไม่ติดต่อกัน) เป็นวุฒิสมาชิก และรองประธานาธิบดีสมัยรามอส เขาสามารถเนรมิตสลัมที่เมืองซานฮวนให้เป็นที่อยู่อาศัยที่ทันสมัยได้ ประชาชนจึงชื่นชอบผลงานในอดีตเขามาก เมื่อเขาได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีระยะแรก เขาก็ได้ดำเนินแผนตามแผน “Vision 2000” ของรามอส ในขณะเดียวกันเขาก็ได้อนุมัติเงินออกมาช่วยคนจนมากมาย โดยเฉพาะเด็กนักเรียนในท้องถิ่นที่ยังขาดแคลนค่าเทอม นอกจากนั้นยังได้ส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการในธุรกิจระดับกลางและระดับย่อม สิ่งของใดที่ฟิลิปปินส์ผลิตเองได้ก็จะไม่สั่งจากต่างประเทศ นักลงทุนต่างชาติบางประเทศจึงไม่ชอบนโยบายของเขา เขาเป็นคนที่ค่อนข้างไปทางชาตินิยมทำให้ชนชั้นระดับสูงและระดับกลางไม่พอใจ เพราะเสียผลประโยชน์ทางธุรกิจโดยเฉพาะนักธุรกิจในเครือข่าย Makati Business Club ซึ่งเป็นนักธุรกิจในย่านมาคาติต่างก็ต่อต้านเขา จากแรงต่อต้านของชนชั้นธุรกิจนี้เองทำให้เขาคิดจะแก้ไขรัฐธรรมนูญในข้อที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของที่ดินของนักธุรกิจต่างชาติเพื่อให้ผลประโยชน์แก่ต่างชาติมากขึ้น แต่จากการหยั่งเสียงประชามติประชาชนปรากฏว่าประชาชนต่อต้านการแก้รัฐธรรมนูญ เขาจึงพักเรื่องนี้ไว้

ประเด็นที่พูดกันมากในสมัยนี้คือ ความอ่อนแอในการตัดสินใจในปัญหาต่างๆ เนื่องจากมีที่ปรึกษามากเกินไป นอกจากนี้การใช้กำลังโจมตีกลุ่มอาชญาชีพมูสลิมหัวรุนแรงที่นิยมการลักพาตัวเพื่อเรียกค่าไถ่ ก็เป็นที่

วิพากษ์วิจารณ์ของคนบางกลุ่มที่เป็นญาติของผู้ถูกลักพาตัวไป ส่วนประเด็นทางเศรษฐกิจด้อยลงเล็กน้อย เนื่องจากข่าวการลักพาตัว แต่ก็ไม่กระทบมากนักเพราะนักธุรกิจก็ยังดำเนินธุรกิจได้อีกหลายเกาะรวมทั้งในเมืองหลวงด้วย เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเพียงเมืองโฮโล (Jolo) และซูลู (Sulu) ที่ติดกับมาเลเซียเท่านั้นเอง ถึงอย่างไรก็ตามเขาก็คงเป็นขวัญใจของคนจน ประเด็นสุดท้ายที่เป็นที่วิจารณ์กันหนาหูก็คือ การเอาเครือข่ายดิบรวรมาทำธุรกิจ เช่น ในธุรกิจสายการบิน ธุรกิจเบียร์ เป็นต้น กลุ่มเหล่านี้เคยมีอำนาจในสมัยมาร์กอส ในที่สุดเขาก็ถูกรัฐสภาขับออกจากตำแหน่งในวันที่ 20 มกราคม ค.ศ.2001 ในข้อหาคอร์รัปชัน

โจเซฟ เอสตราดา (1998-2000) ผู้สร้าง

นโยบาย Pro-poor, For-poor

ภาพ : สีดา

กลอเรีย มาลาปาลัส อาร์โย (2001 – 2004)

ผู้สนับสนุน นโยบาย Public Policy และ

Cultural Diplomacy

ที่มา : Asia Inc.

7.7 ประธานาธิบดี กลอเรีย มาคาปากัล อาร์โรโย

นางกลอเรีย มาคาปากัล อาร์โรโย รองประธานาธิบดีในสมัยเอสตราดาได้เข้ารับตำแหน่งในวันที่ 21 มกราคม ค.ศ.2001 นางได้เริ่มต้นจากการสร้างความเชื่อมั่นให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุน พื้นฟูการพัฒนาสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ BIMP-EAGA และสานต่อนโยบายช่วยเหลือคนจนของเอสตราดา แต่ในระยะเวลา 100 วันที่นางได้ตำแหน่ง เอสตราดาก็ได้เรียกร้องพลังประชาชนให้ต่อต้านอาร์โรโย แต่ก็ไม่สามารถโค่นล้มรัฐบาลของนางได้ ในเดือนมกราคม ปี ค.ศ.2002 นางได้รับความช่วยเหลือทางการเงินและการทหารและเศรษฐกิจจากสหรัฐฯ เป็นจำนวนเงิน 4.6 พันล้านดอลลาร์ เนื่องในโอกาสครบรอบ 50 ปี ของสนธิสัญญาการป้องกันร่วมกันของทั้งสองประเทศ ความช่วยเหลือส่วนหนึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจในมินดาเนา โดยเฉพาะในเขตปกครองตนเองเพื่อลดการก่อการร้ายลง จากการก่อการร้ายของกลุ่มอานูไซซ์ฟที่บั่นทอนเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจนี้เอง ทำให้นางต้องขอให้ทหารสหรัฐฯ เข้ามาช่วยฝึกซ้อมรบและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิธีการป้องกันการก่อการร้ายในมินดาเนาโดยเฉพาะที่ซัมบวงกาและบาซัน เรื่องนี้เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันในกลุ่มชาตินิยมและกลุ่มฝ่ายซ้าย²⁶

²⁶ ดูเพิ่มเติมใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สถาบันเอเชีย, “ฟิลิปปินส์,” เอเชียรายปี 2545.

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

- Agoncillo, Theodore A. *History of the Filipino People*. 5th ed. Quezon City: R. P. Garcia Pub., 1985.
- Barrameda, Bong. *Pinoy Trivia*, Vol. 1-2 Manila: Anvil Publishing, 1993.
- Chumacher, John N. *The Making of a Nation : Essays on Nineteenth Century*. Manila: Ateneo de Manila University Press, 1991.
- Craig Austin and Benitez Conrado. *Progress Prior to 1989*. Manila: Cacho Herinanos, 1973 (Reprint).
- De Guzman, Raul P. *Government and Politics of the Philippines*. New York: Oxford University Press, 1988.
- Landé, Carl H. *Post-Marcos Politics : A Geographical and Statistical Analysis of the 1992 Presidential Elections*. Singapore: ISEAS, 1996.
- Lichauc, Alejandro. *Imperialism in the Philippines*. New York: Monthly Review Press, 1973.
- Manapat, Ricardo. *Some are Smarter Than Others : The History of Marcos' Crony Capitalism*. New York: Alelhcia Pub., 1991.
- Manila Bulletin*. December 2000.
- "Philippine 2000" *Kasarinlan: A Philippine Quarterly of Third World Studies*. 9, 2-3 (4 Quarter 1993 – 1st Quarterly 1994) : 118-159.
- Philippine Daily Inquirer*. December 2000.
- Philippine Society*. Quezon City: Institute of Religion and Culture, 1990.
- Philippine Star*. December 2000.
- Stainberg, David Joel. *The Philippines : A Singular and a Plural Place*. Boulder: Westview Press, 1991.
- Wurfel, David. *Filipino Politics*. Ithaca: Cornell University Press, 1988.
- ลีดา สอนศรี. "การสร้างประชาธิปไตยในฟิลิปปินส์." อุกฤษณ์ ปัทมานันท์ และคนอื่นๆ. *เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : กระบวนการเป็นประชาธิปไตยและการเมืองสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542. (สิ่งพิมพ์สถาบันเอเชียศึกษา ลำดับที่ 70)
- ลีดา สอนศรี. *ฟิลิปปินส์ : จากสงครามโลกครั้งที่ 2 สู่วัฒนธรรมประชาชน*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ลีดา สอนศรี. *อำนาจเผด็จการของมาร์กอส*. กรุงเทพฯ : โครงการตำราวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม, 2559.

บทที่ 4

เศรษฐกิจ

พื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ประเทศฟิลิปปินส์มีสภาพเศรษฐกิจและอาชีพของพลเมืองคล้ายคลึงกับประเทศไทย คือ ต้องพึ่งสินค้าด้านเกษตรกรรมเป็นรายได้สำคัญของประเทศ แต่ขณะเดียวกันก็พยายามส่งเสริมทางด้านอุตสาหกรรมเพื่อผลิตสินค้าที่เป็นที่ต้องการของตลาดภายในประเทศ

ในด้านการเกษตร ฟิลิปปินส์ปลูกข้าว ข้าวโพด ป่านอบากา อ้อย และมะพร้าว เป็นพืชหลัก การเพาะปลูกมีอยู่ทั่วไปตามที่ราบลุ่ม ที่ราบชายฝั่ง เชิงเขาและหุบเขา มะพร้าวเป็นสินค้าที่สำคัญที่สุดในประเทศ การทำป่าไม้ของประเทศนับได้ว่าอยู่ในอันดับสามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนการทำประมงนั้นมีอยู่ตามชายฝั่งรอบๆ เกาะ การทำเหมืองแร่ที่ใหญ่ที่สุดอยู่บริเวณเขาทางภาคเหนือของเกาะลูซอน ใกล้เมืองบาเกียว นอกจากนี้ก็มีกระจายอยู่ทางตะวันออกของเกาะมินดาเนา และทางใต้ของเกาะลูซอน

แม้ฟิลิปปินส์จะมีทรัพยากรธรรมชาติและทำการเกษตรมากมายก็ตาม แต่เนื่องจากสภาพภูมิประเทศเป็นเกาะมีพายุไต้ฝุ่นตลอดทั้งปีทำให้กระทบต่อการพัฒนาผลผลิตซึ่งมีผลต่อรายได้ของเกษตรกรด้วย

ในด้านอุตสาหกรรม ฟิลิปปินส์ใช้ผลผลิตทางเกษตรกรรมเป็นวัตถุดิบ ได้แก่ การทำน้ำตาล การทำบุหรี ทอผ้าฝ้าย ฝ้ายใยสับปะรด การทำสับปะรดกระป๋อง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการลงทุนร่วมผลิตสินค้าอุตสาหกรรมกับสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ไต้หวัน และประเทศในยุโรปอีกด้วย

ในด้านการค้าขาย สินค้าออกที่สำคัญของฟิลิปปินส์ได้แก่ เนื้อมะพร้าวแห้ง น้ำมันมะพร้าว น้ำตาล แร่ทองแดง ไม้ เชือกมะนิลา ยาสูบ สินค้าเหล่านี้ส่วนใหญ่ส่งไปขายยังสหรัฐอเมริกา ส่วนสินค้าเข้าได้แก่ เสื้อผ้า เหล็ก เครื่องจักร และเครื่องใช้ไฟฟ้า

ประเทศฟิลิปปินส์มีความเจริญทางเศรษฐกิจมาก่อนประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคนี้หลังจากได้รับเอกราชจากสหรัฐอเมริกาจนกระทั่งปี 1975 เนื่องจากมีสหรัฐอเมริกาคอยให้การช่วยเหลือเรื่องการเงิน รวมทั้งธนาคารโลกก็สนับสนุนให้กู้เงินมาทำโครงการต่างๆ ในการพัฒนาประเทศอีกด้วย แต่หลังจากที่มาร์กอสได้ใช้อำนาจเผด็จการได้ไม่นานก็ประมาณปี 1976 เป็นต้นมาจนถึงปี 1986 เศรษฐกิจของประเทศเริ่มตกต่ำ ประเทศเป็นหนี้ต่างชาติเป็นจำนวนมาก เกิดภาวะเงินเฟ้อ ประชาชนไม่มีงานทำ เกิดสภาพแหล่งเสื่อมโทรม จนรัฐบาลมาร์กอสไม่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ สาเหตุของความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจนี้เป็นเพราะมีการคอร์รัปชันสูงมาก รัฐบาลมาร์กอสมิได้แก้ปัญหาประเทศอย่างจริงจัง แต่มุ่งกอบโกยผลประโยชน์เข้าสู่ตัวเองและบริวาร สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ มาร์กอสมิได้มุ่งที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เลี้ยงตัวเองได้ แต่อาศัยความช่วยเหลือจากต่างประเทศเสียเป็นส่วนใหญ่ เมื่อต่างประเทศโดยเฉพาะสหรัฐฯ ลดการช่วยเหลือลง ทำให้ประเทศปรับตัวไม่ทัน ด้วยเหตุผลประการทั้งปวงทำให้ประเทศล้มละลายเป็นหนี้ต่างชาติเป็นจำนวนมาก เศรษฐกิจยิ่งตกต่ำมากเมื่อมีการฆาตกรรมเบนิกโน อากีโน ผู้นำฝ่ายค้าน เพราะในช่วงนี้มีการประท้วงเดินขบวนการก่อกบฏครั้ง ทำให้กระทบกระเทือนต่อการผลิตภายในประเทศ ทำให้ต่างชาติไม่กล้าเข้ามาลงทุนเพราะเสถียรภาพของรัฐบาลไม่มั่นคง หลังจากที่ยังมีมาร์กอสหมดอำนาจรัฐบาลอากีโนก็พยายามฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจของประเทศโดยการขอความช่วยเหลือจากต่างชาติ พร้อมๆ กับส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรกรรมของประเทศให้มากขึ้น และส่งเสริมการ

ลงทุนร่วมกับต่างชาติและการท่องเที่ยว สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันดีขึ้นพอสมควร แต่รัฐบาลจะต้องรณรงค์ความช่วยเหลือจากต่างชาติและปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจภายในต่อไปอีกมาก¹ ซึ่งในช่วงรัฐบาลฟีเดล รามอส สามารถดึงดูดนักลงทุนมาสู่ประเทศเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะสหรัฐฯ และได้หัววัน เนื่องจากสมัยหนึ่งบิดาของเขาเคยเป็นทูตประจำไต้หวัน และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสหรัฐฯ ด้วย มาโนสมัยโจเซฟ เอสตราดา เขาก็ได้สืบทอดเจตนารมณ์การพัฒนาเศรษฐกิจของรามอส แต่เนื่องจากเขาถูกขับออกจากประธานาธิบดีด้วยข้อหาคอร์รัปชัน ทำให้เศรษฐกิจหยุดชะงักไป มาโนสมัยนางกลอเรีย มาคาปากัล อาร์โรโย จึงได้รณรงค์พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้กลับคืนมา

เศรษฐกิจการเมืองของการพัฒนา และแนวโน้มทางเศรษฐกิจ

การพัฒนาเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ตั้งแต่หลังได้รับเอกราชเป็นต้นมาผูกพันกับการเมืองของสหรัฐฯ นั่นก็คือ สหรัฐฯ จะช่วยเหลือฟิลิปปินส์เพื่อแลกกับผลประโยชน์ที่สหรัฐฯ พึงจะได้จากฟิลิปปินส์ ซึ่งบางครั้งขึ้นอยู่กับผู้นำของสหรัฐฯ และผู้นำของประเทศฟิลิปปินส์เองว่ามีเป้าหมายอย่างไร

เศรษฐกิจหลังได้รับเอกราช – สมัยประธานาธิบดีเฟอร์ดินาน มาร์กอส (ปี 1946-1986)

เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์หลังได้รับเอกราชในปี ค.ศ.1946 เป็นต้นมานั้น บางช่วงก็เจริญบางช่วงก็มีอุปสรรค ปัจจัยที่สำคัญที่มีส่วนทำให้เป็นเช่นนี้ก็คือ ปัจจัยภายนอก ซึ่งได้แก่ สหรัฐฯ ที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ และปัจจัยภายในซึ่งได้แก่ คำนิยม Utang na Loob ที่คำนึงถึงความเป็นหนี้บุญคุณ ความช่วยเหลือกันในหมู่เครือญาติบริวาร ทำให้เศรษฐกิจฟิลิปปินส์ถูกผูกขาดโดยชนชั้นนำกลุ่มน้อย

เศรษฐกิจในช่วงหลังได้รับเอกราชใหม่ๆ นั้นรุดหน้ากว่าประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไปสู่เมืองต่างๆ มีการลงทุนของสหรัฐฯ มากมาย มีการส่งออกสินค้าฟิลิปปินส์ไปสหรัฐฯ การพัฒนาเศรษฐกิจช่วงนี้อยู่ภายใต้การนำของสหรัฐฯ ซึ่งเป็นผลจากการทำข้อตกลงทางการค้า (Bell Trade Act)² ระหว่างกัน โดยฟิลิปปินส์แลกเปลี่ยนกับการได้รับอิสรภาพจากสหรัฐฯ ช่วงนี้เป็นช่วงของประธานาธิบดีมานูเอล โรซาส (Manuel Roxas) ก่อนมีการตกลงในการทำข้อตกลงทางการค้า โรซาสได้นำข้อตกลงดังกล่าวไปหยั่งเสียงประชามติประชาชนเนื่องจากเป็นผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยส่วนรวมและหลังจากนั้นก็ได้นำเข้าสู่รัฐสภาเพื่อให้อนุมัติและนำไปใช้ไว้ในรัฐธรรมนูญ

จากข้อตกลง Bell Trade Act นี้เอง ฟิลิปปินส์จะได้รับเงินชดเชยจากความเสียหายในสงครามโลกครั้งที่สอง 120 ล้านดอลลาร์ เพื่อซ่อมแซมถนน ท่าเรือ และสถานที่ราชการที่ถูกทำลาย 100 ล้านดอลลาร์สำหรับความเสียหายของทรัพย์สินในกองทัพ 400 ล้านดอลลาร์เพื่อชดเชยทรัพย์สินที่สูญหายไปและความเสียหายที่เกิดแก่ชาวฟิลิปปินส์และชาวต่างชาติในฟิลิปปินส์ในระหว่างสงคราม ทุนฟื้นฟูบูรณะการเงินในประเทศ 300 ล้านเปโซ³

¹ดูเพิ่มเติมที่ *Asian Business* (February 1987) : 30-41.

²สนธิสัญญานี้ให้ชื่อตามชื่อของ Jasper Bell แห่งรัฐมิสซูรี ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการเจรจาครั้งนี้

³William Pomeroy, *American Neo-Colonialism : Its Emergence in the Philippines and Asia* (New York: International Publishers, 1970), p. 221.

นอกจากเงินจำนวนดังกล่าวแล้วชาวอเมริกันมีสิทธิเท่าเทียมกับชาวฟิลิปปินส์ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การเป็นเจ้าของและการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 1946 - 3 กรกฎาคม 1954 และต้องจำกัดโควต้าสินค้าส่งออกของฟิลิปปินส์ เช่น น้ำตาล ยาสูบ มะพร้าว ชีการ์ และหลังจากปี ค.ศ.1954 จนถึงปี 1974 จะค่อยๆ เพิ่มภายในการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน คือ เพิ่มภาษีวัตถุดิบจากฟิลิปปินส์เข้าสหรัฐฯ และภาษีสินค้าอุตสาหกรรมจากสหรัฐฯ เข้าฟิลิปปินส์ จนเต็มอัตราในปี 1974⁴

นอกจากข้อตกลงทางการค้าและความช่วยเหลือที่โรฮาสได้รับข้างต้น ฐานทัพสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์ก็มาพร้อมกับข้อตกลงทางการค้า โดยฟิลิปปินส์ได้ให้ฐานทัพสหรัฐฯ 23 ฐานทัพอยู่ในฟิลิปปินส์โดยไม่ต้องเสียค่าเช่าเป็นเวลา 99 ปีในเนื้อที่ 199,580 เฮกตาร์⁵ ฐานทัพที่ใหญ่ที่สุดคือ ฐานทัพอากาศคลาร์ก (Clark) และฐานทัพเรือซุบิก (Subic) ฐานทัพซุบิกเป็นฐานทัพที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียปฏิบัติการอยู่ในมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก ในขณะที่ฐานทัพอากาศคลาร์กเป็นฐานทัพที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียและใหญ่เป็นอันดับสามของฐานทัพสหรัฐฯ ที่อยู่นอกประเทศ การที่สหรัฐฯ ต้องการให้มีฐานทัพอยู่ในฟิลิปปินส์นั้นมีผลประโยชน์ต่อสหรัฐฯ 3 ประการ คือ **ประการแรก** เป็นเครื่องมือเพื่อต่อสู้กับค่ายคอมมิวนิสต์ในสงครามเย็น เห็นได้จากเครื่องบินของสหรัฐฯ บินจากฐานทัพอากาศคลาร์กเพื่อไปต่อสู้ในสงครามเกาหลีในปี ค.ศ.1950 และในปี ค.ศ.1957-1975 ได้มีการขนส่งอาวุธและทหารไปรบในเวียดนาม และใกล้ๆ จะสิ้นสุดสงครามเวียดนามมีการขนส่งอาวุธยุทโธปกรณ์จากอ่าวซุบิกไปเวียดนาม⁶ **ประการที่สอง** สหรัฐฯ ต้องการให้ฐานทัพเพื่อปราบปรามนักกบฏในฟิลิปปินส์ เนื่องจากชาวฟิลิปปินส์ในขณะนั้นไม่พอใจต่อการเข้ามาของฐานทัพสหรัฐฯ **ประการที่สาม** สหรัฐฯ ต้องการใช้อาวุธนิวเคลียร์ที่อยู่ในฐานทัพทั้งสองเพื่อต่อสู้กับประเทศอื่นๆ เมื่อมีสงครามกับสหรัฐฯ

จะเห็นว่า ทั้งข้อตกลงทางการค้าและฐานทัพที่ฟิลิปปินส์ทำกับสหรัฐฯ นั้นเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ที่แสวงหาผลประโยชน์ทั้งทางการค้าการลงทุนและการเมืองในช่วงสงครามเย็น แต่ในช่วงที่ประเทศเกิดความเสียหายจากสงครามโลกนี้ โรฮาสก็ไม่สามารถจะเลือกทางอื่นได้ อีกทั้งเขาต้องการแสวงหาพันธมิตรเพื่อความร่วมมือในช่วงได้รับเอกราชใหม่ๆ แต่สิ่งที่ชาวฟิลิปปินส์จดจำไว้ก็คือ โรฮาสได้ฟื้นฟูเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์มาด้วยวิธีการเจรจาทางการทูตเป็นผลสำเร็จ และได้อาศัยความสามารถของรองประธานาธิบดีในช่วงนั้นคือ เอลปิดิโอ กิรีโน (Elpidio Quirino) ที่สามารถทำให้ฟิลิปปินส์เป็นที่รู้จักขององค์การระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อประเทศฟิลิปปินส์ที่เพิ่งจะได้รับเอกราชใหม่ๆ อันจะแสวงหาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภายหลังต่อมา

หลังจากที่โรฮาสเสียชีวิตด้วยหัวใจวาย กิรีโนก็ได้เป็นประธานาธิบดีต่อมา จากข้อตกลงทางการค้า (Bell Trade Act) ซึ่งกระทำในปี 1946 นั้น มีผลตามมามีผลทำให้ฟิลิปปินส์เกือบล้มละลาย เนื่องจากข้อตกลงทางการค้า (Bell Trade Act) มีผลทำให้ไม่มีการสร้างอุตสาหกรรมท้องถิ่น นอกเหนือจากนั้นฟิลิปปินส์อยู่ใน

⁴Rual P. De Guzman, *Government and Politics of the Philippines* (Oxford: Oxford University Press, 1988), p. 91; Carlos P. Ronulo, *The Philippines Presidents* (Quezon City: New Day Publishers, 1988), p. 75.

⁵Renato Constantino, *The Philippines: The Continuing Past* (Quezon City: 1987), p. 205. ; 1 เฮกตาร์เท่ากับ 6.25 ไร่

⁶R.G. Simblan, *The Bases of Our Security* (Manila: Balai Fellowship, 1983), pp. 194 - 196.

สภาวะที่เสียภาษีฟุ่มเฟือยที่ไม่จำเป็นจากสหรัฐฯ ฟิlipปีนส์ควรลดการนำเข้าสินค้าที่ฟุ่มเฟือยและลดการบริโภคสินค้าต่างประเทศที่อยู่ในระดับสูงลง⁷

จากผลกระทบของข้อตกลงทางการค้าต่อฟิลิปปินส์ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศนี้เอง ทำให้สหรัฐฯ จำเป็นต้องตกลงที่จะจำกัดการนำเข้าสินค้าของสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์ และฟิลิปปินส์จำกัดการส่งออกนอกประเทศในระหว่างปี ค.ศ.1949-1961 ซึ่งเป็นผลกระทบต่อบรรยากาศทางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์เนื่องจากสหรัฐฯ ไม่สามารถขายสินค้าในตลาดฟิลิปปินส์ได้อย่างเสรีอีกต่อไป แต่มีประเด็นที่น่าสนใจอยู่ว่า การที่สหรัฐฯ ต้องยอมในครั้งนี้เพราะกลัวคอมมิวนิสต์จะรุกรานและครอบครองฟิลิปปินส์จากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำและนั่นก็คือผลประโยชน์ทางด้านการค้าการลงทุนของสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์จะถูกกระทบกระเทือนไปด้วยหลังจากที่ได้มีการควบคุมด้วยมาตรการดังกล่าวข้างต้นเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ก็ดีขึ้นมาก ตั้งแต่ปี ค.ศ.1950 จนถึงปี ค.ศ.1961 ช่วงการตกลงดังกล่าวเป็นช่วงของประธานาธิบดีกีรีโน ซึ่งได้แสวงหาความร่วมมือจากต่างชาติ

ฟิลิปปินส์เป็นที่รู้จักของสังคมโลก ทำให้มีการลงทุนในประเทศมากขึ้น มาในปลายสมัยของกีรีโน คอมมิวนิสต์รุกรานหนักในฟิลิปปินส์ ทำให้รามอน แมกไซไซ ซึ่งในขณะนั้นเป็นรัฐมนตรีกลาโหมได้ใช้กลยุทธ์ปราบปรามคอมมิวนิสต์อย่างนุ่มนวล ด้วยการเป็นกันเองกับชาวนาทิยาจน เน้นการพัฒนาชนบทให้ประชาชนมีที่ทำกินมากขึ้น คอมมิวนิสต์จึงรุกรานน้อยลง ทำให้สหรัฐฯ เชื่อแน่ว่าแมกไซไซน่าจะเป็นผู้ที่สหรัฐฯ ควรสนับสนุนให้เป็นประธานาธิบดีต่อไป เพื่อเป็นเป้าหมายให้ปราบคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นศัตรูของโลกอย่างเสรี ด้วยเหตุนี้เองเมื่อแมกไซไซสมัครลงแข่งขันตำแหน่งประธานาธิบดี สหรัฐฯ จึงได้ตั้งหน่วยอาสาสมัครสังเกตการณ์เลือกตั้งนามเฟรดช่วยสอดส่องการเลือกตั้งและให้คณะกรรมการการควบคุมการเลือกตั้งของฟิลิปปินส์รับรององค์การนี้เป็นผู้ช่วยในการสอดส่องดูแลการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม เนื่องจากรู้ข่าวว่าคู่แข่งคือประธานาธิบดีกีรีโนจะโกงการเลือกตั้ง เมื่อประธานาธิบดีแมกไซไซได้เป็นประธานาธิบดีในปี ค.ศ.1945-1957 นั้นเศรษฐกิจของประเทศเจริญมาก ในช่วงนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ ประธานาธิบดีแมกไซไซได้ใช้กลยุทธ์เป็นกันเองกับชาวบ้านหาที่ทำกินให้กับประชาชนระดับล่าง ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ทำให้คอมมิวนิสต์ลดการรุกรานรัฐบาลลงไปมากหรือเกือบจะไม่มีเลยในช่วงนี้ อีกทั้งปัจจัยภายนอกคือ สหรัฐฯ ช่วยส่งเสริมให้การพัฒนาชนบทได้ผลมากขึ้นด้วยการให้เงินสนับสนุนแมกไซไซมากกว่ารัฐบาลก่อน ฟิลิปปินส์ในช่วงนี้นับได้ว่าเป็นยุคทองในการพัฒนาเศรษฐกิจทีเดียว จึงพอสรุปได้ว่าปัจจัยความมีเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศบวกกับความช่วยเหลือของปัจจัยภายนอกคือสหรัฐฯ ที่ให้เงินช่วยเหลือในการพัฒนาชนบท และรวมกับกลยุทธ์ของผู้นำประเทศในการเอาชนะคอมมิวนิสต์ที่บั่นทอนเสถียรภาพทางการเมือง ทำให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้รับเงินจากกองทุนของสหรัฐฯ ที่ทุ่มไปในการพัฒนาชนบทเป็นจำนวนมาก ฟิลิปปินส์ยุคนี้ถือได้ว่าเป็นยุคทองของฟิลิปปินส์ทีเดียว

การควบคุมการนำเข้าสินค้าจากสหรัฐฯ และควบคุมอัตราแลกเปลี่ยน รวมทั้งการจำกัดการส่งออกนอกประเทศนี้ มีผลดีต่อธุรกิจของฟิลิปปินส์นั่นก็คือ เกิดโรงงานขึ้นเป็นจำนวนมากในฟิลิปปินส์ที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า แต่อย่างไรก็ตามการควบคุมดังกล่าวมีผลเสียต่ออุตสาหกรรมที่ต้องใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศ เช่น เคมี ยา ชิ้นส่วนรถยนต์ น้ำมัน พลาสติก เป็นต้น อุตสาหกรรมเหล่านี้ไม่ใช่เป็นของชาวฟิลิปปินส์ทั้งหมด

⁷ Alejandro Lichauco, *The Struggle Against Underdevelopment in the Philippines* (Manila: The Nationalist Resource Center, 1981), pp. 22 - 23.

บางอุตสาหกรรมก็เป็นการลงทุนร่วมกันระหว่างชาวฟิลิปปินส์กับอเมริกัน และบริษัทสหรัฐฯ ก็เริ่มสร้างบริษัทสาขาในฟิลิปปินส์ขึ้น

ทั้งอุตสาหกรรมของฟิลิปปินส์และสหรัฐฯ มีกิจการที่น่าสนใจ จากการศึกษาของศูนย์กฎหมายมหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์พบว่า ทุกๆ ดอลลาร์ที่เป็นกำไรสุทธิ 3.58 ดอลลาร์ ของบริษัทสหรัฐฯ จะส่งคืนประเทศสหรัฐฯ 2 ดอลลาร์⁸

ในปี ค.ศ.1958 ซึ่งเป็นสมัยของประธานาธิบดีคาร์ลอส กาเซีย (Carlos P. Garcia) ได้ประกาศนโยบาย Filipino First Policy ซึ่งพิจารณาให้สิทธิพิเศษในการดำเนินธุรกิจแก่ชาวฟิลิปปินส์เป็นลำดับแรก ตัวอย่างเช่น ถ้าจะใช้ดอลลาร์ซื้อสินค้าทุน เช่น เครื่องจักร ชาวฟิลิปปินส์หรือบริษัทที่ชาวฟิลิปปินส์เป็นเจ้าของทรัพย์สินจะได้รับการพิจารณา ก่อน ด้วยเหตุนี้เองชาวฟิลิปปินส์เป็นเจ้าของบริษัทมากมาย ซึ่งเป็นครั้งแรกที่กระทบต่อเศรษฐกิจของสหรัฐฯ⁹

จากการประสบความสำเร็จในการจัดตั้งอุตสาหกรรมเบากายในประเทศ การ์เซียก็ได้ส่งเสริมอุตสาหกรรมหนักขึ้น โดยตั้งโรงงานถลุงเหล็ก ซึ่งร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชนขึ้นที่ อิลิกัน (Iligan) ด้วยเงินทุนเล็กน้อยจากต่างชาติ เขาคิดว่าการมีโรงงานถลุงเหล็กนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ประเทศไม่ต้องนำเข้าแร่เหล็กจากต่างชาติเข้ามาเท่านั้น แต่ยังผลิตเครื่องจักรและโรงงานที่ใช้เหล็กเป็นวัตถุดิบในที่สุด

ถึงแม้จะมีการสร้างนักธุรกิจประกอบการท้องถิ่น มีการทดแทนการนำเข้า มีการส่งเสริมการส่งออก และจำกัดการนำเข้ารวมทั้งจำกัดเงินไหลออกนอกประเทศก็ตาม ความยากจนก็ปรากฏทั่วไป เนื่องจากผลประโยชน์ตกอยู่กับชนชั้นผู้ประกอบการและครอบครัวชนชั้นนำที่คุมธุรกิจฟิลิปปินส์ ชนชั้นชาวนาและประชาชนส่วนหนึ่งยังอยู่ในระดับที่ยากจน¹⁰ หลังจากที่ได้ใช้มาตรการควบคุมการนำเข้าและอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ (ค.ศ.1949-1957) ทำให้ฟิลิปปินส์มีความเจริญทางเศรษฐกิจในช่วงนี้เป็นอันมาก แต่ในปลายปี ค.ศ.1957 สหรัฐฯ ได้กดดันฟิลิปปินส์ให้ยกเลิกการควบคุมเนื่องจากสหรัฐฯ คิดว่าการควบคุมดังกล่าวเพียงพอแล้ว และขณะนั้นผู้ประกอบการภายในประเทศก็เกิดขึ้นอย่างมากมายที่จะผลิตสินค้าทดแทนการนำเข้า การเกิดผู้ประกอบการภายในประเทศเป็นผลเสียต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ เป็นจำนวนมาก กลุ่มที่กดดันที่ให้ยกเลิกการควบคุมในขณะนั้นคือนักธุรกิจใหญ่ๆ ของสหรัฐฯ และนักธุรกิจชาวจีนในฟิลิปปินส์ซึ่งทำธุรกิจร่วมกับสหรัฐฯ ที่มีผลประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกัน ต้องการที่จะให้มีเสรีทางการค้าขึ้นใหม่ และในขณะนั้นการรุกรานของคอมมิวนิสต์ในฟิลิปปินส์ก็ได้ลดลงไปมากแล้วเนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นมาก แต่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ฟิลิปปินส์ต้องยอมสหรัฐฯ ก็คือ กองทุนการเงินระหว่างประเทศได้ยื่นคำขาดว่า ถ้าหาก

ฟิลิปปินส์ไม่ยินยอมแล้ว จะไม่ให้เงินกู้ในปีนั้นอีก¹¹

⁸D. Kinley Bello and E. Elinson, Development Debacle: The World Bank in the Philippines (San Francisco : Institute for Food and Development Policy and Philippines Solidarity Network, 1982), p. 18.

⁹Constantino, op.cit., p. 305.

¹⁰Sharing in Development: A Programme of Employment, Equity and Growth for the Philippines, Report of an International Team Financed by the United Nations Development Programme and Organized by the International Labour Office (Reprint by NEDA, Philippines), p. 10

¹¹Miguel Cuaderno, Problems of Economic Development : The Philippines : A Case Study (Manila : 1964), p. 44.

จากผลการเจรจา สหรัฐฯ ไม่สามารถบังคับให้รัฐบาลประธานาธิบดีคาร์เซย์ดำเนินการตามที่ขอร้องได้ จึงได้แทรกแซงทางการเมืองของฟิลิปปินส์ในเวลาต่อมา โดยการสนับสนุนรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งแก่ผู้ที่สนับสนุนนโยบายของสหรัฐฯ โดยครั้งแรกในการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกของฝ่ายไดออสดาโด มาคาปากัล (Diosdado Macapagal) ซึ่งได้รับเลือกตั้งเข้าไปในรัฐสภา และสุดท้ายการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ค.ศ.1961 มาคาปากัล ซึ่งสนับสนุนนโยบายสหรัฐฯ ก็ได้ชนะการเลือกตั้ง ในรัฐบาลของมาคาปากัลนี้เอง (ค.ศ.1962 - 1965) ที่สหรัฐฯ สามารถเปลี่ยนนโยบายจากการควบคุมการนำเข้าสินค้าสหรัฐฯ และควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศมาเป็นการปล่อยเสรีทางการค้า¹²

จากข้อตกลงสมัยมาคาปากัลฟิลิปปินส์ได้เงินกู้เป็นจำนวนเงิน 300 ล้านดอลลาร์ และเงินกู้เพิ่มจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศเป็นจำนวนเงิน 55 ล้านดอลลาร์ เครดิตสินค้าจากสหรัฐฯ เป็นจำนวนเงิน 93.7 ล้านดอลลาร์ และการจ่ายค่าสูญเสียจากสงครามเพิ่มเป็นจำนวนเงิน 73 ล้านดอลลาร์¹³

จากการเปิดเสรีทางการค้ากับสหรัฐฯ อีกครั้งนี้เอง ทำให้สหรัฐฯ เข้ามาใช้ทรัพยากรของฟิลิปปินส์ได้อย่างสะดวกอีกครั้ง นอกจากนี้สินค้าสหรัฐฯ ก็ได้เข้ามาตีตลาดสินค้าภายในประเทศ ทำให้บริษัทท้องถิ่นต้องปิดกิจการลง เป็นผลให้คนว่างงานเป็นจำนวนมาก

เมื่อมาร์กอสลงสมัครรับเลือกตั้งในปี ค.ศ.1965 ก็ได้ใช้ประเด็นคนว่างงานและการปิดโรงงานต่างๆ กว่า 1,500 แห่งเป็นเครื่องมือในการโจมตีนโยบายของมาคาปากัล จนเขาได้รับชัยชนะในการแข่งขันการเลือกตั้ง¹⁴

ที่เป็นเช่นนี้เป็นผลของนโยบายการเลิกควบคุม ปล่อยเสรีทางการนำเข้า ลดค่าเงินเปโซ เครดิตบิรด์ตัวและการใช้ประโยชน์ของเครดิตภายในประเทศโดยบริษัทต่างชาติ กิจการของบริษัทภายในประเทศต้องใช้หนี้เงินดอลลาร์มากขึ้น รวมทั้งการส่งออกก็ลดน้อยลงเนื่องจากสินค้าสหรัฐฯ เข้ามาตีตลาดสินค้าฟิลิปปินส์ ด้วยเหตุนี้เองประเทศจึงต้องประสบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำมากในช่วงนี้

แม้มาร์กอสจะออกมาวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของมาคาปากัล แต่ก็ไม่สามารถควบคุมการนำเข้าสินค้าสหรัฐฯ และการเข้ามาดำเนินธุรกิจของชาวอเมริกันได้ เขายังใช้นโยบายเดียวกับมาคาปากัลในช่วงการเป็นประธานาธิบดีสมัยที่สองของเขาคือปี ค.ศ.1969 - 1972 ก่อนการประกาศกฎอัยการศึก ทั้งนี้เป็นเพราะความกดดันของรัฐบาลสหรัฐฯ ผ่านกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก ซึ่งให้มาร์กอสเลือกเอาว่าจะปล่อยเสรีทางการค้าตามนโยบายเดิมของมาคาปากัลหรือจะให้สหรัฐฯ ขาดความเชื่อมั่นรัฐบาลในการจ่ายเงินกู้ ซึ่ง

มาร์กอสก็ต้องเลือกประการหลัง

จากปี ค.ศ.1969 เป็นต้นมา มาร์กอสก็ได้รับเงินมากกว่าปี ค.ศ.1965 จาก 600 ล้านดอลลาร์เป็น 1.9 พันล้านดอลลาร์ ซึ่งเขาคิดว่าเงินจำนวนที่ได้รับนี้จะสามารถใช้หนี้และพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศในระยะยาวได้ ช่วงนี้เงินเปโซลอยตัวเกือบ 40 เปอร์เซ็นต์จาก 3.90 เปโซต่อดอลลาร์เป็น 5.50 เปโซต่อ 1 ดอลลาร์¹⁵

¹² Joseph B. Smith, *Portrait of a Cold Warrior* (New York : G.P. Putnam's Son, 1976), p. 315.

¹³ *Ibid.* p. 63.

¹⁴ Ferdinand E. Marcos, *State of the Nation Address*, January 23, 1967.

¹⁵ Ferdinand E. Marcos, *State of the Nation Address*, January 24, 1966.

มาร์กอสเปลี่ยนความตั้งใจในการควบคุมทางการค้าและการลงทุนที่แสดงเจตนารมณ์ไว้แต่เดิม โดยให้เหตุผลว่าประเทศฟิลิปปินส์เป็นสังคมอิสระเสรี มีเสรีภาพที่จะนำเข้าสินค้า ท่องเที่ยว และใช้จ่ายเงินในต่างประเทศได้ตามความพอใจ¹⁶

จากความกดดันของสหรัฐฯ ธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ทำให้มาร์กอสต้องออกกฎหมายการลงทุน คือ Investments Incentives Act 1967 และ Export Incentive Act ปี 1970 ซึ่งให้สิทธิพิเศษด้านภาษีแก่นักลงทุนภายในประเทศและนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งทำให้นักธุรกิจหลายกลุ่มไม่พอใจที่ผลประโยชน์กับต่างชาติเท่าๆ กับชาวฟิลิปปินส์

จากการออกกฎหมาย 2 ฉบับนี้ ทำให้นักลงทุนต่างชาติโดยเฉพาะชาวอเมริกันเข้ามาลงทุนมากมาย จะเห็นได้จากการลงทุนในช่วงควบคุมการเข้ามาของต่างชาติในสมัยมาร์กอสเป็นจำนวนเงิน 32 ล้านดอลลาร์ มาในสมัยมาร์กอสเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนเงิน 52.2 ล้านดอลลาร์ จากการศึกษาของสหรัฐฯ พบว่า ในระหว่างเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1968 - ธันวาคม ค.ศ.1974 มีการลงทุนในฟิลิปปินส์ทั้งหมด 5.3 พันล้านเปโซ ในจำนวนนี้เป็นการลงทุนของต่างชาติ 3.1 พันล้านเปโซหรือ 59 เปอร์เซ็นต์¹⁷ จะเห็นว่านักลงทุนต่างชาติค่อนข้างจะมีบทบาทในการคุมเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์เป็นอย่างมาก

อุตสาหกรรมใหญ่ๆ ในฟิลิปปินส์ที่ต่างชาติมีเงินทุนอยู่โดยร่วมกับนักลงทุนท้องถิ่นมีดังนี้

1. มะพร้าว

มีการเพิ่มการผลิตมะพร้าวในช่วงปี ค.ศ.1969 - 1972 แต่การผลิตเพิ่มขึ้นนี้มีผลกระทบต่อต่างชาติผู้ซึ่งควบคุมธุรกิจนี้อยู่ จากปี ค.ศ.1950 มีการผลิตมะพร้าว 1 ล้านเมตริกตัน ปี ค.ศ. 1960 การผลิตเพิ่มขึ้นเป็น 1.5 ล้านเมตริกตัน และปี ค.ศ.1970 ประมาณ 2 ล้านเมตริกตัน

ในการส่งออกเนื้อมะพร้าวในปี ค.ศ.1965 คิดเป็นเงิน 170 ล้านดอลลาร์ ปี ค.ศ.1971 คิดเป็นเงิน 114 ล้านดอลลาร์ แต่ปรากฏว่าเงินจำนวนที่กำไรนี้ตกอยู่กับต่างชาติเนื่องจากบริษัทที่ส่งออกเป็นบริษัทของสหรัฐฯ และชาวต่างชาติในฟิลิปปินส์ คือ International Copra Export Corporation (จีน) Procter and Gamble (สหรัฐฯ) Granexport Corporation (สหรัฐฯ) ซึ่งคุมการส่งออกถึง 59 เปอร์เซ็นต์ของการส่งเนื้อมะพร้าวทั้งหมด¹⁸

นอกจากเนื้อมะพร้าวแล้ว น้ำมันมะพร้าวก็เป็นสินค้าออกเป็นอันดับสี่ของประเทศในปี ค.ศ.1965 คิดเป็นมูลค่า 68.1 ล้านดอลลาร์ ในปี ค.ศ.1971 ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นคิดเป็น 103.4 ล้านดอลลาร์ บริษัทที่ส่งน้ำมันมะพร้าวเป็นบริษัทของต่างชาติเช่นเดียวกันคือ บริษัท Legaspi Oil Company (สหรัฐฯ) และ Lu Do and Lee Ym (จีน) ส่วนบริษัทของชาวฟิลิปปินส์เองนั้นมีอยู่สองบริษัทซึ่งมียอดการผลิตเพียง 8.6 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นเอง¹⁹

¹⁶Marcos, *State of the Nation Address*, January 26, 1966.

¹⁷Gonzalo M. Jurado, "Industrialization and Trade," *Philippine Economic Problems in Perspective* (Quezon City : University of the Philippines, 1976), p. 307.

¹⁸ดูรายละเอียดที่ Gonzalo M. Jurado, "Industrialization and Trade," *Philippine Economic Problems in Perspective* (Quezon City : University Press, 1976).

¹⁹*Ibid.*

2. น้ำตาล

การผลิตน้ำตาลก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับมะพร้าวโดยได้รับการสนับสนุนจากทั้งรัฐบาลมาคาปาเกิ้ลและมาร์กอส บริษัทที่ผลิตน้ำตาลส่วนใหญ่เป็นบริษัทของชาวฟิลิปปินส์เอง แต่ได้กู้ยืมเงินจากบริษัทต่างชาติ และเป็นที่น่าสังเกตว่าบริษัทเหล่านี้เป็นเครือญาติบริวารของมาคาปาเกิ้ลและมาร์กอสทั้งสิ้น

3. สับปะรด

การผลิตสับปะรดก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน ในปี ค.ศ.1965 สับปะรดกระป๋องมีการส่งออกเป็นอันดับเจ็ดของประเทศคิดเป็นมูลค่า 8.7 ล้านดอลลาร์ ในปี ค.ศ.1971 เพิ่มขึ้นเป็น 19.7 ล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ เป็นผู้ผูกขาดการผลิตสับปะรดในฟิลิปปินส์ บริษัทของอเมริกาดังกล่าวได้แก่ Philippine Packing Corporation (Philpak) ซึ่งเป็นบริษัทลูกของ Del Monte Corporation และ Dole Philippine ซึ่งเป็นบริษัทลูกของ Castle and Cooke สำหรับบริษัท Dole นั้นเข้ามาในฟิลิปปินส์ตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ส่วนบริษัท Del Monte นั้นเข้ามาในปี ค.ศ.1971

4. กล้วย

การเลิกการควบคุมของรัฐบาลมาคาปาเกิ้ลและมาร์กอสทำให้บริษัทสหรัฐฯ เข้ามาผลิตกล้วยเพื่อส่งออกหลายบริษัทด้วยกันเช่นบริษัท Castle and Cooke ในปี ค.ศ.1966 ซึ่งมีบริษัท Standard Fruit Phils (STANFILCO) เป็นบริษัทลูก ในปี ค.ศ.1969 บริษัท Del Monte Corporation ก็ได้เข้ามาซื้อที่ดินปลูกกล้วยและทำอุตสาหกรรมกล้วยเพื่อส่งออก สำหรับกล้วยนี้เป็นสินค้าส่งออกอันดับสิบของประเทศ

5. ป่าไม้

บริษัทสหรัฐฯ ประมาณ 20 บริษัทจาก 75 บริษัทดำเนินการเกี่ยวกับป่าไม้ ในปี ค.ศ.1973 บางบริษัทก็เป็นการร่วมลงทุนกับบริษัทชาวฟิลิปปินส์เอง บริษัทเหล่านี้ได้แก่บริษัท Wejerhaeuser Corporation, Boise-Cascade Corporation, Lianga Bay Logging Corporation และ Paper Industries Corporation of the Philippines (PICOP) เป็นต้น

บริษัทต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นส่วนใหญ่เป็นบริษัทของสหรัฐฯ ที่ผลิตสินค้าเพื่อส่งออก แต่มิได้นำผลประโยชน์มาสู่ฟิลิปปินส์มากนัก เนื่องจากสหรัฐฯ เข้ามาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานราคาถูกผลิตสินค้าเพื่อส่งออก

ในด้านการนำเข้าก็เช่นกัน ได้รับผลกระทบจากการยกเลิกการควบคุมทางการค้าระหว่างประเทศทำให้ต่างชาติเข้ามาเป็นเจ้าของกิจการในฟิลิปปินส์เสียเป็นส่วนใหญ่ ด้วยเหตุนี้เองทำให้มีการนำเข้าสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตสูงตามไปด้วย นอกจากการนำเข้าอุปกรณ์การผลิตแล้ว สินค้าที่ไม่จำเป็น (non-essentials) ที่บริษัทเหล่านี้ผลิตเพื่อส่งออกก็ได้ถูกนำเข้าฟิลิปปินส์ในราคาที่แพงอีกครั้ง ทำให้ประชาชนต้องสูญเสียเงินกับการบริโภคสินค้าเหล่านี้เป็นจำนวนมาก สถิติการนำเข้าจากปี ค.ศ.1956-1960 เป็นจำนวนเงินเพียง 2,806 ล้านดอลลาร์ เพิ่มขึ้นเป็น 3,404 ล้านดอลลาร์ในปี ค.ศ.1961-1965 และ 6,467 ล้านดอลลาร์ในปี ค.ศ.1966-1971 จากปี ค.ศ.1961-1971 การนำเข้ารวมทั้งสิ้นเป็นเงิน 9,871 ล้านดอลลาร์ ซึ่งทำให้การนำเข้าขาดดุลถึง 1,032.8 ล้านดอลลาร์²⁰

²⁰Robert E. Baldwin, *The Philippines* (New York : National Bureau of Economic Research, 1975), pp. 5, 8 – 9.

ในเรื่องการส่งคืนผลกำไรนั้น เนื่องจากมีธุรกิจใหญ่ๆ ของต่างชาติได้เข้ามาดำเนินธุรกิจในประเทศมากกว่าเป็นธุรกิจของชาวฟิลิปปินส์เอง การส่งคืนกำไรจากการดำเนินธุรกิจของต่างชาติอยู่ในระหว่าง 120 - 150 ล้านดอลลาร์ต่อปีในสมัยของมาคาปากัลและมาร์กอส นอกจากการส่งเงินคืนประเทศของตัวเองของบริษัทต่างชาติแล้ว บริษัทข้ามชาติที่อยู่ในประเทศฟิลิปปินส์เหล่านี้ยังได้ยืมเงินจากบริษัทของชาวฟิลิปปินส์เองเพื่อลงทุนในการดำเนินการภายในประเทศและส่งสินค้าออกนอกประเทศ ทำให้บริษัทเหล่านี้ได้ประโยชน์จากการ

แรงงานราคาถูก ดอกเบี้ยราคาถูก และใช้ทรัพยากรภายในประเทศในราคาถูกอีกด้วย

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้ประเทศเพิ่มขึ้นมากในสมัยมาคาปากัลและมาร์กอส ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศสูงขึ้นนี้เป็นผลเนื่องมาจากการยกเลิกการควบคุมการค้าระหว่างประเทศและการปล่อยเสรีทางการค้าอย่างไม่จำกัดนั่นเอง จากหนี้ของประเทศในปี ค.ศ.1961 มีเพียง 174,699,000 ล้านดอลลาร์ กลายเป็น 541,269,000 ล้านดอลลาร์ในปี ค.ศ.1965 และในปี ค.ศ.1969 สูงขึ้นเป็น 1.9 พันล้านดอลลาร์ ปี ค.ศ.1972 เป็น 2.5 พันล้านดอลลาร์

การยกเลิกการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ และการปล่อยเสรีทางการค้าในรัฐบาลมาคาปากัลและมาร์กอสนั้น ทำให้เกิดการลดค่าเงินเปโซ ซึ่งมีผลต่อการทำให้เกิดเงินเฟ้อมากขึ้น จากการลดค่าเงินทำให้ต้องใช้จ่ายในการนำเข้าสินค้าเครื่องจักรที่นำเข้ามาใช้ในการผลิตซึ่งมีผลทำให้สินค้าที่ผลิตในประเทศมีราคาสูงขึ้นด้วย

จากนโยบายของรัฐบาลมาคาปากัลและมาร์กอสดังกล่าวแล้วข้างต้นที่ก่อให้เกิดการลดค่าเงินเปโซและผลตามมาก็เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้น ทำให้ราคาสินค้าต่างๆ เพิ่มขึ้น จากราคาสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้นนี้ ทำให้ประชาชนต้องใช้จ่ายเงินมากขึ้นในราคาของสิ่งเดียวกันกับที่เคยซื้อ ด้วยเหตุนี้เองทำให้ประชาชนยากจนลงในปี ค.ศ.1965²¹

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำจากการเป็นหนี้ต่างชาติ และความยากจนของประชาชนนี้เองทำให้เกิดการประท้วงของประชาชนเป็นจำนวนมาก เป็นเหตุให้มาร์กอสอ้างในการประกาศกฎอัยการศึก เพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเมืองและแถลงนโยบาย “New Society” ของเขาว่าจะพัฒนาประเทศเสียใหม่²²

และแน่นอนที่สุดการประกาศกฎอัยการศึกครั้งนี้สหรัฐฯ ต้องสนับสนุน เนื่องจากสหรัฐฯ มีผลประโยชน์ทางการลงทุนและฐานทัพซึ่งเป็นฐานทัพที่ใหญ่ที่สุดของสหรัฐฯ ที่อยู่นอกประเทศ²³

การสนับสนุนมาร์กอสของสหรัฐฯ ที่เด่นชัดก็คือ รัฐบาลสหรัฐฯ ได้อนุมัติเงินช่วยเหลือทางทหารถึง 166.3 ล้านดอลลาร์ (ระหว่างปี ค.ศ.1973-1976) เพิ่มขึ้นจากเดิม (ค.ศ.1969-1972) ถึง 80.8 ล้านดอลลาร์ นอกจากนี้กองทุนการเงินระหว่างประเทศก็ได้อนุมัติเงินให้กู้มากกว่า 2.6 พันล้านดอลลาร์ในช่วง ค.ศ.1973-1981 เพื่อสนับสนุนโครงการต่างๆ ถึง 61 โครงการ²⁴ จากการอนุมัติเงินช่วยเหลือของสหรัฐฯ นี้เอง ทำให้มาร์กอสต้อง

²¹Committee on Economic Affairs of the Philippine Senate, Report of May 15, 1969.

²²Ferdinand E. Marcos, *Notes on the New Society of the Philippines*, Manila, pp. 32-33.

²³Robin Broad, *International Actors and Philippine Authoritarianism* (Manila : The Nationalist Resource Center, 1981), p. 34.

²⁴W. Bello, D. Kinley and E. Alison, *Development Debacle : the World Bank in the Philippines* (San Francisco, C.A. : Institute for Food and Development Policy, 1982), p. 24.

เปิดเสรีทางการค้าปกป้องการค้าของสหรัฐฯ อย่างเต็มตัว²⁵ ในปี ค.ศ.1980 กองทุนการเงินระหว่างประเทศได้อนุมัติเงินกู้อีก 57,014,432,038.20 ดอลลาร์ ในขณะที่ธนาคารโลกอนุมัติเงินกู้อีก 58,288,139,000 ดอลลาร์ในปี ค.ศ.1981 เงินกู้ธนาคารโลกจะได้กำไรสุทธิจากดอกเบี้ยถึง 60,103,000 ล้านดอลลาร์ในระหว่างปี ค.ศ.1980-1981²⁶

ฟิลิปปินส์ในช่วงมาร์กอสจำเป็นต้องยอมให้กองทุนการเงินระหว่างประเทศเข้ามาปรับโครงสร้างเศรษฐกิจในฟิลิปปินส์ เนื่องจากถ้าหากไม่ยอมฟิลิปปินส์ก็ไม่สามารถที่จะกู้เงินจากธนาคารต่างชาติได้ ถ้าดูเพียงเฉินๆ ดูเหมือนกองทุนการเงินระหว่างประเทศจะช่วยกอบกู้เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ แต่ตามความเป็นจริงแล้วเงินกู้ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศนั้นไม่ได้ครอบคลุมถึงโครงการทั้งหมด ประเทศฟิลิปปินส์จะต้องมีเงินทุนอื่นๆ เสริมด้วย ซึ่งมาร์กอสมิได้วางแผนไว้ เงื่อนไขของกองทุนการเงินระหว่างประเทศที่ทำกับประเทศฟิลิปปินส์เช่นเดียวกับประเทศโลกที่สามอื่นๆ ก็คือ

1. ยกเลิกการควบคุมการนำเข้าและปล่อยเสรีอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
2. ลดค่าเงิน
3. จำกัดสินเชื่อนานาชาติ อัตราดอกเบี้ยสูงและให้มีเงินสำรอง
4. ควบคุมการใช้จ่ายของภาครัฐและการขาดดุล เพิ่มการเจริญเติบโตของภาษีทั้งทางตรงและทางอ้อม เพิ่มราคาของรัฐวิสาหกิจ ยกเลิกการช่วยเหลือผู้บริโภค
5. กดค่าจ้างให้ต่ำลง
6. มีสิ่งจูงใจนักลงทุนต่างๆ เช่น การปลอดภาษีและการประกันเงินทุนนำเข้าของเอกชน
7. เปิดให้กองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลกตรวจสอบหลักฐานการเงินภายในประเทศ

ถ้าจะพิจารณาถึงการให้สิ่งจูงใจในการลงทุนต่างชาติแล้ว กองทุนการเงินระหว่างประเทศได้กำหนดไว้ว่าภาษีไม่ควรจะเป็นเครื่องกีดขวางในการส่งออก แต่ควรจะให้มีการปล่อยเสรีทางการค้า²⁷

มาร์กอสจำต้องยอมรับเงื่อนไขดังกล่าวโดยได้ขออนุมัติให้รัฐสภาผ่านกฎหมายต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. Presidential Decree ที่ 92 และ 485 ซึ่งหมายถึงการขยายสิทธิและผลประโยชน์ของต่างชาติในฟิลิปปินส์
2. Presidential Decree ที่ 1159 หรือที่เรียกว่า Agricultural Incentive Decree ที่ให้สิทธิประโยชน์แก่ต่างชาติในการดำเนินอุตสาหกรรมเกษตรในประเทศได้
3. Presidential Decree ที่ 87 ยอมให้ต่างชาติร่วมทุนกับชาวฟิลิปปินส์
4. Presidential Decree ที่ 71 เปิดระบบการเงินและสินเชื่อของประเทศให้แก่ต่างชาติ
5. Presidential Decree ที่ 1034 ในการจัดตั้งธนาคารต่างชาติในฟิลิปปินส์
6. Presidential Decree ที่ 218 ให้สิทธิพิเศษแก่บรรษัทข้ามชาติในการตั้งสำนักงานใหญ่ในฟิลิปปินส์

²⁵Marcos, *op.cit.*, p. 24; US and World Report, 26 October 1972 อ้างใน *US Imperialism in the Philippines*, The National Resource Center, Manila, November 30, 1980, p. 6.

²⁶Vivencio R. Rose, "New Perspective of Domination and Development," *Mortgaging the Future : The World Bank and IMF in the Philippines* (Quezon City : New Day Publisher, 1980), p. 209.

²⁷World Bank, "Industrial Development Strategy and Policies in the Philippines, Vol I" (Washington D.C. October 9, 1979, p. 9. อ้างใน W. Bello, *Development Debacle : The World Bank in the Philippines*, *op.cit.*, p. 140.

7. Presidential Decree ที่ 125 และ 590 ให้สิ่งจูงใจแก่นักลงทุนต่างชาติ
8. Presidential Decree ที่ 704 เปิดธุรกิจอุตสาหกรรมการประมง โดยให้ต่างชาติเป็นผู้ประกอบการกิจการ

นอกจาก Presidential Decree ดังกล่าวแล้ว มาร์กอสยังได้ออกกฎหมายว่าด้วยการให้สิ่งจูงใจแก่นักลงทุนต่างชาติที่ผลิตสินค้าเพื่อส่งออก

สิ่งที่ตามมากับกฎหมายการให้สิ่งจูงใจ และสิทธิพิเศษแก่ต่างชาติก็คือการมีเขตอุตสาหกรรมส่งออก (Export Processing Zone) เขตอุตสาหกรรมส่งออกนี้เป็นเป้าหมายของธนาคารโลกสำหรับเป็นฐานส่งออกของบรรษัทข้ามชาติโดยเฉพาะสหรัฐฯ และสมาชิกที่ถือหุ้นใหญ่ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ²⁸

ผลที่ตามมาของการสร้างนิคมอุตสาหกรรมก็คือ ธนาคารโลกได้วิงวอนให้รัฐบาลให้สิทธิพิเศษนอกเหนือจากที่ได้แล้วข้างต้นคือ

1. นำเข้าเครื่องจักร วัตถุดิบ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตโดยไม่เสียภาษี
2. ยกเว้นการจ่ายภาษีส่งออก
3. ยกเว้นการจ่ายภาษีเทศบาลและจังหวัด
4. ยกเว้นค่าธรรมเนียม ค่าบริการ ค่าใช้จ่ายในการเก็บสินค้าชิ้นส่วนที่ใช้ในการผลิต
5. ยกเว้นการจ่ายภาษีทรัพย์สินในที่ดินที่ใช้ในการผลิต
6. ส่งกำไรที่ได้จากการลงทุนในฟิลิปปินส์คืนประเทศที่มาลงทุนเมื่อไรก็ได้
7. ผู้ลงทุนมีสิทธิลงทุนได้ 100 เปอร์เซ็นต์
8. ช่างผู้ชำนาญการชาวต่างชาติอาจจะรับจ้างเป็นผู้ควบคุมดูแลภายในระยะเวลา 5 ปี หลังจากวันจดทะเบียนของบริษัท และเจ้าหน้าที่ของประเทศผู้ลงทุน ทุนต่างชาติมีได้ถึง 50 เปอร์เซ็นต์

9. ผู้ลงทุนและช่างผู้ชำนาญการสามารถเข้าออกประเทศฟิลิปปินส์ได้หลายครั้งภายในระยะเวลา 1 ปี

นอกจากข้อตกลงกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศดังกล่าวแล้ว ยังกำหนดให้ฟิลิปปินส์เปิดเสรีในการนำเข้าโดยลดภาษีศุลกากร²⁹ ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงนั้นมีบรรษัทข้ามชาติเข้ามามาก ทำให้ต้องเสียภาษีการนำเข้าในอัตราที่สูง อีกทั้งบริษัทยักษ์ในประเทศซึ่งเครือญาติบริวารของมาร์กอสดำเนินการอยู่พยายามที่จะปกป้องการนำเข้า ด้วยเหตุนี้เองในเวลาต่อมา กองทุนการเงินระหว่างประเทศได้ยื่นคำขาดว่าหากฟิลิปปินส์ไม่ลดภาษีลงตามที่กองทุนต้องการแล้วจะไม่อนุมัติเงินกู้ในงวดต่อไป ซึ่งมาร์กอสก็ทราบดีว่ากระเทือนธุรกิจของผู้ประกอบการชาวฟิลิปปินส์เอง แต่จำเป็นต้องยอมเพื่อแลกกับเงินกู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ของบรรษัทข้ามชาติเหล่านั้น³⁰

เมื่อกองทุนการเงินระหว่างประเทศได้วางมาตรการให้ฟิลิปปินส์ลดภาษีศุลกากรการนำเข้าแล้ว ในขั้นต่อไปก็คือสหรัฐฯ ได้ผลักดันให้ฟิลิปปินส์ผลิตเพื่อส่งสินค้าออก ซึ่งต่างกับสมัยประธานาธิบดีคาร์เซย์ที่พยายามทดแทนการนำเข้าโดยผลิตเองใช้เองภายในประเทศและผลิตเพื่อส่งออกโดยชาวฟิลิปปินส์ เป็นที่น่าสังเกตว่า

²⁸World Bank, *The Philippines : Priorities and Prospect for Development A World Bank Country Economic Report* (Washington D.C., 1976), p. 240.

²⁹World Bank, *The Philippines : Priorities and Prospect for Development*, op.cit., p. 217.

³⁰Roberto Ongpin, "Statement, in World Bank Meeting of the Consultative Group for the Philippines, December 13 - 14, 1979 Annex VI", p. 5, อ้างใน *Development Debacle : The World Bank in the Philippines*, op.cit., p. 149.

สินค้าที่ส่งออกนี้มีใช้เป็นเครื่องจักรหรืออุตสาหกรรมหนัก แต่เป็นอุตสาหกรรมเบาหรือสินค้าเพื่ออุปโภคบริโภค ที่ผลิตโดยบริษัทต่างชาติและใช้แรงงานราคาถูกในฟิลิปปินส์ เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้า ชิ้นส่วนเครื่องจักร และนาฬิกา เป็นต้น การที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศส่งเสริมการส่งออกเช่นนี้ เนื่องจากกำไรส่วนใหญ่ ตกอยู่กับบริษัทข้ามชาติของต่างชาติโดยเฉพาะสหรัฐฯ ที่อยู่ในฟิลิปปินส์นั่นเอง ซึ่งสภาพพัฒนาเศรษฐกิจของ ฟิลิปปินส์ (National Economic Development Authority (NEDA) ได้นำเข้าไปไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ (ค.ศ.1974 - 1977)³¹

ปรากฏการณ์ที่สำคัญในสมัยมาร์กอสอีกประการหนึ่งคือการปฏิรูปสถาบันการเงินซึ่งเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ.1972 - 1976 โดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศได้ให้เพิ่มเงินทุนธนาคารจาก 20 ล้านดอลลาร์เป็น 100 ล้านดอลลาร์ เงินทุนต่างชาติได้รับการสนับสนุนให้มาลงทุนในธนาคารของฟิลิปปินส์เพื่อให้ได้เงินทุน 100 ล้านดอลลาร์ดังกล่าวแล้ว

ในปี ค.ศ.1973 เงินทุนต่างชาติได้รับการอนุญาตให้เข้ามาคุมสถาบันการเงินอื่นๆ เช่น ในสถาบันเงินกู้ และเงินฝาก ในโรงรับจำนำ และลงทุนเองในสถาบันการเงินตาม Presidential Decree ที่ 113, 114 และ 129

ในปี ค.ศ.1976 ธนาคารพาณิชย์เล็งเห็นสนับสนุนธนาคารต่างชาติต่างๆ ได้เข้ามาดำเนินธุรกิจในฟิลิปปินส์ ได้ตาม Presidential Degree 1034

การที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศบีบบังคับให้ต่างชาติที่มีหุ้นส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในธนาคาร ฟิลิปปินส์นี้ก็เพื่อผลประโยชน์ต่างๆ ที่ธุรกิจต่างชาติจะได้รับนั่นเอง จากสถิติพบว่า กิจกรรมธนาคารที่มาจากทุนใน ฟิลิปปินส์มีกำไรสูงกว่ากิจกรรมลงทุนอื่นๆ ในปี ค.ศ.1980 ปรากฏว่ามีกำไรถึง 48 ล้านดอลลาร์ จากการลงทุน โดยตรงของสหรัฐฯ เป็นจำนวนเงิน 177 ล้านดอลลาร์³²

ในปี ค.ศ.1980 กองทุนการเงินระหว่างประเทศได้ประเมินสถานการณ์ทางการเงินของฟิลิปปินส์และได้ ให้ฟิลิปปินส์ตั้ง Universal Banking หรือ Unibanking เพื่อระดมเพิ่มเงินทุนให้ได้ 500 ล้านดอลลาร์ การที่ ธนาคารโลกต้องการให้มี Universal Banking นี้ ก็เพื่ออำนวยความสะดวกกับบริษัทข้ามชาติ และที่สำคัญไปกว่า นั้นธนาคารนี้จะให้ประโยชน์แก่ธนาคารต่างชาติและธนาคารที่เป็นเครือญาติบริวารของมาร์กอสซึ่งผูกขาดเครดิต เกือบทั้งหมด

นอกเหนือจาก Universal Banking ดังกล่าวข้างต้น การปฏิรูปสถาบันการเงินในปี ค.ศ. 1980 นั้น รวมถึงการปรับปรุงอัตราดอกเบี้ย คือ เอาเพดานดอกเบี้ยออกทั้งเงินกู้และเงินฝาก การทำเช่นนี้กระตุ้นให้มีเงิน ฝากเพิ่มขึ้น ทำให้บริษัทข้ามชาติสามารถยืมเงินฝากเพื่อลงทุนในการขยายกิจการต่างๆ ได้ เท่านั้นไม่พอ ธนาคารโลกยังได้ผลักดันให้ฟิลิปปินส์จัดตั้ง APEX Industrial Loan เพื่อเป็นการพัฒนากลยุทธ์อุตสาหกรรมใน ฟิลิปปินส์ด้วยสินเชื่อ 250 ล้านดอลลาร์ เงินจำนวนนี้ 150 ล้านดอลลาร์มาจากธนาคารเอกชนนำโดย Loyds Bank of London เงินกู้นี้ใช้สำหรับซื้อสินค้าที่เป็นเครื่องจักรและสินค้าอื่นๆ จากต่างประเทศเพื่ออุตสาหกรรมส่งออก และอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานจำนวนมาก

หลังจากที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลกได้ใช้มาตรการต่างๆ เพื่อปรับโครงสร้างทาง การเงินแก่ฟิลิปปินส์แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือส่งเสริมอุตสาหกรรมการเกษตรโดยพัฒนาการเกษตรให้ทันสมัยยิ่งขึ้น ซึ่ง

³¹ อ้างใน Edberto M. Villegas "Debt Peonage and the New Society," *Mortgaging the Future : The World Bank and the International Monetary Fund in the Philippines*, op.cit, p. 58

³² Edberto, M. Villegas, *Studies in Philippine Political Economy* (Manila : Silangan Publish, 1983), p. 78.

แน่นอนผลที่ได้คือมีผลิตผลมากขึ้นในการส่งตลาดต่างชาติ และชาวฟิลิปปินส์มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่การมีรายได้เพิ่มขึ้นนี้ ทำให้ชาวนาชาวไรรำเงินไปซื้อปุ๋ยเคมี เครื่องจักรต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตมากขึ้น ถ้าพิจารณาแล้วเงินก็ตกไปอยู่ที่ต่างชาติเป็นส่วนใหญ่

จากการตกอยู่ในการควบคุมของธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศในสมัยมาร์กอสนี่เอง ทำให้ประเทศเป็นหนี้เพิ่มขึ้น ประชาชนยากจนลง คนว่างงานมากขึ้น สิ้นปี ค.ศ. 1982 ฟิลิปปินส์เป็นหนี้ 16.973 พันล้านดอลลาร์ ปี ค.ศ. 1983 เป็นหนี้ 24.6 พันล้านดอลลาร์ และปี ค.ศ. 1984 หนี้สูงถึง 3.8 พันล้านดอลลาร์ การที่ฟิลิปปินส์เป็นหนี้สูงถึงขนาดนี้ก็เพราะธุรกิจสำคัญๆ เช่น ธนาคาร สถาบันการเงิน และการลงทุนในสินค้าหลักของประเทศ เช่น กล้วย น้ำตาล สับปะรด มะพร้าว แร่ธาตุ ไม้ การประมง น้ำมันปาล์ม กาแฟ ข้าวโพด ฯลฯ ตกอยู่ในมือของต่างชาติเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยมีนักธุรกิจชั้นนำของประเทศหรือเครือญาติบริวารของมาร์กอส ร่วมกับนายทุนต่างชาติ โดยที่มาร์กอสมิได้วางกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ยั่งยืนภายในประเทศ แต่หวังเฉพาะเงินกู้แต่เพียงอย่างเดียว และคิดว่าสหรัฐฯ จะช่วยตลอดไป ประกอบกับมีการคอร์รัปชัน และการบริหารที่ผิดพลาดของรัฐบาลนี้เอง ทำให้สังคมเกิดความตึงเครียด เกิดภาวะว่างงาน เกิดภาวะเงินเฟ้อ ประเทศเป็นหนี้อย่างมหาศาล ก่อให้เกิดการประท้วงขึ้นประกอบกับการลอบสังหารเบนิโน อากีโน ผู้นำฝ่ายค้านคู่แข่งของมาร์กอส เป็นเหตุให้เกิดพลังประชาชนโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอสได้สำเร็จในปี ค.ศ. 1986

เศรษฐกิจสมัยประธานาธิบดี คอราซอน อากีโน (ปี 1986-1992)

เศรษฐกิจในสมัยอากีโนนั้นไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรเนื่องจากในช่วงนี้เป็นช่วงสร้างประชาธิปไตยให้กลับคืนมาและสร้างเสถียรภาพทางการเมืองเป็นสำคัญ แต่หลังจากนางได้ร่างรัฐธรรมนูญจัดการเลือกตั้งและประณิ- ประณอมกับฝ่ายหัวรุนแรง ฝ่ายขวาของมาร์กอสและทหารแล้ว ก็ได้พยายามพัฒนาเศรษฐกิจ แต่การพัฒนาเศรษฐกิจนั้นยังอยู่ในกรอบของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในช่วง 6 เดือนหลังจากอากีโนปกครองประเทศก็เริ่มดีขึ้น ภาวะเงินเฟ้อประมาณ 1-2 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งนับว่าต่ำกว่าช่วงก่อนๆ เงินเปโซเริ่มแข็งตัวขึ้น ราคาสินค้าส่งออกโดยเฉพาะมะพร้าวและน้ำตาลสูงขึ้น 4.5 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ในส่วนของการก่อสร้างและโครงสร้างพื้นฐานก็มีมากขึ้นเพื่อรับกับโครงการของรัฐบาลที่เริ่มขยาย จากภาวะหนี้สินต่างชาติที่มีมากมายทำให้อากีโนได้เจรจาขอขยายการผ่อนชำระหนี้จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศรวมทั้งขอขยายเครดิตทางการค้าเป็นเงิน 2.9 พันล้านเหรียญดอลลาร์³³ ทำให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ 5.7 เปอร์เซ็นต์ ในปี ค.ศ. 1987³⁴

เนื่องจากประเทศมีหนี้สินมากและประเทศอยู่ในสภาวะที่ล้มละลายทำให้อากีโนต้องเดินทางไปเยี่ยมเยียนประเทศต่างๆ เช่น ประเทศสหรัฐฯ จีน ญี่ปุ่น และประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน³⁵ เพื่อเจรจาขอความช่วยเหลือทั้งทางเศรษฐกิจและความช่วยเหลือทางด้านเทคโนโลยีต่างๆ นโยบายต่างประเทศทางเศรษฐกิจของอากีโนในระยะนี้เป็นนโยบายอิสระจากสหรัฐฯ แต่ก็ยังพึ่งกองทุนการเงินระหว่างประเทศอยู่เพราะความจำเป็น

³³ Aarne B. Dimanlig, "Developments Abroad Brighten Up Domestic Recovery Prospects," Recent Economic Indicators (Pasig Center for Research and Communication, 1986), p. 10.

³⁴ President Corazon Aquino, "State of the Nation Address," delivered before the Congress of the Philippines, July 25, 1988," Manila Bulletin, July 26, 1988, p. 7.

³⁵ Ibid.

ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ³⁶ ภาวะเศรษฐกิจในช่วงปี ค.ศ.1986 - 1987 นั้นอยู่ในระยะที่ฟื้นตัว รัฐบาลพอมีหวังในการฟื้นฟูมากขึ้นในปีต่อไป

จากสภาวะเศรษฐกิจที่ดีขึ้นในปี ค.ศ.1986 - ต้นปี 1987 ทำให้ปัญหาทางสังคม เช่น การว่างงาน ชุมชนแออัด และอาชญากรรมลดน้อยลง เนื่องจากรัฐบาลมีงบประมาณพอที่จะปรับปรุงสวัสดิการทางสังคมให้ดีขึ้นกว่าเดิม แต่เริ่มมีปัญหาด้านเศรษฐกิจเมื่อมีรัฐประหารหลายครั้งด้วยกันในปี ค.ศ.1987

เมื่อดูโดยรวมแล้ว สภาวะการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในช่วงปี ค.ศ.1986-1987 นั้น ฟื้นตัวขึ้นหลังจากที่ซบเซามานานในสมัยมาร์กอส ทำให้รัฐบาลมีความหวังที่จะฟื้นฟูประเทศต่อไป แต่รัฐบาลจะแก้ปัญหาได้ราบรื่นขึ้นถ้าหากไม่มีรัฐประหารที่บั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาล

การพัฒนาเศรษฐกิจในช่วง ค.ศ.1988 - 1989 นั้นไม่กระตือรือร้นมากนักเพราะยังเป็นระยะฟื้นตัว แต่อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจในปีนี้ก็ดีกว่าในปี ค.ศ.1987 รัฐบาลได้ส่งเสริมการลงทุนต่างชาติมากขึ้นพร้อมทั้งเจรจาขอความช่วยเหลือจากหลายประเทศด้วยกัน แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ในขณะที่เศรษฐกิจกำลังจะดีขึ้น ก็มีรัฐประหารในเดือนธันวาคม³⁷ ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำลงไปอีก

เศรษฐกิจโดยทั่วไปตลอดปีในระดับมหภาคเจริญเติบโต 5.5 เปอร์เซ็นต์ ในปีนี้ต่ำกว่าปีที่แล้วซึ่งเป็น 6.7 เปอร์เซ็นต์ ด้านอุตสาหกรรมและการก่อสร้างเพิ่มขึ้น 7 เปอร์เซ็นต์ และ 14 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ส่วนด้านการผลิตภาคเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น 3.5 เปอร์เซ็นต์ โดยเฉพาะมะพร้าวและน้ำตาล การว่างงานลดลงประมาณ 9 เปอร์เซ็นต์ ในภาคการลงทุน มีการลงทุนเพิ่มขึ้นในครึ่งปีแรกของปี ค.ศ.1989 เป็น 550 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเพิ่มเป็น 130 เปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับปี ค.ศ.1988 การลงทุนส่วนใหญ่มาจากไต้หวัน ญี่ปุ่นและฮ่องกง ในส่วนของการส่งออกได้เพิ่มขึ้น 13 เปอร์เซ็นต์ แม้จะมีการผลิตการลงทุนเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีภาวะเงินเฟ้อเกิดขึ้นประมาณ 13 - 14 เปอร์เซ็นต์ สาเหตุเนื่องมาจากการเพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำ 25 เปโซ³⁸ เพิ่มราคาก่อสร้าง เพิ่มราคาน้ำมันและอัตราดอกเบี้ย ทำให้ของแพงเพราะต้นทุนการผลิตสูงกระทบค่าครองชีพ ทำให้มีช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ส่วนปัญหาอื่นนอกเหนือจากเงินเฟ้อก็คือ โครงสร้างพื้นฐานที่อำนวยความสะดวกในด้านการค้าและธุรกิจไม่เพียงพอ และปัญหานักที่รัฐบาลเผชิญอยู่คือ การขาดกระแสไฟฟ้า ทำให้การผลิตและการบริหารล่าช้ามาก เป็นผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

ในส่วนของหนี้ต่างชาติ อากิโนพยายามจะปลดเปลื้องหนี้ของประเทศโดยการเจรจากรับภาระหนี้กับกองทุนการเงินระหว่างประเทศเป็นเวลา 3 ปี เพื่อช่วยในการลดภาวะขาดดุล เร่งรัดให้เอกชนมาลงทุนในโครงการต่างๆ ของรัฐบาล และขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศในปีนั้นหนี้ต่างประเทศประมาณ 28.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งจะต้องเสียค่าดอกเบี้ยประมาณ 2.4 พันล้านเหรียญ³⁹ ต่อปี ซึ่งเป็นภาระหนักของรัฐบาล แต่จากความช่วยเหลือจากประเทศต่างๆ คงจะช่วยผ่อนคลายนี้ออกของรัฐบาลลงไปบ้าง

ในช่วงปีนี้อากิโนเน้นความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศกับประเทศต่างๆ เพื่อขอความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะการลงทุนและการผ่อนคลายนี้ออกของประเทศ ก่อนหน้าที่จะมี

³⁶ Leticia Ramos Shahani, "Philippine-American Relation beyond the Bases," 1988 Macaulay Distinguished Lecture on Asia and the Pacific, University of Hawaii, September 23, 1988.

³⁷ Keesing's (1989), *op.cit.*

³⁸ Foreign Broadcast Information Service, *Daily Report, East Asia* (24 July 1989) : 60.

³⁹ *Manila Chronicle*, October 10, 1989, p. 17.

รัฐประหารเดือนธันวาคม อากิโนก็ได้กระชับความสัมพันธ์กับมาเลเซีย ใต้หวัน และรัสเซีย แต่ความสำเร็จของการเจรจาระหว่างประเทศไทยนี้ ส่วนหนึ่งมาจากโครงการช่วยเหลือฟิลิปปินส์ (Multilateral Assistance Initiative (MAI) ซึ่งเป็นโครงการมาแซด (Marshal Plan) สำหรับฟิลิปปินส์ริเริ่มโดยสหรัฐฯ เป็นโครงการที่ระดมประเทศต่างๆ 19 ประเทศ ให้ความช่วยเหลือพัฒนาเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์⁴⁰

ส่วนสหรัฐฯ นั้นก็ยังให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจต่อไป โดยเฉพาะเรื่องฐานทัพจนถึงปี ค.ศ.1991 และสหรัฐฯ ก็ยังต้องการที่จะต่อรองเพื่อรักษาฐานทัพไว้ต่อไปไม่ว่าจะเป็นระยะสั้นหรือระยะยาว จากการที่สหรัฐฯ ช่วยรัฐบาลอากิโนในการปราบปรามรัฐประหารเมื่อเดือนธันวาคม ทำให้ฝ่ายค้านมองว่า รัฐบาลอาจเป็นหนี้บุญคุณสหรัฐฯ แลกเปลี่ยนกับการคงอยู่ของฐานทัพ ส่วนฝ่ายซ้ายมองว่าสหรัฐฯ แทรกแซงการเมืองภายในของประเทศ ไม่ว่าฐานทัพจะยังอยู่หรือถอนออกไปก็ตามสหรัฐฯ ก็ยังคงให้ความช่วยเหลือฟิลิปปินส์อยู่ในฐานะที่เคยเป็นเมืองแม่ของฟิลิปปินส์มาแต่เดิม

จากสภาพเศรษฐกิจดีขึ้นในปี ค.ศ.1988-1989 ทำให้สภาพสังคมของประเทศดีขึ้น เช่น จัดให้มีการศึกษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในระดับมัธยมศึกษา จัดสรรบ้านราคาถูกสำหรับผู้มีรายได้น้อย และจัดการปฏิรูปที่ดินให้แก่ผู้ที่ไม่มียึดที่ดินทำกิน เป็นต้น แม้จะไม่ได้ผลมากนักแต่ก็เป็นการเริ่มต้นที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในอนาคต นอกจากนี้การลงทุนในประเทศในกิจการต่างๆ ที่เพิ่มขึ้นนั้นทำให้ประชาชนมีงานทำมากขึ้น ปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ก็ลดน้อยลงไปด้วย⁴¹

ในช่วง ค.ศ.1990-1991 เศรษฐกิจตกต่ำกว่าปี ค.ศ.1988-1989 เนื่องจากเกิดรัฐประหารเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ.1989 ทำให้เศรษฐกิจหยุดชะงักไปชั่วคราว แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่แปลกใจของนักลงทุนที่ว่ามีการลงทุนเพิ่มขึ้นกว่าเดิมจากเดือนมกราคม-เมษายน ค.ศ.1990 มีการลงทุนคิดเป็นเงิน 121.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งมากกว่าปีที่แล้ว มีบริษัทที่มาลงทุน 233 บริษัท ส่วนการส่งออกเพิ่มกว่าปีที่แล้ว 9 เปอร์เซ็นต์ สำหรับโครงการต่างๆ ที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเป็นจำนวน 630 โครงการ เพิ่มขึ้นเป็น 14.5 เปอร์เซ็นต์จากปีที่แล้ว ในด้านการลงทุนต่างประเทศ แม้จะมีการถอนการลงทุนไป 91 ล้านดอลลาร์ หลังจากการก่อรัฐประหารได้ 3 เดือน แต่การลงทุนต่างประเทศก็เพิ่มขึ้นอีกเป็น 40.9 เปอร์เซ็นต์หลังจาก 3 เดือนแรกที่ได้ถอนทุนออกไป⁴² ปรากฏการณ์เช่นนี้พอจะวิเคราะห์ได้ว่า สังคมฟิลิปปินส์เป็นสังคมที่สามารถสร้างความร่วมมือต่างๆ ได้ง่าย เพราะเป็นสังคมที่มีการประนีประนอมกันค่อนข้างสูง เมื่อมีวิกฤตการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นก็อาจจะหาทางประนีประนอมกันได้ในช่วงเวลาอันรวดเร็วเพื่อพัฒนาประเทศต่อไป นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ส่งเสริมให้นักลงทุนรายเก่าที่ดำเนินการมาเป็นเวลานานในสมัยมาร์กอสพร้อมๆ ไปกับให้เอกชนมาซื้อกิจการของรัฐฯ ไปดำเนินการ เนื่องจากรัฐบาลไม่สามารถดำเนินการได้ ในส่วนของการลงทุนต่างชาติรัฐบาลก็ได้ผ่อนคลายนโยบายและกฎระเบียบต่างๆ ลงมากเพื่อชักจูงการลงทุนให้มากขึ้น นอกเหนือไปจากนี้การใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารทำให้ชาวต่างชาติสะดวกต่อการติดต่อและฝึกเจ้าหน้าที่และคนงานภายในประเทศง่ายกว่าประเทศอื่นๆ อีกหลายประเทศในเอเชีย จึงทำให้ต่างชาติชอบที่จะมาลงทุนในฟิลิปปินส์แม้จะมีสถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่เอื้ออำนวยก็ตาม สำหรับนักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในฟิลิปปินส์เป็นเวลานานแล้วนั้นจะถือว่าการ

⁴⁰U.S., Japan Announce \$1b each for Manila, *The Nation*, July 5, 1989, p. 4; "Philippines," *Asian Business* (January 1988) : 33.

⁴¹Belinda Aquino, "Democracy in the Philippines," *Current History* (April 1989) : 202.

⁴²Rigoberto Tiglao, "The Philippine Paradox," *Far Eastern Economic Review* (July 12, 1990) : 31.

เงินขบวนและประท้วงรวมทั้งการก่อจลาจลจากฝ่ายต่างๆ ในฟิลิปปินส์เป็นเรื่องธรรมดา สภาวะเศรษฐกิจจะฟื้นตัวโดยเร็วกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันถ้าหากไม่มีเหตุการณ์ทางการเมืองเกิดขึ้นอีก แต่จะไม่ฟื้นตัวเร็วมากนัก เพราะฟิลิปปินส์จะต้องใช้หนี้ต่างชาติที่มีมาตั้งแต่สมัยมาร์กอสเป็นจำนวนมาก

แต่อย่างไรก็ตาม สภาวะเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์กลับทรุดหนักลงไปกว่าเดิมเมื่อมีวิกฤตการณ์เกิดขึ้นในอ่าวเปอร์เซียจากการที่อิรักบุกคูเวต เพราะราคาน้ำมันแพงขึ้น คนงานต้องอพยพกลับประเทศ ทำให้คนว่างงานมากขึ้นนอกจากนี้เงินที่จะนำเข้าประเทศก็น้อยลงไปด้วย จากวิกฤตการณ์ดังกล่าวสินค้าภายในประเทศแพงขึ้นมาก กระทบกระเทือนต่อค่าครองชีพของประชาชนโดยทั่วไป ทำให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลเป็นอย่างมากในขณะนั้น การตกต่ำเช่นนี้เป็นผลมาจากการอยู่ในกรอบของกองทุนการเงินระหว่างประเทศซึ่งรัฐบาลหลีกเลี่ยงไม่ได้

สภาพสังคมของฟิลิปปินส์มีความแตกต่างกันมากในระหว่างคนรวยกับคนจน ผู้ที่กุมอำนาจเศรษฐกิจคือพวกตระกูลสูงดั้งเดิม และทำกันในระบบครอบครัว เครือญาติ จึงเป็นการยากที่รายได้อะไรจะกระจายไปสู่คนจน จากปัญหาดังกล่าวจะพบว่า มีแหล่งเสื่อมโทรมเป็นจำนวนมากที่รัฐบาลไม่สามารถเข้าไปพัฒนาอย่างทั่วถึงได้ ทำให้คุณภาพชีวิตเสื่อมโทรม ประชาชนส่วนหนึ่งไม่มีที่ทำกิน สาเหตุประการหนึ่งมาจากโครงการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลยังปฏิบัติการไม่ได้ เนื่องจากที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตระกูลที่มีอิทธิพลในสังคม จากปัญหาเศรษฐกิจปัญหาแหล่งเสื่อมโทรมในปัจจุบันก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมา แต่ปัญหาเหล่านี้จะลดลงไปได้ส่วนหนึ่งหากรัฐบาลสนับสนุนการวางแผนครอบครัวได้ดีขึ้นกว่าเดิม สังคมฟิลิปปินส์เป็นสังคมคาทอลิกซึ่งเคร่งศาสนา หากว่ารัฐบาลไม่สามารถชักจูงให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการคุมกำเนิดได้แล้ว การเพิ่มขึ้นของประชากรในขณะที่สภาพเศรษฐกิจทรุดโทรม จะสร้างปัญหาให้กับประเทศอย่างไม่มีที่สิ้นสุด แต่นอกเหนือไปจากการวางแผนครอบครัวดังกล่าวแล้ว ปัญหาสังคมจะลดน้อยลงไปมากกว่านี้ หากรัฐบาลจะจัดกลุ่มอิทธิพลทางเศรษฐกิจ กลุ่มอิทธิพลทางการเมือง กลุ่มอิทธิพลที่ครอบครองที่ดิน และทำให้ช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนลดน้อยลง

เศรษฐกิจสมัยรามอส (ค.ศ.1992 - 1998)

เศรษฐกิจของประเทศโดยรวมในสมัยรามอสนี้ได้ก้าวไปไกลจนกระทั่งประเทศได้ออกจากการควบคุมของกองทุนการเงินระหว่างประเทศเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ.1998 ที่ผ่านมา แต่ก็ยังอยู่ในการสังเกตการณ์ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศอยู่ เขาได้ใช้กลยุทธ์หลายอย่างนอกเหนือจากการพึ่งแต่เงินต่างชาติและกองเงินระหว่างประเทศแต่เพียงอย่างเดียว การที่เศรษฐกิจพัฒนาในช่วงนี้เนื่องจากได้มีการพัฒนา การเมืองคือ สร้างระบอบประชาธิปไตยในสมัยอากิโนมาแล้ว เป็นผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่างๆ ทั้งการทำประชาพิจารณ์ของสมาชิกสภาล่างและสภาสูงเป็นระยะๆ เพื่อระดมความคิดเห็นในการพัฒนา ทั้งความร่วมมือของภาคธุรกิจเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชน กลยุทธ์ของรามอสในการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญเพื่อให้ถึงจุดมุ่งหมายในปี ค.ศ. 2000 คือ

1. สร้างจิตสำนึกและพลังร่วมกันของประชาชน (Empowerment) ในภาคต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรชุมชนระดับท้องถิ่น ให้มีสำนึกร่วมกัน เพื่อการพัฒนาสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจชุมชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนนี้มีรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ.1986 รองรับอยู่
2. ทะลายธุรกิจของกลุ่มชนชั้นนำในประเทศที่ผูกขาดเศรษฐกิจอยู่ตั้งแต่สมัยมาร์กอส

3. พัฒนาเขตที่มีศักยภาพทางทรัพยากรเพื่อดึงนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนโดยมีกฎหมายการลงทุนที่ทำขึ้นในสมัยอาณานิคมเป็นกรอบ

4. พัฒนาเขตก่อนการรื้อให้เป็นเขตการลงทุนของผู้ประกอบการระดับกลางและระดับเล็ก รวมทั้งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้มีอำนาจในการผลิตและการซื้อ อันจะสร้างความเชื่อมั่นในการร่วมลงทุนของต่างชาติ

5. เจริญขอกู้เงินฉุกเฉินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศเมื่อออกจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแผนวิกฤตฉุกเฉินในการแก้ปัญหาอุตสาหกรรมในอนาคต

การพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงรามอสตามนโยบายที่กล่าวมาในช่วงต้นนี้ถือเป็นทางข้าม (crossroads) ของประเทศที่สำคัญ เพราะไม่เพียงแต่นำประเทศเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงภายนอกประเทศในยุคโลกาภิวัตน์เท่านั้น แต่ได้เปลี่ยนแปลงประเทศจากประเทศที่เศรษฐกิจตกต่ำที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงมาร์กอส ให้ฟื้นตัวทางเศรษฐกิจขึ้นมาอีกครั้งเหมือนเมื่อทศวรรษที่ 1950 - 1960

ปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่ผลักดันให้รามอสต้องใช้กลยุทธ์หลายวิธีเพื่อดึงเศรษฐกิจให้ฟื้นวิกฤติได้ก็คือ หัยเชิงประชานิยมของประชาชนและการลงมติของวุฒิสมาชิกให้ฐานทัพสหรัฐฯ ออกไปจากประเทศโดยสมบูรณ์ ทำให้รามอสต้องหาทางช่วยประเทศด้วยตัวของตัวเองที่ไม่พึ่งสหรัฐฯ แต่เพียงฝ่ายเดียว และพัฒนาฐานทัพที่มีโครงสร้างพื้นฐานพร้อมอยู่แล้วเป็นเขตการลงทุนและการส่งออกซึ่งเจริญมากในปัจจุบัน นอกจากนั้นก็เป็นการทะลวงความโง่เขลาของครอบครัวชนชั้นนำที่ผูกขาดเศรษฐกิจของประเทศที่ทำให้ธุรกิจอยู่กับสหรัฐฯ มาเป็นเวลาหลายทศวรรษลงอีกด้วย

สำหรับปัจจัยภายในที่รามอสต้องเผชิญหน้าก็คือความเฉื่อยชาทางเศรษฐกิจในช่วงทศวรรษที่ 1970-1980 ที่รามอสต้องเร่งพัฒนาให้พื้นประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

1. การระดมพลังประชาชน

การระดมพลังประชาชนเพื่อสร้างความสำนึกร่วมกันในการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นประสบความสำเร็จในสมัยรามอส การระดมพลังประชาชนนั้นมีจุดเริ่มต้นจากองค์กรชุมชนและชุมชนคาทอลิกและบารังไกต่างๆ ทั้งประเทศได้ช่วยกันวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนของตนเองและแสวงหาทรัพยากรเพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนนั้นๆ เป็นความร่วมมือของเอกชนเอง โดยมีรัฐบาลคอยให้ความสนับสนุนทั้งทางการเงินและเครื่องมือต่างๆ กลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่นซึ่งได้รวมตัวกันอยู่แล้วหลายทศวรรษ เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มแรงงาน กลุ่มสตรี กลุ่มคนพิการ ฯลฯ ได้รวมตัวเหนียวแน่นมากขึ้น เนื่องจากการสนับสนุนของรัฐบาลนี้เองทำให้เกิดกลุ่มธุรกิจชุมชนระดับกลางและระดับเล็กมากมาย ก่อให้เกิดการสร้างงานอำนาจการผลิตและอำนาจการซื้อมากมาย ซึ่งเป็นการช่วยชีวิตต่างชาติได้เป็นส่วนหนึ่ง

2. การทำลายธุรกิจผูกขาดโดยชนชั้นนำ⁴³

เป็นที่ทราบกันว่าชนชั้นนำของฟิลิปปินส์คือผู้ที่ผูกขาดธุรกิจทางการเมืองและเศรษฐกิจภายในประเทศตั้งแต่สมัยสเปนเข้าครอบครอง และเมื่อสหรัฐฯ เข้าครอบครองก็ได้นำเอาระบบทุนนิยมเข้ามา ในช่วงนี้บรรษัทข้ามชาติของสหรัฐฯ ได้ทำธุรกิจผ่านตัวแทนข้ามชาติ และตัวแทนเหล่านั้นก็คือชนชั้นนำตระกูลต่างๆ ของฟิลิปปินส์ เช่น ตระกูลโลเปซ, โคซงโก, มาร์กอส, โรมวลเดซ, อายาลา เป็นต้น สิ่งที่รามอสทำก็คือ จัดการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่ตระกูลเหล่านี้ควบคุมอยู่ให้มีนักลงทุนรายอื่นๆ เข้ามาแข่งขันการค้าเน้นกิจการมากขึ้น ธุรกิจ

⁴³ดูเพิ่มเติมที่ สีดา สอนศรี, “เศรษฐกิจฟิลิปปินส์กับการผูกขาดของตระกูลชนชั้นนำ”, *มติชน*, 13 พ.ค. 2537, น. 20.

ดังกล่าวได้แก่ธุรกิจโทรคมนาคม ธุรกิจโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สายการบิน สนามบิน ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น ในช่วงนี้ทำให้ธุรกิจบริการต่างๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. พัฒนาเขตที่มีศักยภาพในการลงทุนทั้งนักธุรกิจต่างชาติและนักธุรกิจภายในประเทศ รมออสได้ใช้ฐานทัพเรืออ่าวซุบิกและฐานทัพอากาศยานคลาร์คเป็นเขตการส่งออก (Export Processing Zone) พร้อมทั้งให้สิทธิพิเศษต่างๆ แก่นักลงทุน⁴⁴ ฐานทัพเรือที่อ่าวซุบิกนั้นเป็นฐานทัพเรืออเมริกันมา 100 กว่าปี และได้มีการพัฒนาทั้งโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น โรงแรม ภัตตาคาร สนามกอล์ฟ และสถานบันเทิงอื่นๆ อยู่แล้ว ฟิลิปปินส์จึงได้ประโยชน์จากฐานทัพเรือนี้นี้มาก เพราะเพียงแต่กระตุ้นให้นักลงทุนนำเงินเข้ามาเท่านั้นก็สามารถทำธุรกิจได้เลย รมออสได้ออกกฎหมายให้เขตนี้เป็นเขตปกครองตนเอง เลี้ยงตัวเองและนำภาษีส่วนหนึ่งเข้ารัฐ

4. พัฒนาเขตผู้ก่อการร้ายภาคใต้ให้เป็นเขตลงทุน ภาคใต้ดังกล่าวคือเกาะมินดาเนา ซึ่งแต่เดิมเป็นที่ก่อความวุ่นวายของผู้ก่อการร้ายมุสลิม เนื่องจากไม่ถูกกับพวกคริสเตียน รมออสจึงได้ใช้กลยุทธ์ให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าใน 4 จังหวัดภาคใต้⁴⁵ ที่มีการก่อการร้ายสูง ปรากฏว่าหัวหน้ามุสลิมหัวรุนแรงซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มคือ นูร์ มิซูอารี (Nur Misuari) ได้รับเลือกเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด รมออสจึงให้ความสำคัญกับมิซูอารี พัฒนาเขตภาคใต้ให้เป็นแหล่งการลงทุนโดยสนับสนุนทั้งทางการเงินและระดมทุนระดับกลางและระดับเล็กให้ไปลงทุนที่นั่น ปรากฏว่าปัจจุบันผู้ก่อการร้ายน้อยลงยังเหลือแต่กลุ่มที่เป็นฝ่ายตรงกันข้ามกับมิซูอารีเท่านั้น นอกจากการพัฒนาภาคใต้ดังกล่าวแล้ว รมออสยังได้จัดการประชุมนักลงทุนรายใหญ่และผู้ประกอบการในเขตที่ติดต่อกับประเทศบรูไน มาเลเซีย อินโดนีเซีย เพื่อแสวงหาความร่วมมือกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในเหลี่ยมเศรษฐกิจ (East Asean Growth Area-EAGA)⁴⁶ โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในเขตติดต่อกันทั้ง 4 ประเทศเป็นหลัก และใช้จุดอ่อนจุดเด่นของแต่ละประเทศเสริมกันและกัน การลงทุนในเหลี่ยมเศรษฐกิจนี้นับได้ว่าเจริญมากที่สุดมากที่สุดในบรรดาเหลี่ยมเศรษฐกิจทั้งหลายที่เกิดขึ้นในกลุ่มอาเซียน นอกจากนี้ยังได้พัฒนาเชบูให้เป็นเมืองท่องเที่ยวและเขตนิคมอุตสาหกรรมใหม่ และฐานทัพเรือซุบิกและฐานทัพอากาศยานคลาร์คให้เป็นฐานส่งออกด้วย⁴⁷

5. การเจรจาขอเงินกู้

ในขณะที่ได้กลยุทธ์พัฒนาภายในประเทศให้ รมออสก็ได้เจรจากับกองทุนการเงินระหว่างประเทศพักชำระหนี้เป็นระยะๆ และในขณะเดียวกันก็ได้ดำเนินการตามกรอบของกองทุนด้วย สิ่งที่เขาทำก็คือ

1. ลดโครงสร้างอัตราภาษีศุลกากร ทำการค้ากับภายนอกประเทศ
2. ปลดปล่อยเสรีทางการค้าให้กับนักลงทุนต่างชาติ การแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศและตลาดการเงิน ทั้งนี้เพื่อดึงเงินทุนเข้าประเทศ

⁴⁴Ibid.

⁴⁵ 4 จังหวัดภาคใต้คือ Lanao del Sur, Maguindanao, Sulu และ Tawi-Tawi; รมออสใช้กลยุทธ์ยอมรับผู้นำมุสลิมหัวรุนแรงเพื่อให้ลดการก่อความวุ่นวาย

⁴⁶ดูเพิ่มเติมที่ สีดา สอนศรี, มติชน, “เขตความเจริญเติบโตอาเซียนตะวันออก : ความเป็นไปได้ของการลงทุน,” มติชน, 14 พ.ย. 2537, น. 32.

⁴⁷สีดา สอนศรี, “ฐานทัพเรือซุบิก : กลยุทธ์สู่การแข่งขันความเป็นไปนิคมในอาเซียน,” ผู้จัดการ, 20 - 26 ก.ย. 2536.

3. ปฏิรูประบบภาษี รวมทั้งปรับโครงสร้างหนี้ภายนอกและประกาศใช้กฎหมาย ทั้งนี้เพื่อช่วยในด้านการขาดดุลงบประมาณ แต่อย่างไรก็ดีสถานการณ์ทางการเงินก็ยังคงมีความแตกแยก ซึ่งจะต้องพัฒนาทางด้านการบริหารภาษีและจัดการระบบราชการให้มีประสิทธิภาพในอันที่จะลดช่องว่างของงบประมาณ

4. ส่งเสริมการแข่งขันอย่างเสรีด้านโทรคมนาคม การธนาคาร และการเดินเรือ
จากนโยบายดังกล่าวรวมต้องปรับเปลี่ยนสถานะปัญหาอันยิ่งใหญ่ที่มีอยู่ในสังคมในสมัยมาร์กอสก็คือ

1. พัฒนาความเอื้ออาทรของภาคอุตสาหกรรมที่ไม่มีประสิทธิภาพ ให้กลับเป็นภาคที่มีการแข่งขันเชิงเปรียบเทียบ

2. ภาคเกษตรกรรมไม่ได้รับการพัฒนาจึงจำเป็นต้องปรับโครงสร้างและกระตุ้นให้เกิดความหลากหลายในการผลิตภาคเกษตรกรรม

3. ระบบราชการล่าช้าจึงต้องปรับปรุงระบบราชการให้มีประสิทธิภาพเพื่ออำนวยความสะดวกธุรกิจเอกชนและภาคอุตสาหกรรมการเกษตร

4. บรรยายการการลงทุนชบเซาจึงต้องสร้างบรรยากาศการลงทุนอุตสาหกรรมเสียใหม่

5. การถ่ายโอนเทคโนโลยีให้ชาวฟิลิปปินส์มีน้อยจึงต้องเร่งการถ่ายโอนเทคโนโลยีจากต่างประเทศและพัฒนาความสามารถของรัฐเพื่อท้องถิ่นและกับเทคโนโลยีใหม่ๆ

6. ประเทศเป็นหนี้มากมาย รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค เพื่อทำให้เกิดการเจริญเติบโตในการส่งออก

ซึ่งงานทั้งหมดนี้เป็นกลยุทธ์ของรามอสที่จะนำไปสู่ Philippine 2000 ตามที่เขาได้หวังไว้

หลังจากเขาอยู่ในตำแหน่งได้ 4 ปี ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงขึ้นถึงร้อยละ 6.5-7 รวมทั้งบรรยากาศการลงทุนดีขึ้นมาก ชุมชนธุรกิจทั้งในเมนิลาเขตพัฒนาการส่งออกและนิคมอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงนั้นต่างก็พอใจกับกลยุทธ์ของรามอส เทคโนโลยีในต่างประเทศต่างก็หวังว่าเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์จะเจริญขึ้นในทศวรรษนี้ เนื่องจากกลยุทธ์ของรามอสไม่เหมือนกับประธานาธิบดีคนก่อนๆ ที่หวังแต่พึ่งการกู้เงินและความช่วยเหลือจากต่างชาติ ทำให้ประเทศเป็นหนี้พอกพูนขึ้น แต่รามอสเน้นการพัฒนาภายในประเทศที่ยั่งยืนและการลงทุนจากต่างประเทศในเวลาเดียวกัน ภายในปี ค.ศ.1995 รามอสได้แก้ปัญหาเรื่องไฟฟ้าขาดแคลนได้เป็นผลสำเร็จ และสามารถทะลายการผูกขาดโทรศัพท์และโทรคมนาคมได้สำเร็จ อัตราการเจริญเติบโตก็สูงกว่าที่คาดหมายไว้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามยังมีนักวิชาการที่เป็นที่ปรึกษาของรามอสไม่เห็นด้วยกับการปล่อยให้ประชาสังคมแข็งเกินไป พวกเขาคิดว่า อำนาจรัฐที่เข้มแข็งนั้นจะสามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ และสามารถที่จะต่อสู้กับการผูกขาดธุรกิจบางประเภทที่รัฐยังไม่ได้แปรรูปรัฐวิสาหกิจ แต่รามอสเชื่อว่า การทำให้อำนาจรัฐเข้มแข็งนั้นก็เหมือนกับสมัยมาร์กอส ในที่สุดก็จะมีการทำธุรกิจกันเฉพาะในกลุ่มเครือญาติบริวารและเกิดการคอร์รัปชันโดยไม่มีประชาสังคมช่วยสอดส่องดูแล

ประเทศในช่วง ค.ศ.1992 - 1998 นั้นพัฒนาไปไกล นอกจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นแล้ว ปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยพาประเทศไปสู่จุดหมายก็คือ ประเทศมีนักธุรกิจระดับบน ระดับกลางและแรงงานที่มีฝีมือ พูดยาภาษาอังกฤษได้เป็นจำนวนมาก สามารถติดต่อกับชาวต่างชาติที่มาลงทุนในประเทศได้อย่างไม่มีอุปสรรคในการสื่อสาร ซึ่งทำให้ชาวต่างชาติต้องการที่จะมาทำธุรกิจด้วย เมื่อเสถียรภาพทางการเมืองอำนวยให้ นอกจากนี้ประสิทธิภาพของฟิลิปปินส์ที่ผ่านมาโดยเฉพาะช่วงมาร์กอสที่จ่ายเงินเกินตัว การอยู่ในกำกับของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ และเงินต่างประเทศมามากก็เป็นบทเรียนให้กับฟิลิปปินส์ได้เป็นอย่างดี

แม้รามอสจะพัฒนาประเทศไปไกลจนเศรษฐกิจฟื้นตัวมาได้ก็ตาม ประเทศก็ต้องประสบกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกครั้งในกลางปี ค.ศ.1998 ซึ่งถ้าหากไม่เกิดวิกฤตการณ์ดังกล่าว ฟิลิปปินส์ก็คงพัฒนาไปไกลกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคในปี ค.ศ. 2000 ตามที่ผู้นำได้วางกลยุทธ์ไว้ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นมีน้อยกว่าประเทศอื่นๆ ทั้งนี้เพราะฟิลิปปินส์มีบทเรียนมาก่อนแล้ว และได้เตรียมแผนล่วงหน้าไว้แล้วว่าจะ

ค ำ เ นื น ก ำ ร

อย่างไร นอกจากนี้ชาวฟิลิปปินส์ที่อยู่ต่างประเทศเป็นจำนวนมากนั้นยังรักชาติ ได้ส่งเงินเข้ามาให้ญาติพี่น้องในประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้การนำเข้าดอลลาร์เข้ามามากซึ่งก็ช่วยเศรษฐกิจของประเทศได้มาก

จากการพัฒนาเศรษฐกิจสมัยรามอสนี่เองเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า สังคมฟิลิปปินส์ยอมรับการพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาของประเทศ นำเสนอข้อเรียกร้องผ่านประชาพิจารณ์ที่จัดทำโดยสมาชิกสภาผู้แทนและวุฒิสมาชิก ส่งเสริมให้มีการแข่งขันชิงประชาธิปไตยประชาชนในปัญหาต่างๆ ของประเทศ อันจะนำไปสู่การตัดสินใจของรัฐบาลในการแก้ปัญหาต่างๆ ไม่มากนักน้อยนั้น การพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมซึ่งเริ่มมาตั้งแต่สมัยอากิโนนั้นได้นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ในที่สุด และจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นนี้นำไปสู่การมีเสถียรภาพทางการเมืองและมีผลไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ในอนาคตด้วย แต่ระบบเผด็จการจะไม่เกิดขึ้นในฟิลิปปินส์อีกทั้งนี้เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ.1987 ซึ่งร่างขึ้นในสมัยอากิโนนั้นได้อุดช่องโหว่การแสวงหาอำนาจของผู้นำไว้หมดแล้ว อีกทั้งชาวฟิลิปปินส์ก็ยึดถือรัฐธรรมนูญเป็นศักดิ์สิทธิ์ที่จะละเมิดไม่ได้ รวมทั้งประชาสังคม (Civil Society) ในฟิลิปปินส์ที่เป็นหูเป็นตาแทนประชาชนนั้นมีจิตสำนึกร่วมกันและรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นมาก ยากที่รัฐจะทำอะไรโดยพลการได้ แต่ค่านิยมของชาวฟิลิปปินส์ที่สำคัญในบุญคุณ (Utang na loob) และประเพณีบิดามารดา รวมทั้งยังมีอยู่ในฟิลิปปินส์สืบไป ค่านิยมนี้เองที่แตกต่างจากประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน และค่านิยมนี้เองที่ช่วยให้ประเทศชาติประสบกับความวิบัติหากผู้นำประเทศนำไปใช้ในทางที่ผิด และค่านิยมนี้เองที่ช่วยฟื้นฟูประเทศชาติให้รอดพ้นจากวิกฤติทางเศรษฐกิจเนื่องจากผู้นำนำไปใช้ในทางที่ถูก

เศรษฐกิจในสมัยโจเซฟ เอสตราดา (ค.ศ. 1999-2000) และกลอเรีย มาคาปากัล อาร์โรโย (ค.ศ. 2000-ปัจจุบัน)

การพัฒนาเศรษฐกิจเมื่อเอสตราดาขึ้นปกครองประเทศ จนถึงสมัยอาร์โรโยนั้นได้สืบทอดนโยบายของรามอสนั่นก็คือ 1) การเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุน 2) การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ 3) ลดอุปสรรคการลงทุนในอุตสาหกรรมที่สำคัญๆ อันได้แก่ การธนาคาร การประกันภัย โทรคมนาคม การบิน และการผลิต น้ำมันปิโตรเลียม 4) สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่เร่งด่วนเพื่อรับกับการพัฒนาโดยใช้นโยบาย Build-Operate-Transfer (BOT) คือการให้บริษัทต่างประเทศหรือในประเทศมาสร้างดำเนินการภายในระยะเวลาที่ตกลงและมอบให้รัฐบาล 5) ฟื้นฟูระบบการเงินในระยะยาวภายใต้แผนการปรับโครงสร้าง

ในปี ค.ศ.1997 เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชียซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจฟิลิปปินส์แต่ไม่มากนักเนื่องจากฟิลิปปินส์ได้ผ่านการปรับโครงสร้างทางการเงินภายใต้กองทุนการเงินระหว่างประเทศมาแล้ว ประกอบกับเกิดสภาวะเอลนีโย การผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ทำให้เกิดการว่างงานเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ในกลางปี ค.ศ. 2000-2001 มีการก่อการร้ายเกิดขึ้นในมินดาเนา และรัฐสภาได้ดำเนินการขับเอสตราดาออกจากตำแหน่ง ส่งผลกระทบกับเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศอีกด้วย

การเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำจากเอสตราดาเป็นอาร์โรโยในเดือนมกราคม 2001 และการที่พรรคของนางได้เสียงข้างมากในรัฐสภาจากการเลือกตั้งกลางสมัยในเดือนพฤษภาคมนั้น ส่งผลให้รัฐบาลของนางมีความมั่นคงทางการเมืองมากขึ้น ในช่วงนี้กฎหมายสำคัญๆ ที่ใช้เวลาพิจารณาตั้งแต่สมัยเอสตราดาได้ผ่านการรับรองจากรัฐสภา ซึ่งได้แก่ กฎหมายการฟอกเงิน กฎหมายการแปรรูปการไฟฟ้าแห่งชาติ (National Power Corporation – NPC) แต่เศรษฐกิจของประเทศก็ค่อนข้างชลอตัวซึ่งเป็นผลกระทบมาจากเศรษฐกิจของโลกตกต่ำ ทำให้การส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเคยส่งไปสหรัฐฯ และญี่ปุ่นถึงร้อยละ 60 ตกต่ำลงไปด้วย นอกจากนี้การเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในอาร์เจนตินาซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญก็กระทบต่อการส่งออกของฟิลิปปินส์ด้วย จากปัจจัยภายนอกที่กระทบต่อเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ดังกล่าว ทำให้รัฐบาลปัจจุบันต้องแก้ปัญหาการขาดดุล การฟอกเงินของหนี้อาสาธณะ ความไม่เข้มแข็งของธนาคาร บริษัทและตลาดการเงิน และปัญหาการขาดความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ดูโดยภาพรวมแล้วอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในปี ค.ศ.2001 อยู่ที่ร้อยละ 3.4 เมื่อเทียบกับร้อยละ 4 ในปี ค.ศ.2000 รายได้สุทธิจากปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติตามราคาคงที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.7 ในระยะเวลาเดียวกัน ซึ่งได้ผลเกินความคาดหมายกว่าที่องค์กรภาคเอกชนได้ทำนายไว้ว่าอยู่ที่ระดับร้อยละ 3 การก่อวินาศกรรมในสหรัฐฯ เมื่อวันที่ 4 กันยายน ปี 2000 นั้น ส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรโดยรวม ทำให้รัฐบาลต้องพัฒนาการเกษตรและการประมงเสียใหม่เพื่อเพิ่มการผลิตและการส่งออก โดยได้ออกกฎหมาย Agriculture and Fisheries Modernization Act จากการปรับแผนการลดการขาดดุลของรัฐบาลทำให้เศรษฐกิจมีความมั่นคงขึ้น เป็นผลให้ดึงดูดการลงทุนมาสู่ประเทศมากกว่าเดิม

ภาคเกษตรและภาคบริการซึ่งทำรายได้ให้กับประเทศนั้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.9 ในปี ค.ศ.2001 จากร้อยละ 3.3 ในปี ค.ศ.2000 ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยในการแจกจ่ายพันธุ์พืชและสร้างเขื่อนทดน้ำ รวมทั้งจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการเกษตรและการประมงให้

ภาคบริการอยู่ที่ระดับร้อยละ 4.3 ต่ำกว่าปีก่อนเล็กน้อย (ร้อยละ 4.4) ทั้งนี้เป็นผลมาจากการชะลอตัวทางด้านโทรคมนาคม (ร้อยละ 20.5) การค้า (ร้อยละ 5.6) และการบริการภาคเอกชน (ร้อยละ 4.4) สำหรับการบริการภาคเอกชนนั้นเพิ่มมากขึ้นเป็นเพราะความมั่นคงของการบริการทางธุรกิจ (ร้อยละ 7.9) การแพทย์และการสาธารณสุข (ร้อยละ 5.6) และการบริการส่วนบุคคล (ร้อยละ 4.6)

ในภาคอุตสาหกรรมยังมีการขยายตัวเพียงร้อยละ 1.9 ทั้งนี้เนื่องมาจากผลกระทบจากการก่อวินาศกรรมในสหรัฐฯ ส่งผลให้การลงทุนจากต่างประเทศลดน้อยลงไปด้วย

จากการลดการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมนี้เอง ทำให้การผลิตภาคอุตสาหกรรม (ร้อยละ 2.2) เหมืองแร่ (ติดลบร้อยละ 5) และการบริการสาธารณะ (ร้อยละ 3.8) หดตัวลงไปด้วย

ในด้านอุปสงค์ภายในประเทศ การบริโภคส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.4 ทั้งนี้เป็นผลจากรายได้จากท้องถิ่นในภาคเกษตรเพิ่มขึ้นและจากการส่งเงินดอลลาร์เข้าประเทศของชาวฟิลิปปินส์ที่ทำงานนอกประเทศ ในขณะเดียวกันนักลงทุนมีความเชื่อมั่นในรัฐบาล ทำให้การลงทุนและการออมของประเทศเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 4.3 จากร้อยละ 2.3 ในปี ค.ศ.2000 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในการก่อสร้าง การพัฒนาการปลูกผลไม้และการเพาะพันธุ์เมล็ดพืช

การใช้จ่ายในภาครัฐบาลยังต้องใช้ความระมัดระวัง ลดลงเหลือร้อยละ 0.1 จากร้อยละ 1.1 ในปี ค.ศ. 2000 การส่งออกลดลงร้อยละ 39.9 ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากความตกต่ำของการผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ (ติดลบร้อยละ 28)

เนื่องจากการส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ลดลงเป็นผลให้มีการส่งออกสินค้าเกษตร เช่น น้ำมันมะพร้าว (ร้อยละ 74.1) ถั่ว (ร้อยละ 26.4) เนื้อมะพร้าวตากแห้ง (ร้อยละ 5.3) ปลาทูน่า (ร้อยละ 51.9) เพิ่มขึ้น การส่งออกดังกล่าวทำให้เพิ่มรายได้ของคนในชนบทซึ่งส่งผลต่อความต้องการการบริโภคมากขึ้นนั่นเอง

บทที่ 5

กลุ่มผลประโยชน์ (องค์กรนอกภาครัฐ)

กลุ่มผลประโยชน์หรือองค์กรนอกภาครัฐ คือกลุ่มที่สามารถมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาล สำหรับในประเทศฟิลิปปินส์นั้นนอกจากพรรคการเมืองแล้ว พอจะแบ่งแยกกลุ่มผลประโยชน์ออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ

1. กลุ่มซึ่งรวมตัวเพราะความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น ความจงรักภักดีต่อผู้อุปถัมภ์ การเป็นเครือญาติกัน ความเป็นเพื่อนกัน ความเป็นกลุ่มเดียวกัน การสำนึกในบุญคุณ (Utang-na-loob) แต่ละสมาชิกของกลุ่มเป็นลูกน้องหรือผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ของผู้อาวุโสกว่า หรือของผู้ที่ค้ำจุนกันมา สำหรับกลุ่มที่รวมตัวกันเพราะความสัมพันธ์กันส่วนตัวนี้เป็นค่านิยมของชาวฟิลิปปินส์ และถือเป็นวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกมานาน เพราะฉะนั้นการรวมตัวกันในลักษณะนี้จึงมีมากกว่าการรวมตัวแบบอื่น สังคมฟิลิปปินส์จึงมีลักษณะระบบกึ่งขุนนาง ทำให้อิทธิพลส่วนตัวอิทธิพลทางครอบครัว และอิทธิพลทางการเมืองของผู้ที่อุปถัมภ์มีบทบาททำให้การปฏิบัติตามพันธกรณีบรรลุผลสำเร็จอย่างง่ายดาย กลุ่มดังกล่าวได้แก่ กลุ่มครอบครัวเดียวกัน เช่น กลุ่มธุรกิจของกลุ่มมาร์กอส กลุ่มลอเรล กลุ่มโค-ฮวงโค กลุ่มธุรกิจซึ่งจัดการโดยคนภาคเดียวกัน เช่น บริษัทยาสูบเวอร์จิเนียแห่งฟิลิปปินส์ (The Philippine Virginia Tobacco Administration) ซึ่งจัดการโดยพวกกอลิโกโน หรือบริษัทออบากาแห่งฟิลิปปินส์ (Abaca Corporation of the Philippines) ซึ่งจัดการโดยพวกที่มาจากบีโคน กลุ่มศาสนาซึ่งยึดถือความเป็นพ่ออุปถัมภ์ ความเป็นพี่น้องกัน นอกจากนี้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในหมู่บ้านก็เป็นความสัมพันธ์ส่วนหนึ่งที่สามารถรวมกลุ่มกันได้ ได้แก่ บารังไก กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้เป็นกลุ่มซึ่งมีตัวแทนอยู่ในรัฐบาลหรือเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อรัฐบาลในการกำหนดนโยบายต่างๆ

2. กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นการรวมตัวกันของหลายๆ กลุ่มเป็นกลุ่มเดียว กลุ่มนี้เพิ่งจะปรากฏให้เห็นเด่นชัดในสังคมฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ 60 และปรากฏมากขึ้นในปี ค.ศ.1970 ก่อนมาร์กอสประกาศใช้กฎอัยการศึก กลุ่มเหล่านี้เป็นกลุ่มที่แสดงผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มที่อยู่ในรูปหน่วยอาสาสมัคร สมาคม องค์กร และสหภาพ การติดต่อของสมาชิกในกลุ่มนี้ไม่ได้เป็นการติดต่อโดยตรง แต่ต้องผ่านผู้มีอำนาจตามลำดับชั้น หรือมีเครือข่ายอยู่ในพรรคการเมือง เป็นการรวมตัวกันอย่างหลวมๆ แต่เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นในประเทศก็จะสามารถระดมพลังได้

3. กลุ่มผลประโยชน์ที่มีความเกี่ยวข้องกับต่างชาติ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มอาจเป็นชาวฟิลิปปินส์ที่มีความเกี่ยวพันกันทางธุรกิจต่างชาติ หรือรัฐบาลต่างชาติ หรือเป็นกลุ่มชาวต่างชาติที่ดำเนินงานในฟิลิปปินส์ กลุ่มนี้จะมีตัวแทนในระดับรัฐบาลด้วยเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง ตัวอย่างกลุ่มนี้ได้แก่ สหพันธ์หอการค้าจีน (Federation of Chinese Chambers of Commerce) หอการค้าอเมริกัน (American Chamber of Commerce) สภาหอการค้ายุโรป (European Chamber of Commerce) หอการค้าฟิลิปปินส์ (Camber of Commerce of the Philippines) สมาคมการแพทย์ฟิลิปปินส์ (Philippine Medical Association) และสมาคมนักธุรกิจมาคาติ เป็นต้น

4. กลุ่มผลประโยชน์ที่มีอำนาจน้อยที่สุดในฟิลิปปินส์ในบรรดาทั้ง 3 กลุ่มที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่ กลุ่มทหาร แม้จะมีกำลังและมีอาวุธที่ได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ มากก็ตามแต่ก็ไม่มีอำนาจ จะมีบทบาทก็แค่เพียงสนับสนุนรัฐบาลพลเรือนเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากรัฐธรรมนูญและกฎหมายการป้องกันประเทศนั้น ทหารอยู่ภายใต้การควบคุมและการแนะนำของพลเรือนซึ่งเป็นประธานาธิบดี นอกจากนี้ข้าราชการทหารมีวัฒนธรรม

ทางการเมืองที่เชื่อในอำนาจสูงสุดของพลเรือนคือประธานาธิบดีซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและข้าราชการทหารได้กระทำหน้าที่ของตนเองในการป้องกันประเทศตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น

จากกลุ่มผลประโยชน์ทั้ง 4 ประเภท กลุ่มผลประโยชน์ที่มีอำนาจและบทบาทมากในสังคมฟิลิปปินส์นั้น เป็นกลุ่มที่สมาชิกภายในกลุ่มมีความสัมพันธ์และผูกพันกันส่วนตัว มีผู้นำที่มีบารมีที่สมาชิกในกลุ่มให้ความเคารพนับถือ และให้ความอุปถัมภ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่สมาชิกภายในกลุ่มได้ นอกจากนี้กลุ่มที่มีความร่ำรวยและมีเกียรติภูมิสูงก็จะได้รับการยกย่องนับถือในวงสังคม และมีอำนาจต่อรองได้ ในประเทศฟิลิปปินส์มีกลุ่มผลประโยชน์มากมาย กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้อาจจะมีความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองในฐานะเป็นปากเป็นเสียงให้กับพรรคการเมือง หรืออาจจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่เรียกร้องโน้มน้าวผู้ปกครองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่างไรก็ตามกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าวถ้าจะวิเคราะห์ให้ดีแล้ว มีปัจจัยที่เป็นชนวนให้ลุกขึ้นมารวมตัวกันเป็นกลุ่มกดดันเรียกร้องความต้องการต่างๆ ก็คือ

1. จำนวนบุคคลของประเภทกลุ่มผลประโยชน์ จำนวนบุคคลในกลุ่มประเภทหนึ่งประเภทใดอาจไม่มีผลให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ของบุคคลประเภทนั้น แต่การเพิ่มจำนวนบุคคลในประเภทนั้นๆ จะมีความสำคัญในการรวมตัวกันเป็นพลัง เช่น หลังการฆาตกรรมวุฒิสมาชิกเบนิโน อากีโน ทำให้เพิ่มจำนวนคนที่ไม่พอใจฝ่ายรัฐบาลเป็นจำนวนมาก จากการเพิ่มขึ้นของฝ่ายค้านอย่างรวดเร็วนี้เองทำให้เป็นพลังประชาชนต่อต้านรัฐบาลมาร์กอสในเวลาต่อมา

2. ความสำนึกในผลประโยชน์ร่วมกันเป็นปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งหมายถึงประชาชนอยู่ในสภาวะที่ได้รับผลกระทบจากสังคม เศรษฐกิจและการเมืองร่วมกัน หรือพวกเขามีความต้องการหรือมีผลประโยชน์อย่างเดียวกัน เช่น ในสังคมฟิลิปปินส์ช่วงที่สมัยมาร์กอสปกครองนั้นประชาชนไม่มีเสรีภาพ รัฐบาลควบคุมประชาชนค่อนข้างสูง ซึ่งปกติแล้วชาวฟิลิปปินส์มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยทำให้มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง เมื่อมาอยู่ในลักษณะถูกบังคับทำให้พวกเขาเสียผลประโยชน์ไป อีกประการหนึ่งสภาพสังคมและเศรษฐกิจเสื่อมโทรมมาก กระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วประเทศ ทั้งนี้สาเหตุมาจากการคอร์รัปชันของรัฐบาลนั่นเอง จากปรากฏการณ์ดังกล่าว กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ จึงได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มกดดันเพื่อปกป้องผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับ เนื่องจากกลุ่มเหล่านี้สำนึกในผลประโยชน์ที่ร่วมกันนั่นเอง

3. มีการติดต่อสัมพันธ์กันมากพอสมควร ปัจจัยนี้มีสภาพแวดล้อมในการอำนวยความสะดวกให้เกิดการรวมตัวกัน เช่นในฟิลิปปินส์ กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในสมัยปลายของมาร์กอสได้ถูกจัดตั้งขึ้นภายใต้กลุ่มใหญ่ๆ เช่น อยู่ภายใต้กลุ่มจาจา (Justice for Aquino, Justice for All - JAJA) กลุ่มบายัน (Bagong Alyansang Makabayan - BAYAN) กลุ่มบันดิลลา (Bagong Alyansang Nagkakaisa sa Diwa at Layunin - BANDILA) เป็นต้น กลุ่มเหล่านี้จะมีหน่วยบัญชาการและสร้างเครือข่ายปฏิบัติการทั่วประเทศ ทำให้การติดต่อรวดเร็วและสะดวกต่อการปฏิบัติการ การรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์จึงประสบผลสำเร็จได้

4. ความรู้สึกว่าถูกคุกคาม กีดกัน หรือบั่นทอนสิทธิเสรีภาพ ในกรณีของฟิลิปปินส์เช่นสมัยเผด็จการของมาร์กอส ประชาชนมีความรู้สึกว่าถูกคุกคามโดยมาร์กอส เช่น การออกกฎหมายสังคมขงบุคคลที่วิจารณ์รัฐบาล ทำให้เขาไม่ปลอดภัย การสั่งปิดหนังสือพิมพ์ สิ่งเหล่านี้บั่นทอนเสรีภาพของประชาชนซึ่งเขาเคยมีมาก่อน สาเหตุนี้เองจึงเป็นปัจจัยให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้น

5. ระบบการเมืองเอื้ออำนวยต่อการรวมพลังประชาชน เช่น ระบบการเมืองในสมัยมาร์กอสหลังการฆาตกรรม เบนิโน อากีโน เปิดโอกาสให้ประชาชนใช้สิทธิในการเลือกตั้งประธานาธิบดี (ด้วยการบีบบังคับของสหรัฐฯ ส่วนหนึ่ง) ทำให้ประชาชนรวมพลังกันสนับสนุนการเลือกตั้งที่ยุติธรรมขึ้น

นอกเหนือไปจากปัจจัยทั้ง 5 ประการดังกล่าวแล้ว ปัจจัยที่กำหนดคิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์ต่อระบบการเมืองในฟิลิปปินส์ก็คือ ทรัพยากรอำนาจ ซึ่งถูกใช้ในช่องทางที่ถูกต้อง มีการเรียกร้องผลประโยชน์ด้วยพลังอำนาจของประชาชนไปในช่องทางที่เหมาะสมตามขั้นตอน ปราศจากการใช้กำลัง (Non-violence) ทำให้กลุ่มชนประสบความสำเร็จในการผลักดันนโยบาย คือล้มล้างระบอบเผด็จการได้ นอกจากนี้ความต้องการในการล้มล้างอำนาจเผด็จการนั้นสอดคล้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน คือค่านิยมประชาธิปไตยอีกด้วย นอกเหนือไปจากปัจจัยดังกล่าวแล้ว กำลังเงินและกำลังคนก็เป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยผลักดันให้การรวมพลังประชาชนเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์ต่างๆ ด้วย ซึ่งกรณีของฟิลิปปินส์มีกลุ่มศาสนาและกลุ่มอาสาสมัครที่ได้รับเงินจากต่างชาติสนับสนุนด้านกำลังเงิน และกำลังคนอยู่¹

กลุ่มผลประโยชน์ที่สำคัญที่รวมพลังกันเพื่อพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มต่างๆ ที่เป็นชนวน กลุ่มแรงงาน กลุ่มนักศึกษา แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร กลุ่มศาสนจักรโรมันคาทอลิก นักธุรกิจ และกลุ่มสังเกตการณ์การเลือกตั้ง ที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดพลังประชาชนในปี ค.ศ.1986 เพื่อโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอส

กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน

องค์กรพัฒนาเอกชนในฟิลิปปินส์เป็นองค์กรที่มีใฝ่อยู่ภายใต้การบริหารของรัฐ แต่ทำงานร่วมกับรัฐในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ในระยะแรกของการครอบครองสเปน ประเทศฟิลิปปินส์ไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร บุคคลชั้นสูงเชื้อสายสเปนจะได้ครอบครองที่ดินเป็นจำนวนมาก การปกครองประเทศอยู่ในมือของชนชั้นสูงเช่นกัน ทำให้เกิดการคอร์รัปชันขึ้นเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังเกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนมาก สิ่งเดียวที่สเปนให้ไว้กับชาวฟิลิปปินส์ คือ ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก รวมทั้งค่านิยม พ่ออุปถัมภ์ แม่อุปถัมภ์ การดำเนินนโยบายของผู้มีพระคุณซึ่งทำให้ฟิลิปปินส์สามารถสร้างเครือข่ายญาติพี่น้องบิรวาร เพื่อกระทำการอย่างๆ หนึ่งได้อย่างรวดเร็ว และด้วยเหตุที่ฟิลิปปินส์ได้ต่อสู้เพื่อเอกราชมานาน ฟิลิปปินส์จึงเคยชินอยู่กับการสร้างพลังประชาชนหรือสร้างอำนาจให้กลุ่ม (People's Empowerment) เพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง (Collective Action) ได้อย่างง่ายดายกว่าประเทศซึ่งไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้น

เมื่อมาอยู่ภายใต้การปกครองของสหรัฐฯ สหรัฐฯ ได้ส่งเสริมการรวมพลังประชาชนเพื่อช่วยรัฐในการแก้ปัญหาสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ และสนับสนุนให้ประชาชนมีประชาธิปไตย มีอำนาจการตัดสินใจ และการกระจายอำนาจ เนื่องจากฟิลิปปินส์สามารถสร้างพลังประชาชนได้ง่ายดายอยู่แล้ว จึงไม่เป็นอุปสรรคต่อสหรัฐฯ ในการเสนอแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำกิจกรรมต่างๆ และนี่เองเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดองค์กรพัฒนาเอกชนขึ้นในฟิลิปปินส์

ประวัติองค์กรพัฒนาเอกชนในฟิลิปปินส์เชื่อมโยงกับการเกิดองค์กรชาวนา สหภาพชาวนาแห่งชาติ (The National Union of Peasants) ซึ่งเกิดขึ้นใน ค.ศ.1919 เป็นองค์กรที่ได้เสนอปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนจนและได้บังคับให้รัฐบาลต้องแก้ปัญหาความยากจน หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 การก่อความไม่สงบของผู้ไร้ที่ดินได้ก่อ

¹ ดูเครือข่ายของกลุ่มท้ายบทนี้

ตัวขึ้นกลายเป็นขบวนการสุก และหลังจากนี้ไม่นาน กลุ่มกบฏขวานก็ได้อำนาจให้รัฐบาล มานูเอล โรอาส หันไปสนใจชาวนาในเขตลูซอน พร้อมๆ กับการก่อการกำเริบ²

ในปี ค.ศ.1950 ได้เกิดสหพันธ์ชาวนาและคนงานขึ้นหลายองค์กร เช่น สหภาพชาวนาเสรี (Federation of Free Farmers - FFF) และสหพันธ์คนงานเสรี (Federation of Free Workers - FFW) ในขณะเดียวกัน แนวคิดด้านการพัฒนาชุมชนก็ได้เกิดขึ้นโดย ดร.เจมส์ เยน (James Yen) ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งขบวนการบูรณะชนบทแห่งฟิลิปปินส์ (Philippine Rural Reconstruction Movement - PRRM)³ องค์กรนี้เป็นแม่แบบขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศแถบเอเชียหลายประเทศ ตั้งขึ้นด้วยจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมโครงการด้านสาธารณสุข การศึกษา การทำมาหากินด้วยการช่วยเหลือตัวเอง นอกจากนี้ที่ประชุมบิชอปคาทอลิกแห่งฟิลิปปินส์ (Catholic Bishop's Conference of Philippines - CBCP) ได้จัดตั้ง สำนักเลขานุการเพื่อการปฏิบัติการทางสังคมแห่งชาติ (National Secretariat for Social Action - NASSA) ขึ้น ซึ่งในเวลาต่อมาในปี ค.ศ.1974 ได้เน้นการส่งเสริมความยุติธรรมในสังคมอันเป็นการพัฒนามนุษยชาติ สิ่งนี้นำไปสู่การเน้นสิทธิมนุษยชนเป็นเป้าหมายสำคัญที่จะช่วยผู้ไม่มีที่ดินทำกิน ในปี ค.ศ.1960 และต้นปี 1970 มีความตึงเครียดเกิดขึ้นในสังคมฟิลิปปินส์ เนื่องจากประสบภัยธรรมชาติอย่างรุนแรง ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้เกิดองค์กรพัฒนาเอกชนที่จะช่วยเหลือภัยพิบัติขึ้น คือ องค์กรธุรกิจฟิลิปปินส์เพื่อความก้าวหน้าทางสังคม (Philippines Business for Social Progress - PBSP) ซึ่งในปัจจุบันเป็นเครือข่ายขององค์กรพัฒนาเอกชน 650 องค์กร ในการใช้กลยุทธ์เพื่อประชาชนที่เสียผลประโยชน์ต่างๆ⁴

ในปี ค.ศ.1972 ประธานาธิบดีมาร์กอสได้ประกาศกฎอัยการศึก สถาบันทางการเมืองต่างๆ และสถาบันธุรกิจหลายหน่วยงานที่สนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนถูกสั่งให้เลิกดำเนินการ แต่ตรงกันข้ามกลับทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนที่สนับสนุนประชาธิปไตยเกิดขึ้นเป็นดอกเห็ด ผู้ที่เป็นผู้ก่อตั้งในช่วงนั้นจะเป็นนักศึกษา พวกแรงงานและชาวนาแต่ปฏิบัติการอยู่ใต้ดิน และได้เรียนรู้วิธีการวางกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อให้พ้นภัยการคุกคามจากรัฐบาล เนื่องจากรัฐบาลกล่าวหาว่าองค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านั้นเป็นผู้ก่อการร้าย แต่ถึงอย่างไรก็ตาม องค์กรพัฒนาเอกชนในช่วงนี้เริ่มที่จะทำงานในประเด็นบางเรื่อง เช่น การจัดระเบียบชุมชนโดยเฉพาะในสลัม การให้การศึกษา และการปลุกจิตสำนึกชุมชนให้ทำงานร่วมกัน

เหตุการณ์เริ่มแปรผัน เมื่อมีการลอบสังหารผู้นำฝ่ายค้านคนสำคัญคือ เบนิกโน อากีโน ทำให้สภาวะสังคมและเศรษฐกิจของประเทศเสื่อมโทรม ผู้นำชนชั้นกลางและชั้นสูงบางกลุ่มแยกตัวออกจากรัฐบาล ในช่วงนี้เอง กลุ่มที่ปฏิบัติการอยู่ใต้ดินสมัยมาร์กอสมีอำนาจ และกลุ่มที่เกิดขึ้นใหม่ ต่างก็ออกมารวมตัวกันเพื่อโค่นล้มอำนาจเผด็จการของมาร์กอส กลุ่มต่างๆ ของประชาสังคมในช่วงนี้ จึงเป็นกลุ่มพลังประชาชนเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีอำนาจมากที่สุดเท่าที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ฟิลิปปินส์ เพราะสามารถโค่นล้มผู้นำประเทศได้

ในปัจจุบันองค์กรพัฒนาเอกชนของฟิลิปปินส์มีประมาณ 65,000 องค์กร จำนวนนี้ 2 ใน 3 เป็นองค์กรอาสาสมัคร องค์กรเหล่านี้ทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนในท้องถิ่น คือ

² D.J. Steinberg, *The Philippines: A Singular and Plural Place*. (Boulder : Westview Press, 1986), p. 10

³ องค์กรนี้เป็นแม่แบบขององค์กรพัฒนาเอกชนหลายองค์กร เช่น มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ซึ่งตั้งในปี พ.ศ.

⁴ E. Garilao, "Indigenous NGOs as Strategic Institutions: Managing the Relationship with Government and Resource Agencies," *World Development* 15 (Supplement) : 113-20.

กลุ่มองค์กรประชาชน ซึ่งได้แก่ สหภาพ สหกรณ์ สมาคม และองค์กรประชาชนอื่นๆ ในชุมชนต่างๆ ที่มีจุดประสงค์เป็นองค์กรอาสาสมัคร ไม่แสวงหากำไรและช่วยเหลือกันในชุมชน

กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่มาจากสาขาอาชีพต่างๆ ซึ่งไม่มีจุดประสงค์ที่จะมีสมาชิกเป็นชนชั้นระดับล่าง แต่องค์กรเหล่านี้ช่วยเหลือองค์กรประชาชนในท้องถิ่น

องค์กรพัฒนาเอกชนในฟิลิปปินส์ ถ้าไม่นับช่วงมาร์กอสมีอำนาจแล้วจัดได้ว่ามีการพัฒนาและเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่า มีความสามารถในการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายอย่างเป็นระบบและใหญ่ที่สุดในโลก องค์กรพัฒนาเอกชนเริ่มก่อตั้งในปี ค.ศ.1918 มีผลปฏิบัติงานเป็นที่น่าสนใจหลังปี ค.ศ.1972 จนกระทั่งถึงปี 1985 องค์กรต่างๆ ที่รวมตัวกันประสบปัญหาเนื่องด้วยสภาวะทางการเมืองภายในประเทศ และมามีการพัฒนาสูงสุดอีกครั้งในปี ค.ศ.1987 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน โดยที่องค์กรที่ปฏิบัติการในช่วงแรกก็ยังคงปรากฏอยู่ในช่วงนี้ด้วย

องค์กรพัฒนาเอกชนในฟิลิปปินส์เรียกว่า **Development NGO** เนื่องจากช่วยรัฐในการพัฒนาประเทศ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ.1935 และปี ค.ศ.1987 มาตราที่ 2 และตอนที่ 23⁵ ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้ได้เริ่มงานอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และด้วยเหตุที่มีกิจกรรมมากมายนี้เอง ทำให้มีผลงานเขียนออกมามากมายกล่าวถึงกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนในฟิลิปปินส์ เช่น งานของ Korten,⁶ Clark,⁷ Carroll,⁸ Edward and Hulme,⁹ Friedman,¹⁰ Bebbington and Theile,¹¹ Farrington and Bebbington¹²

สาเหตุที่องค์กรเหล่านี้มีบทบาททางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองมากด้วยเหตุผลประการแรก รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับองค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามาช่วยในการพัฒนาประเทศ ซึ่งบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้ได้ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญดังกล่าวแล้วข้างต้นโดยระบุไว้ว่า “รัฐพึงส่งเสริมองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรประชาชนในชุมชน หรือองค์กรสาขาอาชีพต่างๆ ที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน”¹³ และยังกำหนดบทบาทไว้ในมาตราที่ 10 ตอนที่ 14, มาตราที่ 13 ตอนที่ 15-16 ไว้ด้วย¹⁴

ประการที่สอง องค์กรพัฒนาเอกชนมีบทบาทสำคัญในการนำความเคลื่อนไหวของสังคม เนื่องจากมีแหล่งทุนสนับสนุนจากต่างประเทศ พวกเขาสามารถมองหาผู้นำที่มีความสามารถมาเป็นผู้นำทางสังคมเพื่อความเคลื่อนไหวทางสังคมในปัญหาต่างๆ ที่จะเสนอแนะต่อรัฐบาล พวกเขาสามารถนำปัญหาต่างๆ ของสังคมเสนอต่อ

⁵ Ang 1986 *Konstitusyon ng Republica ng Philipinas, Article 2, Section 23* (Quezon City : The Constitutional Commission, 1986), pp.4-5.

⁶ David C. Korten, *Getting to the 21st century : Voluntary Action and the Global Agenda* (West Hartford : Kumarian Press, 1990).

⁷ Clark John, *Democratizing Development : The Role of Voluntary Organizations* (London : Earthscan Pub., 1991).

⁸ Thomas F. Carroll, *Intermediary NGOs : The Supporting Links in Grassroots Development* (West Hartford :Kumarian Press, 1992).

⁹ Michael Edwards and David Hulme, *NGOs and Development in a Changing World* (London : Earthscan Pub., 1992).

¹⁰ John Friedman, *Empowerment : The Politics of Alternative Developments* (London : Blackwell Press, 1992).

¹¹ Anthony Bebbington and Graham Theile, *Non-Governmental Organizations and the State in Latin America : Rethinking Roles in Sustainable Agricultural Development* (London : Routledge,1993).

¹² John Farrington and Anthony Bebbington, *Reluctant Partners : Non-Governmental Organizations, the State and Sustainable Agricultural Development* (London : Routledge, 1993).

¹³ Ang 1986 *Konstitusyon ng Republica ng Philipinas, op.cit.*

¹⁴ *Ibid.*, p.61

ผู้นำทางการเมืองเพื่อเสนอนโยบายต่อประชาชนได้ ซึ่งผู้นำทางการเมืองก็ไว้วางใจพวกเขา เนื่องจากผู้นำองค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านั้นเป็นปัญญาชนที่มีประสบการณ์ทางด้านกลยุทธ์และการบริหารองค์การมาก่อน จึงได้รับความไว้วางใจในฐานะ “โบรกเกอร์ที่ซื่อสัตย์”

ประการที่สาม องค์กรพัฒนาเอกชนสามารถสนองความต้องการของพรรคการเมืองที่มีระบบกลไกไม่เข้มแข็งและมีนโยบายที่หละหลวม ด้วยการสำรวจหาข้อมูลและเสนอแนะปัญหาและทางแก้ปัญหาแก่นักการเมืองได้ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยพรรคการเมืองที่เข้ามาเป็นรัฐบาลในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการนำส่งบริการต่างๆ ทางสังคม

ประการที่สี่ องค์กรพัฒนาเอกชนมีบทบาทเพื่อปกป้องสิทธิของชุมชนมากขึ้น ในช่วงปี ค.ศ.1986 เป็นต้น รัฐบาลจึงให้ความสำคัญด้วยการให้กระทรวงทุกกระทรวงมีโต๊ะขององค์กรพัฒนาเอกชนประจำอยู่เพื่อทำงานร่วมกับรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (Department of Environment and Natural Resource - DENR) กระทรวงการปฏิรูปที่ดิน (Department of Agrarian Reform - DAR) นอกจากนี้ ผู้นำองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีบทบาทมากได้เคยเข้ามาอยู่ในคณะรัฐบาล เช่น ฮวน ฟลาเวียร์ (Juan Flavie) ซึ่งเคยเป็นประธานของขบวนการบูรณะชนบทแห่งฟิลิปปินส์ และสถาบันบูรณะชนบทระหว่างประเทศ (International Institute for Rural Reconstruction - IIRR) และเอร์เนสโต กาลิลาว (Ernesto Garilao) ซึ่งเคยเป็นผู้อำนวยการบริหารขององค์กรธุรกิจฟิลิปปินส์เพื่อความก้าวหน้าทางสังคม

ประการที่ห้า องค์กรพัฒนาเอกชนมีบทบาทเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สำคัญในการเลือกตั้งจากปี ค.ศ.1986 เป็นต้นมา เช่น นัมเฟรด ฟิฟิซาร์วี และเอ็มซีกีวีซี เป็นต้น ซึ่งช่วยรัฐในการสังเกตการณ์การเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรมมากขึ้น

จากเหตุผลประการทั้งปวงนี้เอง ทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ทั้งนี้เป็นเพราะรัฐบาลเปิดโอกาสให้ รวมทั้งมีเงินสนับสนุนจากต่างประเทศจากธุรกิจเอกชนและผู้สนับสนุนภายในประเทศ เพราะมีผลงานเป็นที่ประจักษ์นั่นเอง

กลุ่มที่เป็นชนวน

กลุ่มที่เป็นชนวนนี้เป็นกลุ่มที่เป็นต้นเหตุให้เกิดการรวมพลังประชาชนขึ้นในฟิลิปปินส์เพื่อโค่นล้มอำนาจเผด็จการของมาร์กอส

กลุ่มที่เป็นชนวนนี้เริ่มก่อตัวขึ้นในปี ค.ศ.1981 เมื่อปรากฏว่ามาร์กอสได้ใช้อำนาจและอิทธิพลซื้อเสียงในการเลือกตั้งผู้นำระดับท้องถิ่นในปี ค.ศ.1980 และเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ค.ศ.1981 จากการเลือกตั้งครั้งนี้ปรากฏว่าผู้ที่ได้รับเลือกตั้งมานั้นเป็นสมาชิกพรรคขบวนการสังคมนิยมแทบทั้งนั้นและประธานาธิบดีก็ได้รับคะแนนเสียงท่วมท้น จากสาเหตุนี้เองทำให้กลุ่มชนวนต่างๆ เริ่มแสดงความไม่พอใจ และได้ก่อตัวกันมากขึ้นเมื่อมีการลอบสังหารเบนิโก โน อากีโน ในปี ค.ศ.1983 อันเป็นชนวนให้เกิดพลังประชาชนโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอสในปี ค.ศ.1986

กลุ่มชนวนดังกล่าวเป็นกลุ่มที่มีเครือข่ายติดต่อกับพรรคการเมืองฝ่ายค้าน กลุ่มศาสนาที่เป็นกลางทั้งคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ กลุ่มมุสลิม กลุ่มธุรกิจฝ่ายต่อต้านมาร์กอส กลุ่มนักศึกษา กลุ่มประชาธิปไตย กลุ่มฝ่ายซ้าย กลุ่มฝ่ายขวา กลุ่มอิสระ กลุ่มอาสาสมัคร และกลุ่มอื่นๆ ที่มีได้สังกัดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

สำหรับกลุ่มชนวนที่สำคัญในช่วงปี ค.ศ.1981 เป็นต้นมานั้น ได้แก่

1. กลุ่มจจา (Justice for Aquino, Justice for All - JAJA)

กลุ่มจจา เป็นกลุ่มที่ผนึกตัวกันเหนียวแน่นหลังจากการลอบสังหารเบนิโน อากีโน ซึ่งเป็นผู้นำฝ่ายค้านในปี ค.ศ.1983 เป็นองค์การใหญ่ที่รวมเครือข่ายที่เป็นองค์กรต่างๆ เข้าด้วยกันซึ่งมีสมาชิกมาจากพลเรือน นักธุรกิจอาชีพต่างๆ ชาวนา คนงาน นักศึกษาและกลุ่มศาสนา¹⁵ ผู้นำส่วนใหญ่เป็นพวกกรีกชาติ ได้แก่ ลอเรนโซ ทายาดา (Lorenzo Tayada) โฮเซ โยกโน (Jose W. Diokno) บุตซ์ อากีโน (Butz Aquino) ซึ่งเป็นเลขาธิการใหญ่ของกลุ่ม บาทหลวงอาร์ต บาลากัต (Fr. Art Balagat) กลุ่มที่อยู่ในเครือข่ายกลุ่มนี้คือ กลุ่มพันธมิตรชาตินิยมเพื่อความยุติธรรม เสรีภาพ และประชาธิปไตย (Nationalist Alliance for Justice, Freedom and Democracy - NAJFD) นอกจากนั้นพรรคการเมืองฟิดี-ลาบัน และพรรคพันธมิตรมินดาเนา ก็ร่วมเป็นเครือข่ายในกลุ่มนี้ด้วย นโยบายของจจาที่สำคัญคือ รักษาอำนาจอธิปไตยของประเทศ ปราศจากการแทรกแซงของจักรวรรดินิยมอเมริกา เน้นเรื่องการถอนฐานทัพสหรัฐอเมริกา ออกจากฟิลิปปินส์ รวมทั้งได้เรียกร้องให้ถอดถอนอำนาจนิติบัญญัติของมาร์กอส ให้รัฐบาลปล่อยนักโทษการเมือง ให้เสรีภาพแก่หนังสือพิมพ์ 2. กลุ่มพันธมิตรชาตินิยมเพื่อความยุติธรรม เสรีภาพ และประชาธิปไตย (Nationalist Alliance for Justice Freedom and Democracy - NAJFD)

กลุ่มนี้เป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดกับกลุ่มจจา จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1981 มีลอเรนโซ ทายาดา เป็นหัวหน้า มีสมาชิกที่เป็นองค์การและสมาคมมากมาย กลุ่มที่สำคัญได้แก่กลุ่มอะตอม (August Twenty-One Movement - ATOM) กลุ่มอะแวร์ (Alliance of Women for Action Towards Reconciliation - AWARE) สภาการค้าและอุตสาหกรรมฟิลิปปินส์ (Philippine Chamber of Commerce and Industry - ACCI) กลุ่มแมด (Men's Alliance for Democracy - MAD) สมาชิกส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักศึกษา คนงาน พระ แม่ชี พวกมุสลิม พวกอาชีพต่างๆ และชนเผ่าต่างๆ ทางเหนือ เครือข่ายของกลุ่มนี้เป็นหน่วยงานหรือองค์การที่ต่อต้านอำนาจเผด็จการของมาร์กอส นโยบายสำคัญของกลุ่มคือ เรียกร้องประชาธิปไตยมาสู่ประเทศอีกครั้ง รวมทั้งเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศ โดยเฉพาะในทางเศรษฐกิจได้เสนอให้มีการพัฒนาการเกษตร พัฒนาอุตสาหกรรม การเกษตร และพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อส่งเสริมการผลิตด้วย

3. กลุ่มอามา (Alliance of Metropolitan Association - AMA)

กลุ่มนี้เป็นกลุ่มพันธมิตรของนักธุรกิจย่านมาคาตี (Makati)¹⁶ ซึ่งเป็นย่านธุรกิจใหญ่ที่สุดของประเทศ กลุ่มนี้เกิดจากสมาชิกพันธมิตรสมาคมมาคาตีรวมกันจัดตั้งเนื่องจากมีความคิดว่า การรวมเป็นหน่วยงานหรือสมาคมจะสร้างเครือข่ายได้กว้างขวางกว่าเป็นพันธมิตรเฉพาะเขต จึงได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นอามา โดยมีนายกสมาคมคือ โจอี ลีนา (Joey Lina)¹⁷ อันโตนิโอ กัตไมตัน (Antonio Gatmaitan) และบุตซ์ อากีโน เป็นหัวหน้าในการปฏิบัติการของกลุ่ม กลุ่มธุรกิจอามาเป็นกลุ่มที่ต่อต้านมาร์กอสเพราะเสียผลประโยชน์ในทางธุรกิจไปเนื่องจากมาร์กอสได้ให้สิทธิพิเศษแก่กลุ่มบริวารมากกว่ากลุ่มนี้

¹⁵Cielo Buenaventura, "A Non-Violent Center," *Who*, December 14, 1983, p. 24.

¹⁶Nicolas V. Quijano, "Is There Profit in Protest," *Who*, December 14, 1983, p. 20

¹⁷*Ibid*.

4. กลุ่มบาซัน (Bagong Alyansang Makabayan - BAYAN - New Nationalist Alliance)

กลุ่มนี้จัดตั้งหลังจากการมาตกรรมเบนิโก อากีโน ในปี ค.ศ.1983 มีหัวหน้ากลุ่มคือ โฮเซ โยโกโน ประธานคือ ลอเรนโซ ทายาดา เป็นที่น่าสังเกตว่าสมาชิกที่สำคัญในกลุ่มนี้เป็นผู้นำในกลุ่มอื่นๆ ด้วย ทำให้กลุ่มบาซันมีเครือข่ายกว้างมาก เช่น ลอเรนโซ ทายาดา ประธานกลุ่มพันธมิตรชาตินิยมเพื่อความยุติธรรม เสรีภาพ และประชาธิปไตย ทีโอฟิสโต กวิงโกนา (Teofisto Quingona) ประธานกลุ่มพันธมิตรครู (Alliance of Concerned Teachers - ACT) และกลุ่มซันดาตา (SANDATA) โรลันโด โอลาลียา (Rolando Olalia) ผู้นำขบวนการแรงงานแห่งฟิลิปปินส์ (Kilusang Mayo Uno - KMU) บุทซ์ อากีโน ผู้นำกลุ่มอะตอม กลุ่มอามา กลุ่มจาจา กลุ่มบันดิลลา (BANDILA) และพรรคการเมืองฟิดีฟี-ลาบัน

กลุ่มนี้ได้สร้างเครือข่ายกว้างขวางมาก มีการวางแผนปฏิบัติการที่ค่อนข้างจะรวดเร็ว เพราะผู้นำคนสำคัญของกลุ่มจะเป็นหัวหน้าของกลุ่มที่สำคัญอื่นๆ ด้วย นโยบายที่สำคัญของกลุ่มคือ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อต้านจักรวรรดินิยมและผู้นำรุ่นเก่าที่เป็นพวกหัวเก่า รักษาอำนาจอธิปไตยของประเทศ ยึดผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลัก พร้อมทั้งต้องการรักษาเสถียรภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศ จุดประสงค์ที่สำคัญคือการรวมพลังของชนทุกกลุ่มในฟิลิปปินส์เพื่อต่อต้านอำนาจเผด็จการของมาร์กอส อันเป็นรากฐานความเสื่อมโทรมของฟิลิปปินส์

5. กลุ่มบันดิลลา (Bagong Alyansang Nagkakaisa sa Diwa at Layunin หรือ Bangsang Nagkaisa sa Diwa at Layunin - BANDILA - People United in Thought and Purpose)

กลุ่มบันดิลลาจัดตั้งโดย บุทซ์ อากีโน และ ทีโอฟิสโต กวิงโกนา ซึ่งได้ถอนตัวออกจากกลุ่มบาซันมาจัดตั้งกลุ่มนี้ แต่ก็ยังอยู่ในเครือข่ายกลุ่มบาซันอยู่ กลุ่มที่อยู่ในเครือข่ายกลุ่มอื่นๆ ได้แก่ กลุ่มอะตอม กลุ่มมานินดิกัน (MANINDIGAN) กลุ่มนักศึกษา กลุ่มพวกธุรกิจ และกลุ่มอาชีพต่างๆ นอกจากนี้เป็นที่รู้กันว่า กลุ่มบันดิลลาคือพันธมิตรกับพรรคฟิดีฟี-ลาบันอีกด้วย กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีแนวความคิดระหว่างฝ่ายซ้ายและฝ่ายเป็นกลาง

นโยบายของกลุ่มนี้ต้องการให้สังคมฟิลิปปินส์เป็นพหุสังคมที่มีหลายๆ กลุ่ม ร่วมกันจัดตั้งรัฐบาล และจุดประสงค์ใหญ่ต้องการต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนและให้พรรคคอมมิวนิสต์เป็นพรรคที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาการรุกรานจากคอมมิวนิสต์

6. กลุ่มเอกภาพแห่งชาติ (National Unification Committee - NUC)

เป็นกลุ่มที่สังกัดพรรคยูนิโด รวมตัวกันในระยะแรกเมื่อวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ.1985¹⁸ โดยมีจุดประสงค์ที่จะสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในปี ค.ศ.1986 แต่กลุ่มนี้ไม่สามารถจะระดมความคิดของพรรคฝ่ายค้านทั้งหมดเข้ามาเป็นแนวร่วมได้ เนื่องจากมีสมาชิกของกลุ่มฝ่ายค้านหลายกลุ่มไม่ชอบชาลวาดอร์ ลอเรล หัวหน้าพรรคยูนิโดซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งกลุ่มนี้ กลุ่มนี้จึงได้สลายตัวไปในที่สุด

7. กลุ่มคอนเวนเนอร์ (Convenor's Group - CG)

กลุ่มนี้สังกัดกลุ่มพรรคการเมืองฟิดีฟี-ลาบัน และกลุ่มชนวนที่อยู่ในสังกัดของลอเรนโซ ทายาดา ทั้งหมดจัดตั้งขึ้นเพื่อสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีเช่นเดียวกับกลุ่มเอกภาพแห่งชาติ¹⁹ นำโดย

¹⁸ Isabela T. Chrisostomo, Cory: Profile of President (Manila: J. Kritz Pub., 1987), p. 129.

¹⁹ Ibid.

ลอเรนโซ ทายาดา, คอราซอน อากีโน และนักธุรกิจไฮเม่ อองปิน (Jaime Ongpin) แต่ก็ต้องสลายตัวไปเพราะพรรคยูนิโดและพรรคการเมืองอีกหลายพรรคไม่เห็นด้วยกับการให้กลุ่มนี้เป็นผู้สรรหาผู้สมัคร

ในที่สุดทั้งกลุ่มเอกภาพแห่งชาติ และกลุ่มคอนวินเนอร์ ก็ตกลงกันที่จะให้พรรคยูนิโดและพรรคฟิลิปปิโน เป็นผู้สรรหาผู้สมัครเอง สมาชิกของทั้งสองกลุ่มนี้ก็อยู่ภายใต้เครือข่ายของพรรคการเมืองทั้งสองนี้เพื่อเสนอชื่อ คอราซอน อากีโน สมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี และซาลวาดอร์ ลอเรล เป็นรองประธานาธิบดี

กลุ่มที่เป็นชนวนดังกล่าวข้างต้นเป็นกลุ่มสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ.1986 บางกลุ่มก็มีเครือข่ายเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง แต่ส่วนใหญ่แล้วทุกกลุ่มดังกล่าวมีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องถึงกันหมดในด้านนโยบาย จัดประชุมสัมมนาและดำเนินการต่างๆ กลุ่มเหล่านี้มีบทบาทมาจนถึงปัจจุบัน

กลุ่มแรงงาน

กลุ่มแรงงานที่สำคัญคือ ขบวนการแรงงานแห่งฟิลิปปินส์ (Kilusang Mayo Uno - KMU) กลุ่มนี้เป็นเครือข่ายของกลุ่มแรงงานย่อยๆ ทั่วประเทศ โดยการนำของลิโต ราลลิสตัน (Lito Rallistan) และโรสันโด โอลาเลีย มีสมาชิกประมาณ 50,000 คน

จุดประสงค์ของกลุ่มนี้คือ สืบหาความยากจนของกรรมกรและคนงานทั่วประเทศ แก้ไขปัญหาการว่างงาน เพิ่มค่าครองชีพ ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของกรรมกรและคนงาน พร้อมทั้งเรียกร้องให้รัฐบาลยกเลิกกฎหมายปราบปรามผู้นำสมาคมการค้าต่างๆ ในฟิลิปปินส์ ขบวนการนี้มีบทบาทมากในช่วงปลายปี ค.ศ.1985 เมื่อประชาชนถึง 35 เปอร์เซ็นต์ ว่างงาน สภาพเศรษฐกิจตกต่ำจนถึงขีดสุด ทำให้ขบวนการนี้ต้องรวมพลังประชาชนเพื่อต่อต้านรัฐบาล โดยได้ร่วมเป็นสมาชิกและปฏิบัติการร่วมกับกลุ่มบายน²⁰ นอกจากนี้สหภาพแรงงานในสาขาอาชีพต่างๆ ก็ยังมีเครือข่ายเกี่ยวข้องกับขบวนการแรงงานจนถึงปัจจุบัน

กลุ่มนักศึกษา

กลุ่มนักศึกษาเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญอีกกลุ่มหนึ่งในทางการเมืองของฟิลิปปินส์ กลุ่มนักศึกษาพวกนี้ได้มองเห็นสภาพสังคมที่ไม่ยุติธรรม ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง และเศรษฐกิจ จึงต้องการที่เข้าไปมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของประเทศ นักศึกษามีบทบาทมาก่อนมาร์กอสประกาศใช้กฎอัยการศึก หลังจากมีการประกาศกฎอัยการศึกจนกระทั่งปี ค.ศ.1980 กลุ่มนักศึกษาถูกปราบปรามมิให้มีบทบาททางการเมือง ในช่วงปี ค.ศ.1981 มาร์กอสประกาศยกเลิกกฎอัยการศึกทำให้นักศึกษากลุ่มเก่าที่เคยมีบทบาทกลับมีบทบาทอีกครั้ง โดยเฉพาะช่วงหลังการฆาตกรรมเบนิกโน อากีโน ในปี ค.ศ.1983 นักศึกษาได้เข้าร่วมกับกลุ่มต่างๆ เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมและต่อต้านอำนาจเผด็จการของมาร์กอส โดยเข้าร่วมกับกลุ่มฝ่ายค้านรุ่นเก่าฝ่ายเป็นกลางและฝ่ายซ้าย ซึ่งเป็นทั้งกลุ่มพรรคการเมืองและกลุ่มชนวน

นักศึกษาที่มีบทบาทในช่วงมาร์กอสประกาศอัยการศึกและมีบทบาทอีกครั้งหลังการลอบสังหารอากีโน จนถึงปัจจุบัน คือ

²⁰ WHO, December 14, 1983, p. 1.

1. กลุ่มนักศึกษาฝ่ายซ้ายที่นิยมความรุนแรง ซึ่งมีอยู่หลายกลุ่มด้วยกัน กลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุด กลุ่มนักศึกษา เคเอ็ม (Kabataang Makabayan - KM - Nationalist Youth) มีสมาชิกนักศึกษาประมาณ 27,000 คน²¹ ได้รับการสนับสนุนจากชาวนาและกรรมกร นอกจากนี้มีกลุ่มนักศึกษา เอสดีเค (Samahang Demokratiko ng Kabataan - SDK - Democratic Association of the Youth) กลุ่มนักศึกษา เอ็มพี เคพี (Malayang Pagkakaisa ng Kabatang Filipino - MPKP - Free Unity of the Filipino Youth) กลุ่มนักศึกษา เอ็มดีพี (Movement for a Democratic Philippines - MDP)

กลุ่มนิยมฝ่ายซ้ายมีความเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงในสังคมบางครั้งเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการต่อต้านด้วยสันติไม่ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่ดีขึ้น²² และเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ของอำนาจในสังคมที่เกิดขึ้นจากการกระทำและความต้องการของประชาชนนั้น จะทำให้ประชาธิปไตยคงอยู่ในฟิลิปปินส์ต่อไป

2. กลุ่มนักศึกษาฝ่ายเป็นกลาง กลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ สหภาพนักศึกษาแห่งชาติฟิลิปปินส์ (National Union of Students of the Philippines - NUSP) มีเอ็ดกา จอบสัน (Edgar Jopson) นักศึกษาของมหาวิทยาลัย อเตเนโอ (Ateneo de Manila) เป็นหัวหน้า มีสมาชิกประมาณ 50,000 คน²³ นอกจากนี้ก็มีกลุ่มสันนิบาตนักศึกษาแห่งชาติ (National Students League) กลุ่มเยาวชนคริสเตียนสังคมนิยมแห่งฟิลิปปินส์ (Young Christian Socialists of the Philippines) เป็นต้น

แม้ว่าฝ่ายเป็นกลางจะเห็นด้วยกับฝ่ายซ้ายว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งจำเป็น แต่ฝ่ายเป็นกลางนิยมการเปลี่ยนแปลงโดยสันติวิธีมากกว่าการใช้ความรุนแรง และเชื่อว่าการปฏิรูปในสังคมเกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องมีการปฏิวัติ ฝ่ายเป็นกลางพร้อมที่จะให้โอกาสแก่ฝ่ายซ้ายในการพิสูจน์ความสามารถและความซื่อสัตย์

ถึงแม้ทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายซ้ายและฝ่ายกลางจะมีความคิดที่แตกต่างกันในอดีต แต่ก็มีความร่วมมือในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองให้ดีขึ้น ทั้งสองกลุ่มนี้ต่างก็รู้ดีว่าผู้ที่คอยถ่วงความเจริญของประเทศคือผู้นำที่มีอำนาจและกลุ่มคนรายนั่นเอง นักศึกษาเหล่านี้จะเป็นพลังคอยถ่วงดุลอำนาจของรัฐบาลและนักการเมือง อีกทั้งยังเป็นพลังกระตุ้นให้รัฐบาลหันมาแก้ปัญหาของประเทศในอนาคตอีกด้วย

²¹ Bernardino Roquillo, "Philippines : A Gesture to the Young," *Far Eastern Economic Review* (September 12, 1970) :

19.

²² Carol Goldstein, "Refining Influences," *Far Eastern Economic Review* (March 16, 1970) : 26.

²³ *Time* (March 16, 1970) : 26.

กลุ่มแบ่งแยกดินแดนภาคใต้

ปัญหามุสลิมหรือปัญหาแห่งชาติ “Moro” เป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างพวกคริสเตียนและพวกมุสลิมซึ่งอยู่ทางภาคใต้²⁴ ซึ่งมีรากฐานมาตั้งแต่ก่อนที่ฟิลิปปินส์จะตกเป็นเมืองขึ้นของสเปน ก่อนที่สเปนจะเข้ามาครอบครองฟิลิปปินส์ในศตวรรษที่ 16 ได้มีสุลต่านมุสลิมอยู่ก่อนแล้วในมินดาเนา (Mindanao) และซูลู (Sulu) นอกจากนั้นชาวมุสลิมก็ได้ขยายตัวไปอย่างรวดเร็วไปทางเหนือถึงมินโดโร (Mindoro) ลูซอน (Luzon) และวิซายา (Visayas) โดยการแต่งงานกับชาวพื้นเมืองเดิม ศูนย์กลางของอิสลามในช่วงแรกนี้อยู่ที่โฮโล (Jolo) ซึ่งเป็นที่ทำการค้าขายติดต่อกันระหว่างจีนและทางตะวันตกของชาว

ในช่วงต่อมาสเปนและสหรัฐฯ ได้เข้าครอบครองฟิลิปปินส์ ทำให้ชาวมุสลิมเหล่านี้สูญเสียที่ทำกินของตัวเองไป จึงได้พยายามขอความช่วยเหลือจากมุสลิมต่างชาติ ในช่วงนี้มีชาวมุสลิมอพยพตั้งถิ่นฐานในฟิลิปปินส์กันมากขึ้น คือในระหว่างปี ค.ศ.1903-1939 ปรากฏว่ามีผู้อพยพเข้ามาประมาณ 1.4 ล้านคน และนอกจากนั้นมีการลงทุนในมินดาเนามากขึ้น กิจกรรมทางการเกษตรและการค้าเพิ่มขึ้นด้วย²⁵ นอกจากการอพยพเข้ามาของมุสลิมแล้วยังมีชาวจีนและชาวคริสเตียนได้เข้ามาลงทุนมากขึ้นด้วย พวกนี้ได้ไปแย่งที่ทำกินของชาวมุสลิมซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่เดิม ทำให้เกิดความบาดหมางกันและมีการสู้รบกันขึ้นระหว่างพวกคริสเตียนและพวกมุสลิม ทางฝ่ายรัฐบาลได้ส่งทหารไปช่วยชาวคริสเตียนในการสู้รบด้วย ทำให้เหตุการณ์ตึงเครียดมากขึ้น เพราะชาวมุสลิมเข้าใจว่ารัฐบาลเข้าข้างฝ่ายคริสเตียน

ในช่วงหลังสงครามจากปี ค.ศ.1948 เป็นต้นมา ได้มีชาวคริสเตียนอพยพเข้าไปอยู่ในเขตมุสลิมมากขึ้น โดยเฉพาะในโคตาบาโต (Cotabato) ดาเวา (Davao) ซัมบวงกา (Zamboanga) อากูซาน (Agusan) และลานาโอ (Lanao) เนื่องจากได้เกิดการสู้รบกันอย่างหนักทั้งสองฝ่ายเพราะพวกคริสเตียนไปแย่งที่ทำกินของชาวมุสลิมมากขึ้น ในการสู้รบครั้งนี้ชาวมุสลิมยังได้ขอความช่วยเหลือจากต่างชาติทางด้านเงินทุนและอาวุธ²⁶ การก่อวินาศกรรมวุ่นวายมีมากขึ้นในปี ค.ศ.1971 เช่น มุสลิมสู้รบกับชาวคริสเตียน ทหารรัฐบาลสู้รบกับทหารฝ่ายมุสลิมและชาวคริสเตียน กองทัพส่วนตัวต่อสู้กับทหารของฝ่ายรัฐบาล เหตุการณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มาร์กอสประกาศใช้กฎอัยการศึกในปี ค.ศ.1972²⁷

สำหรับกลุ่มแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ในปัจจุบันนี้มี 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเอ็มเอ็นแอลเอฟ (MNLF – Moro National Liberation Front) กลุ่มเอ็มไอแอลเอฟ (MILF – Moro Islamic Liberation Front) และกลุ่มอาบูซายาฟ (Abu Sayyab) สำหรับกลุ่มหลังนี้ทางรัฐบาลถือว่าเป็นกลุ่มผู้ก่อการร้ายเนื่องจากไม่ยอมเจรจากับรัฐบาล แต่จะก่อวินาศกรรมด้วยการทำร้ายประชาชนและลักพาตัวทั้งชาวฟิลิปปินส์และชาวต่างชาติเพื่อเรียกค่าไถ่

กลุ่มเอ็มเอ็นแอลเอฟ

²⁴Peter Gosring, Muslim Filipinos-Heritage and Horizon (Quezon City : New Day Publishers, 1979), p. 216 และดูเพิ่มเติมที่ สีดา สอนศรี, เรื่องเดิม, หน้า 168-186.

²⁵*Ibid.*, p. 36.

²⁶*Ibid.*, S. K. Tan, The Filipino Muslim Armed Struggle, 1900-1972 (Manila : Filipinas foundation, 1977),

²⁷T.J.S. George, Revolt in Mindanao (Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1980).

ในปี ค.ศ.1970 เป็นต้นมา กลุ่มนี้ภายใต้การนำของ นูร์ มิซวรี (Nur Misuri) ได้ก่อกวนรัฐบาลมาก มีการปะทะกันระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มนี้บ่อยครั้ง ทั้งที่มีสาเหตุมาจากที่ว่ารัฐบาลมาร์กอสได้ใช้กำลังทหารเข้าต่อสู้ ในปี ค.ศ.1973 มาร์กอสได้ใช้กลยุทธ์ใหม่โดยตั้งคณะกรรมการบูรณาการแห่งชาติ (The Commission on National Integration – CNI) เพื่อทำหน้าที่ในการแก้ปัญหาภาคใต้ ในขณะที่เดียวกันก็ได้ก่อตั้งธนาคารมุสลิมขึ้นคือ ธนาคารอามานาห์ (Amanah Bank) และศูนย์อิสลามศึกษาที่มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ขึ้น นอกจากนี้ในปี ค.ศ.1975 รัฐบาลก็ได้ตั้ง Southern Philippine Development Authority – SPDA เพื่อปรับโครงสร้างการปกครองภาคใต้ และจะให้ 13 จังหวัดภาคใต้เป็นเขตปกครองตนเอง แต่ก็มีได้ดำเนินการในสมัยมาร์กอส เนื่องจากผลจากการหยั่งเสียงประชามติในมินดาเนา ปรากฏว่าประชาชนไม่ต้องการแยกตัวออกจากรัฐบาล การก่อกวนรัฐบาลเริ่มรุนแรงในปลายปี ค.ศ.1985 ซึ่งเป็นช่วงที่มาร์กอสใกล้หมดอำนาจและเศรษฐกิจกำลังตกต่ำ มาในสมัยอากิโนและรามอสได้ปรับกลยุทธ์ใหม่โดยการเจรจากับกลุ่มนี้ เพื่อให้จังหวัดที่ห่างไกลความเจริญได้ปกครองตนเอง (Autonomy) ภายใต้รัฐบาล มาในสมัยรามอสได้มีการประนีประนอมกับนูร์ มิซวรี จนประสบผลสำเร็จ โดยมีองค์กรมุสลิมโลกภายใต้การประสานงานของซูฮาร์โต โดยรัฐบาลจะยอมให้ 4 จังหวัดภาคใต้ที่ห่างไกลความเจริญคือ มากินดาเนา ชูลู ตาวิ-ตาวิ และลานา เอล ชูร์ ปกครองตนเอง และเลือกผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อดำเนินการปกครองและพัฒนาจังหวัดดังกล่าว ซึ่งนูร์ มิซวรี ได้รับเลือก จากนั้นก็จะหยั่งเสียงประชามติประชาชนทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อขยายเขตปกครองตนเองออกไป ในปัจจุบันได้ขยายเขตการปกครองตนเองไปอีก 2 เขต คือ บาซิลันและมาราวิ แต่นูร์ มิซวรี ได้ทำการสู้รบกับรัฐบาลและหนีไปมาเลเซียเนื่องจากไม่พอใจการประเมินผลของรัฐบาลต่อการปฏิบัติงานของเขา ปัจจุบันเขตปกครองตนเองดังกล่าวได้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดแทน นูร์ มิซวรี แล้ว

กลุ่มเอ็มไอแอลเอฟ

เป็นที่น่าสังเกตว่าทำไมขบวนการแบ่งแยกดินแดนกระทำที่ไม่สำเร็จต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากต่างชาติมากมาย สาเหตุประการสำคัญเกิดจากความแตกแยกของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรเอง ซึ่งแตกแยกออกเป็นหลายกลุ่มแต่ละกลุ่มก็มีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันออกไปทำให้การรวมตัวไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะในต้นทศวรรษที่ 1970 ในช่วงนี้ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกลางของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรขึ้นที่ลิเบีย ภายใต้การอุปถัมภ์ของกัดาฟี ในบรรดาผู้นำเหล่านี้มี นูร์ มิซวรี ผู้นำขบวนการในฟิลิปปินส์ร่วมอยู่ด้วยซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับฮาซิม ซาลามัต (Hashim Salamat) ที่ต้องการจะเป็นใหญ่แทนนูร์ มิซวรี ในปี ค.ศ.1977 ฮาซิม ซาลามัต ได้หาฐานสนับสนุนตัวเองจากไโคร ซึ่งเขาเป็นประธานของคณะกรรมการฝ่ายต่างประเทศของกลุ่มที่มีฐานอยู่ที่ไโคร เขาได้กล่าวหานูร์ต่อที่ประชุมอิสลามต่างประเทศว่าเป็นฝ่ายคอมมิวนิสต์และทำการคอร์รัปชั่น และได้เสนอตัวเองเป็นประธานของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรแทน แต่ที่ประชุมไม่ยอมรับ จึงทำให้แนวความคิดแตกแยกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายนูร์ มิซวรี ซึ่งได้จัดตั้งคณะผู้ดำเนินใหม่ซึ่งอยู่ในดามัสกัส เจดดาห์ และเตหะราน รวมทั้งได้รับความช่วยเหลือจากกษัตริย์คาลิด (Khalid) จากซาอุดีอาระเบีย และจากโกลโมนี ในขณะที่เดียวกัน ฮาซิม ซาลามัต ก็ได้ไปสร้างพรรคพวกตัวเองที่ปาเกิสถาน แต่ความนิยมตัวเขาในฟิลิปปินส์ภาคใต้ลดลงไปมาก

อดิอาระเบีย และจากโกลโมนี ในขณะที่เดียวกัน ฮาซิม ซาลามัต ก็ได้ไปสร้างพรรคพวกตัวเองที่ปาเกิสถาน แต่ความนิยมตัวเขาในฟิลิปปินส์ภาคใต้ลดลงไปมาก

ในปี ค.ศ.1980-1981 เบนิกโน อากิโน ได้ทำการประนีประนอมระหว่างสองกลุ่มนี้แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ ในปี ค.ศ.1982 ได้เกิดการแตกแยกกันอีกในแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร โดยรองประธานคิมซังไก ปุนดาโต (Dimasankay Pundato) จากมารานาอูได้ตั้งกลุ่มใหม่ชื่อว่า MNLF - Reformist Group (MNLF-RG)

ในเจดดาห์ และได้รวมตัวกับองค์การปลดปล่อยแห่งชาติมิงซา โมโร (เป็นกลุ่มที่แตกแยกมาจากเอ็มเอ็นแอลเอฟ) และฮาซิม ซาลามัต จัดตั้งกลุ่มใหม่ขึ้นให้ชื่อว่า Moro Islamic Liberation Front (MILF) การแตกแยกครั้งนี้เนื่องมาจากความต้องการที่จะเป็นประธานของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรนั่นเอง ต่อมากลุ่มนี้เลือกปุนดาโต เป็นประธานของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร แต่ที่ประชุมอิสลามระหว่างประเทศยังคงที่จะให้นูร์ มิซวรี เป็นประธาน จากการแตกแยกครั้งนี้ทำให้สมาคมมุสลิมโลกได้จัดการประชุมกันที่การาจี เพื่อหาทางประนีประนอมแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ²⁸ อย่างไรก็ตามกลุ่มนี้ก็ไม่สามารถรวมกับกลุ่มเอ็มเอ็นแอลเอฟได้เนื่องจากมีแนวคิดที่แตกต่างกัน กลุ่มเอ็มเอ็นแอลเอฟต้องการให้ภาคใต้เป็นเขตปกครองตนเองภายใต้รัฐบาล แต่กลุ่มเอ็มไอแอลเอฟต้องการให้จังหวัดภาคใต้ทั้งหมดเป็นรัฐอิสระไม่ขึ้นกับรัฐบาลกลาง

สำหรับการดำเนินการของกลุ่มเอ็มไอแอลเอฟหลังจากปี ค.ศ.1986 เป็นต้นมานั้นยังปรากฏตัวอยู่เรื่อยๆ แต่ก็ไม่เห็นด้วยกับการที่นูร์ มิซวรี ร่วมมือกับรัฐบาลในรัฐบาลอาร์โรโย กลุ่มนี้ได้ทำการเจรจากับรัฐบาลที่มาเลเซียเพื่อร่วมกันพัฒนาภาคใต้โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐบาลมาเลเซีย อินโดนีเซีย และองค์กรพัฒนาเอกชนทั้งสามประเทศร่วมเป็นสักขีพยาน จากปี ค.ศ.2001 เป็นต้นไปรัฐบาลกับกลุ่มนี้จะต้องเจรจาเพื่อวางแผนพัฒนาภาคใต้ต่อไป

กลุ่มอาบูซายาฟ (Abu Sayaff)

กลุ่มอาบูซายาฟ (ผู้รับใช้พระเจ้า) คือกลุ่มที่แยกตัวออกมาจากเอ็มเอ็นแอลเอฟและเอ็มไอแอลเอฟ ซึ่งเป็นกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงที่ต้องการสร้างความปั่นป่วนให้กับรัฐบาล โดยการลักพาตัวเรียกค่าไถ่เพื่อต้องการแบ่งแยกดินแดนและเกี่ยวข้องกับกระบวนการแบ่งแยกดินแดนข้ามชาติ กลุ่มนี้มีบทบาทมากในช่วงปี ค.ศ.1992 โดยการปะทะกับพวกคริสเตียนในเมืองซัมบวงกา ในปีนี้เองพระคาทอลิกที่เป็นฝ่ายเจรจาระหว่างคริสเตียนกับมุสลิมถูกยิงเสียชีวิตและมีประชาชนอีกหลายคนที่ถูกยิง สถานที่สำคัญในเมืองซัมบวงกาถูกวางระเบิด ในเดือนเมษายน ค.ศ.1993 ประธานาธิบดีรามอสได้ประกาศถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นในภาคใต้ ในขณะที่เดียวกันเขาก็ประกาศให้ 4 จังหวัดภาคใต้ปกครองตนเอง และเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งสามารถลดการตั้งเครือข่ายได้ส่วนหนึ่ง

ศูนย์ปฏิบัติการของขบวนการนี้อยู่ที่เมืองซัมบวงกา, บาซัน, ชูลู และดาวิ-ดาวิ และมีการออกจดหมายข่าวชื่อ Bangsa Moro News เพื่อโจมตีรัฐบาล

จากการกล่าวถึงขบวนการแบ่งแยกดินแดนดังกล่าว จะเห็นว่ากลุ่มเหล่านี้เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ต้องการเรียกร้องความยุติธรรมจากรัฐบาล และต้องการปกครองตนเองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม รัฐบาลทุกรัฐบาลจึงต้องเจรจาประนีประนอมเพื่อลดความตึงเครียดจากการสู้รบ

การสู้รบในมินดาเนา

การสู้รบในมินดาเนาขณะนี้เป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและพิวทัศน์อันสวยงามของประเทศ ซึ่งมีอยู่มากมาย อีกทั้งยังทำลายชีวิตของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ทั้งที่เป็นพวกคริสเตียนและมุสลิมมาเป็นเวลาหลายทศวรรษมาแล้ว ชาวมุสลิมทางภาคใต้ของฟิลิปปินส์มีอยู่ 5 กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มมากินดาเนา มาราเนา ยากาน ซามาล และชูลู มุสลิมส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่บาซัน ปาลาวัน ชูลู และดาวิ-ดาวิ จาก 22 จังหวัดภาคใต้ในปัจจุบัน ปัจจัยที่ทำให้เกิดการฆ่าฟันกันนั้นมี 4 ประการคือ

²⁸ Dansalan Quarterly IV, 3 (1983) : 178-179.

1. มุสลิมบางกลุ่มในมินดาเนาได้คิดว่าตัวเองเป็นชาวฟิลิปปินส์ ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงที่สเปนเข้าครอบครองรัฐบาลสเปนได้แบ่งแยกชาวฟิลิปปินส์ออกจากมุสลิมและมีได้พัฒนาเขตที่มีมุสลิมเท่าที่ควร มาในช่วงการปกครองของสหรัฐฯ ได้บรรจุเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับมุสลิมไว้ในกฎหมายของฟิลิปปินส์ให้อือเป็นส่วนหนึ่งของประชาสังคม แม้กระนั้นก็ยังมีการสู้รบระหว่างรัฐบาลกับมุสลิม จากสภาวะการสู้รบดังกล่าวทำให้เกิดกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงพยายามที่จะเรียกร้องจากรัฐบาลให้มุสลิมภาคใต้แยกจากการปกครองของรัฐบาลกลาง มุสลิมบางกลุ่มที่นิยมความรุนแรงซึ่งมีแนวคิดที่ว่าเขาจะฆ่าคนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้จนกว่าตัวเขาเองถูกฆ่า กลุ่มหัวรุนแรงดังกล่าวคือ พวกอานูไซซ์ฟที่กลับมาต่อต้านรัฐบาลอยู่ในปัจจุบัน

2. การแบ่งแยกระหว่างศาสนจักรกับรัฐในฟิลิปปินส์นั้น รัฐบาลฟิลิปปินส์พิจารณาเฉพาะศาสนจักรโรมันคาทอลิกกับรัฐบาลเท่านั้น พวกมุสลิมไม่ได้รับการยอมรับตามกฎหมายนี้และเขาเหล่านั้นยังไม่ยอมรับความแตกต่างระหว่างการเมืองกับศาสนา มุสลิมภาคใต้จึงกลายเป็นชนชั้นสองของประเทศ

3. ปัญหาการครอบครองที่ดินเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่บั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาล ในช่วงสหรัฐฯ ครอบครองฟิลิปปินส์นั้น สหรัฐฯ ส่งเสริมให้พวกนับถือศาสนาคริสต์ทางเหนือเข้าไปครอบครองที่ดินทางใต้ได้ พวกนี้รู้จักหาช่องทางในการครอบครองที่ดิน ในขณะที่พวกท้องถิ่นเดิมคือพวกมุสลิมและชนเผ่าต่างๆ ยังไม่คุ้นเคย ทำให้พวกนี้เสียเปรียบและกล่าวว่าพวกคริสเตียนมาแย่งที่ทำการิน จากปัญหาดังกล่าวนี้อ รัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1987 ได้ระบุให้มีการสำรวจที่ดินจนถึงบรรพบุรุษว่าเป็นของผู้ใด แล้วยกให้ทายาทผู้นั้นไป แต่เนื่องจากความล่าช้าในระบบราชการ การดำเนินการจึงยังไม่ไปไกลมากนัก

4. ปัญหาระบบศักดินา มุสลิมส่วนใหญ่ยังยอมรับหัวหน้าเผ่า (Datu) ที่เป็นทั้งผู้ออกกฎหมาย ผู้บริหาร ผู้พิพากษา และผู้พิทักษ์ประชาชน คาตูลิงเหมือนผู้มีพระคุณที่จะต้องตอบแทนซึ่งสามารถบงการมุสลิมในกลุ่มให้กระทำต่างๆ ได้ ทำให้ความใกล้ชิดกับรัฐบาลกลางห่างเหิน

5. ปัญหาความขัดแย้งกันทางความคิดระหว่างกลุ่มมุสลิมฝ่ายขวา (MILF) ฝ่ายเป็นกลาง (MNLF) และฝ่ายซ้าย (Abu Sayyaf) ต่างกลุ่มต่างก็อยากจะทำครอบครองภาคใต้และเอาชนะรัฐบาลให้ได้ จึงได้เกิดการสู้รบกัน

รากฐานของปัญหามุสลิมดังกล่าวแล้วทั้ง 5 ประการนั้น เป็นรากฐานของความขัดแย้งทางศาสนา ระหว่างคริสเตียนกับมุสลิมจะแก้ได้ต่อเมื่อชาวมุสลิมภาคใต้เลิกมีปมคือว่าเป็นชนชั้นสองของประเทศและหันมาเจรจากับรัฐบาลหาช่องทางพัฒนาภาคใต้ให้เจริญ ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลก็ต้องไม่แข็งกร้าวและแก้ปัญหาที่ดินทำการินให้รวดเร็วตามที่บรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญ 1987 ด้วย

ถ้าถามว่าหากรัฐบาลยอมเจรจาหยุดยิงแล้ว มุสลิมทั้งสองกลุ่มนี้จะหยุดก่อวินาศกรรมหรือไม่ คำตอบก็คือจะมีการก่อวินาศกรรมต่อไปอีกตราบเท่าที่รัฐบาลจะยังไม่ยอมให้ภาคใต้เป็นเอกราชแยกออกจากประเทศฟิลิปปินส์โดยเด็ดขาดเหมือนติมอร์ในอินโดนีเซีย ซึ่งรัฐบาลก็คงยอมไม่ได้เนื่องจากต้องรักษาอธิปไตยส่วนนี้ไว้ เพราะภาคใต้นี้รัฐบาลฟิลิปปินส์มิได้ยึดครองมาจากประเทศใด แต่มุสลิมจากมาเลเซียและตะวันตกออกกลางอพยพเข้ามาอยู่เอง อีกทั้งมีพวกคริสเตียนอาศัยอยู่เป็นส่วนใหญ่ การเจรจาประนีประนอมระหว่างรัฐบาลกับผู้ก่อการร้ายเป็นการหยุดพักปัญหาชั่วคราวหนึ่งเท่านั้น ปัญหาจะมีมากขึ้นอยู่กับวิธีการของรัฐบาลแต่ละยุคที่จะต้องแก้ไข ซึ่งรัฐบาลของนางกลอเรีย มาคาปากัล อาร์โรโย ประธานาธิบดีคนปัจจุบันได้แต่งตั้งผู้ประสานงานภาคใต้เมื่อครั้งสมัยรามอสเป็นประธานาธิบดีเข้ามาเป็นผู้ช่วยใกล้ชิดแก้ปัญหามา

ศาสนจักร (ศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก)

ศาสนจักรในฟิลิปปินส์เป็นสถาบันที่มีบทบาทมากสถาบันหนึ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวฟิลิปปินส์ (เนื่องจากเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งประเทศโดยเฉพาะขึ้นในเรื่องความยุติธรรมและความดีในสังคม) ในระหว่างที่สเปนเข้าครอบครองฟิลิปปินส์นั้น สเปนได้นำเอาศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกเข้ามาด้วย และได้จัดให้สถาบันศาสนาคริสต์รวมอยู่กับรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อให้ศาสนาคริสต์เป็นสื่อในการชักชวนชาวพื้นเมืองฟิลิปปินส์มิให้กระด้างกระเดื่องต่อรัฐบาลสเปน นอกจากศาสนาคริสต์เข้ามาในแง่การเมืองแล้ว ยังได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความจงรักภักดี ระบบอุปถัมภ์ จริยธรรม และอุดมการณ์ต่างๆ ซึ่งสามารถยึดเหนี่ยวชาวพื้นเมืองได้ นับตั้งแต่เริ่มศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกก็ได้เข้าสู่ชีวิตของชาวฟิลิปปินส์และเป็นศาสนาประจำชาติ

ในสมัยที่สหรัฐอเมริกาได้เข้าครอบครองฟิลิปปินส์นั้น สหรัฐฯ มิได้ให้ความสำคัญกับศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกมากนัก และได้แยกศาสนจักรออกจากโครงสร้างของรัฐบาล แม้กระนั้นก็ศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกก็ยังเป็นที่ยอมรับกันเหมือนเช่นสเปนเคยครอบครอง ทั้งนี้เพราะสเปนได้ครอบครองฟิลิปปินส์เป็นเวลานานมากพอที่จะโน้มน้าวจิตใจชาวฟิลิปปินส์ได้มากกว่าสหรัฐอเมริกา

มาในปัจจุบันสถาบันศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกก็ยังมีความสำคัญต่อรัฐบาลและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวฟิลิปปินส์มาก เป็นที่น่ายินดีว่าศาสนจักรเป็นสถาบันเดียวที่เป็นสัญลักษณ์ของความยุติธรรม ศิลธรรม และจริยธรรม ที่ประชาชนยอมรับและเชื่อฟังในขณะที่ประเทศเข้าขั้นวิกฤตหรือไม่มีเสถียรภาพ เพราะฉะนั้นจึงสามารถจะโน้มน้าวจิตใจประชาชนให้กระทำการอย่างใดก็ได้หากศาสนจักรต้องการ เท่าที่ผ่านมามาสถาบันนี้ทำหน้าที่ประนีประนอมระหว่างรัฐบาลกับประชาชนตั้งแต่สมัยมาร์กอสมีอำนาจจนสิ้นสุดอำนาจมีอิสระที่จะวิจารณ์นโยบายต่างๆ ของรัฐบาล เช่น การละเมิดสิทธิมนุษยชน การไม่เห็นด้วยกับการคุมขังบุคคลที่ไม่มี ความผิด การใช้คนจนและทหารเป็นเครื่องมือทางการเมืองของฝ่ายรัฐบาล รวมทั้งการจัดโครงสร้างการปกครองของรัฐบาลด้วย ประมุขที่มีบทบาทอันสำคัญของศาสนจักรคือ ไฮเม่ ซิน

สำหรับโครงสร้างของศาสนจักรมีดังนี้

1. ศูนย์กลางของศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกคือ พระสันตะปาปาและผู้นำพระในกรุงโรม เป็นองค์กรเหนือชาติที่ศาสนจักรจะต้องรับฟังและเชื่อฟัง
2. คณะพระผู้นำที่ประชุมพระโรมันคาทอลิกแห่งฟิลิปปินส์และพระราชคณะแห่งฟิลิปปินส์เป็นผู้คุมพระทั้งหมดในฟิลิปปินส์ รวมทั้งเป็นผู้ที่ควบคุมทรัพย์สินสมบัติของศาสนจักรด้วย
3. คณะพระผู้นำที่ประชุมพระท้องถิ่น ศูนย์ปฏิบัติการทางสังคมและพระอื่นๆ ซึ่งอยู่ในแขวงปกครองของคณะพระในท้องถิ่น

ศาสนจักรติดต่อกับประชาชนโดยผ่านทางพระท้องถิ่น ชุมชนคาทอลิก และสมาคมช่วยเหลือตัวเองของพระในท้องถิ่นนั้นๆ ประชาชนในท้องถิ่นจึงใกล้ชิดกับพระท้องถิ่นมาก พระเหล่านี้ค่อนข้างจะมีอิทธิพลทางความคิดต่อประชาชนมากที่สุด กลุ่มแนวคิดมี 3 กลุ่ม คือ

1. พระหัวเก่า ซึ่งมีจำนวนน้อย
2. พระฝ่ายเป็นกลาง ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ฝ่ายนี้มีไฮเม่ ซิน เป็นผู้นำ
3. พระหัวก้าวหน้า มีความคิดก้าวหน้าซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนน้อยเช่นกัน

พระทั้ง 3 กลุ่มนี้มักจะมี ความขัดแย้งอยู่บ่อยครั้ง ทำให้ ไฮเม่ ซิน พระราชคณะต้องทำการประนีประนอม

นอกจากจะมีการแบ่งแยกกันข้างต้นแล้ว พระยังแบ่งกันตามยศฐาบรรดาศักดิ์ ตำแหน่งยศฐาบรรดาศักดิ์เป็นที่มาของความร่ำรวย จึงมีพระหลายคนที่ต้องการแสวงหา จึงเป็นที่วิจารณ์กันมากในเรื่องทรัพย์สินของศาสนจักรในปัจจุบันซึ่งเป็นมรดกประเพณีตกทอดมาจากสเปน พระพวกนี้จะดำรงชีวิตอยู่ด้วยการเก็บภาษีจากโรงเรียน วิทยาลัย และจากการให้เช่าที่ดินที่เป็นของวัดซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้พระหัวก้าวหน้าไม่เห็นด้วยและพยายามปฏิรูประบบนี้

การแบ่งแยกของศาสนจักรมิได้สร้างความแตกแยกระหว่างพระด้วยกันจนถึงขั้นแตกหัก แต่เป็นการแบ่งแยกของอุดมการณ์ในการปฏิรูปคริสต์ศาสนา เพราะฉะนั้นสามัญสำนึกในการรวมตัวกันของพระก็ยังมียุ²⁹

สำหรับแนวความคิดที่แตกต่างกันของพระนั้น พระบางกลุ่มมีความเห็นว่า พระควรจะมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเรียกร้องความยุติธรรมทางสังคมให้ประชาชน เพราะเป็นหน้าที่ของศาสนจักร พระฝ่ายนี้ได้แก่ พระฝ่ายเป็นกลางและฝ่ายหัวก้าวหน้า ส่วนพระฝ่ายหัวเก่าจะไม่เห็นด้วยกับการที่พระไปยุ่งกับการเมือง พระหัวเก่าเห็นว่าพระควรมีหน้าที่สั่งสอนให้ประชาชนประพฤติดีเท่านั้น จากการที่มีการแตกแยกกันในแนวความคิดนี้เองทำให้เกิดสถาบันใหม่ขึ้นมาคือ สำนักงานเลขาธิการแห่งชาติเพื่อการปฏิบัติการทางสังคม ความยุติธรรม และความสันติสุข (The National Secretariat for Social Action, Justice and Peace - NASSA) ซึ่งมีหน่วยงานในท้องถิ่นคือสำนักงานเลขาธิการในที่ประชุมพระมินดาเนา-ซูลู (The Mindanao - Sulu Pastoral Conference Secretariat) ซึ่งทั้งสองหน่วยงานนี้มีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงกับที่ประชุมพระโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย

ฟิลิปปินส์ ปัจจุบันไฮเม่ ซิน ได้ทำการประนีประนอมอยู่ นอกจากนิกายโรมันคาทอลิกแล้วยังมีนิกายอื่นๆ ที่เป็นพลังทางสังคมในปัจจุบัน³⁰

กลุ่มธุรกิจเอกชน

กลุ่มนักธุรกิจในฟิลิปปินส์เป็นกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มหนึ่งที่มียุทธศาสตร์มากในสังคมฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะในสมัยมาร์กอส เพราะธุรกิจชั้นนำของประเทศตกอยู่ในมือของญาติพี่น้องและบริวารของมาร์กอส และกรรมาเป็นเวลานานถึง 20 ปี จึงยากที่จะกำจัดอิทธิพลออกไปได้ เพราะมาร์กอสได้กลายเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่กลุ่มธุรกิจเหล่านี้ต้องพึ่งพิงไปเสียแล้ว กลุ่มธุรกิจเหล่านี้มีบทบาทในรัฐบาลมาร์กอสในลักษณะที่เข้าไปมีส่วนในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนของสหรัฐอเมริกา โดยที่มาร์กอสได้แต่งตั้งเข้าไปเป็นคณะกรรมการกลางของพรรคขบวนการสังคมใหม่ และไปเป็นที่ปรึกษากระทรวงต่างๆ³¹ นักธุรกิจที่เป็นบริวารของมาร์กอสนี้คุมอุตสาหกรรมหลักของประเทศ เช่น มะพร้าว น้ำตาล กล้าย เบียร์ เป็นต้น เจ้าของธนาคาร รวมทั้งมีบทบาทในการลงทุนต่างประเทศและการค้าระหว่างประเทศด้วย โดยทำธุรกิจร่วมกับบริษัทธุรกิจต่างชาติ เช่น ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น มาร์กอสได้ให้สิทธิพิเศษทางการค้า และโอนกิจการ

²⁹G.C. Kintanar, "Contemporary Religions Radicalism in the Philippines," *Quarterly National Security Review* (An Extract of this article appears in *IDOS International Bulletin*, 1980), pp. 8-10.

³⁰ ดูเพิ่มเติมที่ วิถีชีวิตทางศาสนา

³¹The KBL Central Committee, "Not the Technocrats, Make Government Policy," *Times Journal* (May 23, 1983) :

ของรัฐให้กับบริษัทเอกชนที่คุมโดยบริวารของเขาโดยแลกกับความจงรักภักดีและการสนับสนุนเขา บริวารเหล่านี้ต่างก็สำนึกในบุญคุณที่ตนได้รับความเกื้อหนุนซึ่งเป็นคำนิยามของชาวฟิลิปปินส์ทุกคนที่ต้องการกระทำ เรียกว่า Utang na Loob³² จากการสร้างบริวารที่สำนึกในบุญคุณมาเป็นเวลา 20 ปีนี้เอง ทำให้บริวารเหล่านี้มีอยู่มากมายจนยากที่จะถอนรากถอนโคนไปจากสังคมฟิลิปปินส์ได้ จากการมีบทบาทในการกำหนดนโยบายทางการค้าของประเทศของกลุ่มมาร์กอสนี่เอง ทำให้เกิดกลุ่มธุรกิจต่อต้านมาร์กอสขึ้นอีก คือ กลุ่มธุรกิจมาคาติ (Makati Business Club) โดยมี เอ็นริเก โซเบล (Enrique Zobel) เป็นผู้นำกลุ่ม กลุ่มนี้มีเครือข่ายอยู่ในหอการค้าและ

อุตสาหกรรมฟิลิปปินส์ (Philippine Chamber of Commerce and Industry - PCCI) อีกกลุ่มคือ ที่ประชุมพระ-
นักธุรกิจเพื่อการพัฒนามนุษยชาติ (Bishops - Businessmen's Conference for Human Development - BBC) กลุ่มเหล่านี้เสียผลประโยชน์ทางธุรกิจในสมัยมาร์กอส จึงได้ร่วมกับพลังประชาชนอื่นๆ โค่นล้มรัฐบาลมาร์กอส นักธุรกิจและกลุ่มธุรกิจที่สำคัญในสมัยมาร์กอส³³ และยังมีบทบาทอยู่ในปัจจุบันไม่มากนักน้อย คือ โรเบิร์ตโต เอส. เบนดิโกโต (Roberto S. Benedicto) เป็นเพื่อนสนิทและพี่น้องร่วมสาบาน ทั้งเป็นญาติของอีเมลดา มาร์กอสด้วย เคยเป็นทูตประจำญี่ปุ่น เขาเป็นผู้ควบคุมกิจการหนังสือพิมพ์ทั่วประเทศทันทีที่มาร์กอสประกาศกฤษฎีกาการศึกในปี ค.ศ.1972 มาร์กอสมอบความไว้วางใจในการเสนอข่าวให้เขาอยู่แต่ผู้เดียว นอกจากนี้เขายังเป็นผู้ควบคุมกิจการด้านน้ำตาล ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเป็นประธานของบริษัทการค้าน้ำตาลแห่งชาติ (National Sugar Trading Corporation - NASUTRA)³⁴ และที่สำคัญก็คือยังไม่ได้เข้ามาควบคุมธนาคารแห่งชาติฟิลิปปินส์ (Philippines National Bank - PNB) ซึ่งให้การสนับสนุนกิจการน้ำตาลของรัฐบาลเป็นจำนวนในสหรัฐอเมริกา เขาเป็นเจ้าของธนาคาร California Overseas Bank ในลอสแอนเจลิส จากการให้เงินสนับสนุนโดยมาร์กอสกิจการของทุกประเภทดำเนินเป็นธุรกิจครอบครัวทั้งสิ้น

ในปัจจุบันกลุ่มธุรกิจมาคาติ สภาหอการค้าและอุตสาหกรรมฟิลิปปินส์ สภาหอการค้าอเมริกัน-ฟิลิปปินส์, ยุโรป-ฟิลิปปินส์ และจีน-ฟิลิปปินส์ เป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการค้าการลงทุนในฟิลิปปินส์

นัมเฟรล³⁵

นัมเฟรลเป็นขบวนการสังเกตการณ์การเลือกตั้งเสรีของอาสาสมัครเอกชน ซึ่งเกิดขึ้นในปี ค.ศ.1951 โดยมี เอ็ดเวิร์ด แลงสเดล (Edward G. Lansdale) ที่ปรึกษาหน่วยสืบราชการลับสหรัฐอเมริกาประจำกรุงมะนิลาเป็นผู้ริเริ่ม โดยได้แต่งตั้งให้ ไชเม เฟร์เร (Jaime Ferrer) เป็นประธานในครั้งนั้น³⁶

จุดประสงค์เพื่อช่วยคอมมิวนิสต์ กรรมการเลือกตั้งของฟิลิปปินส์สังเกตการณ์การเลือกตั้งให้ประธานาธิบดีรามอน แมกไซไซ ซึ่งสมัครเป็นประธานาธิบดีในปี ค.ศ.1953 เนื่องจากมีข่าวว่าประธานาธิบดี

³²Gary Hawes, *The Philippine State and the Marcos Regime : The Politics of Export* (Ithaca : Cornell University Press, 1987), Chap. 2.

³³ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ Belinda A. Aquino, *Politics of Plunder* (Diliman : University of the Philippines, 1987), pp. 172-177.

³⁴*Ibid.*, p. 44.

³⁵ดูเครือข่ายของนัมเฟรลในภาคผนวกที่ 3

³⁶Wurfel, *op.cit.*, p. 104.

เอลปีดิโอ กิรีโน จะสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้ง และในครั้งนี้จะมีการโง่งการเลือกตั้งและการซื้อเสียง องค์การนี้ปฏิบัติการร่วมกับคอมมิวนิสต์มาตลอดจนถึงปัจจุบัน สำหรับการปฏิบัติการของนมเฟรลในปัจจุบันนี้ได้ร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรประชาชนและองค์กรพัฒนาเอกชนสังเกตการณ์เลือกตั้งทุกระดับ ในเวลาปกติจะช่วยรัฐในการส่งเสริมประชาธิปไตยและทำวิจัยปัญหาสังคมต่างๆ นอกจากนี้ยังได้เสนอให้คอมมิวนิสต์ปรับปรุงการเลือกตั้งให้ดีขึ้น³⁷

จากการกล่าวถึงพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นว่าพรรคการเมืองสมัยก่อนมาร์กอสปกครองแบบเผด็จการ คือในช่วง ค.ศ.1946-1972 ก่อนประกาศกฎอัยการศึกนั้น พรรคการเมืองเป็นระบบสองพรรคผลัดเปลี่ยนกันเป็นรัฐบาล เมื่อมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกในปี ค.ศ.1972 พรรคการเมืองมีพรรคเดียว มีการปกครองแบบเผด็จการรัฐสภา ส่วนกลุ่มผลประโยชน์นั้นมีมากมายหลายกลุ่มที่คานอำนาจซึ่งกันและกัน และคอยรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตัวเองด้วยการเสนอแนะนโยบายให้รัฐบาลพิจารณา กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รวมเป็นพลังประชาชนมากขึ้นในปี ค.ศ.1983-1984 และต่อต้านมาร์กอสได้สำเร็จในปี ค.ศ.1986

กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น เป็นกลุ่มที่ดำเนินการเพื่อพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยที่รัฐบาลอนุญาตให้เกิดการรวมตัวขึ้นตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เพื่อช่วยในการตัดสินใจนโยบายต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

³⁷ ดูเพิ่มเติมที่ การเลือกตั้ง และ สีดา สอนศรี, เรื่องเดิม, หน้า 201-207.

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

- Aquino, Belinda A. "Philippine Martial Law : Voices from the Underground." Human Rights Internet Special Paper no.2, Washington, D.C., January, 1982, pp. 2-4.
- Bacho, Peter. "The Muslim Secessionist Movement." Journal of International Affairs 41 (Summer/Fall 1987) : 153-64.
- Combined News Service. "Church Urges Marcos Ouster: Assembly Declares Him Winner." Honolulu Star, February 15, 1986, p. A-1.
- Constantino, Renato. A Study of Political Participation, October 1976 Referendum. Manila: College of Public Administration, U.P., 1976.
- De Guzman, Raul P. Government and Politics of the Philippines. New York: Oxford University Press, 1988
- Mathew, Bryan. "Cory and the People." Asia Magazine (February 22, 1987) : 9-19.
- Program of the National Democratic Front of the Philippines, Jan. 1, 1985. Manila : NDF Secretariat, 1985. Document.
- Ramos, Fidel. "People's Power and Peace-Keeping." Fookkien Times Yearbook. (1982-1983).
- Sicat, Loretta. The Political Attitudes of Young Filipinos: A Study in Political Socialization. Quezon City: U.P., 1972.
- Silliman, G. Sidney. Organizing for Democracy. Quezon City: Ateneo de Manila University, 1998.
- Tiamson, Alfredo T. The Southern Philippine Issue: Readings in the Mindanao Problems, Vol. 1. Marawi City: Southern Philippine Center for Peace Studies, Mindanao State University, 1979.
- Tiglao, Rigoberto. "Maintaining Momentum." Far Eastern Economic Review (April 6, 1989) : 90.
- Wufel, David. Filipino Politics. Quezon City: Ateneo de Manila University, 1988.

บทที่ 6

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รัฐบาลฟิลิปปินส์ให้ความสำคัญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตลอดมา โดยเฉพาะในระดับโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยกว่า 50 แห่ง และโรงเรียนอาชีวศึกษากว่า 300 แห่ง ที่ส่งเสริมด้านนี้ องค์การสำคัญที่ส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก็คือ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จุดประสงค์หลักของกระทรวงก็คือส่งเสริมและกระตุ้นให้ภาคเอกชนและรัฐร่วมมือกันในการพัฒนาและใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยี ทำการทดสอบและวิเคราะห์ทางด้านสุขภาพและโภชนาการ เทคโนโลยีการเกษตรและสิ่งแวดล้อม การเผยแพร่ข้อมูล นอกจากนี้ยังมี E-Governance เพื่อพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยผ่านทางเทคโนโลยีการสื่อสารข้อมูล หน่วยงานที่สำคัญในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของกระทรวงคือ

1. สภาวางแผนงานส่วนต่างๆ (Sectoral Planning Councils) รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนนโยบาย แผนโครงการและกลยุทธ์ของการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดหาเงินทุน การดำเนินการให้โครงการวิจัยและพัฒนาที่กระทำอยู่ให้บรรลุเป้าหมาย หน่วยงานที่อยู่ภายใต้สังกัดคือ

- Philippine Council for Aquatic Marine Research and Development (PCAMRD)
- Philippine Council for Agriculture, Forestry and Natural Resource Research and Development (PCARRD)
- Philippine Council for Advanced Science and Technology Research and Development (PCAST)
- Philippine Council for Health Research and Development (PCHRD)
- Philippine Council for Industry and Energy Research and Development (PCIERD)

2. สถาบันวิจัยและพัฒนา (Research and Development Institutes) ภายใต้สถาบันนี้มี 7 หน่วยงาน รับผิดชอบการวิจัยพื้นฐานและวิจัยประยุกต์ในหลายสาขาด้วยกัน ได้แก่

- Advanced Science and Technology Institute (ASTI)
- Food and Nutrition Research Institute (FNRI)
- Forest Products Research and Development Institute (FPRDI)
- Industrial Technology Development Institute (ITDI)
- Metals Industry Research and Development Center (MIRCD)
- Philippine Nuclear Research Institute (PNRI)
- Philippine Textile Research Institute (PTRI)

3. สถาบันบริการ (Service Institute) ภายใต้สถาบันนี้มีหน่วยงาน 7 หน่วยงาน คือ

- National Computer Center (NCC)
- Philippine Atmospheric, Geophysical and Astronomical Services Administration (PAGASA)
- Philippine Institute of Volcanology and Seismology (PHIVOLCS)
- Philippine Science High School (PSHS)

- Science Education Institute (SEI)
- Science and Technology Information Institute (STII)
- Technology Application and Promotion Institute (TAPI)

4. องค์กรที่ปรึกษา (Advisory Bodies) องค์กรที่ปรึกษาเป็นหน่วยงานที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาด้านทำให้งานลุล่วงไปได้ รวมทั้งการเชื่อมเครือข่ายระหว่างประเทศ มีอยู่ 2 หน่วยงาน คือ

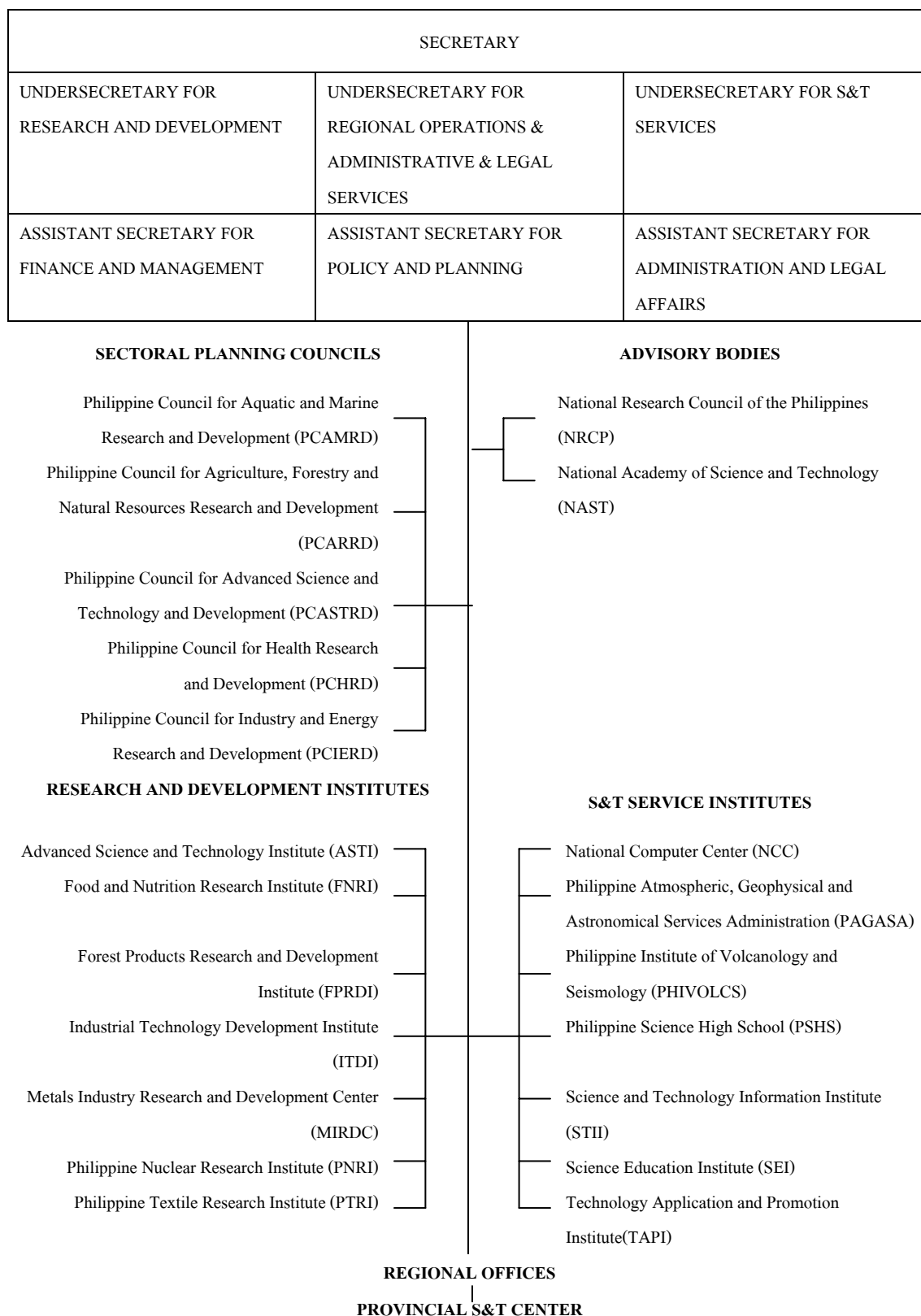
- National Academy of Science and Technology (NAST)
- National Research Council of the Philippines (NRCP)

5. สำนักงานภูมิภาคและศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประจำจังหวัด (Regional Offices and Science and Technology Provincial Centers)

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนี้มีสำนักงานสูงสุด 14 สำนักงาน อยู่ภายใต้รัฐมนตรีว่าการ แต่ละสำนักงานภูมิภาคมีผู้อำนวยการซึ่งอยู่ภายใต้รัฐมนตรีช่วยว่าการเกี่ยวกับการปฏิบัติการในภูมิภาค สำนักงานนี้ทำหน้าที่นำกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ แผน นโยบายและโครงการของกระทรวงไปใช้ให้เกิดผลมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ นอกจากนั้นยังประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นและระดับชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

นอกจากสำนักงานภูมิภาคแล้วยังมีศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอีก 78 จังหวัด ทำหน้าที่ประสานงานกับสำนักงานภูมิภาค

แผนภูมิที่ 6.1
โครงสร้างกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

โครงการที่เป็นจุดเด่นของกระทรวงในปี ค.ศ.1999-2004 มีหลายโครงการที่ถือว่าประสบความสำเร็จ คือ

1. โครงการ COMPETE (Comprehensive Program to Enhance Technology Enterprise)

โครงการนี้มีจุดประสงค์ที่จะส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ในการวิจัยและพัฒนา โครงการลงทุนขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) ด้วยการส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานรัฐบาล และ SMEs ในการพัฒนาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและนวัตกรรมใหม่ๆ

2. โครงการในศูนย์ Integrated Program on Cleaner Production Technologies (IPCT)

เป็นโครงการที่จัดไว้ในลำดับแรกในการรวบรวมเทคโนโลยีผสมผสานการผลิตที่สะอาด เพื่อสนองความต้องการของอุตสาหกรรมในธุรกิจ SMEs ซึ่งได้ผลในเขตการลงทุนต่างๆ ของฟิลิปปินส์

3. การวิจัยและพัฒนาการบรรจุหีบห่อ ซึ่งอยู่ในศูนย์ Packaging R & D Center of the Philippines ศูนย์นี้ได้ทำการศึกษาวิจัยการบรรจุหีบห่อในประเทศต่างๆ เช่น เกาหลี ไต้หวัน สิงคโปร์ เพื่อนำมาพัฒนาการบรรจุหีบห่อในฟิลิปปินส์

4. โครงการพัฒนาระบบน้ำหนักและการวัด (Metrology)

โครงการนี้อยู่ในศูนย์ Regional Metrology Centers ศึกษาและพัฒนาวิธีการและระบบน้ำหนักและการวัด รวมทั้งตั้งศูนย์อบรมแก่บุคลากร และการพัฒนาห้องทดลองด้วย

5. วิทยาศาสตร์สำหรับคนจนและคนพิการ

เป็นโครงการที่นำส่งการบริการขั้นพื้นฐานแก่คนยากจน รวมทั้งส่งเสริม หาโอกาสและช่วยเหลือธุรกิจเล็กๆ สำหรับคนจนและผู้พิการ

6. โครงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมินดาเนา

มีจุดประสงค์เพื่อยกระดับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในมินดาเนาให้สูงขึ้น โดยเฉพาะเขตห่างไกลความเจริญใน 4 จังหวัดภาคใต้ คือ Lanao del Sur, Maguindanao, Sulu และ Tawi-Tawi รวมทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยี การฝึกอบรม การให้ทุนการศึกษา และการส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้าน

นอกจากการส่งเสริมของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแล้ว ยังมีสถาบันแห่งชาติที่ช่วยกระทรวงอีก 1 สถาบัน คือ National Academy of Science and Technology of the Philippines ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1976 ภายใต้ Presidential Decree 1003-A เป็นสถาบันส่งเสริมวิชาการที่ทำงานร่วมกับกระทรวง หน่วยงานเอกชนต่างๆ และประชาชน ในการส่งเสริมการศึกษาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี งานหลักคือการรวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คือสารสังเขปงานวิจัย และข้อมูลสถิติต่างๆ ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (U.P.) ก็ยังได้ร่วมมือกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการจัดการศึกษา การฝึกอบรม และวิจัยเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ โดย U.P. ได้จัดตั้ง National Institute for Science and Mathematics Education Development (UP-NISMED) ขึ้นเพื่อยกระดับอาจารย์ผู้สอนทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วประเทศ วิชาที่จัดอบรมคือ คณิตศาสตร์ เคมี ดาราศาสตร์ สถิติ การเพาะปลูกต้นไม้ ชีววิทยา ฯลฯ โดยได้รับการสนับสนุนจากยูเนสโก

ในส่วนของบริษัทาริบัติการเอง ได้มีกลยุทธ์ 3 กลยุทธ์ในการพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งได้แก่สร้างโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและราคาถูก เพื่อให้ชนทุกชั้นได้ใช้ประโยชน์มากที่สุด รวมทั้งจะผลักดันให้กฎหมาย Electronic Commerce Act ที่อนุมัติเมื่อเดือนมิถุนายน 2000 ให้เป็นผลมากที่สุด นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ในระดับประถมและมัธยมเพื่อปูพื้นฐานให้มีความรู้ทางด้านนี้ให้ดียิ่งขึ้น จัดฝึกอบรมการเขียนโปรแกรมโดยการร่วมมือกับกระทรวงศึกษา วัฒนธรรมและการกีฬา โครงการนี้เป็นโครงการในปี 2001 ที่รัฐบาลมีเป้าหมายจะให้บรรลุผลสำเร็จ

ในทางเกษตรกรรมมีหน่วยงาน First Analytical Service and Technical Cooperation หรือ F.A.S.T. ซึ่งมีเครือข่ายอยู่ 20 องค์การ ปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี ได้สร้างห้องทดลอง วิเคราะห์หัตถ์ ทางด้านเคมี จุลชีววิทยา วิศวกรรม และนักเทคโนโลยีทางอาหารมาทำการวิเคราะห์คุณภาพอาหารในอุตสาหกรรมเกษตรทั่วประเทศ เช่น การวิเคราะห์ทางด้านจุลชีววิทยา การวิเคราะห์น้ำ การทดสอบสิ่งของที่ใช้แล้วเพื่อนำมาใช้ใหม่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารและกระบวนการผลิต การพัฒนาคุณภาพของวัสดุที่ใช้บรรจุ ตัวอย่างเช่น “Gas chromatography” การวิเคราะห์ตัวอย่างอาหาร ทั้งกลิ่น รส และส่วนประกอบในอาหารว่าปลอดภัยและ

เหมาะสมหรือไม่ “Atomic Absorption Spectrophotometer” เป็นเครื่องมือตรวจค้นหาแร่และโลหะที่ปะปนอยู่ในอาหารและน้ำ เป็นต้น

หน่วยงานนี้มีห้องทดลองอยู่ที่ซานโตโดมัส, บาตังกัส ที่ตึก Malarayat Rural Bank ในมาหาลิกาและที่กูเบา เมืองเกซอน มีบริการ 24 ชั่วโมง ธุรกิจอาหารที่ใช้ห้องทดลองนี้ก็คือ บริษัทผลิตแฮมเบอร์เกอร์ Jollibee Foods Corporation, Max’s Fried Chicken, RFM Corporation, Monetary Food Corporation, Kraft Phils. เป็นต้น หน่วยงานนี้เป็นที่เชื่อถือได้เพราะได้รับการประกันคุณภาพจากกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สำนักงานอุตสาหกรรมปศุสัตว์ สำนักงานการจัดการหาอาหารและยา ของรัฐบาล

นอกจากโครงการดังกล่าวแล้ว โครงการที่สำคัญเพื่อพัฒนาประเทศให้ไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ National Information Technology Plan 2000 (NITP 2000) จุดประสงค์ของโครงการนี้ก็คือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาประเทศไปสู่การแข่งขันกับนานาประเทศเพื่อเตรียมการไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในอนาคต การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้งานต่างๆ ของภาครัฐและเอกชนมีประสิทธิภาพและแข่งขันกับนานาประเทศได้

กลยุทธ์ของรัฐบาล NITP 2000 นั้นมี 2 ประการ คือ การใช้และการผลิต

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศคือการใช้เทคโนโลยีในภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคการศึกษา และที่บ้าน ในภาครัฐนั้นทำให้การปฏิบัติงานและการบริการรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ในภาคธุรกิจทำให้การขนส่งบริการรวดเร็วส่งผลให้เกิดการแข่งขันกับนานาประเทศได้ ในภาคการศึกษานั้นทำให้เกิดการกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง เพิ่มอัตราการรู้หนังสือของประชากรมากขึ้น ส่วนที่บ้านนั้นใช้เพื่อการบันเทิงและทางการศึกษา ที่เรียกว่า home school

2. การผลิตทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คือการผลิตเทคโนโลยีสารสนเทศให้สะดวกต่อการใช้บริการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น นั่นก็คือการพัฒนาและการจัดหาซอฟต์แวร์พื้นฐานและซอฟต์แวร์ต่างๆ ที่ภาครัฐและเอกชนนำไปใช้ประโยชน์ได้

ส่วนประกอบของโครงสร้าง

ส่วนประกอบของโครงสร้างที่เอื้ออำนวยต่อการใช้และการบริหารของ NITP 2000 คือ TIGER หมายถึง

T	=	Telecommunication
I	=	Industry
G	=	Government
E	=	Education
R	=	Research

โทรคมนาคม (T) คือ การเร่งให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารโดยผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศของชาติ โดยการนำเครือข่ายทั่วประเทศซึ่งสามารถเคลื่อนย้ายข้อมูลจากระดับชาติสู่ระดับท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็ว

อุตสาหกรรม (I) คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในทางอุตสาหกรรม ได้แก่ ความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพของการผลิต การบริการ การตลาด ราคาและคู่แข่ง เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศและภายนอกประเทศ โดยมีแผนพัฒนาการตลาด ส่งเสริมการใช้คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลและที่บ้าน พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งออก ส่งเสริมเทคโนโลยีในการลงทุน

รัฐบาล (G) คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศระดับชาติและท้องถิ่น มีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงการบริการไปสู่ประชาชนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ช่วยให้ประชาชนได้รู้ข่าวสารได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เพิ่ม

ประสิทธิภาพในการวางแผน การวางนโยบาย และการนำนโยบายไปใช้ให้ได้ผล เพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว รัฐบาลได้สร้างโครงการคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (National Government Computerization Program – NGCP) และโครงการคอมพิวเตอร์ระดับท้องถิ่น (Local Government Computerization Program – LGCP)

การศึกษา (E) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษานั้นมี 2 เรื่อง คือ การส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและเพิ่มบุคลากรทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นคือ การเพิ่มเข้าไปในหลักสูตรของโรงเรียนและส่งเสริมในการจัดหาซอฟต์แวร์ ฮาร์ดแวร์ และระบบการศึกษา ส่วนการเพิ่มบุคลากรทางเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นคือ การจัดหลักสูตรและจัดอบรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้สนองความต้องการของตลาดงาน

การวิจัย (R) เน้นการวิจัยและพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการผลิตฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์สนองความต้องการของภาครัฐ ธุรกิจ การเกษตรและอุตสาหกรรม ให้มีประสิทธิภาพ รัฐบาลได้จัดตั้งศูนย์เครือข่ายการวิจัยและพัฒนา ศูนย์เครือข่ายผู้เชี่ยวชาญการวิจัยและพัฒนา และส่งเสริมพันธมิตรการวิจัยและพัฒนาของภาคอุตสาหกรรมและฝ่ายวิชาการ

แผน TIGER ดังกล่าวได้บรรจุอยู่ในแผนพัฒนาระยะกลางของรัฐบาล ภายใต้การบริหารและการจัดการของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม กระทรวงการขนส่งและคมนาคม กระทรวงศึกษา วัฒนธรรมและการกีฬา กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงงบประมาณและการจัดการ ศูนย์คอมพิวเตอร์แห่งชาติและภาคธุรกิจเอกชนที่แต่งตั้งโดยประธาน 2 หน่วยงาน องค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ 1 หน่วยงาน

จากการกล่าวมาข้างต้น กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของฟิลิปปินส์มีบทบาทในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของฟิลิปปินส์มาก และที่สำคัญองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรชุมชนที่เป็นตัวจักรสำคัญในการกำหนดนโยบายร่วมกับรัฐบาลในเรื่องสำคัญๆ อีกด้วย

ตารางที่ 6.1
จำนวนนักวิทยาศาสตร์ตามภูมิภาค (RA7687)

Region	BS	Technician	Technical	Total
	0	0	*	0
I.	1	0	*	1
II.	0	0	*	0
III.	9	7	*	16
IV.	14	9	*	23
V.	31	11	*	42
VI.	0	0	*	0
VII.	25	17	*	42
VIII.	11	7	*	18
IX.	0	0	*	0
X.	0	0	*	0
XI.	0	0	*	0
NCR	*	*	*	*
CAR	108	30	*	138
ARMM	19	13	*	32
CARAG A	20	13	*	33
Total	238	107	*	345

Legend: NCR

National Capital Region

ARMM

Autonomous Region of Muslim Mindanao

CARAGA

Province of Agusan and Surigao

BS

Bachelor of Science

*

Data not available

Date Posted:

December 2000

Source:

Science Education Institute

ตารางที่ 6.2
นักวิทยาศาสตร์ที่ได้รับทุนระหว่างปี 1997-98 (RA 7687)

Year of Award	Mathematics	Chemistry	Physics	Total
1994	5	6	1	12
1995	40	36	10	86
1996	71	88	46	205
1997	89	68	63	220
Total	205	198	120	523

Dated December 2000
 Posted :
Source : Science Education Institute

ตารางที่ 6.3
วิชาทางวิทยาศาสตร์และสาขาที่เปิดสอนปี 1997-98 (RA 7687)

Year of Award	Mathematics	Chemistry	Physics	Total
1994	0	4	2	6
1995	0	2	5	7
1996	2	6	18	26
1997	0	4	23	27
Total	2	16	48	66

Dated December 2000
 Posted :
Source : Science Education Institute

ตารางที่ 6.4
ผู้สอบวิชาชีพทางวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 1997-97

RA 7687 EXAMINEES BY REGION

SCHOOL YEAR (1994 TO 1997)

Region	1994	1995	1996	1997
I	0	766	850	1,056
II	5	793	878	1,317
III	0	1,040	839	1,290
IV	98	1,736	2,149	2,630
V	102	821	1,001	1,469
VI	135	1,035	1,743	2,317
VII	0	612	1,097	2,225
VIII	261	654	837	1,014
IX	58	451	581	973
X	90	870	1,048	997
XI	68	864	1,078	1,330
XII	0	540	517	882
NCR	0	1,499	1,479	2,558
CAR	571	1,015	1,404	1,632
ARMM	220	451	884	505
CARAGA	0	0	0	647
Total	1,608	13,147	16,394	22,842

Legend : NCR National Capital Region

ARMM Autonomous Region of Muslim Mindanao

CARAGA Province of Agusan and Surigao

Date

December 2000

Posted :

Source : Science Education Institute

ตารางที่ 6.5
ผู้สอบผ่านวิชาชีพวิทยาศาสตร์ในแต่ละเทศบาล

Region	Total Number of Mun.	Mun. without Examinees	Mun. with Examinees	Mun. with Qualifiers	Mun. with Examinees but without qualifiers	Total Numbers of Examinees	Total Qualifiers
I	126	26	100	64	36	1,056	214
II	93	18	75	56	19	1,317	243
III	129	29	100	80	20	1,290	410
IV	233	51	182	146	36	2,630	811
V	116	22	94	64	30	1,469	319
VI	132	6	126	96	30	2,317	545
VII	133	17	116	79	37	2,225	323
VIII	142	58	84	43	41	1,014	152
IX	76	29	47	13	34	973	117
X	71	16	55	33	22	997	182
XI	52	16	36	19	17	1,330	309
XII	73	27	46	28	18	882	109
NCR	0	0	0	0	0	2,558	692
CAR	79	10	69	37	32	1,632	229
ARMM	85	65	19	8	11	505	127
CARAGA	66	8	58	38	20	647	112
TOTAL	1,606	398	1,207	804	403	22,842	4,894

Legend : NCR National Capital Region
 ARMM Autonomous Region of Muslim Mindanao
 CARAGA Province of Agusan and Surigao
 Mun. Municipality

Date December 2000

Posted :

Source : Science Education Institute

นอกจากกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีบทบาทมากแล้ว ยังมีองค์กรพัฒนาเอกชนที่ช่วยกันกระตุ้นให้รัฐบาลเห็นความสำคัญในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอีกหลายองค์กร เช่น

1. Philippine Agrarian Reform Foundation for National Development เป็นตัวจักรสำคัญในการช่วยหาเงินทุนเพื่อการพัฒนาที่ดิน มีเครือข่ายที่อยู่ในสังกัดกว่า 50 องค์กร ที่ช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยชาวเขา มุสลิมภาคใต้ และชุมชนในที่ราบต่ำ
2. Philippine Chamber of Agriculture Food Inc. เป็นองค์กรที่ส่งเสริมเกษตรกรในด้านอุตสาหกรรมอาหาร ซึ่งแนะนำเทคโนโลยีใหม่ๆ พร้อมตลาดให้กับเกษตรกร
3. Science and Technology Advisory Council เป็นองค์กรที่ปรึกษาในการส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้แก่กษัตริย์ นักรบ นักเรียน นักศึกษา
4. Science Education Institute เป็นองค์กรที่จัดหาข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับโครงการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี และฝึกอบรมอาจารย์ผู้สอนวิทยาศาสตร์ รวมทั้งมีแหล่งทุนในการศึกษาและฝึกอบรมด้วย

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

Manila Bulletin. 20 May 2001. pp. 1-3 (Abstract).

Republic of the Philippines, Department of Science and Technology. Manila 2001.

ภาคผนวก 1

พื้นฐานทั่วไปของฟิลิปปินส์

ชื่อประเทศฟิลิปปินส์ (Philippines) มาจากไหน¹

ประเทศฟิลิปปินส์ตั้งขึ้นตามชื่อของเจ้าชายฟิลิปที่ 2 ของสเปนซึ่งสืบทอดราชบัลลังก์จากกษัตริย์ชาลส์ที่ 5

คำว่าฟิลิปปิโน (Filipino) คืออะไร

คำว่า ฟิลิปปิโน (Filipino) เกี่ยวโยงถึงชาวสเปนและลูกครึ่งสเปน (Spanish Mestizo) ที่เกิดในฟิลิปปินส์ พวกเขาจะเรียกตัวเองว่า Espanoles-Filipinos ในระยะเวลาต่อมาชาวพื้นเมืองที่เป็นคริสเตียน (Indios) และลูกครึ่งจีนเรียกตัวเองว่าฟิลิปปิโนด้วยเพื่อยกสถานภาพให้เทียบเท่ากับชาวสเปนและลูกครึ่งสเปน²

ปินอย (Pinoy) หมายถึงอะไร

คำว่า ปินอย (Pinoy) หมายถึง ชาวฟิลิปปินส์สมัยแรกๆ ที่ไปอเมริกาเพื่อแยกให้เห็นความแตกต่างกับชาวฟิลิปปินส์ที่อาศัยอยู่ในฟิลิปปินส์

ในบทนี้จะกล่าวถึงพื้นฐานทั่วไปในด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป ทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองและทางเศรษฐกิจของประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อเป็นแนวทางในการเข้าใจประเทศฟิลิปปินส์โดยทั่วๆ ไปก่อนจะเข้าสู่เรื่องต่างๆ ในบทต่อไป บทนี้จะเปรียบเสมือนบทนำของคู่มือประเทศเหล่านี้

พื้นฐานสภาพแวดล้อมทั่วไป

การเกิดของประเทศฟิลิปปินส์ยังเป็นที่ถกเถียงกันไม่ได้ นักวิชาการหลายคนให้ความเห็นต่างๆ กัน บ้างก็ว่าฟิลิปปินส์เป็นส่วนหนึ่งของหมู่เกาะแปซิฟิกซึ่งได้สูญหายไป ส่วนนี้เรียกว่า มู (Mu) เหมือนกับส่วนอื่นๆ เช่น หมู่เกาะฮาวาย สุมาตรา ซีเลเบส ชวา และบอร์เนียว บ้างก็ว่าฟิลิปปินส์เกิดขึ้นมาเพราะแรงระเบิดของภูเขาไฟ และบ้างก็ว่าฟิลิปปินส์เป็นส่วนหนึ่งของเอเชีย ซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนโดยทั่วไปในปัจจุบัน

ชื่อของประเทศฟิลิปปินส์ถูกตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1543 โดยนักสำรวจชาวสเปนชื่อ รวย โลเปซ เดอ วิลลาโลบอส (Ruy Lopez de Villalobos) เป็นผู้ตั้งขึ้นในนามของเจ้าชายฟิลิป ผู้ซึ่งได้กลายเป็นกษัตริย์ฟิลิปที่ 2 ของ

¹ Bong Barrameda, *Pinoy Trivia*, Vol. 2 (Manila: Anvil Publishing, 1993).

² Ibid., Vol. 1.

ประเทศสเปนในปี ค.ศ.1556-1598 ชื่อฟิลิปปินส์นี้ปรากฏในแผนที่หายากซึ่งพิมพ์ในปี ค.ศ.1554 โดยนักภูมิศาสตร์ชาวอิตาลีชื่อกิโวานนี รามูซิโอ (Giovanni Ramusio)³

ผู้เขียนบางท่านอ้างว่า แมนโยลาส (Maniolas) คือประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งได้ถูกกล่าวถึงโดย คลอเดียส ปโตเลมี (Claudius Ptolemy) แห่งอเล็กซานเดรีย จึงอาจกล่าวได้ว่า แมนโยลาสอาจจะเป็นชื่อดั้งเดิมของประเทศฟิลิปปินส์

นอกจากนี้พ่อค้าชาวจีนซึ่งได้ไปเยี่ยมประเทศฟิลิปปินส์ก่อนการเข้ามาของแมกเจลแลนเรียกประเทศฟิลิปปินส์ว่า มาอี (Ma-I, Ma-yi) ชื่อนี้ปรากฏอยู่ในหนังสือเก่าแก่ของจีน และต่อมาชื่อนี้ได้ปรากฏอย่างแพร่หลายโดยชาวจีนชื่อ ชาน จู-กัว (Chan Ju-kua) ซึ่งเป็นผู้ดูแลเกี่ยวกับการค้าต่างประเทศในจีนเจียงและฟูเจี้ยน โดยเขาได้เขียนไว้ในผลงานทางภูมิศาสตร์ของเขาชื่อ ชู-ฟาน-ซี้ (Chu-fan-chih-Record of Foreign Nations) ซึ่งเขียนขึ้นในระหว่างปี ค.ศ.1248 และ 1258⁴

ในปี ค.ศ.1521 เฟอร์ดินานด์ แมกเจลแลน นักเดินเรือเชื้อสายโปรตุเกสซึ่งทำงานในสเปน ได้ขนานนามประเทศเป็นหมู่เกาะของ ซาน ลาซาลาร์ (Archipelago de San Lazaro) เพราะเขาได้พบหมู่เกาะนี้ในวันพิชิตลงของนักบวชท่านนี้

นักเดินเรือชาวยุโรปอื่นๆ ก็ให้สมญานามต่างๆ กัน เช่น “หมู่เกาะทางตะวันออก” “หมู่เกาะทางตะวันตก” “หมู่เกาะของแมกเจลแลน” “หมู่เกาะเลกาซี” และ “หมู่เกาะมะนิลา” ส่วนนักเขียนสมัยใหม่ก็ให้สมญานามว่า “อัญมณีแห่งตะวันออก” “ดินแดนแห่งรุ่งอรุณ” เป็นต้น ส่วนชื่อซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักท่องเที่ยวก็คือ ไข่มุกแห่งตะวันออก ซึ่งเป็นชื่อที่ถูกกล่าวถึงเป็นครั้งแรกโดยนักประวัติศาสตร์ชาวสเปน ในระยะที่ฟิลิปปินส์เป็นเมืองขึ้นของสเปน ชื่อ ฮวน เจ. เดลกาโด (Juan J. Delgado – ค.ศ.1751) และแมนเวล เดอ อาซคาร์ราโก (Manvel de Azcarrago – ค.ศ.1871) โดยวีรบุรุษชาวฟิลิปปินส์ชื่อ โฮเซ ริซาล (Jose Rizal) ได้กล่าวถึงสมญานามนี้ในบทกลอนวาระสุดท้ายของเขาที่เขียนขึ้นในคุกที่ ฟอร์ต ซานติอาโก (Fort Santiago) ในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ.1896⁵

ถ้ามาพิจารณาอุษาคเนย์ดั้งเดิมของชาวฟิลิปปินส์แล้ว ผู้เชี่ยวชาญทางโบราณคดีสันนิษฐานว่า ชาวฟิลิปปินส์มาจากการผสมผสานกันของพวกเอเชีย 3 พวกด้วยกัน คือ นิกริโต อินโดเนเซียน และมาเลเซียน ในระหว่างยุคก่อนประวัติศาสตร์การอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานในฟิลิปปินส์ที่นับว่าเป็นการอพยพครั้งใหญ่ก็คือการอพยพของพวกมาเลย์หรือมลายู ซึ่งอพยพไปจากเกาะบอร์เนียวเมื่อประมาณ 200-300 ปี ก่อนคริสต์ศักราช พวกนี้ใช้ซุงขุดเรือแคนูขนาดใหญ่แล้วอพยพกันเป็นคราวละมากๆ แล่นไปขึ้นไปที่หมู่เกาะซูลู (Zulu) และปาเลวัน (Palawan) ไปตั้งถิ่นฐานอยู่แถบวิซายาสตอนกลาง (Central Visayan Islands) ไปจนถึงเกาะมินโดโร (Mindoro) และทางใต้ของเกาะลูซอนด้านทิศตะวันตก เนื่องจากมีชนเผ่าต่างๆ ได้อพยพไปอยู่ในฟิลิปปินส์หลายเผ่าจึงทำให้มีภาษาพูด (Dialects) แตกต่างกันไป ถึงแม้จะมีการติดต่อคบหากันระหว่างกลุ่ม แต่ก็ยังรักษาภาษาพูดของแต่ละเผ่าไว้ ปัจจุบันฟิลิปปินส์มีภาษาพูดถึงร้อยกว่าภาษา ด้วยเหตุนี้เองจึงต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการติดต่อระหว่างกัน ต่อมาในศตวรรษที่ 14-15 ชาวอาหรับซึ่งเข้ามามีอิทธิพลทางการค้าในเอเชียได้เริ่มขยายอิทธิพลไปยังตอนใต้ของฟิลิปปินส์

³Giovanni Ramusio, *Delle Navigazioni et Viaggi in Molti* (Venice : 1554); Antonio M. Molina, *The Philippines Through the Centuries* (Manila : U.S.T., 1960), pp. 1-2.

⁴Ma Tuan-Lin, *Wen Shiann Tun Kao* (General Investigation on the Chinese Cultural Sources, 1317-1319).

⁵Gregorio F. Zaide, *The Republic of the Philippines* (Manila : Rex Book Store, 1970), pp. 1-2.

โดยเข้าไปตั้งถิ่นฐานในบริเวณชายฝั่งทะเลในซูลูและมินดาเนา พร้อมทั้งขยายอำนาจการปกครองเข้าไปในแถบนี้ด้วย ชาวอาหรับที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในแถบนี้ได้แก่บรรพบุรุษของชาวฟิลิปปินส์ที่นับถือศาสนาอิสลามในปัจจุบันนั่นเอง

ที่ตั้งของฟิลิปปินส์ในปัจจุบันนี้อยู่ทางใต้ของเกาะฟอร์โมซา และทางเหนือของเกาะบอร์เนียว ถูกเชื่อมโยงทางตะวันออกโดยมหาสมุทรแปซิฟิก และทางตะวันตกโดยทะเลจีน หมู่เกาะฟิลิปปินส์ประกอบด้วย 7,100 เกาะ เกาะที่มีการตั้งชื่อแล้วมี 2,773 เกาะ⁶

พื้นที่ของฟิลิปปินส์มี 115,707 ตารางไมล์ ลูซอนเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดมีพื้นที่ 40,814 ตารางไมล์ ส่วนเกาะมินดาเนาใหญ่รองลงมา มีพื้นที่ 36,906 ตารางไมล์ และเกาะซามาร์มีพื้นที่ 5,124 ตารางไมล์⁷

ที่ราบที่ใหญ่ที่สุดก็คือลูซอน ซึ่งเป็นดินแดนที่ทำการปลูกข้าวมาก หุบเขาคากายัน (Cagayan) ซึ่งอยู่ในเกาะลูซอนเป็นแหล่งที่ผลิตยาสูบได้มากที่สุด ในเอเชีย นอกจากนี้ใกล้ๆ มะนิลา คือ ลาгуนา (Laguna) เป็นดินแดนแห่งทะเลสาบของประเทศด้วย

ฟิลิปปินส์เป็นภูมิภาคเขตร้อนเหมือนกับประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แต่ค่อนข้างจะร้อนน้อยกว่า ประเทศมักจะได้รับภัยธรรมชาติอยู่เนืองๆ เช่น มีพายุไต้ฝุ่น และแผ่นดินไหวอยู่เป็นประจำ

ทรัพยากรธรรมชาติของฟิลิปปินส์ก็มีเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้สำหรับการเกษตร สินค้าส่งออกที่สำคัญเมื่อมะพร้าวตากแห้ง นอกจากนี้พื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นป่าไม้

เป็นที่รู้กันว่า ดอกไม้ประจำชาติของฟิลิปปินส์คือ ชัมปากิต้า (Sampa-Guita = ดอกมะลิ) และใช้เป็นสัญลักษณ์ในการประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ของฟิลิปปินส์ ส่วนต้นไม้ประจำชาติก็คือ ต้นนาร์รา (Narra) ต้นไม้นี้เป็นสัญลักษณ์ของลักษณะนิสัยและอุดมการณ์ของชาวฟิลิปปินส์ ลักษณะของต้นไม้ยืนต้นสูงตระหง่านแข็งแรง เปรียบเสมือนความแข็งแกร่งและเจตจำนงของชาวฟิลิปปินส์ที่ยืนหยัดอยู่ด้วยตัวของตัวเอง และจะไม่ยอมเป็นอาณานิคมผู้ใดอีกต่อไป

ในปัจจุบันชาวฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ประกอบด้วยพวก ตากาล็อก (Tagalogs) บิซายัน (Bisayans) อิลอกาโน (Ilokanos) บิโคล (Bicolis) ปัมปังกัน (Pampangans) ปังกาซินัน (Pangasinanes) อิบานาเก (Ibanags) และซัมบัล (Zambals) พวกเหล่านี้สืบเชื้อสายมาจากเจ้าของเกาะต่างๆ ซึ่งเคยตกเป็นเมืองขึ้นของสเปน และสหรัฐอเมริกา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก นอกจากนี้ก็มีชนกลุ่มน้อยที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งได้แก่พวกมุสลิมในเกาะมินดาเนา และซูลู ซึ่งสเปนเรียกว่าพวกมอโรส กับประชาชนที่เป็นพวกชาวเขา ได้แก่ พวกอิฟูเกา (Ifugaos) บอนต็อก (Bontoks) อาปาเยา (Apayaos) เบงเกต (Benguets) คาลิงกัส (Kalingas) มังยัน (Mangyans) ในเกาะมินโดโร มาโกบอส (Magobos) มาโนบอส (Manobos) อิชามัล (Isamals) ชูบานัน (Subanuns) ในเกาะมินดาเนา พวกบัคจา (Badjas) ในเกาะซูลูและนิกริโดแถบตอนในของเกาะ ประชาชนส่วนใหญ่ 93% นับถือศาสนาคริสต์ พวกที่เป็นคริสเตียนร้อยละ 82.9 เป็นคาทอลิก ร้อยละ 7.6 เป็นอะกลิปายัน (Aglipayans) ร้อยละ 2.3 เป็นโปรเตสแตนต์ และร้อยละ 0.5 เป็นอิกิริเซีย นิ คริสโต (Iglesia ni Cristo) อีกร้อยละ 7 เป็นศาสนาอื่นๆ เนื่องจากมีประชาชนหลายเผ่าพันธุ์เองทำให้ฟิลิปปินส์มีภาษาถิ่นเป็นจำนวนมาก ภาษาพื้นเมืองมี 55 ภาษา ส่วนภาษาถิ่นมี 142

⁶Ibid., p. 3

⁷Ibid.

ภาษา ภาษาที่ใช้เป็นทางการคือภาษาอังกฤษ⁸ ภาษาที่ใช้พูดกันทั่วไปคือ ภาษาอังกฤษ ภาษาฟิลิปปินโน (ตากาล็อก) และภาษาสเปน สำหรับชนชั้นทางสังคมนั้นมี 3 ชั้นชั้นด้วยกัน คือ ชนชั้นร่ำรวย ชนชั้นกลาง และประชาชนธรรมดา ชนชั้นร่ำรวยประกอบด้วยพวกขุนนางเก่า เจ้าของที่ดิน พวกเจ้าของธุรกิจ และพวกร่ำรวยรุ่นใหม่ (nouveau riche) พวกร่ำรวยนี้มีประมาณร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมดของประเทศ แต่เป็นเจ้าของกิจการธุรกิจและมีความมั่งคั่งถึงร้อยละ 90 ของประเทศ⁹ พวกขุนนางเก่าหรือเศรษฐีเก่านี้นับส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าของกิจการเพาะปลูกพืชผลต่างๆ ส่วนพวกเจ้าของธุรกิจจะเป็นพวกนายธนาคาร เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมและโรงงานต่างๆ พวกร่ำรวยรุ่นใหม่จะเป็นพวกที่ร่ำรวยขึ้นมาอย่างฉับพลันด้วยการทำการค้าในตลาดมืด เล่นการพนัน และการค้าดอลลาร์

ชนชั้นกลางของประเทศมีประมาณร้อยละ 20¹⁰ เป็นพวกชนชั้นปัญญาชนเป็นระดับมัธยมศึกษาของชาติ มีทั้งพวกที่ร่ำรวยและยากจน พวกนี้จะเป็นนักวิชาการ นักวิทยาศาสตร์ นักการศึกษา ทนายความ นายแพทย์ วิศวกร พระ นักเขียน ฯลฯ

ส่วนประชาชนธรรมดาเป็นชนชั้นต่ำสุดของสังคม ประกอบด้วยผู้เช่าที่นา ชนบท กรรมกร พวกฉวยผลประโยชน์ และพวกที่ไม่มั่งคั่งทำ ประชากรส่วนนี้มีประมาณร้อยละ 70¹¹

ประชาชนชาวฟิลิปปินส์ส่วนมากจะเป็นคนมีอารมณ์อ่อนไหว รักสันติ แต่ในขณะเดียวกันก็จะต่อสู้เพื่อความยุติธรรมในสังคม พร้อมทั้งจะสู้และจะเสียสละชีวิตได้ทุกเมื่อ

ชาวฟิลิปปินส์มีสัญลักษณ์เช่นเดียวกับลูกผสมของอเมริกา และจอห์นบูลของอังกฤษ นั่นก็คือ สวาน เดอ ลา ครูซ (Juan de la Cruz) เป็นสัญลักษณ์แบบอย่างของชาวฟิลิปปินส์ สวาน เดอ ลา ครูซ มีความสูง 5 ฟุต เป็นคนแข็งแรง ตาคำ จมูกแบน สวมเสื้อบารองตากาล็อก และกางเกง มีผ้าโพกหัวแบบชาวนา สวมรองเท้าแตะ เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ทำงานหนัก กล้าหาญ สุภาพอ่อนโยน และเป็นกันเอง

พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม

ประชากรในปี ค.ศ.1987 มี 58 ล้านคน และเพิ่มขึ้นเป็น 58.7 ล้านคนในปี ค.ศ.1988¹² ปัจจุบันมี 73 ล้านคน ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ประชาชนได้รับการศึกษากว่าร้อยละ 90¹³ ความเจริญส่วนใหญ่อยู่ที่มะนิลา จึงมีผู้อพยพเข้าไปทำงานมาก ทำให้เกิดแหล่งเสื่อมโทรมและอาชญากรรมมาก ซึ่งรัฐบาลยังแก้ปัญหาไม่ได้มากนักในปัจจุบัน

วัฒนธรรมฟิลิปปินส์มีลักษณะผสมระหว่างตะวันออกและตะวันตก โดยได้รับอิทธิพลทางครอบครัวและศาสนาจากสเปนและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมาจากสหรัฐอเมริกา ทำให้ชาวฟิลิปปินส์กล้า

⁸Ibid., p. 13.

⁹Ibid., p. 15.

¹⁰Ibid.

¹¹Ibid.

¹²Asean Business (February 1987) : 34; (January 1989) : 45.

¹³Ibid.

แสดงความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในตัวเอง รวมทั้งให้สิทธิแก่สตรีเท่าเทียมกับชายด้วย สังคมฟิลิปปินส์จึงเป็นสังคมที่มีความขัดแย้งระหว่างสองวัฒนธรรมนี้ ครอบครัวชาวฟิลิปปินส์มีความใกล้ชิดกันในหมู่เครือญาติ มีความผูกพันในครอบครัวสูง นับถือผู้อาวุโสและยึดมั่นในศาสนา แต่ขณะเดียวกันมีความคิดเป็นประชาธิปไตย กล้าแสดงออก และกล้าวิจารณ์

ชาวฟิลิปปินส์แต่งกายแบบสากลเหมือนยุโรปและอเมริกา แต่ถ้าเป็นงานพิธีผู้ชายจะใส่เสื้อขาว และผู้หญิงจะแต่งชุดประจำชาติมีแขนยกสูงที่เรียกว่า บาตินตาวัก ทอด้วยใยสับปะรด ภาษาที่ใช้พูดเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาฟิลิปปินโนและภาษาสเปน ส่วนภาษาราชการได้แก่ ภาษาอังกฤษ

ศิลปะการแสดง ฟิลิปปินส์ได้รับมาจากสเปนเป็นส่วนใหญ่ เช่น การเต้นรำบายานีฮาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการละเล่นพื้นเมืองที่ได้รับอิทธิพลมาจากชาวมุสลิมทางภาคใต้ และการเต้นรำของเผ่าดั้งเดิม

วัฒนธรรมทางการศึกษาที่ฟิลิปปินส์ได้รับมาจากสหรัฐฯ ก็คือ การปลูกฝังให้มินิรักการอ่าน และค้นคว้าด้วยตัวเองอยู่เสมอ ประชาชนทุกระดับชั้นสนใจการศึกษาโดยไม่จำกัดอายุ มีมหาวิทยาลัยสนองความต้องการของประชาชนเป็นจำนวนมาก จึงสนองต่อการพัฒนากำลังคนได้เป็นอย่างดี การศึกษาในฟิลิปปินส์มีส่วนทำให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง

พื้นฐานทางการเมือง

ฟิลิปปินส์อยู่ภายใต้การปกครองของสเปนเป็นเวลา 335 ปี (ค.ศ.1564-1899)¹⁴ การปกครองของสเปนเป็นลักษณะการกดขี่ข่มเหง ทำให้ชาวฟิลิปปินส์รวมพลังประชาชนขึ้นต่อต้านหลายครั้งด้วยกัน เมื่อสเปนพ่ายแพ้สงครามต่อสหรัฐฯ ในปี ค.ศ.1898 ฟิลิปปินส์จึงตกไปเป็นอาณานิคมของสหรัฐฯ และได้มีการทำสนธิสัญญาสงบศึกในกรุงปารีสเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 1899 พร้อมทั้งสหรัฐฯ ต้องชดใช้เงินเป็นจำนวน 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แก่สเปน¹⁵ ในช่วงที่ตกอยู่ภายใต้การครอบครองของสหรัฐฯ (ปี ค.ศ.1899-1946) นี้ สหรัฐฯ ได้พัฒนาเศรษฐกิจในประเทศฟิลิปปินส์เป็นอย่างมากโดยการเปิดการค้าเสรีระหว่างกัน รวมทั้งสหรัฐฯ ได้ให้สิทธิพิเศษในการส่งสินค้าเข้า นอกจากนี้ยังได้สอนให้ชาวฟิลิปปินส์ได้รู้จักกับระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ฝึกให้มีส่วนร่วมในการปกครอง ให้รู้จักสิทธิเสรีภาพ และยังสร้างระบบการศึกษาแบบสหรัฐฯ ให้แก่ฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นรากฐานของการศึกษาในฟิลิปปินส์ปัจจุบันอีกด้วย แต่ฟิลิปปินส์ก็ต้องตกอยู่ภายใต้การยึดครองของญี่ปุ่นในปี ค.ศ.1941-1944 ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วงนี้เองความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับฟิลิปปินส์ต้องหยุดชะงักไปเพราะฟิลิปปินส์กับสหรัฐฯ ได้ร่วมมือกันต่อต้านญี่ปุ่นด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศได้มีขึ้นอีกครั้งเมื่อญี่ปุ่นได้พ่ายแพ้สงคราม และได้พัฒนาประเทศฟิลิปปินส์ในด้านการเมืองการปกครอง ทางสังคมและทางเศรษฐกิจ เพื่อ

¹⁴ Zaide, *op.cit.*, p. 65.

¹⁵ ดูเพิ่มเติมที่ John Leddy Phelan, *The Hispanization of the Philippines* (Wisconsin : University of Wisconsin, 1959).

เตรียมให้เอกราชในปี ค.ศ.1946 หลังจากที่สหรัฐฯ ได้ให้เอกราชแก่ฟิลิปปินส์แล้วก็ได้ช่วยในการร่างรัฐธรรมนูญในการปกครองประเทศโดยได้เอารัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาเป็นแบบอย่าง การปกครองของฟิลิปปินส์จึงเป็นระบบประธานาธิบดี แต่ระบบนี้ก็ได้ออกไปเมื่อมาร์กอสได้ประกาศกฎอัยการศึกในปี ค.ศ.1972 สาเหตุของการประกาศกฎอัยการศึกครั้งนี้ มาร์กอสอ้างว่าเป็นเพราะประเทศเสื่อมโทรมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม มาร์กอสได้ใช้อำนาจเผด็จการปกครองประเทศเวลา 13 ปี และในระหว่างเวลานี้มีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวที่บริหารประเทศอยู่คือ พรรคขบวนการสังคมใหม่ (New Society Movement-Kilusang Bagong Lipunan – KBL) การปกครองแบบเผด็จการของมาร์กอสก็สิ้นสุดลงเมื่อพลั้งประชาชนทั่วประเทศได้รวมพลังกันโค่นอำนาจเผด็จการของเขาในปี ค.ศ.1986 สาเหตุหนึ่งมาจากการฆาตกรรมผู้นำฝ่ายค้านคือเบนิโน อาเกโน (Benigno Aquino) ซึ่งเป็นคู่แข่งทางการเมืองของเขาตั้งแต่ปี ค.ศ.1972 สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การคอร์รัปชันของมาร์กอสและพรรคพวก ทำให้สภาพสังคมและเศรษฐกิจเสื่อมโทรมเป็นอันมาก เพราะพวกนี้กอบโกยเงินออกนอกประเทศและดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อกลุ่มของตัวเองเท่านั้น แต่ไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ จากการรวมพลังของประชาชนในครั้งนี้ ทำให้มาร์กอสต้องหมดอำนาจและลี้ภัยไปอยู่ฮาวายภายใต้ความช่วยเหลือของสหรัฐฯ นางคอราซอน อาเกโน (Corazon Aquino) ภรรยาของเบนิโน อาเกโน ก็ได้เป็นประธานาธิบดีคนต่อมา ภายใต้การสนับสนุนของพลั้งประชาชนทั่วประเทศและของสหรัฐอเมริกา การปกครองในปัจจุบันจึงเป็นการปกครองตามระบบประชาธิปไตย โดยได้นำเอารัฐธรรมนูญปี ค.ศ.1935 ซึ่งสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ร่างให้มาปรับใช้อีกครั้งหนึ่ง ประธานาธิบดีอยู่ในวาระ 6 ปี เป็นผู้บริหารประเทศและเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด มีสภา 2 สภา คือสภาสูง ซึ่งมีสมาชิก 24 คน และสภาผู้แทนราษฎรหรือสภาล่าง ซึ่งมีสมาชิก 250 คน ทั้งประธานาธิบดีและสมาชิกทั้ง 2 สภา ต้องได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนทั่วประเทศ นอกจากนี้สมาชิกทุกตำแหน่งในระดับท้องถิ่นซึ่งรวมทั้งนายกเทศมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัด ก็ต้องได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนเช่นกัน การปกครองในปัจจุบันจึงเป็นการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่ใช้ระบบเผด็จการของมาร์กอสมาเป็นเวลา 13 ปี

แม้ว่าอาเกโนจะชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้ แต่ก็ได้หมายความว่า การบริหารประเทศจะเป็นไปได้โดยง่าย นางได้เผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาหนักที่สุด และเรื้อรังมาตั้งแต่สมัยมาร์กอสปกครอง ปัญหาสังคม ปัญหาสุขภาพ และปัญหาการบริหารของมาร์กอส ซึ่งก่อความวุ่นวายตลอดเวลา ในส่วนของปัญหาคอมมิวนิสต์นางก็ได้เจรจาให้ฝ่ายนี้หยุดยิงเมื่อต้นปี ค.ศ.1987 แต่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็ยังก่อความวุ่นวายโดยการเรียกร้องให้รัฐบาลปรับปรุงเศรษฐกิจ และการปฏิรูปที่ดินซึ่งรัฐบาลยังทำไม่ได้มากนัก เพราะเป็นปัญหาเรื้อรังมานาน ส่วนปัญหามุสลิมในปัจจุบันคือมุสลิมที่ต้องการแยกจังหวัดภาคใต้ออกจากฟิลิปปินส์ (Moro Islamic Liberation Front) และกลุ่มลัทธิปาต้าว Abu Saayaf นั้นก็ยังไม่ยุติการเจรจา เพราะในภาคใต้ยังเป็นปัญหาที่ว่า ชาวฟิลิปปินส์ในภาคใต้มิใช่เป็นพวกมุสลิมเท่านั้น แต่ยังมีฟิลิปปินส์ที่เป็นคริสเตียนอาศัยอยู่ด้วย ถ้าหากแบ่งแยกดินแดนออกไปแล้วพวกคริสเตียนจะมีปัญหาเพราะจะทำให้กลายเป็นชนกลุ่มน้อยไป ถึงอย่างไรก็ตามอาเกโนก็พยายามแก้ปัญหาโดยการพัฒนาภาคใต้ให้มากขึ้น โดยการแต่งตั้งชาวมุสลิมเข้ามาร่วมรัฐบาลเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดดังกล่าว และในยุครามอสก็ให้มีการพัฒนาเหลี่ยมเศรษฐกิจภาคใต้ (EAGA-BIMP) จนเป็นผลสำเร็จ

ในสมัยรามอส เอสตราดา และอาร์โรโย ได้มีการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญอย่างเคร่งครัด การคอร์รัปชันถือเป็นการบ่อนทำลายประเทศ จึงมีการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลจากภาคประชาชนอย่างเคร่งครัด

สำหรับพรรคการเมืองในปัจจุบันได้แก่เครือข่ายพรรค People Power Coalition ซึ่งเป็นฝ่ายรัฐบาล และพรรคฝ่ายค้านคือพรรค Puwersa Ng Masa¹⁶

กองทัพของฟิลิปปินส์ประกอบด้วย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ กองทัพอากาศสมัคร กองกำลังป้องกันพลเรือน และกองกำลังตำรวจ โดยมีประธานาธิบดีเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด และมีประธานเสนาธิการทหารเป็นที่ปรึกษา ปัจจุบันกองกำลังตำรวจได้แยกออกมาจากกองทัพมีชื่อว่า Philippine National Police (PNP)

เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตั้งแต่สมัยอาณานิคมเป็นต้นมาได้เน้นความสัมพันธ์กับนานาประเทศมากกว่าเดิม แทนที่จะขอความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาแต่เพียงฝ่ายเดียวเหมือนเช่นสมัยก่อน ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศซึ่งเสื่อมโทรมมากมาตั้งแต่สมัยมาร์กอส ประเทศที่ฟิลิปปินส์เน้นความสัมพันธ์ในปัจจุบันได้แก่ สหรัฐฯ จีน ไชยเทศ ญี่ปุ่น เกาหลี และได้หวัน ประเทศกลุ่มยุโรปตะวันตก กลุ่มยุโรปตะวันออก ประเทศในตะวันออกกลาง และประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน

แต่ถึงแม้ฟิลิปปินส์จะมีความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ มากขึ้นก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างฟิลิปปินส์และสหรัฐอเมริกาก็ยังคงมีอยู่ต่อไปเพราะฟิลิปปินส์ย่อมจะไว้วางใจสหรัฐอเมริกามากกว่าประเทศอื่นๆ ในฐานะที่เคยเป็นประเทศเมืองแม่มาก่อน และฐานทัพสหรัฐอเมริกาในฟิลิปปินส์ก็เป็นเครื่องแสดงความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศมาตั้งแต่สหรัฐอเมริกาได้ครอบครองฟิลิปปินส์ ฐานทัพดังกล่าวเป็นฐานทัพอากาศคลาร์ก และฐานทัพเรือที่อ่าวซูบิก ซึ่งหมดสัญญาการเช่าในปี ค.ศ.1991 และรัฐบาลก็ได้มีมติให้ถอนฐานทัพออกไปจากฟิลิปปินส์ภายในปี ค.ศ. 1992 เนื่องจากการประท้วงในเรื่องนี้จากพวกรักชาติหลายกลุ่มด้วยกัน เพราะฐานทัพสร้างปัญหาให้กับฟิลิปปินส์มากมาย เช่น ปัญหาโสเภณี ปัญหาเด็กถูกลักขโมยไปมีบิดา ปัญหาค่าจ้างของเจ้าหน้าที่ฟิลิปปินส์ที่ไม่เท่าเทียมกับเจ้าหน้าที่สหรัฐฯ เป็นต้น ในปี ค.ศ.1992-1998 สมัยประธานาธิบดีรามอสได้วางนโยบาย Vision 2000 ไว้ รวมทั้งส่งเสริมนโยบาย Development Diplomacy - การทูตเพื่อการพัฒนาและพัฒนาผู้ประกอบการภายในร่วมกับนักลงทุนต่างชาติ ทำให้ประเทศหลุดพ้นจากการควบคุมของ IMF ได้ในต้นปี ค.ศ.1998

พื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ประเทศฟิลิปปินส์มีสภาพเศรษฐกิจและอาชีพของพลเมืองคล้ายคลึงกับประเทศไทย คือ ต้องพึ่งสินค้าด้านเกษตรกรรมเป็นรายได้สำคัญของประเทศ แต่ขณะเดียวกันก็พยายามส่งเสริมทางด้านอุตสาหกรรมเพื่อผลิตสินค้าที่เป็นที่ต้องการของตลาดภายในประเทศ

ในด้านการเกษตร ฟิลิปปินส์ปลูกข้าว ข้าวโพด ป่านอบากา อ้อย และมะพร้าว เป็นพืชหลัก การเพาะปลูกมีอยู่ทั่วไปตามที่ราบลุ่ม ที่ราบชายฝั่ง เขิงเขาและหุบเขา มะพร้าวเป็นสินค้าที่สำคัญที่สุดในประเทศ การทำป่าไม้ของประเทศนับได้ว่าอยู่ในอันดับสามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนการทำประมงนั้นขึ้นอยู่กับชายฝั่งรอบๆ เกาะ การทำเหมืองแร่ที่ใหญ่ที่สุดอยู่บริเวณเขาทางภาคเหนือของเกาะลูซอน ใกล้เมืองบาเกียว นอกจากนั้น ก็มีกระจายอยู่ทางตะวันออกของเกาะมินดาเนา และทางใต้ของเกาะลูซอน

¹⁶ ดูเพิ่มเติมที่บทที่ 4 เรื่องพรรคการเมือง

ในด้านอุตสาหกรรม ฟิลิปปินส์ใช้ผลผลิตทางเกษตรกรรมเป็นวัตถุดิบ ได้แก่ การทำน้ำตาล การทำนุหรือท่อผ้าฝ้าย ผ้าใยสับปะรด การทำสับปะรดกระป๋อง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการลงทุนร่วมผลิตสินค้าอุตสาหกรรมกับสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ไต้หวัน และประเทศในยุโรปอีกด้วย

ในด้านการค้าขาย สินค้าออกที่สำคัญของฟิลิปปินส์ได้แก่ เนื้อมะพร้าวแห้ง น้ำมันมะพร้าว น้ำตาล แร่ทองแดง ไม้ เชือกมะนิลา ยาสูบ สินค้าเหล่านี้ส่วนใหญ่ส่งไปขายยังสหรัฐอเมริกา ส่วนสินค้าเข้าได้แก่ เสื้อผ้าเหล็ก เครื่องจักร และเครื่องใช้ไฟฟ้า

ประเทศฟิลิปปินส์มีความเจริญทางเศรษฐกิจมาก่อนประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคนี้หลังจากได้รับเอกราชจากสหรัฐอเมริกาจนกระทั่งปี ค.ศ.1975 เนื่องจากมีสหรัฐอเมริกาคอยให้การช่วยเหลือเรื่องการเงิน รวมทั้งธนาคารโลกก็สนับสนุนให้กู้เงินมาทำโครงการต่างๆ ในการพัฒนาประเทศอีกด้วย แต่หลังจากที่มาร์กอสได้ใช้อำนาจเผด็จการได้ไม่นานก็ประมาณปี ค.ศ.1976 เป็นต้นมาจนถึงปี ค.ศ.1986 เศรษฐกิจของประเทศเริ่มตกต่ำ ประเทศเป็นหนี้ต่างชาติเป็นจำนวนมาก เกิดภาวะเงินเฟ้อ ประชาชนไม่มีงานทำ เกิดสภาพแหล่งเสื่อมโทรม จนรัฐบาลมาร์กอสไม่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ สาเหตุของความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจนี้เป็นเพราะมีการคอร์รัปชันสูงมาก รัฐบาลมาร์กอสมิได้แก้ปัญหาประเทศอย่างจริงจัง แต่มุ่งกอบโกยผลประโยชน์เข้าสู่ตัวเองและบริวาร สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ มาร์กอสมิได้มุ่งที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เลี้ยวตัวเองได้ แต่อาศัยความช่วยเหลือจากต่างประเทศเสียเป็นส่วนใหญ่ เมื่อต่างประเทศโดยเฉพาะสหรัฐฯ ลดการช่วยเหลือลง ทำให้ประเทศปรับตัวไม่ทัน ด้วยเหตุผลประการทั้งปวงทำให้ประเทศล้มละลายเป็นหนี้ต่างชาติเป็นจำนวนมาก เศรษฐกิจยิ่งตกต่ำมากเมื่อมีการขาดการคมนาคมในอาณานิคม ผู้นำฝ่ายค้าน เพราะในช่วงนี้มีการประท้วงเดินขบวนการก่อกบฏครั้ง ทำให้กระทบกระเทือนต่อการผลิตภายในประเทศ ทำให้ต่างชาติไม่กล้าเข้ามาลงทุนเพราะเสถียรภาพของรัฐบาลไม่มั่นคง หลังจากที่ยอดหนี้มหาศาลของรัฐบาลมาร์กอสได้สร้างประชาธิปไตยในชาติและพยายามฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจของประเทศโดยการขอความช่วยเหลือจากต่างชาติ พร้อมๆ กับส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรกรรมของประเทศให้มากขึ้น และส่งเสริมการลงทุนร่วมกับต่างชาติและการท่องเที่ยว สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันดีขึ้นพอสมควร แต่รัฐบาลจะต้องรณรงค์ความช่วยเหลือจากต่างชาติและปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจในต่อไปอีกมาก¹⁷ มาในสมัยรัฐบาลฟิเดล รามอส ก็ได้สร้าง Vision 2000 ในการพัฒนาเศรษฐกิจของเขา เขาเป็นที่ชื่นชอบของนักลงทุนต่างชาติมากโดยเฉพาะสหรัฐฯ และได้ไต้หวัน เนื่องจากสมัยหนึ่งบิดาของเขาเคยเป็นทูตประจำไต้หวัน และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสหรัฐฯ ด้วย นับว่าสมัยนี้เศรษฐกิจเจริญเติบโตมาก มาในสมัยโจเซฟ เอสตราดา เป็นประธานาธิบดี เขามีนโยบาย Pro-poor, For poor ทำให้ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนน้อยลง แต่ก็ยังสืบทอดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของรามอส สิ่งสำคัญในรัฐบาลนี้ก็คือควบคุมสินค้าฟุ่มเฟือยที่เข้าประเทศ และพยายามผลิตเพื่อให้ส่งออกมากขึ้น ถ้ามิใช่ฟิลิปปินส์กระทบปัญหาวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในประเทศไทยแล้วคงจะรุดหน้าไปไกล มาในสมัยกลอเรีย มาคาปากัล อาร์โรโย ได้ใช้นโยบาย Development Diplomacy เหมือนสมัยรามอส และพยายามดึงดูดการค้าการลงทุนสู่ประเทศแต่ก็มิได้ละเลยส่งเสริมนโยบาย Pro-poor-For poor ของเอสตราดา

¹⁷ ดูเพิ่มเติมที่ *Asian Business* (February 1987) : 30-41.

คำศัพท์ที่สำคัญ

Agalog	เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใหญ่ที่สุดในฟิลิปปินส์ ซึ่งอยู่ในเกาะลูซอนตอนกลางตอนใต้ โดยเฉพาะรอบๆ มะนิลา ภาษาตากาล็อกเป็นภาษารากฐานของภาษาฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นภาษาประจำชาติของชาวฟิลิปปินส์ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ
Alcaldes mayors	ใช้เรียกผู้ว่าราชการจังหวัดในสมัยสเปน
Alsa Masa : Around Masses	เป็นกลุ่มสอดแนมในเมืองดาเวา (Davao City)
Audiencia	เป็นศาลสูงสุดและสภาที่ปรึกษาใหญ่ผู้ว่าราชการจังหวัดในสมัยสเปน
Barangay (บารังไก)	เป็นศัพท์ที่ใช้เรียกผู้คนที่ยอพยพมาจากทางเรือเข้ามาในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ ส่วนใหญ่เป็นเผ่ามาเลย์และอินโดเนเซียน ศัพท์ที่ใช้แทนคำว่า barrio (หมู่บ้าน) บารังไกในปัจจุบันเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่เล็กที่สุดในฟิลิปปินส์ บารังไกหนึ่งประกอบด้วยประชากร 100-200 คน
barrio	คู่มือ Barangay
Bayanihan	กลุ่มแสดงการเดินร่ายของฟิลิปปินส์ซึ่งไปแสดงทั่วโลก
Cabezas de barangay	เป็นคำสเปนหมายถึง หัวหน้าปกครองหมู่บ้าน (barangay) เดิมใช้เรียกว่าดาตู (datu)
Carabao	กระบือ
Cedula	ใบโฉนดที่ดินของผู้จดทะเบียนในที่ดิน
Colorumo	ชุมชนศาสนาที่เกิดขึ้นในปี 1839-41 ซึ่งเรียกว่า Cofrada de San Jose Movement ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต่อต้านการปกครองของสหรัฐฯ ในต้นศตวรรษที่ 20 ศัพท์เดิมคือ per omnia saecula saeculorum หมายถึง world without end ที่ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกใช้ในการอธิษฐาน
Compadrazgo	ระบบพ่ออุปถัมภ์แม่อุปถัมภ์ ซึ่งจะทำพิธีกันในโบสถ์
Crony	เครือข่ายบริวาร คือพรรคพวกของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือพรรคพวกของชนชั้นปกครองที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกัน โดยการให้ตำแหน่งทรัพย์สินสมบัติ และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ในสมัยมาร์กอสคำนี้เป็นคำที่ใช้เรียกพรรคพวกบริวารของมาร์กอส ที่มาร์กอสให้ผลประโยชน์ต่างๆ เพื่อให้พรรคพวกบริวารเหล่านี้ตอบแทนในการจงรักภักดีและปกป้องผลประโยชน์ต่างๆ ของมาร์กอส
datu	หัวหน้าหมู่บ้านก่อนสเปนเข้าครอบครอง

EDSA Revolution	การปฏิวัติที่เอ็ดซา หมายถึง การต่อสู้เพื่อโค่นอำนาจเผด็จการของมาร์กอส โดยการใช้ความรุนแรง (non-violence) จนเป็นผลสำเร็จในเดือนกุมภาพันธ์ 1986
Filipino	ฟิลิปปิโนเกี่ยวข้องกับชาวสเปนและลูกครึ่งสเปนที่เกิดในฟิลิปปินส์ พวกนี้เรียกตัวเองว่า Espanoles-Filipinos ในเวลาต่อมาชาวพื้นเมือง (Indios) ที่เป็นคริสเตียนและลูกครึ่งจีนเรียกตัวเองว่าฟิลิปปิโนด้วยเพื่อยกฐานะให้เทียบเท่ากับลูกครึ่งสเปน
Galleon	เรือสำเภาสเปนซึ่งใช้ในการขนส่งสินค้าของเอเชียไปที่อาคาปูโก (Acapulco) ซึ่งอาจเป็นทอง สินค้าอื่นๆ หรือพระไปที่ฟิลิปปินส์
Gobernadorcillo	ผู้ว่าราชการจังหวัดในสมัยสเปน และเป็นชาวพื้นเมืองที่สเปนแต่งตั้งในระบบราชการสเปน
Huks (ฮุกส์)	เป็นคำสั้นๆ ใช้เรียกพวก Hukbalahap (Hukbong Bayan Laban sa Hapon) เป็นพวกก่อการที่ต่อสู้กับญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (People's Anti - Japanese Army) ในปี 1946 ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น People's Liberation Army (Hukbong Mapagpalaya ng Bayan) ต่อมาได้กลายเป็นพวกฝ่ายซ้าย มาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ในฟิลิปปินส์
iaanak	ลูกอุปถัมภ์
Ilustrados	ใช้เรียกพวกผู้ดีในสมัยที่สเปนปกครองฟิลิปปินส์ เป็นปัญญาชนชั้นสูงชนกลุ่มนี้จะเป็นคนสเปนหรือลูกครึ่งสเปนที่ปกครองบ้านเมืองในขณะนั้น
indio	เป็นชาวพื้นเมืองที่สเปนเรียกชาวฟิลิปปินส์
International Monetary Fund (IMF)	กองทุนการเงินระหว่างประเทศ เป็นองค์กรที่เกิดขึ้นควบคู่กับธนาคารโลก จัดตั้งในปี ค.ศ.1944 เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการเงินระหว่างประเทศ ส่งเสริมเสถียรภาพของการแลกเปลี่ยนเงินตรา และปรับปรุงระบบการชำระเงินระหว่างประเทศตามที่ประเทศต่างๆ ได้กู้เงินจากธนาคารโลก
Kalayaan	ความเป็นอิสระภาพ, เสรีภาพ
lahar	เถ้าถ่านและโคลนตมที่เกิดจากภูเขาไฟระเบิด
Lakas-awa	การปฏิบัติการโดยไม่ใช้ความรุนแรง
Mestizos	เป็นคำที่ใช้เรียกลูกครึ่งในฟิลิปปินส์ อาจจะเป็นลูกครึ่งสเปน (Spanish mestizos) ลูกครึ่งจีน (Chinese mestizos) ลูกครึ่งอเมริกัน (American mestizos)
Metro Manila	มหานครมะนิลา ประกอบด้วยเมืองมะนิลา, ปาไซ (Pasay) คาโลคัน (Caloocan) และเกซอน (Quezon City)

Moro	คือพวกมุสลิมโมโรที่อพยพมาอยู่ทางใต้ของฟิลิปปินส์ ชาวสเปนจะเรียกพวกนี้ว่า Moro และยังเรียกกันอยู่ในปัจจุบัน พวกนี้ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ทางมินดาเนาตะวันออก และหมู่เกาะซูลูและปาลาวัน พวกนี้สามารถเข้ากันได้กับชาวฟิลิปปินส์ที่เป็นคริสเตียนส่วนใหญ่ แม้รัฐบาลจะพัฒนาภาคใต้หรือแต่งตั้งบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งในรัฐบาลก็ตาม ทั้งนี้มุสลิมโมโรส่วนใหญ่คิดว่าชาวคริสเตียนมาแย่งที่ทำกินของพวกตนตอนสมัยสเปนเข้ามาครอบครองฟิลิปปินส์
ninong (Godfather)	พ่ออุปถัมภ์
pactos de retro	ผู้กู้ยืมเงินจะถูกโดยเอาที่ดินมาเป็นประกันในการกู้ยืมเงิน เมื่อถึงเวลากำหนดไม่สามารถคืนเงินให้ได้เจ้าของที่ดินจะยึดที่ดินไว้ ส่วนใหญ่ผู้ให้กู้จะเป็นพวกลูกครึ่งจีน
Pakikisama	ความมีสัมพันธที่ดีต่อกัน การทำให้ผู้อื่นมีความรู้สึกพอใจ
parang sabil	มุสลิมยอมที่จะปฏิบัติสงครามอันศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา (holy war) จนกระทั่งตาย ถ้าผู้อื่นมากระทำกับพวกเขาก่อน (ในภาษาสเปนคือ juramentado)
pensionados	นักศึกษาชาวฟิลิปปินส์ที่อเมริกันพาไปอเมริกันในต้นศตวรรษที่ 20
People's power	เป็นคำที่ใช้กับการที่ประชาชนรวมพลังกัน โคนล้มรัฐบาลมาร์กอสอย่างไม่ใช่ความรุนแรง (non-violence) ซึ่งเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า EDSA Revolution หรือการปฏิวัติที่ EDSA ซึ่งเป็นสถานที่รวมของพลังประชาชนในปี 1986
Peso(P)	คือเงินของฟิลิปปินส์ที่เรียกเป็นเงินเปโซ
Philippines	ชื่อประเทศฟิลิปปินส์ตั้งขึ้นตามชื่อของเจ้าชายฟิลิปที่ 2 ของสเปน ซึ่งสืบทอดราชบัลลังก์จากกษัตริย์ชาลส์ที่ 5
Pinoy	ชาวฟิลิปปินส์รุ่นแรกๆ ที่อพยพไปอยู่ในอเมริกา การเรียกเช่นนี้เพื่อให้แตกต่างกับคนฟิลิปปินส์ที่อาศัยอยู่ในฟิลิปปินส์
Principalia	ชนชั้นสูงที่อยู่ในหมู่บ้าน
Puhunan	การมีจิตที่จะเอื้อเฟื้อต่อบุคคลอื่น
real patronato	สิทธิการอนุญาตของโป๊ปที่ได้แก่กษัตริย์สเปน เพื่อให้ผู้ปกครองในฟิลิปปินส์อนุญาตหรือไม่อนุญาตแก่การเป็นพระในศาสนาคริสต์
Sabong	การชนไก่
sari-sari	ร้านขายของชำเล็กๆ ในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เจ้าของเป็นคนจีน
tao	ชาวนาที่ราบต่ำ
Tsinoy (จีนอย)	เรียกชาวจีนที่อยู่ในฟิลิปปินส์

Utang na look

การเป็นหนี้บุญคุณ เป็นคำนิยมของชาวฟิลิปปินส์ สำนึกในบุญคุณของผู้ช่วยเหลือและจะตอบแทนบุญคุณอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ไม่ว่าด้วยความช่วยเหลือใดๆ

Walang hiya

ไม่มีความละอายต่อบาป เป็นคำนิยมของฟิลิปปินส์ที่ทุกคนต้องละอายต่อบาป

World Bank

ชื่อเดิม International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) คือ ธนาคารเพื่อบูรณะและพัฒนาระหว่างประเทศ หรือธนาคารโลก จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1944 เพื่อให้รัฐบาลที่ด้อยพัฒนาได้กู้เงินไปพัฒนาประเทศในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไป นอกจากนั้นยังให้คำแนะนำและความช่วยเหลือด้านเทคนิคแก่โครงการพัฒนาต่างๆ ที่ประเทศเหล่านั้นกู้ไปพัฒนา

ภาคผนวก 4

การพัฒนาเขตส่งออกและเขตลงทุนตั้งแต่ปี ค.ศ.1992 เป็นต้นมา

การพัฒนาเขตส่งออกและเขตลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมเพื่อดึงนักลงทุนเข้ามาในประเทศนั้น เริ่มขึ้นอย่างจริงจังเมื่อประธานาธิบดีฟิเดล รัมอส ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีระหว่างปี ค.ศ.1992-1998 พื้นที่ที่สำคัญของเขตส่งออกคือ ฐานทัพเรือซุบิก และ Science Park

1. เขตเศรษฐกิจพิเศษและท่าเรือเสรีอ่าวซุบิก (Subic Special Economic and Free Port Zone - SSEFZ)

อ่าวซุบิกเคยเป็นฐานทัพเรือสหรัฐฯ ที่ใหญ่ที่สุดในย่านเอเชีย-แปซิฟิกตั้งแต่ปี ค.ศ.1947 ในปี ค.ศ.1989 วุฒิสมาชิกลงมติด้วยเสียงข้างมากให้ถอนฐานทัพแห่งนี้ไป เพราะถือว่าไม่มีความจำเป็นสำหรับฟิลิปปินส์อีกต่อไป ในช่วงปีนี้เองประธานาธิบดี ฟิเดล รัมอส ได้พัฒนาฐานทัพแห่งนี้เป็นเขตอุตสาหกรรมส่งออกเพื่อดึงนักลงทุนมาสู่ประเทศในสภาวะที่เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ

สถานที่ตั้ง

อ่าวซุบิกตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะลูซอน ท่าเรือขนานโดยภูเขาซัมบาเลสทางตะวันออกของอ่าวซุบิก และทางตะวันตกเปิดไปสู่ทะเลจีนใต้ ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของแหลมบาตอัน และตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดซัมบาเลส และห่างจากมะนิลา 110 กิโลเมตร ตั้งอยู่ในภูมิภาคที่ 3 ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดบูลากาน (Bulacan) นูเอวา เอชีซา (Nueva Eija) ตาร์ลัก (Tarlac) ปัมปังกา (Pampanga) บาตาอัน (Bataan) และซัมบาเลส (Zambales) มีป่าไม้และสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม มีโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี

รัมอสได้พัฒนาอ่าวซุบิกเป็นเหลี่ยมเศรษฐกิจ เป็นฐานการส่งออกและเป็นแหล่งให้บริการและการผลิตสินค้าตามแผน Central Luzon Development Program (CLDP)

ภูมิอากาศ

ภูมิอากาศที่อ่าวซุบิกมี 2 ฤดู คือ ฤดูแล้ง (เดือนพฤศจิกายน-พฤษภาคม) และฤดูฝน (เดือนมิถุนายน-ตุลาคม) อุณหภูมิโดยเฉลี่ย 26 องศาเซลเซียส

ประชากร

ประชากรมีประมาณ 3,000 คน อยู่ถัดจากเมืองโอลองกาโป (Olongapo City) ที่มีประชากร 200,000 คน เมืองใกล้เคียงคือบาตาอัน และซัมบาเลส ซึ่งมีประชากร 491,459 คน และ 569,266 คน ตามลำดับ

การบริหาร

Subic Bay Metropolitan Authority เป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่ตั้งขึ้นจาก Bases Republic Act No. 7227 และ Bases Conversion and Development Act of 1992 ที่เปลี่ยนอ่าวซุบิกให้ใช้ประโยชน์ในทางการผลิตเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

อาณาเขต

อาณาเขตของอ่าวซุบิกมีประมาณ 18,000 เฮกตาร์ เขตเศรษฐกิจพิเศษและท่าเรือเสรี (Subic Special Economic and Freeport Zone - SSEFZ) ครอบคลุมถึงเมืองโอดองกาโป ซึ่งเป็นเทศบาลของซุบิกในจังหวัดซัมบาลีส จุดประสงค์หลักของการพัฒนาคือ การพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมธุรกิจ การเงินและการลงทุนที่ยั่งยืน เพื่อผลประโยชน์ในการกระจายรายได้ให้แก่ประชากรในแถบนั้น และเพื่อเป็นเมืองพัฒนาตัวอย่างของเมืองที่มีการพัฒนาการค้า การลงทุนควบคู่ไปกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

สถานที่ตั้ง

ซุบิกตั้งอยู่ในจุดที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านได้สะดวกทั้งทางเรือและทางอากาศ เหมาะแก่การส่งสินค้าออกและการดึงดูดให้ประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาลงทุน

เมืองในเอเชีย	การเดินทาง โดยเครื่องบิน	การเดินทาง โดยเรือ
กรุงเทพฯ	2.30	3
บรูไน	2.00	4
ฮานอย	2.30	3
โฮจิมินห์	2.00	3
ฮ่องกง	1.50	2
จาร์กาดา	3.50	6
กัวลาลัมเปอร์	3.30	6
เซอูล	3.30	5
สิงคโปร์	3.15	4
เซี่ยงไฮ้	3.30	4
ไทเป	1.50	3
โตเกียว	3.50	6

ทรัพยากรมนุษย์

พนักงานและเจ้าหน้าที่และคนงานทุกระดับพูดภาษาอังกฤษได้ซึ่งเป็นจุดเด่นในการพัฒนาซุบิกได้รวดเร็ว ปัจจุบันมีผู้ลงทุนที่จดทะเบียนประมาณ 60,000 คน

สิ่งอำนวยความสะดวก

มีการขนส่งที่ประกอบด้วยทางเรือ ทางอากาศ (สนามบินนานาชาติ) และทางบก ทางรถไฟภายในซุบิกอยู่ในปี ค.ศ.2000 ภายในท่าเรือซุบิกมีถนนเครือข่ายแยกออกไปทุกบริษัทที่ดำเนินการประมาณ 80 กิโลเมตร มีรถสาธารณะบริการ มีทางด่วนเชื่อมจากบาตอันไปสู่มะนิลาซึ่งใช้เวลา 30 นาที ส่วนทางด่วนจากบาตอันไปซานเฟอร์นันโด และปัมปังกาอยู่ในแผนปี ค.ศ.2000

ระบบโทรคมนาคม

ระบบโทรคมนาคมจัดการโดยบริษัท AT&T ของอเมริกัน และ PLDT ของฟิลิปปินส์ ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของ Subic Telecom มีสาย 100,000 สายให้บริการทั้งภายในและระหว่างประเทศ มีดาวเทียมเชื่อมต่อทั่วโลก ทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียแปซิฟิก ยุโรป และอเมริกา

ระบบไฟฟ้า

ที่ซุบิกมีโรงไฟฟ้ากำลัง 12 MW. ที่สร้างโดยอเมริกัน และโรงไฟฟ้าที่สร้างใหม่กำลัง 118 MW. ซึ่งจ่ายไฟฟ้าภายในซุบิกโดยการจัดการของบริษัท NA POCOR ของฟิลิปปินส์ นอกจากนั้นบริษัท Enron ของอเมริกันจ่ายไฟสำรองให้

ระบบการกำจัดของเสีย

บริษัท Subic Water and Sewerage Company ลงทุนร่วมระหว่างอังกฤษและฟิลิปปินส์ดำเนินการกำจัดของเสียภายในซุบิก และผลิตน้ำได้ 23,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก

ที่ซุบิกมีบริเวณที่เป็นบ้านพักอาศัยที่อเมริกันได้สร้างไว้เดิม 1,876 หลัง ล้อมรอบด้วยป่าและธรรมชาติที่สวยงาม อีกทั้งมีบ้านสร้างเพิ่มเติม 1,000 หลังแก่ผู้ลงทุน

มี Brent International School สำหรับนักเรียนต่างชาติที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมถึงมัธยมศึกษา นอกจากนั้นยังมีโรงเรียนรอบๆ เมืองโอลองกาโปที่พนักงานและคนงานสามารถส่งบุตรหลานไปศึกษาได้ ทั้งการศึกษาในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีรถบริการรับส่ง

ศูนย์การแพทย์ Subic Legend Health and Medical Center บริการประชากรที่อาศัยอยู่ในซุบิก มีทั้งแพทย์ทั่วไปและเฉพาะทาง นอกจากนั้นในเมืองโอลองกาโป มีศูนย์การแพทย์ของรัฐบาล James L. Gordon Medical Center ให้บริการด้วยราคาถูก

ที่ซุบิกมีการจัดสถานที่สำหรับนักท่องเที่ยวไว้หลากหลาย เช่น โรงแรม 5 ดาว สนามกอล์ฟ ศูนย์การค้าภัตตาคาร โบว์ลิ่ง บาร์ คาสิโน และการท่องเที่ยวป่า

สิ่งสวยงาม

นักลงทุนจะได้รับการยกเว้นภาษีขาเข้าของวัตถุดิบ อุปกรณ์ สินค้าทุนและสิ่งบริโภคต่างๆ รวมทั้งการยกเว้นภาษีการซื้อสินค้าภายในประเทศ 5% และมีการยกเว้นภาษีถึง 6 ปี ไม่มีการควบคุมการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ

สถานที่สำคัญ

1. เขตส่วนกลาง (Central Area) เป็นเขตธุรกิจที่รวมศูนย์การค้าและการท่องเที่ยวไว้ด้วยกันในเนื้อที่ 181 เฮกตาร์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งโรงแรม สำนักงาน ภัตตาคาร โรงพยาบาล ธนาคาร ปั๊มน้ำมัน ไปรษณีย์ โรงเรียน สถานบันเทิงต่างๆ
2. Subic Bay Industrial Park ตั้งอยู่ในเนื้อที่ 300 เฮกตาร์ ภายใต้การพัฒนาของ Subic Bay Development and Management Corporation (SBDMC) ซึ่งร่วมลงทุนระหว่างบริษัท United Development Corporation ของไต้หวัน และ SBMA แบ่งเป็น 3 เฟส เฟสแรกมีเนื้อที่ 105 เฮกตาร์ เฟสที่สองมีเนื้อที่ 55 เฮกตาร์ และเฟสที่สามมีเนื้อที่ 140 เฮกตาร์ ปัจจุบัน SBDMC ได้พัฒนาเฟสที่สอง มีบริษัทลงทุนคือ Acer, Taiwan Hitachi Group, Teco Electric and Machinery Company, GVC Corporation, Yow Ming Industrial Company และ First Resistor Company
3. Subic Technopark อยู่ในเนื้อที่ 60 เฮกตาร์ ภายใต้การดำเนินการของ STEP Corporation ซึ่งเป็นบริษัทร่วมลงทุนระหว่าง Japanese International Development Organization (JAIDO), Toyo Construction Company, Kawasho, Bank of Tokyo Mitsubishi และ SBMA

สิ่งจูงใจทางภาษี

I. บริษัทที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจส่งออก

1. จะได้รับยกเว้นภาษีรายได้ 5% ของรายได้ หรือการไม่เสียภาษีสำหรับ
 - โครงการเก่า 6 ปี
 - โครงการใหม่ 4 ปี
 - โครงการขยาย 3 ปี

หลังจากที่หมดอายุของการได้รับค่ายกเว้นภาษีแล้ว ผู้ลงทุนยังจะได้รับการยกเว้นภาษีรายได้ 5%

2. ได้รับการยกเว้นภาษีขาเข้าของสินค้าทุนและวัตถุดิบ
3. ได้รับการยกเว้นภาษีขาเข้าของอุปกรณ์การก่อสร้างตามเงื่อนไขที่ตกลง
4. ได้รับการยกเว้นภาษีขาเข้าสำหรับอุปกรณ์สำนักงานและเฟอร์นิเจอร์
5. ได้รับการยกเว้นภาษีขาเข้าสำหรับอาไหล่รถยนต์และยานพาหนะ
6. ได้รับการยกเว้นภาษีขาเข้าสำหรับอุปกรณ์ที่นักวิชาชีพใช้
7. ได้รับเครดิตภาษีสำหรับการทดแทนการนำเข้า
8. ได้รับการยกเว้นภาษีขาออกหรือค่าธรรมเนียมในการส่งออก
9. ได้รับส่วนลดภาษีเพิ่มเติมสำหรับการใช้จ่ายในการฝึกอบรม

10. ได้รับเครดิตภาษีสำหรับสินค้าภายในประเทศ

11. ได้รับส่วนลดภาษีเพิ่มเติมสำหรับค่าใช้จ่ายแรงงาน

บริษัทที่อยู่ในเขตนี้เป็นบริษัทระดับกลางและระดับเล็กส่วนใหญ่เป็นเครือข่ายของบริษัทในเขต Subic Bay Industrial Park

สถานที่ติดต่อการลงทุน

Subic Bay Metropolitan Authority

SBMA Investment Center

Building 225 Dewey Avenue

Subic Bay Freeport, Philippines 2222

Tel. (63-47) 252 7591, 252 6342

Fax. (63-47) 252 77 888

2. Science Park of the Philippines

ส่วนนิคมอุตสาหกรรมที่พัฒนามากในปัจจุบันคือ Science Park of the Philippines, Inc. (SPPI) ตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1989 ในสมัยอากิโน แต่มาพัฒนาอย่างจริงจังในสมัยรามอส สถานที่แห่งนี้เป็นการลงทุนอุตสาหกรรมเบาพร้อมทั้งรักษาสีสิ่งแวดล้อม มีทั้งหมด 4 เขตด้วยกัน อุตสาหกรรมที่เข้าไปลงทุนได้แก่ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ โทรคมนาคม อุปกรณ์ไฟฟ้า ชิ้นส่วนรถยนต์ การบรรจุหีบห่อ สินค้าบริโภค และ Support Industrial ภายในมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ตั้งแต่ถนน ไฟฟ้า ภัตตาคาร โรงแรม น้ำ ระบบสาธารณูปโภค ระบบโทรคมนาคม ระบบขนส่ง ระบบกำจัดขยะ และอาสาสมัครต่างๆ บริษัทที่มาลงทุน ได้แก่ Proctor and Gamble, EG&G Optoelectronics, H.B. Fuller, Pepsi Cola ส่วนชื่อของสินค้าจะเป็นชื่อที่ปรากฏนานาชาติได้แก่ NEC, Philips, Uniden, Epson, Mitsui High-Tec. ฯลฯ

โครงการ Light Industry and Science Part โครงการแรก (LIPS1) นั้น เป็นบริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการในเขตส่งออกพิเศษ (Special Export Proceeding Zone) พร้อมด้วยสิทธิพิเศษและผลประโยชน์ที่บริษัทจะได้รับ และเป็นบริษัทที่จดทะเบียนกับคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนภายใต้การพัฒนาที่ดินของรัฐบาลที่จะต้องทำทางด่วนเชื่อมโยงระหว่างกันภายในเขตนิคม เป็นบริษัทที่ได้รับการอนุมัติจากสำนักงานการจัดการสิ่งแวดล้อมของฟิลิปปินส์ (Environment Bureau) และสมาคมวิชาชีพประเมินสิ่งแวดล้อมแห่งฟิลิปปินส์ (The Philippine Association of Environment Professionals) เป็นบริษัทที่ได้รับการอนุมัติจากสมาคมการจัดการบุคคลแห่งฟิลิปปินส์ (Personnel Management Association of the Philippines - PMAP) ในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และเป็นบริษัทที่ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษภายใต้สำนักงานเขตเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ (Philippine Economic Zone Authority) ส่วนนิคมอุตสาหกรรมเขตที่ 2-4 เป็นการลงทุนของเอกชนที่ต้องดำเนินการตามเขตที่ 1 เช่นกัน

สถานที่

นิคมอุตสาหกรรมเขตที่ 1-4 เป็นเขตที่อยู่ใกล้ศูนย์กลางการเงินและอุตสาหกรรม แต่ปราศจากเสียงดังและสิ่งมีพิษในเมืองภายในมีที่อยู่อาศัยของชุมชนที่ทำงานอยู่ในเขตหลายระดับ มีโรงเรียน สถานที่เล่นกีฬา คลับ และการแสดงต่างๆ สาธารณูปโภคต่างๆ อำนวยความสะดวกแก่ผู้อยู่อาศัย

การจัดการกับสิ่งแวดล้อม

แต่ละบริษัทต้องผ่านการประเมินของสำนักงานการจัดการสิ่งแวดล้อมและสมาคมวิชาชีพประเมินสิ่งแวดล้อม ทั้งการใช้วัสดุสิ่งของและการกำจัดขยะ และระบบการระบายน้ำภายในโรงงาน รวมทั้งการปลูกต้นไม้ และรักษามุมชนที่อยู่ใกล้โรงงานให้สวยงามและเป็นระเบียบเรียบร้อย

บริษัทที่มาตั้งในนิคมอุตสาหกรรม

บริษัทอเมริกา

- Automated Technology, Inc.
- EG&G Omni, Inc.
- H.B. Fuller
- Orthopaedic Innovation
- Pepsi-Cola
- proctor & Gamble Phils., Inc.
- U.S. Filter (Phils.) Inc.
- Valor Electronics

บริษัทออสเตรเลีย

- Webforge Philippines, Inc.

บริษัทยุโรป

- Ivoclar, Inc.
- Philips Semiconductor Phils., Inc.
- Wartsila Diesel Phils., Inc.

บริษัทฟิลิปปินส์

- Advance Real Estate Development Corp.
- Allan Ybanez
- Alsrod, Inc.
- Arrem Industries, Inc.
- Automotive Technology, Inc.
- Benny de Guzman
- Berdestone, Inc.
- Beta Electric Corporation

- C & C Holdings, Inc.
- Carta Vogue, Inc.
- Commercial Heartland
- Concepcion Industries, Inc.
- Crismida Realty Corporation
- Culinary Systems Specialist, Inc.
- CWC Development, Inc.
- Diamond Export Corporation
- East Indies Mercantile Co., Inc.
- Edgardo R. Cruz
- Far East Bank and Trust Co.
- First Asia Systems, Inc.
- First Philippine Holdings Corp.
- Foresight Realty
- Hyland Realty
- Industrial Commercial Holdings, Inc.
- Ionics Circuits, Inc.
- J.Y. Sons & Realty
- JMS International
- Juanita Tju
- La Triad Property & Development, Inc.
- LSL Realty Development Corporation
- Manly Plastics
- Mvillanueva Resources
- Nobleland Corporation
- OPT International
- Pacific Microwave, Inc.
- Panorama Development Corporation
- Papermart Corporation
- Philamcare Health Systems Inc.
- PLDT
- Rapid Forming Corporation
- UDC Aluminum Packaging Corporation

- U-Freight Philippines, Inc.
- USA Laboratories
- WTA General Services

บริษัทญี่ปุ่น

- APTI Philippines, Inc.
- Epson Precision Philippines, Inc.
- First Sumiden Corporation
- Gunma Gohkin Co., Ltd.
- Inomata Seisashusho Co., Ltd.
- Kesco Philippines Exports, Inc.
- Kohwa Philippines, Inc.
- Kyouritsu Electronic Industry
- Matex International, Inc.
- Mitsui Hi-tec, Inc.
- Miyasaka Polymer Phils., Inc.
- NEC Components Phils., Inc.
- Nippon Paint Philippines, Inc.
- Ohtsuka Poly-Tech Landholdings, Inc.
- Philippine Iris Co., Inc.
- Precision Engineered Components Corp.
- Precision Springs Manila, Inc.
- Shincei Industries Philippines
- S-IK Color Philippines, Inc.
- Southeast Kouzan
- Taisei Philippine Construction Inc./Millworks
- Industries
- Uniden Philippines

บริษัทไต้หวัน

- Carniphil Industries Corporation
- OSE Properties, Inc.

บริษัทสิงคโปร์

- Asian Micro Realty Development, Inc./CAM
- Mechatronics, Inc.

บริษัทมาเลเซีย

- Integrated Silicon Technology Phils, Corp.

เขตพัฒนาของ Science Park มี 4 เขต คือ

**Light Industry and Science Park I
(LISP I)**

สถานที่ตั้ง :	Barangay Diezmo, Cabuyao, Laguna	
ระยะการเดินทาง :	ห่างจากมะนิลา	16 กิโลเมตร
	ห่างจากมาคาติ	35 กิโลเมตร
เนื้อที่ :	ห่างจากท่าอากาศยานระหว่างประเทศ 38 กิโลเมตร	
	ห่างจากท่าเรือทางใต้	44 กิโลเมตร
	เนื้อที่ทั้งหมด	173 เฮกตาร์
	สถานที่ขาย	130 เฮกตาร์
	เนื้อที่ขาย	43 เฮกตาร์
	เขตเศรษฐกิจพิเศษ	53 เฮกตาร์
	เขตอุตสาหกรรมทั่วไป	77 เฮกตาร์
กระแสไฟฟ้า :	34.5 KV, 460/230V โดยบริษัท MERALCO	
โทรคมนาคม :	PLDT, PHILCOM and Eastern Telecom อำนวยความสะดวกสำหรับการใช้ระหว่างประเทศประมาณ 1,000 สายที่มีเสียงและไม่มีเสียง	
ระบบส่งน้ำ :	มีวิทย์เชื่อมต่อเมืองธุรกิจมาคาติและคานูเยา	
	มีบ่อลึกพร้อมท่อไปสู่อ่างเก็บน้ำ 3.2 ล้านลิตร	
ทางรถยนต์ :	300 เมตรจากทางด่วนตอนใต้ ภายในนิคมเป็นถนนเครือข่ายกว้าง 24 เมตร ถนนใหญ่กว้าง 13 เมตร	
ระบบการปล่อยของเสีย :	มีโรงงานบำบัดของเสียส่วนกลาง 2 โรงงาน ซึ่งไหลออก 1,000 BOD. และรับของเสีย 12,000 คิวบิกเมตรต่อวัน	
สิ่งอำนวยความสะดวก :	มีคลินิกของ Philamcare, มีบริษัทขนส่ง FEDEX, U-Freight มีธนาคาร โทรศัพท์ กัฏตาการญี่ปุ่น ทะเลสาบ และที่วิ่งออกกำลังกาย 1-6 เฮกตาร์	
บริษัทที่มาลงทุน :	H.B. Fuller, Pepsi Cola, Concepcion Industries, Inc., Proctor & Gamble Phils., Phils Semiconductor Phils., Inc., Epson Precision Phils., Inc., Ionics Circuits, Inc., Mitsui Hi-Tech, Inc., Uniden Philippines, EG&G Optoelectronics, First Sumiden Corporation, Automated Technology, Inc., Miyasaka Polymer Phils., Inc., Shinsei Industries Phil.	

**Light Industry and Science Park II
(LISP II)**

สถานที่ตั้ง :	Barangay La Mesa, Calamba, Laguna	
ระยะการเดินทาง :	ห่างจากมะนิลา	23 กิโลเมตร
	ห่างจากมาคาติ	42 กิโลเมตร
	ห่างจากท่าอากาศยานระหว่างประเทศ	45 กิโลเมตร
	ห่างจากท่าเรือทางใต้	51 กิโลเมตร
เนื้อที่ :	เนื้อที่ทั้งหมด	65 เฮกตาร์
	เนื้อที่ขาย	48 เฮกตาร์
	สถานที่สาธารณะ	17 เฮกตาร์
	สถานที่ทั้งหมดเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ	
กระแสไฟฟ้า :	34.5 KV, 460/230V โดยบริษัท MERALCO	
โทรคมนาคม :	PLDT, PHILCOM and Eastern Telecom อำนวยความสะดวกสำหรับการใช้ระหว่างประเทศประมาณ 500 สายที่มีเสียงและไม่มีเสียง มีวิทยุเชื่อมต่อเมืองธุรกิจมาคาติและคาลัมบา	
ระบบส่งน้ำ :	มีบ่อลึกพร้อมท่อไปสู่อ่างเก็บน้ำ 2.3 ล้านลิตร	

**Light Industry and Science Park III
(LISP III)**

สถานที่ตั้ง :	Barangay San Rafael & Sta. Anastacia, Sto. Tomas, Batangas	
ระยะการเดินทาง :	ห่างจากมะนิลา	31 กิโลเมตร
	ห่างจากมาคาติ	50 กิโลเมตร
	ห่างจากท่าอากาศยานระหว่างประเทศ	53 กิโลเมตร
	ห่างจากท่าเรือทางใต้	59 กิโลเมตร
	ท่าเรือবাঙ্গกัส	44 กิโลเมตร
เนื้อที่ :	เนื้อที่ทั้งหมด	133 เฮกตาร์
	เนื้อที่ขาย	93 เฮกตาร์

	สถานที่สาธารณะ	42 เฮกตาร์
โครงสร้างพื้นฐาน :	ไฟฟ้าจัดทำโดยบริษัท MERALCO	
โทรคมนาคม :	มีทั้งการสื่อสารภายในและระหว่างประเทศจัดบริการโดย PLDT และ ISLACOM	
ระบบส่งน้ำ :	มีบ่อลึกพร้อมท่อไปสู่ถังเก็บน้ำ มีบ่อน้ำบาดน้ำเสีย	
ทางรถยนต์ :	ห่างจากถนนใหญ่ 250 เมตร ภายในมีถนนเครือข่ายกว้าง 22 เมตร และถนนใหญ่กว้าง 16 เมตร	
ระบบการปล่อยของเสีย :	มีโรงงานบำบัดของเสียส่วนกลาง ซึ่งไหลออก 500 BOD. และรับของเสีย 4,000 คิวบิกเมตรต่อวัน	
บริษัทที่ลงทุน :	NEC Components Phils., Inc., Philips Semiconductor Phils., Inc., Ionics Circuits, Inc., Ohtsuka Poly-Tech, Matex International, Inc., OSE Properties, Inc., Goulds Pumps, Orient Semiconductor, CAM Mechatronics Phils., Inc., Kyouritsu Electronics Industry, Precision Springs Manila, Inc.	

Cebu Light Industry Park

(CLIP)

สถานที่ตั้ง :	Barangay Basak, Mactan, Cebu	
เนื้อที่ :	เนื้อที่ทั้งหมด	70 เฮกตาร์
	เนื้อที่ขาย	57 เฮกตาร์
	สถานที่สาธารณะ	13 เฮกตาร์
กระแสไฟฟ้า :	กระแสไฟฟ้า 20 เมกะวัตต์ บริการ โดย NAPOCOR ผ่านสายหลัก 69 KV การจ่ายกระแสไฟฟ้าจะรับจากสถานีย่อยและจ่ายในกำลัง 34.5 KV, 460/230 โวลต์	
โทรคมนาคม :	PLDT จะรับผิดชอบเกี่ยวกับสายทั้งภายในและระหว่างประเทศ 500 สายที่มีเสียงและไม่ มีเสียง	
ระบบส่งน้ำ :	มีบ่อน้ำบาดของเสียมาใช้ใหม่ที่ใหญ่ที่สุดในฟิลิปปินส์ รับของเสียได้ 6,000 คิวบิกเมตร ต่อวัน	
ทางรถยนต์ :	ถนนเลียบถนนแห่งชาติ ภายในนิคมมีสายหลักกว้าง 23 เมตร และมีถนนเครือข่ายกว้าง 16 เมตร	

II. บริษัทการตลาดที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจ

1. ได้รับการยกเว้นภาษีภายในระหว่างประเทศ 5% ของรายได้
2. ได้รับส่วนลดภาษีเพิ่มเติมสำหรับค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม

สถานที่ติดต่อ

Science Park of The Philippines, Inc.

15th Floor Solidbank Bldg

777 Paseo de Roxas

1226 Makati, Metro

Manila, Philippines

Tel. (632) 811-4656

Fax. (632) 819-0941, 841-0287

ประธานและผู้บริหาร

Guillermo D. Luchangco

ประธานใหญ่

Paterno H. Dizon

รองประธานใหญ่ฝ่ายการตลาด

Jose V. Gamatero

E-mail : sppi@info.com.ph

ภาคผนวก 5

สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

- Aka Khan Museum - พิพิธภัณฑ์ อคา คาห์น เป็นพิพิธภัณฑ์สะสมหัตถกรรมพื้นบ้านของพวกมุสลิมมาราเนาและหม้อไหของชาวจีน
- American Cemetery - ที่ฝังศพอเมริกันในสงครามโลกครั้งที่ 2
- Ayala Avenue-Makati - ถนนอายาลา-มาคาติ เมืองธุรกิจทันสมัย มีโรงแรม สถานทูต ศูนย์การค้า ธนาคาร ตลาดหลักทรัพย์ อาคารพาณิชย์ ที่อยู่อาศัย (คอนโดมิเนียม) สะอาดและเป็นระเบียบ
- Baguio - บาเกียว เป็นเมืองอยู่ทางเหนือของฟิลิปปินส์ เป็นที่พักผ่อนช่วงฤดูร้อนของคนในเมืองหลวง มีอากาศเย็นสบาย ดอกไม้ที่สวยงาม ผลไม้ที่สด มีค่ายทหารของสหรัฐฯ ที่พัฒนาเป็นสถานที่พักผ่อน มีโรงแรมและบ้านพักมากมาย สถานที่เที่ยวที่บาเกียวกือ ตลาดนัดตอนเช้า โบสถ์ ค่ายทหาร Camp John Hay, Burnham Park, หมืองทอง และไนท์คลับ
- Bajbay Tsinoy - บาไฮ ชินอย (บ้านชาวจีน) พิพิธภัณฑ์ชาวจีนในฟิลิปปินส์ แสดงการเดินทางของชาวจีนระยะแรกที่เข้ามาในฟิลิปปินส์ การค้าเรือสำเภาระหว่างชาวจีนกับฟิลิปปินส์ การปฏิวัติของลูกครึ่งชาวจีนและด้วยขามเซรามิกเก่าแก่ที่ได้จากการติดต่อทางการค้าระหว่างจีน-ฟิลิปปินส์
- Banaue - บานาเว การทำนาบนไหล่เขาว่าพันปี เป็นสิ่งมหัศจรรย์อันดับ 7 ของโลกอยู่ที่บานาเว ที่บานาเวมีหมู่บ้านชาวเขา Bagaan และหมู่บ้านชาวเขา Batad เดินลงไปในหุบเขาประมาณ 2 ชั่วโมง
- Bohol - โบโฮล เป็นเกาะอยู่ในหมู่เกาะวิซายาสที่มีธรรมชาติสวยงามมาก Legazpi ผู้ค้นพบฟิลิปปินส์ได้มาที่เกาะนี้เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ.1563 เป็นเกาะที่ปลูกมะพร้าวและแหล่งอุตสาหกรรมครีวรีนมากที่สุดในเอเชีย ตะกร้าที่ทำจากไม้ไผ่ มีถนนที่อำนวยความสะดวกในการเดินทาง มีภูเขาช็อกโกแลตที่สวยงาม มีทะเลล้อมรอบ มีกล้วยไม้ที่สวยงาม เหมาะแก่การเดินป่า ว่ายน้ำ ดำน้ำ
- Boragay - บอราไก เป็นเกาะอยู่ในหมู่เกาะวิซายาส เป็นแหล่งท่องเที่ยวของชาวยุโรปและอเมริกัน มีรีสอร์ทที่สวยงามท่ามกลางสวนมะพร้าว นักท่องเที่ยวสามารถเล่นวินเซิร์ฟและดำน้ำได้ มีหาดทรายที่ใสสะอาดเต็มไปด้วยสัตว์สีสรรครึ่งราทำเพลงในยามค่ำคืน มีถ้ำค้างคาว และรีสอร์ทเป็นจำนวนมาก เดินทางโดยเครื่องบิน 50 นาที จากมะนิลา
- Cagayan de Oro - คากายัน เดอ โอโร อยู่ทางตอนเหนือของเกาะมินดาเนา เป็นเมืองอุตสาหกรรมหนัก มีมหาวิทยาลัย Xavier อยู่ในเมืองนี้ มีพิพิธภัณฑ์สะสมของเก่าแก่สมัยสเปน และของชาวเขาอยู่ในมหาวิทยาลัยนี้ มีทะเลโอปอล (Opol) ที่สวยงาม มีการปลูกไร่สับปะรดที่ใหญ่ที่สุดในฟิลิปปินส์
- Calabarzon - คาลาบาร์ซอน เป็นเขตที่ใช้เรียกชื่อจังหวัดคาเวเต้ ลากูนา บาตังกัส ซิราล และเกซอน เป็นเขตท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ มีน้ำพุร้อน ทะเล หาดทราย การทำอุตสาหกรรมมะม่วงและผ้าทอ
- Calamba-Las Banos - คาลัมบา-ลาสบานอส เป็นที่ตั้งของวิทยาเขต U.P. ที่เน้นหนักทางด้านเกษตรและป่าไม้ มีน้ำพุร้อนมากและเป็นเมืองที่มีพายุมะพร้าว (Buko pie) ที่อร่อยที่สุดในฟิลิปปินส์
- Cebu Island - เกาะเซบู อยู่ในหมู่เกาะวิซายาส เป็นเมืองที่เก่าแก่ที่สุดในฟิลิปปินส์ เป็นศูนย์กลางการค้าและการศึกษาของหมู่เกาะวิซายาส เป็นเมืองอุตสาหกรรมทำกีตาร์ ขนมหั้วเคลือบน้ำตาล และมะม่วงแปรรูป
- China Town เมืองจีนเป็นที่อยู่ของชุมชนชาวจีน อยู่ใกล้เกียโปะ มะนิลา

- Chinese Cemetery - สถานที่ฝังศพชาวจีนที่สร้างเป็นบ้าน มีเฟอร์นิเจอร์ เปียโน และวัสดุอุปกรณ์ที่ผู้ตายมีอยู่ก่อนเสียชีวิต สร้างด้วยหินอ่อน ประดับประดาไว้อย่างสวยงามอยู่ในมะนิลา

- Chocolate Hill - ภูเขาช็อกโกแลตอยู่ในโบโฮล อยู่ใจกลางเกาะวิซายาส์ สวยงามเป็นสามเหลี่ยมเหมือนช็อกโกแลตหล่นกันไป มีลิงตัวเล็กที่สุดในโลกอยู่ที่นี่

- Coconut Palace - วังมะพร้าว ทำด้วยชิ้นส่วนของมะพร้าวทั้งหลัง อยู่ใกล้อ่าวมะนิลา

- Coin Museum - พิพิธภัณฑ์เหรียญฟิลิปปินส์อยู่ในมะนิลา

- Corregidor - คอรัจิดอร์ เป็นเกาะสัญลักษณ์ของสันติภาพ นักท่องเที่ยวจะได้ชมปืนและอุปกรณ์สงครามต่างๆ ที่ใช้ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง มีเรือข้ามนึ่งทุกวัน ใช้เวลา 1 ชั่วโมง จากศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติฟิลิปปินส์

- Cultural Center of the Philippines - ศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติฟิลิปปินส์อยู่ในมะนิลา

- Davao - ดาเวา อยู่ในหมู่เกาะมินดาเนา มีกล้วยไม้ที่สวยงามมาก มีผลไม้หลากหลายชนิด

มีวัฒนธรรมมุสลิม ศูนย์ธุรกิจ ภูเขาไฟอโป (Apo)

- EDSA - เอ็ดซา เป็นที่ตั้งวิหารพระแม่มาเรีย และเป็นสถานที่เกิดพลังประชาชนโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอส

- Fort Santiago - ฟอร์ต ซานติเอโก สถานที่ที่กักกันนักโทษการเมืองตั้งแต่สมัยสเปนเข้าครอบครองฟิลิปปินส์ และโฮเซ ริซาล ก็ถูกคุมขังที่นี่ด้วย สมัยสงครามญี่ปุ่นใช้เป็นที่สังหารนักโทษการเมือง

- Iglesia ni Cristo - อิกลิเซีย นิ คริสโต โบสถ์ของศาสนาคริสต์นิกาย Iglesia ni Cristo ที่มีโครงสร้างแบบยุโรป

- Ilocos อิลอกอส - ทางเหนือและใต้ มีวัฒนธรรมสเปนอยู่มากทั้งตึกรามบ้านช่อง พิพิธภัณฑ์และโบสถ์ที่สวยงาม จังหวัดอิลอกอส นอร์เท (Ilocos Norte) เป็นที่เกิดของมาร์กอส ที่นี่มีรูปสลักของมาร์กอสและพิพิธภัณฑ์ของมาร์กอส อยู่ที่เมืองซานนิโกลาส (San Nicolas)

- Indang - อินดัง เป็นเมืองอยู่ในคาวิเต มีรีสอร์ทหลายแห่งให้เที่ยว มีสระว่ายน้ำ ชุมชนท้องถิ่น โบสถ์เก่าแก่ ใช้เวลา 1 ชั่วโมงจากบัคคาราน (Bachran)

- Intramuros - เมืองภายในกำแพง เป็นเมืองที่ทำการของสเปนในครั้งที่ครอบครองฟิลิปปินส์ มีกำแพงสูง 15 ฟุตล้อมรอบภายใน มีบ้านทรงสเปน (Cosa Manila) และสถานที่สำคัญหลายแห่ง ภายนอกกำแพงเป็นที่ตั้งของการท่องเที่ยวฟิลิปปินส์ สนามกอล์ฟ และโบสถ์ซานอากุสติน

- Leyte เลเต - อยู่ทางตะวันออกของหมู่เกาะวิซายาส์ เป็นที่พักพิงของนายพลแมคอาร์เธอร์หลังสงคราม

- Mega-Mall - ศูนย์การค้าที่ใหญ่ที่สุดในฟิลิปปินส์อยู่ในมะนิลา

- National Museum - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ แสดงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

ฟิลิปปินส์อยู่ในมะนิลา

- Pagsanjan - ปักสังหาน อยู่ในเมืองปักสังหาน การล่องแก่งขึ้นไปผ่านโขดหิน น้ำตก และป่าเขา โดยฝีพาย 2 คน

- Palawan - ปาลาวัน อยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะมินโดโร เกาะนี้ถูกรอบครองโดยสเปนในศตวรรษที่ 19 ในศตวรรษที่ 13 ผู้คนได้อพยพจากราชวงศ์มัชฌปาหิตมาอยู่ที่นี่ เป็นดินแดนที่มีปะการัง ทะเลที่สวยงาม รวมทั้งสัตว์ป่าโดยเฉพาะนกที่สวยงามมา

- Philippine International Convention Center - สถานที่ประชุมนานาชาติ อยู่ใกล้อ่าวมะนิลา
- Quezon Memorial Circle - วงเวียนเกษอน พิพิธภัณฑสถานเก็บรักษาวัตถุสิ่งของของเกษอน ซึ่งเป็นประธานาธิบดีคนหนึ่งของฟิลิปปินส์อยู่ในเมืองเกษอน
- Quiapo - เกียโปะ ย่านการค้าเก่าแก่ที่สุดและแออัดที่สุดในมะนิลา มีโบสถ์ที่เก่าแก่ มีของราคาถูกที่นี่
- Rizal Memorial - พิพิธภัณฑสถาน เป็นพิพิธภัณฑสถานสร้างขึ้นเพื่อระลึกถึง Jose Rizal มีทั้งงานเขียนและเครื่องใช้ส่วนตัวของท่านที่นี่
- Rizal Park - สวนสาธารณะริซาล สร้างขึ้นเป็นที่ระลึกต่อโฮเซ ริซาล มีน้ำพุดนตรีในตอนกลางคืน ซึ่งเป็นต้นกำเนิดน้ำพุดนตรีแห่งแรกในเอเชีย
- Sagada - ซากาดา จากบาเกียว นั่งรถไปซากาดา มีการทำนาบนไหล่เขาที่สวยงาม มีถ้ำซากาดาที่มหัศจรรย์ มีน้ำตกที่สวยงามมาก
- Samar - ซามาร์ เป็นจังหวัดอยู่ในหมู่เกาะวิซายาส มีน้ำพุร้อนมากมายที่ใช้ในการรักษาโรค
- San Agustin Church - โบสถ์ซานอากุสตินที่เก่าแก่ที่สุดในฟิลิปปินส์ ตั้งอยู่ในเมืองเก่าของสเปน

Intramuros

- Subic Bay - อ่าวซุบิก เคยเป็นฐานทัพสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์ที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย-แปซิฟิก หลังจากสหรัฐฯออกไปแล้วรัฐบาลรามอสได้พัฒนาให้เป็นเขตส่งเสริมการค้าส่งออก ที่นี่เป็นเมืองที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ตั้งแต่ท่าจอดเรือคาซิโน โรงแรม 5 ดาว สนามกอล์ฟ ที่พักอาศัย ศูนย์การค้า ภัตตาคาร ปั้มน้ำมัน โรงพยาบาล คอนโดมิเนียม โรงเรียนนานาชาติ บริษัทที่เข้าไปลงทุน และเครื่องสาธารณูปโภคต่างๆ
- Tabon Caves - ถ้ำตาบอน เป็นถ้ำเล็กๆ กว่า 200 ถ้ำเรียงกันไปมาอยู่เหนือระดับน้ำทะเล 30 เมตร ในถ้ำเหล่านี้มีถ้ำขามโบราณนับพันปี

- Tagaytay City - เมืองตาไกไต ที่เป็นที่อยู่ของภูเขาไฟตาอาน (Taal) ซึ่งกำลังคุกรุ่นอยู่ มีสวนสาธารณะพักผ่อน

- Villa Escudero - วิลลา เอสคูเดโร เป็นสถานที่พักผ่อนตามธรรมชาติอยู่ท่ามกลางสวนมะพร้าวที่เมือง San Pablo Laguna นักท่องเที่ยวจะได้นั่งกระบือชมสวนมะพร้าว จุดเด่นของที่นี่คือพิพิธภัณฑสถานมะพร้าว คือเก็บทุกส่วนของมะพร้าวนำมาทำประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ นักท่องเที่ยวจะได้รับประทานอาหารพื้นเมือง พักกระท่อมที่ทำด้วยใบมะพร้าว

- Wildlife Center - พิพิธภัณฑสถานสัตว์ป่าและดอกไม้ในมะนิลา
- ภูเขาไฟ Mayon อยู่ทางตอนใต้จังหวัด Albay เป็นภูเขาไฟที่สวยงามและยังคุกรุ่นอยู่ ระเบิดครั้งแรกในปี ค.ศ.1616 ล้อมรอบด้วยทะเลสาบบูฮี (Buhí)

ข้อมูลจำเป็นในการท่องเที่ยว

- ภูมิอากาศ** - เป็นประเทศในเขตร้อน มี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูหนาว และฤดูฝน มีพายุไต้ฝุ่นตลอดทั้งปี อุณหภูมิ 24-30 องศาเซลเซียส หน้าหนาวในภาคเหนืออุณหภูมิอย่างต่ำ 10 องศาเซลเซียส

อัตราแลกเปลี่ยน	- เงินฟิลิปปินส์เรียกเปโซ มีธนบัตร 10, 20, 50, 100, 500 และ 1,000 เปโซ เหรียญมี 5, 10, 25, 50 เซนตาโว และ 1, 2, 5 เปโซ ธนาคารเปิดระหว่าง 9.00-15.00 น. วันจันทร์-ศุกร์ บัตรเครดิตใช้ได้ทั่วไป
ที่พัก	- โรงแรมมีตั้งแต่ระดับดีเลิศจนถึงระดับสองดาว มีรถโรงแรมจากสนามบินไปโรงแรม หรือให้ทางโรงแรมไปรับ ถ้ามีปัญหาที่พักติดต่อได้ที่ Hotel and Restaurant Association of the Philippines (HRAP) ซึ่งอยู่ ณ สนามบินนินอย (Ninoy Aquino International Airport)
รถประจำทาง	- ฟิลิปปินส์ใช้รถจี๊ปเป็นรถโดยสารประจำทาง ส่วนใหญ่ราคาขั้นต่ำ 2 เปโซ ราคาเพิ่มขึ้นตามระยะทาง มีรถเมล์บางสาย รถโดยสารติดแอร์มีในเมืองใหญ่ๆ หรือวิ่งในถนนสายหลัก ไม่มีป้ายรถประจำทางในฟิลิปปินส์ แต่ผู้โดยสารจะลงรถขึ้นรถที่มีสัญลักษณ์ Load และ Unload ซึ่งมักจะอยู่ใกล้สี่แยก มีรถไฟฟ้า 2 สายใหญ่ๆ คือ วิ่งจาก Bacclaran ผ่านเมืองปาไซ ไปตามถนน Taft สุดสายที่เมือง Caloocan และจากเมือง Quezon ไปเมือง Makati ราคามาตรฐาน 10 เปโซ เพิ่มขึ้นตามระยะทาง
โรงแรม	- โรงแรมระดับหรูหรา 1. Century Park Hotel 2. Dusit Hotel Nikko 3. EDSA Shangri-La Manila 4. Hotel Inter-Continental Manila 5. Hyatt Regency Manila 6. Makati Shangri-La Hotel & Resort Inc. 7. Mandarin Oriental Manila 8. Manila Diamond Hotel 9. Manila Galleria Suites 10. New World Renaissance Hotel 11. The Heritage Hotel 12. The Manila Hotel 13. The Pan Pacific Hotel Manila 14. The Peninsula Manila 15. The Westin Philippine Plaza - โรงแรมชั้นหนึ่ง 1. Bayview Park Hotel 2. Holiday Inn Manila 3. Philippine Village Hotel 4. Traders Hotel Manila - โรงแรมมาตรฐาน 1. Ambassador Hotel 2. Atrium Suites

3. Best Western Hotel La Corona
 4. Bohemia Hotel & Restaurant
 5. Camelot Hotel
 6. Century Citadel Inn Makati
 7. Century Imperial Palace Suites
 8. Cherry Blossoms Hotel
 9. City Garden Apartel
 10. Fernandina 88 Condotel
 11. Garden Plaza
 12. Herald Suites
 13. Horizon EDSA Hotel
 14. Hotel Las Palmas
 15. Lai-Lai Garden Hotel
 16. Legend Hotel
 17. Midland Plaza Hotel
 18. Millennium Plaza Hotel
 19. Orchid Garden Suites
 20. Palm Plaza Hotel
 21. Orchid Garden Suites
 22. Palm Plaza Hotel
 23. Paragon Tower Hotel
 24. Primetown Century Tower Makati
 25. Richville Mansion
 26. Robinsdale Hotel
 27. Rothman Inn Hotel
 28. Royal Palm Hotel
 29. Skyrise Hotel & Restaurant
 30. Sulo Hotel
 31. Sundower Hotel
- โรงแรมชั้นประหยัด
1. Anito Hotel-PASAY
 2. EL Cielito Tourist Inn
 3. Hotel Carlston
 4. Jade Vine Executive Inn
 5. Manila Tourist Inn/Hotel
 6. Park Hotel

คาสิโน

- กิจการคาสิโนอยู่ในความรับผิดชอบของ Philippine Amusement & Gaming Corporation
การเล่นคาสิโนถือเป็นการเล่นที่ถูกต้องตามกฎหมาย ผู้เข้าไปเล่นต้องแต่งกายสุภาพ การเล่น
คาสิโนจะอยู่ตามโรงแรมใหญ่ๆ เช่น

- Hotel Sofitel Grand Boulevard
Manila, Roxas Boulevard, มะนิลา
(632) 523-0122 Fax. (632) 521-1438
- The Heritage Hotel
Roxas Boulevard cor. EDSA
(632) 891-7853 Fax. (632) 891-8815
- และตามเมืองและเกาะต่างๆ ในโรงแรมดังกล่าว เช่นที่เซบู โอลองกาโป บา
โคลอค ดาเวา อีซาเบลลา ลาล็อก และเอลเจลิส

โรงละคร (มะนิลา)

- Tanghalang Francisco Balagtas
- Teatro Aguinaldo
- Meralco Theater
- Rajah Sulayman Theater
- Rizal Park Amphitheater
- Tanghalang Nicanor Abelardo
- University Theater
- William J. Shaw Theatre

ศูนย์การค้า (มะนิลา)

- Ali Mall
- Araneta Center
- Broadway Centrum
- Cash and Carry
- Crossings Dept. Store
- Central Market
- Duty-Free Philippines
- EDSA Central
- Ermita Districts Handicraft Shops
- Ever Gotesco
- Fairmart

- Grand Central
- Greenbelt Square
- Greemnhills Commercial Center
- Harrison Plaza
- Isetann Dept. Sotre
- Landmark
- Manila C.O.D.
- Manuela Commercial Complex
- Plaza Fair
- Robinsons
- Rustan's Dept. Store
- Shangri-La Plaza
- Shoemart Dept. Store
- SM Supermalls
- South Shopping Mall
- Tutuban Center

สินค้าที่มีชื่อ

- ตะกร้า เสื่อ หัตถกรรมพื้นบ้าน ผ้าปักที่ทำด้วยมือ เปลือกหอย
- เฟอร์นิเจอร์หวาย ไม้แกะสลัก

ศัพท์ภาษาฟิลิปปินส์ที่จำเป็นที่ใช้ในการสนทนาระหว่างการท่องเที่ยว

Ano (อันโน)	- อะไร
Bakit (บากิต)	- ทำไม
Boo-kaas (บูคาส)	- พรุ่งนี้
Dalawa (ดาลาวา)	- สอง
Ee-sah (อีซา)	- หนึ่ง
Hin-dee (ฮินดี)	- ไม่ใช่
Hindi (ฮินดี)	- ไม่ใช่
Kailan (ไคลาน)	- เมื่อไร
Kuh-moos-tah (คูห์มูस्ता)	- สวัสดี
Kumusta-ka (คูมูस्ताกา)	- สบายดีหรือ
Mabuhay (มานูไฮ)	- ยินดีต้อนรับ
Mabuti (มานูติ)	- ดี, ดีแล้ว
Magandang gabi (มากันดัน กาบิ)	- สวัสดีตอนค่ำ
Magandang hapon (มากันดัง ฮาปอน)	- สวัสดีตอนบ่าย
Magandang umaga (มากันดัง อูมากา)	- สวัสดีตอนเช้า
Mag-kano eeto? (มากกานโน อีโต)	- ราคาเท่าไร?
Magkano ito (มักกานโน อีโต)	- ราคาเท่าไร
Mahal (มาฮัล)	- แพง
Mah-roo nohng ho kay-yong mahg-Ing-glehs? (มาห์-รูนอง โฮไค-ยง-มัทอิงกริช)	- ท่านพูดภาษาอังกฤษไหม?
Masama (มาซามา)	- ไม่ดี
Mura (มูรา)	- ถูก
Nga-yohn (นาโยน)	- วันนี้
Oo (โอ๊ะ)	- ค่ะ, ครับ
Paalam (ปาอาลัม)	- ลาก่อน
Paalam-na-po (พาอาลัม-นาโปะ)	- ลาก่อน
Paano (ปาอาโน)	- อย่างไร
Pah-kee (ปาอะคี)	- ได้โปรดเถอะ
Saan (ซาอาน)	- ที่ไหน
Sahlah-mat (ซาลล์ลามัต)	- ขอบคุณ
Taht-loh (ตัทโล)	- สาม

สถานที่ติดต่อสำหรับนักท่องเที่ยว

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในฟิลิปปินส์

1. Department of Tourism
Agrifina Circle, Rizal Park
T.M. Kalaw Street, Emita
Metro Manila
P.O. Box 3451 Tel. (632) 8411
Telefax (632) 521-7374, 524-1567
Website: www.thephilippinesnow.com
2. Philippine Convention and Visitors Corporation
4th Floor, Suites 10-17, Legaspi Towers, 300
Vito Cruz St.
Cor. Roxas Boulevard, Manila
Tel. (632) 525-9318-27
Fax. (632) 521-6165, 525-3314
Website: www.thephilippinesnow.com
3. 24-Hour Tourist Assistance Hotline
Tel. (632) 524-1660, 524-1728

รายชื่อหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษในฟิลิปปินส์

- Abante
- Asian Bulletin
- Basta Pinoy! News
- Batangan
- Bayanihan News
- Bikol Daily
- Bikol Daily Online
- Bohol Times
- Business Daily (Manila)
- Business World Online
- Buy & Sell
- CCN
- Cebu Daily News Wired
- Chinese Commercial News Online (Manila)
- Daily Manila Shimbun
- Daily Zamboanga Times
- Diaryongpinoy
- El Debrate
- Filipino Express Online, The Business World (Quezon City)
- Filipino Reporter (Manila)
- Filipino Today
- GMA Quest
- Independent Post
- It Matters
- Jay Sonza Home Page
- La Solidaridad
- Make it Cebu - News & Features (Cebu)
- Malaya - Online Edition (Manila)

- Manila Bulletin Homepage (Manila)
- Manila Standard (Manila)
- Manila Times (Manila)
- MetroPost Online
- Mindanao Gold Star Daily
- Mindanao Times (Mindanao)
- Negros News Online (Negros Oriental) (Dumaguete City)
- Palawan Sun (Puerto Princesa City)
- philinfo.com
- Philippine Business Daily (Manila)
- Philippine Daily Inquirer (Manila)
- Philippine Eagle, Northern California newest and hottest newspaper
- Philippine Express International (PEI)
- Philippine Headline News Online
- Philippine News
- Philippine News Agency
- Philippine News Central dot com
- Philippine News Link (Manila)
- Philippine Newspaper
- Philippine Post Magazine
- Philippine Star (Manila)
- philippinedailyinquirer.com
- Philippines Teens (Onlys Adults)
- South Herald (Zamboanga)
- Spanish newspapers
- Sun Star (Cebu City)
- Sun.Star Aklan
- Sun.Star Capiz
- Sun.Star Network Online
- Sunday Punch
- Sunstat SuperBalita

- The Calvento Files
- The Capiz Times
- The Filipino Express Online
- The Filipino Press of Okinawa, Japan
- The Freeman Online
- The Journal Group of Newspapers
- The Journal Group on the Web
- The Manila Times
- The Metropolitan Forum
- The Mindanao Star
- The Palawan Times (new site)
- The Palawan Times (Palawan)
- The Philippine - European Press
- The Philippine Daily Inquirer
- The Philippine Reporter - Main Entry Page
- The Philippine Star Internet Edition
- The Philippine Times
- The SUN, Service to the Filipinos in Hong Kong
- There's the Rub
- Today
- Today Interactive
- UPLB Perspective Online
- Visayan Daily Star (Negros Oriental)

ภาคผนวก 6

ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในฟิลิปปินส์

- ค.ศ. 1521 แมกเจลแลนค้นพบเกาะฟิลิปปินส์เมื่อวันที่ 15 มีนาคม ด้วยการพยายามทำร้ายหัวหน้าท้องถิ่นชื่อ ลาปูลาปู (Lapulapu) และถูกฆ่าโดยชาวพื้นเมืองที่เมืองมัคตัน (Mactan) ในวันที่ 24 เมษายน มีเพียงคนของแมกเจลแลน 3 คน เท่านั้นที่รอดชีวิตมาได้และแล่นเรือไปที่หมู่เกาะโมลุกกะ หรือหมู่เกาะเครื่องเทศ
- ค.ศ. 1524 คนของแมกเจลแลนได้นำข้าวโพดมาปลูก
- ค.ศ. 1543 ชาวสเปนชื่อ Ruy Lopez de Villalobos ถูกขับออกจากฟิลิปปินส์โดยชาวพื้นเมืองหลังจากที่ได้ค้นพบเกาะและตั้งชื่อเกาะแล้ว เขาถูกจับโดยทหารโปรตุเกส
- ค.ศ. 1564 Miguel Lopez de Legazpe ออกจากสเปนพร้อมด้วยเรือ 4 ลำ เข้ายึดฟิลิปปินส์
- ค.ศ. 1565 จัดตั้งเมืองอาณานิคมเซบูโดย Miguel Lopez de Legazpe จากการได้รับคำสั่งจากพระเจ้าฟิลิปที่ 2 หลังจากนั้นก็นำเรือบรรทุกของกลับไปยังวายุพระองค์
- ค.ศ. 1571 ตั้งเมืองมะนิลาในวันที่ 19 พฤษภาคม โดย Miguel Lopez de Legazpe เขาได้เข้าปราบปรามชาวพื้นเมืองที่เซบูและย้ายเมืองหลวงมาอยู่ที่มะนิลาที่ใช้เป็นฐานบัญชาการของสเปน
- ค.ศ. 1611 ตั้งมหาวิทยาลัย Santo Thomas ที่มะนิลา
- ค.ศ. 1624 ญี่ปุ่นขับไล่พ่อค้าสเปนและได้ทำการค้าขายกับฟิลิปปินส์
- ค.ศ. 1820 เกิดอหิวาตกโรคในมะนิลาทำให้ชาวฟิลิปปินส์เสียชีวิตหลายพันคน
- ค.ศ. 1898 นาวาเอกพิเศษ George Dewey (อายุ 60 ปี) ได้รับโทรเลขลับเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ จาก Theodore Roosevelt ตั้งให้เขาดำเนินการนำกองทหารไปฮ่องกงและเตรียมที่จะโจมตีกองทหารสเปนในฟิลิปปินส์ สงครามที่อ่าวมะนิลาเริ่มขึ้นในวันที่ 1 พฤษภาคม เวลา 5.40 น. ตอนเช้า ในเวลา 12.30 น. กองทหารของสเปนพ่ายแพ้ เรือรบ 10 ลำถูกทำลายพร้อมด้วยทหาร 381 นาย ในขณะที่ทหารอเมริกันถูกฆ่า 8 คน Dew ได้รับการแต่งตั้งเป็นพลเรือตรีในวันที่ 11 พฤษภาคม มีการเซ็นพิธีสารระหว่างอเมริกากับสเปนในวันที่ 12 สิงหาคม และสงครามสงบลงตามสนธิสัญญาปารีส
- ในวันที่ 10 ธันวาคม ทหารสเปนถอนออกจากคิวบาและขอมยกปูโตริโกวม และฟิลิปปินส์ให้สหรัฐฯ ด้วยการจ่ายเงิน 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ให้กับฟิลิปปินส์
- ค.ศ. 1902 ประธานาธิบดีรูสเวลต์ได้หยุดสงครามในฟิลิปปินส์ในวันที่ 4 กรกฎาคม พร้อมทั้งส่งทหารเข้ามาควบคุมฟิลิปปินส์
- ค.ศ. 1908 มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (University of the Philippines – U.P.) ถูกจัดตั้งโดยสหรัฐฯ ในมะนิลา
- ค.ศ. 1941 กองกำลังญี่ปุ่นขึ้นบกที่เกาะลูซอนในวันที่ 10 ธันวาคม
- ค.ศ. 1942 กองกำลังญี่ปุ่นยึดมะนิลาในวันที่ 2 มกราคม กองกำลังสหรัฐฯ บนแหลมบาตาอันยอมแพ้ต่อนายพลยามาชิตะ (Gen. Yamashita) ในวันที่ 9 เมษายน ทหารอเมริกันกว่า 36,000 คนถูกฆ่า

- ค.ศ. 1945 กองกำลังสหรัฐฯ บุกฟิลิปปินส์ในวันที่ 9 มกราคม ด้วยการบัญชาการของนายพล แมคอาร์เธอร์และชนญี่ปุ่นสำเร็จภายใน 3 สัปดาห์ สหรัฐฯ ประกาศการครอบครองฟิลิปปินส์อีกครั้งในวันที่ 5
- ค.ศ. 1946 ฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชจากสหรัฐฯ ในวันที่ 4 กรกฎาคม ภายใต้กฎหมาย McDuffie-Tyding Act ปี ค.ศ.1934 ประธานาธิบดีคนแรกคือ Manuel A. Roxas (มานูเอล เอ. โรซาส)
- ค.ศ. 1947 สำนักงานอนามัยฟิลิปปินส์เริ่มการทดลองที่บาตาอันเพื่อแก้ปัญหาโรคเหน็บชา ผลปรากฏว่าโรคเหน็บชาลดลง 90% ในพื้นที่ที่ประชาชนรับประทานข้าวเสริมด้วยวิตามินบี 1 เหล็ก และวิตามินในกลุ่มบีรวม
- ค.ศ. 1950 มีการเซ็นสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันระหว่างฟิลิปปินส์-สหรัฐฯ และประเทศที่ป้องกันคอมมิวนิสต์ร่วมกัน ในวันที่ 30 สิงหาคม เกิดองค์การซีโต้
- ค.ศ. 1962 สถาบันข้าวนานาชาติ (International Rice Research – IRRI) ถูกจัดตั้งใน Los Baños ฟิลิปปินส์ด้วยการสนับสนุนจากมูลนิธิฟอร์ด มูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ และรัฐบาลฟิลิปปินส์ ชาวเอเชียในขณะนั้นรับประทานข้าวกว่า 300ปอนด์ต่อปี เทียบกับ 6 ปอนด์ ในตะวันตก IRRI สนับสนุนโครงการปฏิวัติเขียว (Green Revolution) การทดลองข้าวในสถาบันนี้เริ่มแรกมีชื่อว่า IR5 และ IR8 ซึ่งได้ชื่อว่าข้าวมหัศจรรย์ (Miracle) ที่เป็นแม่พันธุ์ของประเทศต่างๆ ในประเทศเอเชีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สถาบันนี้มีการดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน
- ค.ศ. 1965 ปัจจุบัน Dwarf Indica ถูกนำมาทดลองในอินเดียและฟิลิปปินส์
- ค.ศ. 1968 ฟิลิปปินส์อ้างสิทธิเหนือเกาะซาบาร์ แต่มาเลเซียไม่ยินยอม
- ค.ศ. 1972 ประธานาธิบดีเฟอร์ดินาน มาร์กอส ประกาศกฤษฎีการศึกในวันที่ 21 กันยายน
- ค.ศ. 1976 แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ที่มินดาเนา ประชาชนเสียชีวิตกว่า 8,000 คน และมีการก่อการร้ายจากมุสลิมหัวรุนแรงในวันที่ 17 สิงหาคม
- ค.ศ. 1980 ประธานาธิบดีมาร์กอสประกาศยกเลิกกฤษฎีการศึกในวันที่ 17 มกราคม และชนะการเลือกตั้งดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีต่อไปอีก 6 ปี จากวันที่ 16 มิถุนายน มีการก่อการร้ายจากฝ่ายซ้ายและมุสลิมหัวรุนแรงภาคใต้ เศรษฐกิจตกต่ำ
- ค.ศ. 1983 อดีตวุฒิสมาชิกฝ่ายค้าน Benigno Aquino เดินทางจากอเมริกากลับประเทศเพื่อเตรียมตัวสมัครตำแหน่งประธานาธิบดี แต่ถูกลอบยิงเสียชีวิตขณะลงจากเครื่องบินในวันที่ 21 สิงหาคม การกลับมาครั้งนี้ทั้งประธานาธิบดีมาร์กอสและภรรยาต่างก็เตือนการเข้ามาของอากิโนว่าจะได้รับอันตราย
- ค.ศ. 1986 มาร์กอสถูกโค่นล้มโดยพลังประชาชน คอราซอน อากิโน (Corazon C. Aquino) ได้ชัยชนะในการเลือกตั้งและเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ มาร์กอสลี้ภัยไปอยู่ฮาวายและเสียชีวิตในปี ค.ศ.1989
- ค.ศ. 1991 ภูเขาไฟปินาตูโบ (Pinatubo) ในเกาะลูซอนระเบิดในเดือนมิถุนายน ยังผลให้อ่าวซูบิกและพื้นที่รอบๆ ได้รับความเสียหายมากต้องบูรณะบำรุงเป็นเวลาหลายเดือน ได้มีการระดมอาสาสมัครที่เป็นหมอ พยาบาล วิศวกร ครู และประชาชนทั่วไป มาช่วยบูรณะพื้นที่โดยไม่ค่าตอบแทนที่อ่าวซูบิกและฐานทัพอากาศล้าค เมืองานบูรณะเสร็จทางการได้ทำป้ายอุทิศให้กับอาสาสมัครเหล่านี้

- ค.ศ. 1998 ประธานาธิบดีโจเซฟ เอสตราดา ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในเดือนพฤษภาคมด้วยคะแนนเสียงอันท่วมท้น เป็นประธานาธิบดีคนแรกที่มีเสียงมากที่สุดมากกว่าประธานาธิบดีคนใดๆ ในประวัติศาสตร์ฟิลิปปินส์
- ค.ศ. 2001 ประธานาธิบดีโจเซฟ เอสตราดา ถูกพลั้งประชาชนโค่นล้มให้ลงจากตำแหน่งด้วยการไม่ใช้ความรุนแรงในวันที่ 20 มกราคม
- ประธานาธิบดี กลอเรีย มาคาปากัล อาร์โรโย ในฐานะรองประธานาธิบดี สาบานตนรับตำแหน่งเป็นประธานาธิบดีจากประธานศาลฎีกาในวันที่ 21 มกราคม